

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**YAPI DENETİM KURULUŞLARININ SORUNLARI VE YAPI DENETİMİ
SİSTEMİNDEKİ SORUNLAR-VAN ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN: Deniz GÜNCÜ
DANIŞMAN: Dr. Öğr. Üyesi Barış ERDİL

VAN-2020

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**YAPI DENETİM KURULUŞLARININ SORUNLARI VE YAPI DENETİMİ
SİSTEMİNDEKİ SORUNLAR - VAN ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Deniz GÜNCÜ

VAN-2020

KABUL VE ONAY

İnşaat Mühendisliği Anabilim Dal'ında Dr. Öğr. Üyesi Barış ERDİL danışmanlığında, Deniz GÜNCÜ tarafından sunulan "Yapı denetim kuruluşlarının sorunları ve yapı denetimi sistemindeki sorunlar-Van örneği" isimli bu çalışma Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri gereğince 05/11/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :Doç Dr. Ercan IŞIK

İmza:

Üye :Dr. Öğr. Üyesi Barış ERDİL

İmza:

Üye :Dr. Öğr. Üyesi Mahsum AYDIN

İmza:

Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 03.01.2020 tarih ve 2020/1-I sayılı kararı ile onaylanmıştır.

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

İmza

Deniz GÜNCÜ

ÖZET

YAPI DENETİM KURULUŞLARININ SORUNLARI VE YAPI DENETİMİ SİSTEMİNDEKİ SORUNLAR -VAN ÖRNEĞİ

GÜNCÜ, Deniz
Yüksek Lisans Tezi, İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Barış ERDİL
Ocak 2020, 197 sayfa

Ülkemizde sanayi faaliyetlerinin artması ile 1985 yılında yapılan nüfus sayımında ilk defa kent nüfusunun kırsal nüfusu geçtiği anlaşılmıştır. Sosyal ve ekonomik boyutlar bir kenara bırakıldığında bu durum kentlerde yapı sektörünün gelişmesine ve yapı ile ilgili tüm mevzuatın gözden geçirilmesine sebep olmuştur. Ayrıca; Ülkemizde kır nüfusunun yoğun olduğu dönemde köydeki yapıların tek katlı olarak kerpiç ve ya yığma yapı şeklinde yapılması neticesinde depremlerin yıkıcı etkisi tam hissedilmemiş, fakat kentsel nüfusun artışı ile yüksek katlı binalara duyulan ihtiyacın sonucu olarak deprem riski önemli bir hal almıştır. Bu durum yapı güvenliği, teknik uygulama sorumluluğu ve fenni mesuliyet kavramlarının önem kazanmasına yol açmıştır. 2001 yılına kadar yapıların denetimi 3194 sayılı İmar Kanunu'nda belirtildiği üzere belediye mücavir alan sınırları ve dışındaki yapılarda teknik uygulama sorumluluğu yani fenni mesuliyet kavramları ile sağlanırken, 2001 yılına gelindiğinde “4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun” ile yapılara yapı denetim zorunluluğu getirilmiştir.

Bu tez çalışmasında; Van ilinde faaliyet gösteren yapı denetim kuruluşlarında çalışan teknik personelle, ruhsat düzenleyen kurum kuruluşlarda görevli teknik ve idari personelle, yapı malzemeleri laboratuvarlarında görevli teknik ve idari personelle, yapı müteahhitleriyle, şantiye şefleriyle, proje müellifleriyle ve Bakanlığın taşra teşkilatındaki yapı denetim şube müdürlüğü personelleri ile anket çalışması yapılmış ve yapı denetimi sistemindeki sorunlara çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Van, Yapı denetimi, Yapı denetim kuruluşları.

ABSTRACT

THE PROBLEMS OF BUILDING INSPECTION ORGANIZATIONS AND PROBLEMS IN BUILDING SUPERVISION SYSTEM – VAN CASE

GÜNÇÜ, Deniz

M.Sc. Thesis, Department of Civil Engineering

Thesis Advisor: Assist. Prof. Dr. Barış ERDİL

January 2020, 197 page

With the increase in industrial activities in our country, the census conducted in 1985 revealed that for the first time the urban population exceeded the rural population. When the social and economic dimensions are left aside, this has led to the development of the construction sector in cities and a review of all building-related legislation. Also; in our country, in the period when the rural population is dense, the destructive effects of earthquake have not been felt as a result of the construction of the buildings in the village as there were single storey mud brick or masonry structures. However, as a result of the increase in the urban population and the need for high-rise buildings, the earthquake risk became important. This has led to the importance of building safety, technical implementation responsibility and scientific responsibility. Until 2001, as stated in the development law no. 3194, when the supervision of the buildings was being ensured with the concepts of technical responsibility, in the responsibility of technical implementation in the structures outside the boundaries of the municipality and the boundaries of the municipality; in 2001, with the law on Building Inspection No. 4708, the building inspection obligation was imposed on buildings.

In this thesis; surveys were conducted with technical staff working in building control organizations operating in Van province, with technical and administrative staff working in the institutions issuing license, technical and administrative staff working in construction materials laboratories and with building contractors, site supervisors, project authors and the personnel of the building supervision branch in the provincial organization of the ministry and solutions to the problems in the building control system were tried to be proposed.

Keywords: Building inspection organizations, Building inspection, Van.

ÖN SÖZ

Bu tez çalışmasında, her türlü ilgi ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Barış ERDİL'e teşekkür ederim. Ayrıca, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Yapı Denetimi Dairesi Başkanlığında görevli personellerine, Van Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün çok kıymetli İl Müdürüne, Müdür yardımcıları ile ilgili personellerine, Van ve çevre illerinde faaliyet gösteren yapı denetim kuruluşunda çalışan teknik personellere, Van'daki 13 ilçenin yerel yönetimlerindeki yapı ruhsat ve yapı kontrol biriminde görevli idari ve teknik personellere, Van Organize Sanayi Bölge Müdürlüğündeki teknik personellere, Van'daki yapı müteahhitlerine, şantiye şeflerine, proje müelliflerine, yine Van ilinde yapı malzemeleri alanında faaliyet gösteren laboratuvar kuruluşlarına, Van ilindeki Mühendis ve Mimar Odaları temsilcilerine, müteahhitlik derneklerine ve de bugünlere gelmemde çok büyük emeği olan, rahmetli babam Muhlis GÜNCÜ'ye ve tüm aileme teşekkür ederim.

2020

Deniz GÜNCÜ

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGE LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xiii
EKLER DİZİNİ.....	xv
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Türkiye’de Yapı Denetim	4
1.2. Yapı Denetim ve İmar Mevzuatı İçin Yayımlanan Kanun ve Bu Kanunların İkincil Mevzuatı Olan Yönetmeliklerin Amaçları	8
1.3. Yapı Denetim ve İmar Mevzuatına ait Çıkarılan Kanunların Kapsamı.....	9
1.3.1. 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un kapsamı	9
1.3.2. 3194 sayılı İmar Kanunu’nun kapsamı	10
1.4. Yapı Denetim ve İmar Mevzuatında Geçen İlgili Tanımlar	14
1.4.1. 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nde belirtilen tanımlar	14
1.4.2. 3194 sayılı İmar Kanunu’nda ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nde belirtilen tanımlar.....	16
1.5. Kanun ve İkincil Mevzuat ile Yapı Denetim veya Fenni Mesuliyet Şartı Olmadan Yapı Yapılmasının Yasak Olmasına Karşın, 1948 Yılından Günümüze Kadar Ruhsatsız Yapılar İçin Çıkarılmış İmar Aflarının Kısa Bir Değerlendirilmesi.....	17
1.6. Türkiye Deprem Tehlike Haritası	19
1.7. Van’da Yapı Denetim Sistemi	24
1.8. Tezin Amacı.....	29
1.9. Kapsam	30
2. KAYNAK BİLDİRİŞLERİ	31
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	35
3.1. Materyal	35

3.1.1. Yapı Denetim Kuruluşlarının Yapı Denetim Kanunu ve Uygulama Yönetmeliğinde Belirtilen Görev ve Sorumlulukları.....	36
3.1.2. Merkez ve il yapı denetim komisyonları ile il çalışma biriminin görev ve sorumlulukları	41
3.1.3. İlgili idarelerin (ruhsat düzenleyen kurum kuruluşların) görev ve sorumlulukları.....	46
3.1.4. Proje müellifinin görev ve sorumlulukları.....	48
3.1.5. Yapı müteahhidi ile şantiye şefinin görev ve sorumlulukları	49
3.1.6. Yapı malzemeleri laboratuvarların çalışma usul ve esasları.....	53
3.2. Yöntem.....	55
3.3. Anket Formları.....	55
4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....	57
4.1. Yapı Denetim Kuruluşları ve Kuruluşlarda Görevli Teknik Personeller Yönü ile	57
4.2. Ruhsat Düzenleyen İdarelerde (Yerel Yönetimler) Görevli Teknik ve İdari Personeller Yönüyle	82
4.3. Yapı Müteahhitleri Yönüyle	96
4.4. Şantiye Şefleri Yönüyle	100
4.5. Proje Müellifleri Yönüyle	108
4.6. Yapı Malzemeleri Laboratuvarları Yönüyle.....	112
4.7. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Personelleri Yönüyle	119
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	131
KAYNAKLAR.....	137
EKLER	141
ÖZ GEÇMİŞ.....	197

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 1.1. Yapı Denetimi Hakkında Kanun'da yapılan değişiklikler.....	7
Çizelge 1.2. Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikler	8
Çizelge 3.1. Yapı Denetim Kuruluşunun ve Teknik Personellerin Denetim Yetkileri ile Kuruluşun vermesi gereken Teminat Tutarını Gösterir Şema.....	38
Çizelge 3.2. Yapı Müteahhitleri Sınıflandırma Şeması	51
Çizelge 4.1. Katılımcıların 17. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı	121
Çizelge 4.2. Katılımcıların 31. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı	125

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1.1. Türkiye deprem tehlike haritası.....	20
Şekil 1.2. Van ili haritası.....	25

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler

m²

Açıklama

metrekare

Kısaltmalar

AFAD

Bakanlık

E

EBİS

EN

İK

KHK

MAKS

MERNİS

PAİY

R

R.G

TBDY

TCK

TMMOB

TS

TUS

TÜRKAK

UYDS

Vb

YAMBİS

YİBF

YDK

YDUY

Açıklama

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Esas

Elektronik Beton İzleme Sistemi

Euro Norm

İmar Kanunu

Kanun Hükmünde Kararname

Mekansal Adres kayıt Sistemi

Merkezi Nüfus İdare Sistemi

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği

Rasyonel

Resmi Gazete

Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği

Türk Ceza Kanunu

Türk Mimar ve Mühendisler Odaları Birliği

Türk Standartları

Teknik Uygulama Sorumluluğu

Türk Akreditasyon Kurumu

Ulusal Yapı Denetim Sistemi

Ve benzeri

Yapı Müteahhitliği Bilişim Sistemi

Yapıya İlişkin Bilgi Formu

Yapı Denetim Kuruluşu

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği

EKLER DİZİNİ

Sayfa

Ek 1. Anket Soru ve Cevapları	141
-------------------------------------	-----

1. GİRİŞ

Ülkemizde cumhuriyetin ilk yıllarında kır nüfusunun oranı % 76 civarında iken, bu oran 1950'ye kadar çok değişmemiş ancak 1950 yılından sonra sürekli azalma göstermiştir. 1980 yılına gelindiğinde Ülkemiz nüfusunun % 56,1'i kırsal nüfustan oluşmaktaydı. Türkiye'de kent nüfusunun, kır nüfusunu geçtiği ilk sayımın 1985 sayımı olduğu bilinmektedir. Ülkemizde 1980 ile 1985 yılları arasında neredeyse kırsal nüfus ile kentsel nüfus eşitlenmiş ve 1985 yılındaki sayımda da kentsel nüfus toplam nüfusun yarısından fazlasını bulmuştur. 1985 yılından sonra ise kırdan kente yönelik göçler olmak üzere çeşitli nedenlerden dolayı kırsal nüfus oranı hızla azalmış, kentsel nüfus oranı ise hızla artma eğilimi göstermiş ve bu artış sürekli devam etmiştir (Yılmaz, 2015). Ülkemizde kent nüfusunun artması ile birlikte kentleşmeye geçilmiş bunun sonucu olarak, çok katlı yapılara ihtiyaç artmış ve Ülkemiz topraklarının büyük bir kısmının deprem kuşağı üzerinde yer aldığı bilinmesi ile mühendislik hizmeti alan yapıların standartlara ve mevzuata uygun yapılması için birçok düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur. Kanun koyucular cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar kamu ve özel bina inşaatlarının can ve mal güvenliğini teminen birçok kanun ve ikincil mevzuat geliştirmiştir.

Köylerdeki nüfusun yaşadığı yapıların genellikle tek katlı olduğu kerpiç veya yığma (taş, tuğla, briket vb.) şekilde yapıldığı bilinmektedir. Bu yüzden, kır nüfusunun fazla olduğu dönemde olan depremlerin yıkıcı ve öldürücü etkisine göre kent nüfusunun ve kentleşmenin hızla arttığı döneme denk gelen depremlerin yıkıcı ve öldürücü etkisinin daha fazla olacağı bilinmelidir. Bunun en büyük örneği 1999 yılında olan Büyük Marmara depremi ile ne yazık ki acı bir şekilde görüldü. Bu yüzden, kentleşmenin günden güne artması ile kanun koyucular tarafından can ve mal güvenliğini teminen kaliteli yapı yapılması hususunda imar ve yapı mevzuatı, fenni mesuliyet, teknik uygulama sorumluluğu (TUS) ve yapı denetimi gibi kavramları günden güne güncelleyerek mevzuata eklemişlerdir. Ayrıca bunlara ilaveten Deprem Yönetmeliği, deprem haritaları, yapı müteahhitliği, proje müellifliği, şantiye şefliği vb. ile ilgili çıkarılan kanun, yönetmelik, tebliğ vb. birincil veya ikincil mevzuat da günümüze kadar iyileştirilerek gelmiştir. Bunun en büyük örneklerinden bir tanesi,

Ülkemizde bugüne kadar 8 kez revize edilen (1947, 1953, 1961, 1968, 1975, 1998, 2007 yıllarındaki ve son olarak 18 Mart 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak 1/1/2019’da yürürlüğe giren) “Deprem Yönetmeliğidir”. Aynı şekilde 1945, 1947, 1948, 1963, 1972, 1996 yıllarında ve son olarak 18 Mart 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak 1 Ocak 2019 tarihinde yürürlüğe giren Türkiye Deprem Tehlike Haritası da 7 kez revize edilerek güncellenmiştir (Anonim, 2019h). Yapılan her iki güncelleme de aslında yapı denetim mevzuatına temel oluşturacak olan iki düzenlemedir. Bu düzenlemeler ile yapı denetim ve imar mevzuatının temel amacı olan can ve mal güvenliğini teminen, afetlere karşı dayanıklı yapı yapılması hususunda çok önemli iki adım atılmış ve her iki düzenleme de depreme dayanıklı yapı yapılması noktasında kaynak oluşturmuştur.

Yukarıda da ifade edildiği üzere, günümüze kadar güncellenerek gelen en önemli ifade veya kavram fenni mesuliyettir. 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un “Sorumlular ve yapılamayacak işler” başlıklı 3. maddesinin 1. paragrafında “*Bu Kanunun uygulanmasında, yapı denetim kuruluşları imar mevzuatı uyarınca öngörülen fenni mesuliyeti ilgili idareye karşı üstlenir.*” hükmü ile yine mezkûr kanunun “ceza hükümleri” başlıklı 9. maddesinin 5. paragrafında “*Yapı denetim kuruluşu ile denetçi mimar ve mühendisleri; eylem ve işlemlerinde 3194 sayılı İmar Kanununun fenni mesul için öngörülen hükümlerine tabidir.*” hükümleri yer almaktadır. Bu iki hükmün atıf yaptığı İmar Kanunu’nda ise fenni mesuliyet kavramı Kanun’un 28. maddesinin 2. paragrafında tanımlanmıştır. Buna göre ilgi paragrafta; “*Yapıda inşaat ve tesisat işleri ile kullanılan malzemelerin kamu adına denetimine ilişkin fenni mesuliyet, ruhsat eki etüt ve projelerin gerektirdiği uzmanlığı haiz meslek mensupları tarafından ayrı ayrı üstlenilmek zorundadır. Fenni mesul mimar ve mühendisler uzmanlık alanlarına göre; yapının, tesisatı ve malzemeleri ile birlikte, bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, uygulama imar planına, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara ve teknik şartnamelere uygun olarak inşa edilmesini denetlemekle görevlidir. Yapı sahibine ve idareye karşı sorumlu olan fenni mesuller, uzmanlık alanına uygun olarak yapıda yetki belgesi olmayan usta çalıştırılması veya şantiye şefi bulundurulmaksızın yapım işinin sürdürülmesi veya yapının mevzuata aykırı yapılması veya istifaları halinde, bu durumları altı iş günü içinde ilgili idareye yazılı olarak bildirmek zorundadır. Aksi takdirde, fenni mesuller kanuni mesuliyetten kurtulamaz. Bildirim*

üzerine, en geç üç iş günü içinde 32 nci maddeye göre işlem yapılır.” ifadeleri yer almaktadır. Buradan görüleceği üzere, bir yapının denetlenmesi, o işin bütün fenni mesuliyetini üstlenmek ile aynıdır denilebilir. Ayrıca; 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 28. maddesinin yapı denetim mevzuatına kaynak ve altlık oluşturduğu gibi yapı denetim mevzuatının bu maddeden beslenerek yazıldığı da çok açıktır.

Fenni Mesuliyet kavramı, 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 1/10/2017 tarihinde yürürlüğe giren, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nde, “Yapının tüm malzemeleri ve tesisatı ile birlikte, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere, standartlara, teknik şartnamelere, uygun olarak inşa edilmesinin kamu adına denetimini üstlenen, ruhsat eki etüt ve projelerin gerektirdiği uzmanlığı haiz meslek mensuplarını” şeklinde belirtilirken, Mesuliyet kavramı Türk Dil Kurumunda ‘sorumluluk’ olarak tarif edilmektedir.

Yapı Denetim ise ekonomik ve sosyal kayıpların azaltılması, yapı kalitesinin ve ekonomik ömrünün uzatılması adına, çağdaş, estetik ve bilimsellik ilkelerine uygun, can ve mal güvenliğini teminen, afetlere dayanıklı, yapıların yürürlükte bulunan, imar ile yapı mevzuatına, yönetmeliklere ve standartlara uygun yapılmasının sağlanması olarak ifade edilebilir (Akbıyıklı ve ark., 2017).

29/6/2001 tarihli ve 24461 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak, yayımlandıktan 30 gün sonra yürürlüğe giren 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un 1. maddesinde, yapı denetim kanunu kapsamına giren yapılar ile yapı ruhsatına tabi olup, bu kanun hükümlerine tabi olmayan yapılar açıklanmış ve mezkûr kanunun dışında kalan yapıların denetiminin de 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 26. ve 28. maddelerine göre fenni mesul mimar ve mühendislerce üstlenebileceği ifade edilmiştir. 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 26. maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27. maddesinde belirtilen tarımsal amaçlı yapıların kamuda görevli olan mimar ve mühendislerce yapıldığı da ayrıca bilinmektedir. Bu ifadelerden hareketle, Ülkemizde yapılacak olan her türlü yapı ve tesislerin, proje ve yapım aşamalarının aslında bir denetim ve fenni mesuliyet mekanizması altında olduğu aşikârdır. Sadece tüm yapıların inşaatını yapan, bunları denetleyen ve projelerini inceleyen ilgililerin bu yapı ve imar mevzuatındaki hükümlerden haberi olup olmadığı ve zeminde yapımı devam eden inşaatın tüm aşamalarında görevli denetim personellerinin (fenni mesullerin), kontrol elemanlarının, fen adamlarının, şantiye

şeflerinin, yapı müteahhitlerinin, yerel yönetimlerdeki yani yapı ruhsatı düzenleyen idarelerdeki teknik personellerin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın taşradaki personellerinin (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri) ve yapı malzeme laboratuvarındaki görevli personellerin yapıların inceleme, denetleme, uygulama ve kalite kontrol aşamalarında plana, mevzuata, tüm standartlara göre mi görevlerini yaptıkları sorgulanmalı ve imar ile yapı denetim mevzuatındaki bütün paydaşların sistemdeki rolleri etkin denetim mekanizmaları ile denetlenmelidir. Ancak bu şekilde Ülkemizdeki tüm yapıların kaliteli, afetlere dayanıklı yapılması hususu sağlanabilir.

Ayrıca; kanun koyucular yapı denetim sistemindeki hataları görüp imar ve yapı denetim mevzuatını ve standartları günümüz koşullarına göre güncellese dahi, yapı denetim sisteminde görevleri tanımlanan bütün paydaşların görevlerini ahlak, vicdan ve dürüstlük ilkelerine göre yapmadığı sürece yapılarda sağlanması gereken can ve mal güvenliği teminine hiçbir zaman ulaşamayacaktır.

1.1. Türkiye’de Yapı Denetim

17 Ağustos 1999’da büyük Marmara ve 12 Kasım 1999’da Düzce depremleri ile Ülkemiz tarihinin en yıkıcı ve öldürücü felaketlerinden birini yaşamıştır. Bu depremlerle yaklaşık 20 bine yakın vatandaşımız hayatını kaybederken 75 bin konut ağır, 74 bin konut ise orta derece de olmak üzere hasar görmüştür (Anonim, 2019k) Bu depremlerden sonra, 10/04/2000 tarihli ve 24016 sayılı Resmi Gazete’de 03/02/2000 karar tarihli ve 595 sayılı KHK yayımlanarak, Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlüğe girmiştir. Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname 27 pilot ilde uygulanmaya başlanmış ancak bu Kararname’nin bazı maddelerinin Anayasa’ya aykırı olması nedeniyle 24/05/2001 tarihli ve 2001/90 karar no’su ile Anayasa Mahkemesi tarafından kararname iptal edilmiştir.

595 sayılı KHK’nın iptal edilmesinin ardından, 29/01/2001 kabul tarihli 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun 13/07/2001 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak otuz gün sonra yürürlüğe girmiş ve 19 pilot ilde yapı denetimi uygulamasına başlanılmıştır.

“Yapı denetim kuruluşları ve laboratuvarların çalışma usul ve esaslarına, bu kuruluşlarda görev alacak denetçi mimar ve mühendisler ile diğer görevlilerde aranacak niteliklere, yapı denetim komisyonunun çalışma usul ve esaslarına, yapı

denetimi hizmet sözleşmesi düzenlenmesi ve hizmet bedellerinin ödenmesi esaslarına, yapı denetim kuruluşları ile bu kuruluşların denetçi mimar ve mühendislerinin sicil raporlarının tutulmasına ve yapılara sertifika verilmesine dair usul ve esasları” belirlemek amacıyla 12/8/2001 tarihli ve 24491 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 13/8/2001 tarihinde yürürlüğe giren Yapı Denetimi Uygulama Usul ve Esasları Yönetmeliği hazırlanmış ve bu yönetmelik de 5/2/2008 tarihinde yayımlanan Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin yürürlüğe girmesi ile yayımdan kaldırılmıştır.

“29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanuna göre faaliyet gösteren Merkez ve İl Yapı Denetim Komisyonlarının, yapı denetim kuruluşlarının ve laboratuvarların kuruluş ve çalışmaları; yapı denetim kuruluşlarında ve laboratuvarlarda görev alacak denetçi mimar ve mühendisler ile diğer görevlilerde aranacak nitelikler; ilgili idare, proje müellifi, yapı müteahhidi, şantiye şefi, yapı sahibi ile yapı denetim kuruluşu ortaklarının görev ve sorumlulukları; yapı denetimi hizmet sözleşmesinin düzenlenmesine, fesih ve hizmet bedellerinin ödenmesi; hizmet bedeline esas yapı yaklaşık maliyetinin belirlenmesine esas birim maliyet veya maliyetleri; yapılara sertifika verilmesi, yapı denetim kuruluşları ve laboratuvarlardan alınacak teminatın türü, tutarı, iadesi ile irat kaydedilmesi, idari yaptırımlar ve Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasları” belirlemek amacıyla, Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği 5/2/2008 tarihli ve 26778 Resmi Gazete’de yayımlanarak yayımlandığı gün yürürlüğe girmiştir.

13/7/2010 tarihli ve 27640 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, 14/6/2010 tarihli ve 2010/624 sayılı Bakanlar Kurulu Eki Karar ile 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un *“Kanunun uygulanacağı iller”* başlıklı 11. maddesinde de belirtilen ve 19 ilde uygulanmakta olan 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un, bütün illerde 1/1/2011 tarihinden geçerli olmak üzere uygulanması hüküm altına alınmıştır.

Yapı Denetim Kanunu’nun uygulanacağı illerin tüm ülkeye yayılması ile birlikte, mezkûr kanunun İmar Kanunu ile ruhsat alınıp, ancak ruhsat süresi dolan ya da hiç başlanamayan inşaatların, Yapı Denetim Kanunu’na geçişinin nasıl yapılacağı ile ilgili, mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’na bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 11 Nisan 2011 tarihli ve 2101 sayılı 2011/8 no’lu Genelge yayımlanmıştır. Bu Genelgede; ruhsatsız olarak yapımına başlanılan yapıların, 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre yapı ruhsatı almış ve iki yıl içinde yapımına başlanmayan yapıların,

ruhsat yenilemesi yapılmadığı için ruhsatı hükümsüz hale gelen yapıların, 3194 sayılı İmar Kanunu hükümlerine göre yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi olan yapıların yeniden ruhsat alınmasını gerektiren kat ilavesi, taşıyıcı sistemin güçlendirilmesi veya taşıyıcı sistemde değişiklik öngören işlemleri olan yapıların denetim sorumluluğunun, 4708 sayılı yasa hükümleri çerçevesinde yapı denetim kuruluşları tarafından üstlenilmesi ifade edilmiştir. Bu Genelge ile, 19 il haricindeki tüm illerde ruhsat alınan ancak ruhsat süresi dolan ve ya ruhsatsız başlanılan yapıların yapı denetim sürecine nasıl ve ne şekilde dahil edileceği ayrıntılı anlatılmıştır.

Van ilinde Yapı Denetim Kanunu ve ikincil mevzuatı 2010/624 KHK ile 1/1/2011 tarihi itibari ile uygulanmaya başlanmıştır. Kanun ve ikincil mevzuatın uygulamaya başlanmasından yaklaşık 11 ay sonra, 23 Ekim 2011 tarihinde Van-Erciş merkezli ve 9 Kasım 2011 tarihinde Van-Edremit merkezli iki deprem ile o gün ve daha sonraki günlerde on binlerce artçı şok meydana gelmiştir. Van ve ilçelerinde çok kuvvetli bir şekilde hissedilen bu depremler, bölgenin yapı stoku nedeniyle yıkıcı hasar yaratmış ve çok sayıda can ve mal kaybına yol açmıştır. 23 Ekim 2011 ve 9 Kasım 2011 depremlerinde toplam 644 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, 1966 vatandaşımız yaralanmış, 252 vatandaşımız ise enkazlardan sağ olarak kurtarılmıştır. Van Merkez’de ve Erciş’te 13 adet çadırkent kurulurken, kurulan bu çadırkentlerde yaklaşık 25 bin depremzede vatandaşımız barındırılmıştır. Erciş’te 4, Van Merkez’de ise 31 adet olmak üzere toplam 35 adet konteynerkent kurulmuş, 175 bin vatandaşımız bu konteynerlarda kalmışlardır. Yine bu depremlerin sonucunda, 23410 yapının enkazı kaldırılmış ve Van Merkez’de 4000 ila 4500 civarında ağır hasarlı yapının tespiti yapılmıştır (Anonim, 2019h).

Başbakanlık AFAD tarafından işletilen Ulusal Sismoloji Gözlem Ağı’nın verilerine göre Van depreminin sonucu açığa çıkan enerji miktarının oldukça büyük olduğu, 23 Ekim’de ana şokun oluşturduğu enerjinin Hiroşima’ya atılan atom bombasının 33,2 katına, meydana gelen artçılar da hesaba katıldığında, açığa çıkan enerjinin 37 atom bombasına denk olduğu kaydedilmiştir (Anonim, 2019h). Sadece bu veriler bile, Van ilinin deprem gerçeği ile karşılaştığı durumu göstermekte ve Van ilinde afetlere karşı dayanıklı ve kaliteli yapı yapılmasının ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır.

1999 yılında yaşanan Büyük Marmara depreminden sonra gerçekleşen 23 Ekim 2011 tarihli Van-Erciş merkezli ve 9 Kasım 2011 tarihli Van-Edremit merkezli bu iki deprem toplum olarak deprem konusunda ne kadar unutkan olduğumuzu, yaşadıklarımızdan ve başkalarının yaşadıklarından ders çıkarma konusunda ne kadar başarısız olduğumuzda göstermiştir.

Yayımlandığı 2001 yılından günümüze kadar kanun koyucular tarafından, Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nde değişiklikler yapılmıştır. Çizelge 1.1 ve 1.2'de kanun ve yönetmelik maddelerindeki değişiklikler özetlenmiştir.

Çizelge 1.1. Yapı Denetimi Hakkında Kanun'da yapılan değişiklikler

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin veya İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	4708 sayılı Kanunun değişen veya iptal edilen maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
5728	9	8/2/2008
KHK/648	1, 2, 4, 5, 7, 12	17/8/2011
KHK/662	5, 6	2/11/2011
Anayasa Mahkemesinin 29/1/2012 tarihli ve E:2011/106, K:2012/192 sayılı yürürlüğün durdurulması kararı	1 inci maddenin ikinci fıkrası, 5 inci maddenin beşinci fıkrası	Kararın RG'de yayımlandığı 2/4/2013 tarihinden itibaren 6 ay sonra (02/10/2013)
6495	1, 5	2/8/2013
6645	2, 8	23/4/2015
7033	5	1/7/2017
7099	2, 3	10/3/2018
KHK/700	11	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının and içerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)
7143	1,5,12,Geçici Madde 4	1/1/2019

Çizelge 1.2. Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikler

Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmi Gazetenin Tarihi		Sayısı
5/2/2008		26778
Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmi Gazetelerin Tarihi		Sayısı
1.	31/7/2009	27305
2.	7/8/2010	27665
3.	1/7/2011	27981
4.	3/4/2012	28253
5.	14/4/2012	28264
6.	5/2/2013	28550
7.	22/8/2015	29453
8.	28/1/2016	29607
9.	13/6/2018	30450
10.	29/12/2018	30640
11.	30/5/2019	30789
12.	8/7/2019	30825 Mükerrer
13.	26/7/2019	30843

1.2. Yapı Denetim ve İmar Mevzuatı İçin Yayımlanan Kanun ve Bu Kanunların İkincil Mevzuatı Olan Yönetmeliklerin Amaçları

3/5/1985 kabul tarihli, 9/5/1985 tarihli ve 18749 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3194 sayılı İmar Kanunu'nun amacı kanununun 1. maddesinde; *“Bu Kanun, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenmiştir.”* şeklinde açıklanmıştır.

29/6/2001 tarihinde kabul edilerek 13/7/2001 tarihli ve 24461 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve yayımlandıktan otuz gün sonra yürürlüğe giren 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un amacı ise *“Amaç, kapsam ve tanımlar”* başlıklı 1. maddede; *“Bu Kanunun amacı; can ve mal güvenliğini teminen, imar plânına, fen, sanat ve sağlık kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması için proje ve yapı denetimini sağlamak ve yapı denetimine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.”* şeklinde ifade edilmiştir.

5/2/2008 tarihli ve 26778 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin amacı ise Bölüm 1.1'de açıklanmıştır.

3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 1/10/2017 tarihinde yürürlüğe giren Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin amacı da *“Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar”* başlıklı birinci bölümünün, *“Amaç”* başlıklı 1. maddesinde; *“Bu yönetmeliğin amacı; plan, fen, sağlık ve sürdürülebilir çevre*

şartlarına uygun yapı ve yapılaşma ile projelendirmeye ve denetime ilişkin usul ve esasları belirlemektir.” şeklinde açıklanmıştır.

Bu tariflerden yola çıkıldığında Yapı Denetim Kanunu ve İmar Kanunu ile bunlara bağlı olarak yayımlanan ikincil mevzuat olan yönetmeliklerde, plâna, fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olarak can ve mal güvenliğini teminen yapı yapılmasının amaç edinildiği görülmektedir. Bu amaçlar da gösteriyor ki tüm imar ve yapı denetim mevzuatında birliktelik sağlanmaya çalışılmıştır.

1.3. Yapı Denetim ve İmar Mevzuatına ait Çıkarılan Kanunların Kapsamı

1.3.1. 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un kapsamı

Ülkemizde yapılacak ya da yapılmış bütün yapılar yapı denetim sistemine dahil edilmemektedir. Örneğin resmi binaların yapı denetim hizmetleri yine resmi kurumlarda görevli mimar ve mühendislerce yürütülmektedir. Mezkur kanunun 1. maddesinde hangi yapıların kapsam dışı bırakıldığı hangi yapıların da kapsama alındığı ayrıntılı hükme bağlanmıştır. Buna göre;

- a) *3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 26 ncı maddesinde belirtilen kamuya ait yapı ve tesisler ile 27 nci maddesinde belirtilen ruhsata tabi olmayan yapılar,*
- b) *Bodrum katı dışında en çok iki katlı ve yapı inşaat alanı toplam 200 metrekareyi geçmeyen müstakil yapılar,*
- c) *Entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapı ve tesisler,*
- d) *Köy yerleşik alanlarında, belediye ve mücavir alan sınırları içinde olmayan iskan dışı alanlarda ve nüfusu 5000’in altında olan belediyelerin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bodrum katı ve çatı arası dışında en çok iki katlı ve yalnızca bir bodrum katın inşaat alanı hesaba katılmaksızın toplam inşaat alanı 500 metrekareyi geçmeyen konut yapıları ile bunların kömürlük, otopark, depo gibi müştemilatı, hariç olmak üzere belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak yapıların denetimini kapsamaktadır. Ruhsata tabi olup, bu Kanun hükümlerine tabi olmayan yapılarda denetime yönelik fenni mesuliyet 3194 sayılı İmar*

Kanununun 26 ncı ve 28 inci maddelerine göre mimar ve mühendislerce üstlenilir. Ayrıca birden fazla müstakil yapının bulunduğu parsellerde, bütün yapıların toplam yapı inşaat alanının 200 metrekareyi geçmesi halinde de bu Kanun uygulanır.” şeklinde ifade edilen hükümlerle yapı denetim sistemine dahil edilecek ve edilmeyecek yapıların neler olduğu belirtilmiştir.

1.3.2. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun kapsamı

İmar Kanunu'nun kapsamı kanunun 2. maddesinde açıklanmıştır. Buna göre Kanun'un kapsamı; “Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapıları kapsamaktadır.” şeklinde ifade edilmiştir.

Her iki kanundaki kapsama bakıldığında, Ülkemizde yapılacak bütün yapı ve tesislerin, ruhsata tabi olsun olmasın bir kanun kapsamında ve mühendislik hizmetleri alınarak yapılması gerektiği açıkça ifade edilmiştir.

Örneğin; 3/5/1985 kabul tarihli 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 'Köylerde yapılacak yapılar ve uyulacak esaslar' başlıklı 27. maddesinde; “Belediye ve mücavir alanlar dışında köylerin köy yerleşik alanlarında, civarında ve mezralarda yapılacak konut, entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile köyde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, köy fırını, köy kahvesi, köy lokantası, tanıtım ve teşhir büfeleri ve köy halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatiflerin işletme binası gibi yapılar için yapı ruhsatı aranmaz. Ancak etüt ve projelerinin valilikçe incelenmesi, muhtarlıktan yazılı izin alınması ve bu yapıların yöresel doku ve mimari özelliklere, fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olması zorunludur. Etüt ve projelerin sorumluluğu müellifi olan mimar ve mühendislere aittir. Bu yapılar valilikçe ulusal adres bilgi sistemine ve kadastro planlarına işlenir. Köy yerleşik alan sınırları dışında kalan ve entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapıların yapı ruhsatı alınarak inşa edilmesi zorunludur. Tarım ve hayvancılık amaçlı yapıların denetimine yönelik fennî mesuliyet 28'inci madde hükümlerine göre mimar ve mühendislerce üstlenilir. Bu yapı ve tesislere uygulama projelerine göre ilgili yatırımcı kamu kurum ve kuruluşu adına yapı ruhsatı ve yapı kullanma izni verilir. Bu maddenin

uygulanmasına ilişkin hususlar Bakanlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir...” şeklinde hüküm belirtilmiştir. Bu hükümden de görüleceği üzere, mücavir alan dışında bulunan köylerde bile ruhsat alınmadan yapılacak yapıların, fenni mesuliyetinin proje müellifi mimar ve mühendislerce üstleneceği açıkça belirtilmiştir. Bu da gösteriyor ki, Ülkemizin her yerinde yapılacak olan yapılar, bir yapı denetim sistemi içerisinde denetlenirse de, aslında tüm yapılar imar mevzuatının öngördüğü şekilde bir fenni mesuliyet sistemi içerisinde denetlenmektedir. Yeter ki bu denetimler, görevli kişilerce zeminde ve proje safhasında meri mevzuat çerçevesinde yapılsın ve bütün kurum, kuruluş ve ilgili denetim personelleri, görevini tam ve eksiksiz bir şekilde yerine getirsin.

Ayrıca; 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 21. ve 22. maddelerinde de istisnai yapılar hariç her yapı için yapı ruhsatı alınması şartında hüküm altına alınmıştır. Bu şart mezkur kanunun 21. maddesinde *“Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26'ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden (...) (1) yapı ruhsatı alınması mecburidir.”* şeklinde açıklanmıştır. Yine *‘Ruhsat alma şartları’* başlıklı 22. maddede de *“Yapı ruhsatı almak için belediye, valilik (...) (1) bürolarına yapı sahipleri veya kanuni vekillerince dilekçe ile müracaat edilir. Dilekçeye sadece tapu (istisnai hallerde tapu senedi yerine geçecek belge), mimari proje, statik proje, elektrik ve tesisat projeleri, resim ve hesapları, röperli veya yoksa, ebatlı kroki eklenmesi gereklidir...sonra yapılacak müracaattan itibaren en geç onbeş gün içinde yapı ruhsatı verilir.”* şeklinde belirtilen hüküm gereği yapı sahibinin ruhsat müracaatını nasıl yapacağı anlatılmıştır.

Gerek yapı denetim mevzuatının hükümlerine gerekse imar mevzuatının hükümlerine bakıldığında, Ülkemizde yapılacak olan bir yapının inşaatına istisnai şartlar hariç, yapı ruhsatı almadan ve de yapı denetim sistemine dahil olmadan başlanmayacağına anlaşıldığı gibi bu yapıların tamamlanamayacağı da mevzuatla sınırlandırılmıştır. Yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi düzenleme ve iptal işlemleri için T.C. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen Mekansal Adres Kayıt Sistemi'nin (MAKS) kullanıldığı, yapı denetim sistemi için ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı Ulusal Yapı Denetim Sistemi (UYDS) kullanılmaktadır. Her iki sisteme de ilgili yapının bilgileri (ada, parsel, pafta, yapı sahibi, yapı müteahhidi, şantiye şefi, yapı

denetim kuruluğu ve personelleri (denetçileri) vb.) girilmeden yapı ruhsatı düzenlenememekte ve ilgili yapı, yapı denetim sistemine dahil edilememektedir. Ancak gerek MAKS gerekse de UYDS birbirleri ile entegre olmayıp, aynı yapı için ayrı iki sisteme giriş yapıp yapı ruhsatı ve yapı denetim işlemleri ayrı ayrı takip edilmektedir.

Yukarıdaki ifadelere ek olarak, kamudaki yapı ve tesislerin fenni mesuliyetleri de, ilgili Bakanlıklardaki, genelde bu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nda görevli mimar ve mühendislerce yürütölmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın da Osmanlıdan günümüze kadar imar çalışmaları ve mevzuat güncellemeleri yaptığı ve günümüzde de imar ve yapı denetim mevzuatı çalışmalarında birincil rol üstlendiği bilinmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın veya imar ve bayındırlık faaliyetlerinin teşkilatlanma biçimi Osmanlıdan günümüze kadar, çok fazla değişikliğe uğradıysa da, söz konusu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, günümüze kadar geçen süreçte önemli bir tarihi geçmişi de içinde barındırmaktadır. Şöyle ki; söz konusu Bakanlığın teşkilatlanma sürecinde öncelikle, Osmanlı Devleti'nin Tanzimat Döneminde 1848 yılında "Nafia Nezareti" kurulmuştur. Bayındırlık işlerini, 1914 tarihli Nafia Nezareti Teşkilatı hakkındaki nizamnameye göre yürüten Bakanlık için, günün gelişen şartlarına uygun yeni bir teşkilat kanununa ihtiyacı olması nedeniyle çıkartılan ve 26/05/1934 tarihinde kabul edilerek 29/05/1934 tarih ve 2713 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2443 Sayılı Nafia Vekâletinin Teşkilât ve Vazifelerine Dair Kanunu'na göre, Bakanlık bünyesinde; Müsteşarlık, Nafia Yüksek Fen heyeti, Teftiş Kurulu, Bayındırlık hizmetleri için üç Reislik, ikisi genel bütçeye tabi ve diğer ikisi katma bütçeli olmak üzere dört Genel Müdürlük, yardımcı hizmetler için üç müşavirlik, idari hizmetler için altı müdürlük ile, bağlı okullar olarak Yüksek Mühendis Mektebi Rektörlüğü (Şimdiki Teknik Üniversite) ile Nafia Fen Mektebi Müdürlüğü bulunmaktadır. 1956 tarihli 6785 sayılı İmar Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra, Kanunun uygulanması için Bakanlık düzeyinde yeni bir teşkilat olarak 1958 yılında 7116 sayılı Kanun ile "İmar ve İskan Vekaleti" kurulmuştur. İmar ve İskân Bakanlığı Ülkenin şehircilik ve konut politikasını belirleyen bir kurum olunca, ardından Nafia Vekaletinin de yeniden teşkilatlanma durumu ortaya çıkmıştır. 1983 yılında 180 sayılı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı kurulmuş (Yüksek fen kurulu karar ve görüşler, 2005-2015) ve daha sonra 29/6/2011 tarihli ve 644 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, 4/7/2011 tarihli ve 27984 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de

yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu KHK ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın 180 sayılı Teşkilat ve Görevleri Hakkında kararname yürürlükten kaldırılmış ve yerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yayımlanarak, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Mülga olarak, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı kurulmuştur. Son olarak 644 sayılı KHK'da 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı 1 no'lu Kararnamesinin yayımlanması ile yürürlükten kaldırılmış ve ilgi kararnamenin 3. bölümünde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev ve teşkilat yapısı belirlenmiştir. Bakanlıkta; Yapı ve İmar mevzuatını yürüten Yapı İşleri Genel Müdürlüğü ile Mesleki Hizmetler Genel Müdürlükleri bulunmaktadır. Yapı İşleri Genel Müdürlüğünde; Plan Program Dairesi Başkanlığı, Proje Dairesi Başkanlığı, Teknik Daire Başkanlığı, Yapım Dairesi Başkanlığı, İskan Dairesi Başkanlığı, Yapı Denetimi Dairesi Başkanlığı, Afet Koordinasyon Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Yönetim Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, İhale Dairesi Başkanlıkları bulunmaktadır. Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünün bünyesinde ise; Belgelendirme Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Enerji Verimliliği ve Tesisat Dairesi Başkanlığı, İmar Düzenleme Dairesi Başkanlığı, Mesleki Düzenleme Dairesi Başkanlığı, Yapı Araştırmaları Dairesi Başkanlığı, Yapı Malzemeleri Dairesi Başkanlığı, Yapı Kooperatifleri Dairesi Başkanlığı ve de Yönetim Hizmetleri Dairesi Başkanlıkları yer almaktadır. Her iki genel müdürlüğünde yapı denetim ve imar mevzuatıyla ilgili direkt ya da dolaylı bağlantıları bulunmaktadır (Anonim, 2019b).

Bakanlığın her iki Genel Müdürlüğü'nde bulunan daire başkanlıklarının aslında, yapı ve imar mevzuatına ilişkin bütün kanun ve ikincil mevzuatı düzenleyen kurumlar olduğu çok açıktır. Her iki Genel Müdürlüğün yapmış olduğu mevzuat çalışmalarından, yapı denetim kanunu ve ikincil mevzuatı, Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'nün bünyesindeki Yapı Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmekte iken, 3194 sayılı İmar Kanunu, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği, Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik, Yapı Mütahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelik ile Yapı Malzemeleri Yönetmeliği, gibi kanun ve bu kanunların ikincil mevzuat çalışmaları ise Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

1.4. Yapı Denetim ve İmar Mevzuatında Geçen İlgili Tanımlar

Yapı denetim ve imar mevzuatının uygulanmasındaki bazı tanımlar şöyledir;

1.4.1. 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nde belirtilen tanımlar

Bakanlık; Çevre ve Şehircilik Bakanlığını (mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığı),

Denetçi mimar ve mühendis; ilgili mühendis ve mimar meslek odalarına üyeliği devam eden ve Bakanlıkça denetçi belgesi verilmiş mühendis ve mimarları,

İlgili idare; belediye ve mücavir alan sınırları içindeki uygulamalar için büyükşehir belediyeleri ile diğer belediyeleri, bu alanlar dışında kalan alanlarda valilikleri, yapı ruhsatı ve kullanma izin belgesi verme yetkisine sahip diğer idareleri,

İlgili meslek odaları; 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis Odaları Birliği Kanununa göre kurulmuş olan mühendis ve mimar odalarını,

Kanun; 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunu,

Komasyon; Kanununun 4'üncü maddesinde belirtilen Merkez veya İl Yapı Denetim Komasyonunu,

Laboratuvar; inşaat ve yapı malzemeleri ile ilgili ham madde ve mamul madde üzerinde ilgili standartlarına veya teknik şartnamelerine göre ölçüm, muayene, kalibrasyon yapabilen ve diğer özelliklerini tayin eden, Bakanlıktan izin almış tesisi,

Proje müellifi; mimarlık, mühendislik tasarım hizmetlerini iştigal konusu olarak seçmiş, yapının etüt ve projelerini hazırlayan gerçek ve tüzel kişi,

Şantiye şefi; konusuna ve niteliğine göre yapım işlerini yapı müteahhidi adına yöneterek uygulayan, mühendis, mimar, teknik öğretmen veya tekniker diplomasına sahip teknik personeli,

Yapı; karada ve suda, daimi veya geçici, yeraltı ve yerüstü inşaatları ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve hareketli tesisleri,

Yapı denetim kuruluşu; Bakanlıktan aldığı izin belgesi ile münhasıran yapı denetimi görevini yapan, ortaklarının tamamı mimar ve mühendislerden oluşan tüzel kişi,

Yapı müteahhidi; yapım işini, yapı sahibine karşı taahhüt eden veya ticari amaçla veya kendisi için şahsi finans kaynaklarını kullanarak üstlenen, ilgili meslek odasına kayıtlı, gerçek ve tüzel kişiyi,

Yapı sahibi; yapı üzerinde mülkiyet hakkına sahip olan gerçek ve tüzel kişi,

Yardımcı kontrol elemanı; Denetçi mimar ve mühendislerin sevk ve idaresi altında görev yapacak olan mimar ve mühendisler ile Bakanlıkça sınırları belirlenen yapı grubu ve inşaat alanına kadar olan yapılarda mimar ve mühendisler yerine yapı denetimi faaliyetlerine katılabilen teknik öğretmen, yüksek tekniker, tekniker ve teknisyenleri, şeklinde tanımlanmıştır.

Tanımlar, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 'Amaç, kapsam ve tanımlar' başlıklı 1. maddesinde yer alırken, Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nde ise 'tanımlar' başlıklı 3. maddesinde yer almaktadır.

Yukarıdaki tanımlarda en önemli olarak görünen, 29/12/2018 tarihli ve 30640 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak değişen şantiye şefliği tanımıdır. Bu tanımdan görüleceği üzere, daha önce, sadece mimar ve mühendis ünvanlı kişiler şantiye şefliği yapabiliyor iken, şimdi teknik öğretmen (yapı, elektrik, makina) ile teknikerlere de (yapı denetim, inşaat, makina, elektrik) şantiye şefliği yapma imkânı getirilmiştir. Bu hususla ilgili ayrıca; 2/3/2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelikte'de ilgili hükümler mevcuttur.

Bir diğer önemli husus ise, daha önceki yönetmelik metninde, kontrol elemanı (mimar, inşaat, elektrik, makina mühendisi) ve yardımcı kontrol elemanı (teknik öğretmen, yüksek tekniker, tekniker, teknisyen) tanımları mevcut iken, yine 29/12/2018 tarihli ve 30640 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak değişen hüküm ile her iki tanım tek bir tanım ile ifade edilerek, yardımcı kontrol elemanı tanımını almıştır. Bu durumda, mimar ve mühendis ünvanlı kişilerin yanında, teknik öğretmen, yüksek tekniker, tekniker ve teknisyenlerde belli sınırlamalarla (toplam yapı alanı, yapı sınıfları vb.) yardımcı kontrol elemanı tanımı içinde yer almaktadır.

1.4.2. 3194 sayılı İmar Kanunu'nda ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde belirtilen tanımlar

İlgili tanımlar; Kanun'un '*tanımlar*' başlıklı 5. maddesinde yer alırken, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde ise '*tanımlar*' başlıklı 4. maddesinde yer almaktadır. Buna göre;

Yapı; karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesislerdir.

Bina; kendi başına kullanılabilen, üstü örtülü ve insanların içine girebilecekleri ve insanların oturma, çalışma, eğlenme veya dinlenmelerine veya ibadet etmelerine yarayan, hayvanların ve eşyaların korunmasına yarayan yapılardır.

Fen adamları; yapı, elektrik tesisatı, sıhhi tesisat ve ısıtma, makine, harita-kadastro ve benzeri alanlarda mesleki ve teknik öğrenim veren en az lise dengi okullardan mezun olmuş veya lise mezunu olup, bir öğretim yılı süreyle bakanlıkların açmış olduğu kursları başarıyla tamamlamış olanlar ile 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununa göre ustalık belgesine sahip olan elemanlardır.

İlgili idare; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında valiliktir.

Mücavir Alan; imar mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve mesuliyeti altına verilmiş olan alanlardır.

Müdürlük: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünü.

Sicil durum taahhütnamesi: Proje müelliflerinin, şantiye şeflerinin, fenni mesullerin, müteahhitlerin mesleki kısıtlılığının olmadığını ve yetki sınırını aşmadığını taahhüt ettiği beyannameyi,

Yapı kullanma izin belgesi: Yapının ruhsat eki projelerine uygun olarak tamamlandığını gösteren, yapının kullanımına izin veren, Ek-9'da yer alan forma uygun olarak düzenlenen, onaylı belgeyi,

Yapı ruhsatı: Bir parselde, Ek-10'da yer alan forma uygun olarak bu Yönetmelikle öngörülen belgeler ile projelerin onaylanması sonrasında ilgili idaresince tanzim edilen, onaylı resmi izin belgesini,

Yapı tatil tutanağı: Herhangi bir şekilde ruhsat alınmadan yapıya başlanılarak kaçak inşaat yapıldığı ya da ruhsatlı yapılarda ruhsat ve eklerine aykırı yapı yapıldığı tespit edildiği takdirde, ilgili idaresince yetkilendirilmiş teknik elemanlarca, yapının o

andaki durumu ile birlikte aykırılıkları resim, kroki ve yazı ile belirtilen ve inşai faaliyete devam edilemeyeceğini gösteren onaylı belgeyi,

Zemin ve temel etüt raporu: Her bir parsel için ayrı ayrı olmak üzere, yapının temel ve statik hesaplarının yapılabilmesi için zemin araştırma verileri ile geoteknik değerlendirmeleri içeren Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hazırlanan raporu, şeklinde ifade edilmiştir.

1.5. Kanun ve İkincil Mevzuat ile Yapı Denetim veya Fenni Mesuliyet Şartı Olmadan Yapı Yapılmasının Yasak Olmasına Karşın, 1948 Yılından Günümüze Kadar Ruhsatsız Yapılar İçin Çıkarılmış İmar Aflarının Kısa Bir Değerlendirilmesi

Bilindiği üzere, Ülkemizde, yapı denetim ve imar mevzuatı uyarınca, ruhsatsız yapılacak yapılar haricinde, ruhsat almadan yapı yapılamayacağı ve ruhsata tabi olan yapıların da, hangilerinin yapı denetim sistemi ile yürütüleceği hangilerinin ise teknik uygulama sorumluluğunda (fenni mesuliyet) yürütüleceği açıkça anlatılmıştır. Ruhsatsız, kaçak bir şekilde veya ruhsata veya ruhsat eki projelere aykırı olarak başlanan yapılar için de, sorumluluğu bulunan (yapı sahibi, yapı müteahhidi, fenni mesul, proje müellifi, yapı denetim personelleri, şantiye şefi vb.) kişilere, gerek imar mevzuatında gerekse yapı denetim mevzuatında uygulanması gereken cezai işlemler ayrıntılı açıklanmıştır. Ancak ne yazık ki, Ülkemizde, ruhsatsız yapı yapılamayacağı ile ilgili sınırlar kanun ve ikincil mevzuatla sert bir şekilde çizilmiş ise de, 1950'li yılların başından günümüze kadar, imar affı, gecekondü affı vb. uygulamalardan da vazgeçilmemiştir.

“İmar affı” kavramı ilk başlarda kentlerdeki yapıların sorunu olarak görülen gecekondü yapıları ile konuşulmaya ve tartışılmaya başlanılmıştır. 1950'li yılların başında özellikle büyük kentlerin varoş diye tabir edilen çeperlerinde başlanılan gecekondü yapılar, gündün güne yayılarak yerleşim alanlarının önemli bir kısmını oluşturmaya başlamış ve şehrin merkezindeki nüfusta da payı artmıştır. Tüm bu yasalar, bir yandan gecekondülere af getirirken bir taraftan da gecekondü veya kaçak yapıyı yasaklamış olmasına karşın, gecekondü sayısında her daim artış olmuştur (Tercan, 2018).

Ülkemizde çıkarılan imar aflarını özetlemek gerekirse; gece kondü affı ile ilgili çıkarılan ilk yasa 5218(2) sayılı (22/06/1948 tarih ve 6938 sayılı Resmi Gazete)

kanundur. Bu kanun Ankara ile sınırlı tutulmuş ve daha sonra 5228(3) sayılı Bina Yapımını Teşvik Kanunu (06/07/1948 tarih ve 6950 sayılı Resmî Gazete) ile tüm ülkeye yayılarak belediyelere arsaların dağıtılma yetkisi verilmiş ve gecekonduların arsalarının ilgililerine satılması amaçlanmıştır. 5431(4) sayılı yasa (11/06/1949 tarih ve 7230 sayılı Resmî Gazete) ile İstanbul Zeytinburnu ilçesindeki kaçak yapıların yıkımı hedeflenmişse de bu kanuna getirilen geçici hüküm ile kentte bazı yerlerin imara açılması sağlanmıştır. 1953 yılında gecekondular ve kaçak yapılaşma sorununun çok ciddi bir şekilde yaygınlaşmasından dolayı 1954 seçimlerinden bir yıl önce, 6188 sayılı Bina Yapımını Teşvik ve İzinsiz Yapılan Binalar Hakkında Kanun çıkarılmış. Bu kanun ile belediyelerin 5228 sayılı yasadaki esaslar gereğince hazine arazilerini satın alabilmesi hükmüne bağlanmıştır. 7367(6) sayılı Yasada da (29/07/1959 tarih ve 10265 sayılı Resmî Gazete), hazineye ait belediye sınırları içindeki arsaların belediyelere verilmesi yolu ile gecekonduların önleme amacına ayrılması planlanmıştır. 775(7) sayılı Gecekondular Yasası (30/07/1966 tarih ve 12362 sayılı Resmî Gazete) ile de kalkınma planlarının benimsendiği ilkelere ana çizgileri ile uyan gecekonduların politikaları düzenlenmeye çalışılmıştır. 775 sayılı Yasa da gecekonduların hem ekonomik ve toplumsal hem de kent konularıyla ilgili sorunlarının çözümünü kapsayan bir yasadır denilebilir. Ülkemizde, yukarıda ifade edilen bütün imar afları, son olmak üzere çıkarılmıştır. Bir taraftan, ruhsatsız ve kaçak yapı yapılamayacağı ile ilgili her gün kanun koyucular yapı ve imar mevzuatını güncelleyerek, kanun ve ikincil mevzuat çalışmaları yaparken, diğer taraftan, kaçak veya ruhsatsız yapılar için af getirilmesi, kanunların uygulamasını güçleştirmektedir. Ayrıca; kanun ve ikincil mevzuat ile sınırları çizilen, yapı ruhsatı ve yapı denetim, fenni mesuliyet şartları, vatandaşlar tarafından, nasıl olsa af gelir düşüncesiyle, sağlanmamaya başlamaktadır. Can ve mal güvenliğini teminen afetlere karşı dayanıklı ve kaliteli yapı yapılması hususunda, bir taraftan deprem haritaları bir taraftan da deprem yönetmelikleri gibi hayati önem taşıyan mevzuat için çalıştaylar düzenlenip, kurumlar bilim insanlarını görevlendirirken, bir taraftan imar afları ile, vatandaşın uygulamalara olan inancı sarsılabilmektedir (Tercan, 2018).

İmar affı ile ilgili Ülkemizde son olarak 3194 sayılı İmar Kanunu'na 11/5/2018 tarihli 7143 sayılı Kanun ile eklenen geçici 16. maddesi ile *“Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılan yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış*

yapılar için” imar barışı getirilmiş ve bu imar barışının uygulamasının nasıl yapılacağı ile ilgili 6/6/2018 tarihli ve 30443 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ‘Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar’ çıkarılmıştır. Bu mevzuat düzenlemesinin yakın zamanlarda çıkarılan en kapsamlı imar affı olduğu söylenebilir. İmar barışı ile kaçak veya ruhsata aykırı olan yapıların depreme dayanıklılık hususu malikin sorumluluğuna bırakılarak, kaçak yapı için kesilmiş cezaların iptalinden, elektrik, su, doğalgaz gibi hizmetlerden faydalandırılmasına, hazine taşınmazları üzerinde yapılan yapıların ise müracaat edildikten sonra arsanın müracaatçıya satılmasına kadar çok geniş bir alanı kapsamaktadır (Anonim, 2019ç). Ülkemiz bir taraftan afetlere karşı nitelikli ve kaliteli yapı yapılması hususunda sürekli mevzuat güncellemeleri yapmakta, bir taraftan ise imar afları ile bu hususu kendi kendine ihlal etmektedir.

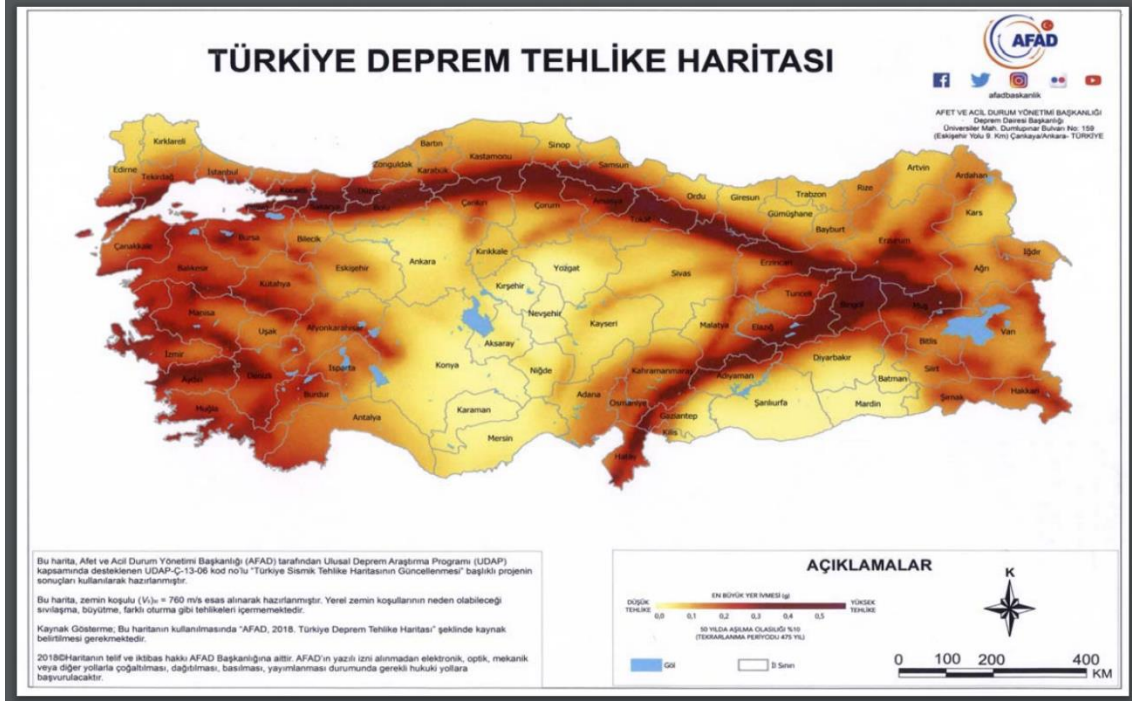
1.6. Türkiye Deprem Tehlike Haritası

Yapılarda ekonomik ve sosyal kayıpların azaltılarak, can ve mal güvenliğinin sağlanması ve çağdaş standartlara uygun yapı üretmenin en önemli amacı afetlere dayanıklılığının sağlanmasıdır denilebilir. Bu amaç esasen yapı denetiminin de temel amacıdır. Bu hususta Ülkemizde son dönemde deprem yönetmeliği, deprem haritaları ve de zemin etüt raporlarında çok önemli adımlar atılmış ve afetlere dayanıklı yapı yapılması hususu yeni yönetmeliklerle daha çok anlam kazanmıştır. Ülkemizde yakın zamanlarda hüküm altına alınan bu yeni düzenlemeler şöyledir.

Türkiye Deprem Tehlike Haritası ve parametre değerleri, Başbakan Yardımcılığı’nın (Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı) 12/1/2018 tarihli ve 6925 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 22/1/2018 tarihinde kararlaştırılmış ve 18 Mart 2018 tarihli 30364 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanarak 1/1/2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Şekil 1.1). Ayrıca; Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği de aynı tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak, Türkiye Deprem Tehlike Haritası ve parametre değerleri ile birlikte eş zamanlı olarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği’nin ‘*Deprem Etkisi Altında Zeminin ve Temellerin Tasarımı İçin Özel Kurallar*’ başlıklı 16’ncı bölümünde, zemin sınıfları, hesap esasları ile veri raporunun, geoteknik rapor olarak iki bölümden oluşacağı belirtilmiş, zemin ve temel etütlerin içeriğine ilişkin düzenlemelerin yapılması

ihtiyacına karşılık 9/3/2019 tarihli ve 30709 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ‘Zemin ve Temel Etüdü Uygulama Esasları ve Rapor’ formatı yine Bakanlık tarafından yayınlanmıştır.

Şekil 1.1. Türkiye deprem tehlike haritası (Anonim, 2019h).

Ülkemiz açısından çok önemli olan bu üç revizyonun amaçlarına bakmak gerekirse; Türkiye Deprem Tehlike Haritası ve parametre değerleri hakkındaki 22/1/2018 tarihli ve 2018/11275 sayılı kararnamenin ekinde yer alan ‘Amaç ve kapsam’ başlıklı 1. maddesinde “*Bu Kararın amacı; ülke ölçeğinde deprem tehlikesinin tespit edilmesi ile başta yeni yapılacak binaların deprem tehlikesine karşı tasarımı ve mevcut binaların değerlendirilmesi olmak üzere deprem risk azaltma faaliyetlerinde etkin kullanımın sağlanması amacıyla Türkiye Deprem Tehlike Haritası ve buna ilişkin parametre değerlerinin tespit edilmesidir.*” şeklinde açıklanırken “Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği’nin amacı ise ‘amaç ve kapsam’ başlıklı 1. maddede “(1)Bu Yönetmeliğin amacı; yeniden yapılacak, değiştirilecek, büyütülecek resmi ve özel tüm binaların ve bina türü yapıların tamamının veya bölümlerinin deprem etkisi altında tasarımı ve yapımı ile mevcut binaların deprem etkisi altındaki performanslarının değerlendirilmesi ve güçlendirilmesi için gerekli kuralları ve minimum koşulları belirlemektir.” şeklinde ifade edilmiştir. ‘Zemin ve Temel Etüdü Uygulama Esasları ve

Rapor' formatına dair Tebliğ'in 'Amaç' başlıklı 1. maddesi de *“Bu Tebliğin amacı; bina ve bina türü yapıların tasarım, projelendirme, inşaa ve denetimi için yapılması zorunlu olan zemin ve temel etütlerinin planlaması, arazi araştırmaları ve laboratuvar çalışmalarının yapılması, sahada karşılaşılan zemin birimlerinin (zemin ve/veya kaya) mühendislik özellikleri ile yeraltı suyuna ilişkin verilerin toplanması, yerel deprem etkilerinin belirlenmesi ve elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda zemin ve temel etüt raporlarının hazırlanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.”* şeklindedir.

Daha önce yürürlükte bulunan, Türkiye Deprem Haritalarında, deprem bölgeleri mevcut idi, bu haritalara göre; 1. derece en yüksek, 4. derece en düşük, 5. derece ise depremselliğin olmadığı bölgeleri ifade etmekteydi. Ancak, yeni deprem tehlike haritası ile birlikte deprem bölgeleri kavramı tamamen ortadan kalkmış ve bunun yerine koordinat bazlı spektral ivme değerleri seçilir hale gelmiştir. Hatta bu değerlerin okunması için e-devlet şifresi olan herkesin, T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) resmi internet sitesi üzerinden (Anonim, 2019d) giriş yaparak, zemin ve temel etüdü raporunda belirtilen, deprem yer hareketi düzeyi, yerel zemin sınıfı ve yapının yapılacağı enlem ve boylam bilgisi girilerek, hesaplanan ve zemin etüt raporunda belirtilen S_s (Kısa periyot harita spectral ivme katsayısı), S_1 (1.0 saniye periyot için harita spectral ivme katsayısı), S_{DS} (Kısa periyot tasarım spectral ivme katsayısı), S_{D1} (1.0 saniye periyot için tasarım spectral ivme katsayısı), PGA (En büyük yer ivmesi) ve PGV (En büyük yer hızı) değerlerinin kontrolünü yapabileceği bir sistem oluşturulmuştur (Tunç ve Tanfener, 2016).

Yine; 1/1/2019 tarihinde yürürlüğe giren 2018 'TBDY' ile birçok yeni düzenleme de söz konusudur. Şöyle ki; yeni yönetmeliğin beton ile ilgili en önemli düzenlemelerinden birisi, betonarme projelerinde, paftalarda, beton dayanım sınıfı ve donatı sınıfı ile birlikte TS EN 206'ya uygun çevresel etki sınıfının belirtilmesinin zorunlu hale getirilmesi olmuştur. Bu sayede aslında yıllardır beton standartlarında yer alan ama tasarımcılar tarafından pek bilinmesi veya önem verilmemesi nedeniyle ihmal edilen çevresel etki sınıfı kavramı artık daha fazla kullanılmaya başlanacaktır. TS EN 206 Standardı (ve TS 13515 Ulusal Tamamlayıcı Standardı), içinde donatı bulunan betonun, en az XC çevresel etki sınıfında olmasını hükmetmektedir. X0 haricindeki tüm etki sınıfları için en fazla su/çimento oranı, en az eşdeğer çimento dozajı ve beton

basınç sınıfı (veya eşdeğer beton performansı) tanımlanmış durumdadır. Böylece betonun, otomatik bir şekilde karbonatlaşma veya klorür etkileri gibi hususlara daha dayanıklı hale gelecek şekilde tasarlanması sağlanacaktır. Bu kural yapı denetim kuruluşları ve diğer denetleyici unsurlar tarafından etkin bir şekilde denetlenirse, Ülkemiz için değerli olan daha uzun ömürlü betonarme binaların inşa edilmesi sağlanacaktır. Yine yeni yönetmelikle en az beton sınıfı hazır beton için C25/30, ön üretilmiş beton elemanlar için C30/37 olarak belirlenmiştir. Bu konuda bir önceki yönetmelik C20/25 sınıfını öngörmekteydi. Betonarme elemanların boyut ve donatı hesaplarında, C50/60 sınıfına kadar TS 500, daha yüksek beton sınıflarında Eurocode 2’de verilen kabuller kullanılacağı belirtilmiştir. Beton sınıfı C 80/95’ten daha yüksek olan betonarme binalar bu Yönetmeliğin kapsamı dışında bırakılmıştır. Betonarme donatı olarak B420C ve B500C nervürlü donatı çeliklerinin kullanılabilmesi belirtilmiştir. Ayrıca S420 beton çeliğinin “çekme dayanımı/akma dayanımı” oranının 1.35 değerinden küçük olması ve eşdeğer karbon oranının % 0,55’i geçmemesi koşulu ile kullanılabilmesi vurgulanmıştır. Yeni yönetmelikle, perde ve kolon boyutlarında da minimum boyutlandırma yapılmıştır. Buna göre; perdelerin minimum kalınlığı kat yüksekliğinin 1/20’si yerine 1/16’sı olacak şekilde düzenlenmiş, belirli koşullar altında izin verilebilir minimum kalınlık değeri ise 150 mm’den 200 mm’ye çıkartılmıştır. Kolonlarda da minimum en kesit boyutları arttırılarak dikdörtgen kesit için 250 mm’den 300 mm’ye, dairesel kesit için çap 300 mm’den 350 mm’ye çıkartılmıştır (Uçar, 2018).

Yeni yönetmelik ile getirilen en önemli konulardan biri de yönetmeliğin eki olan ‘Deprem Etkisi Altında Binaların Tasarımı İçin Esaslarının’ 1.3 maddesinde belirtilen “*Özel Konularda Tasarım Gözetimi ve Kontrolüdür.*” Bu hususa giren yapılar yeni deprem yönetmeliğinde, sahaya özel deprem tehlikesi ve zemin davranışı analizleri, zaman tanım alanında doğrusal olmayan hesap yöntemi, bina yükseklik sınıfına göre yüksek bina sınıfına giren binaların tasarımı, deprem yalıtımlı binaların deprem hesabı ve tasarımı ile zaman tanım alanında doğrusal olmayan yapı-kazık-zemin etkileşimi olan yapılarda tasarım gözetim ve kontrol hizmetinin alınmasıdır. Tasarım gözetimi ve kontrolü hizmetini yerine getireceklerin eğitim koşulları, mesleki yeterlilik ve deneyim konuları ve bunların belgelendirilmesi ile hizmetlerin yürütülmesine dair Bakanlık tarafından “Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği Kapsamında Yapılacak Tasarım Gözetimi ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Tebliğ” 11/1/2019 tarihli 30652 sayılı Resmi

Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğinin 1.3 maddesinde belirtilen tasarım gözetimi kavramı aslında bir nevi özellikli ve nitelikli yapılar için uzman veya yetkin mühendis denetiminin sağlanmasıdır.

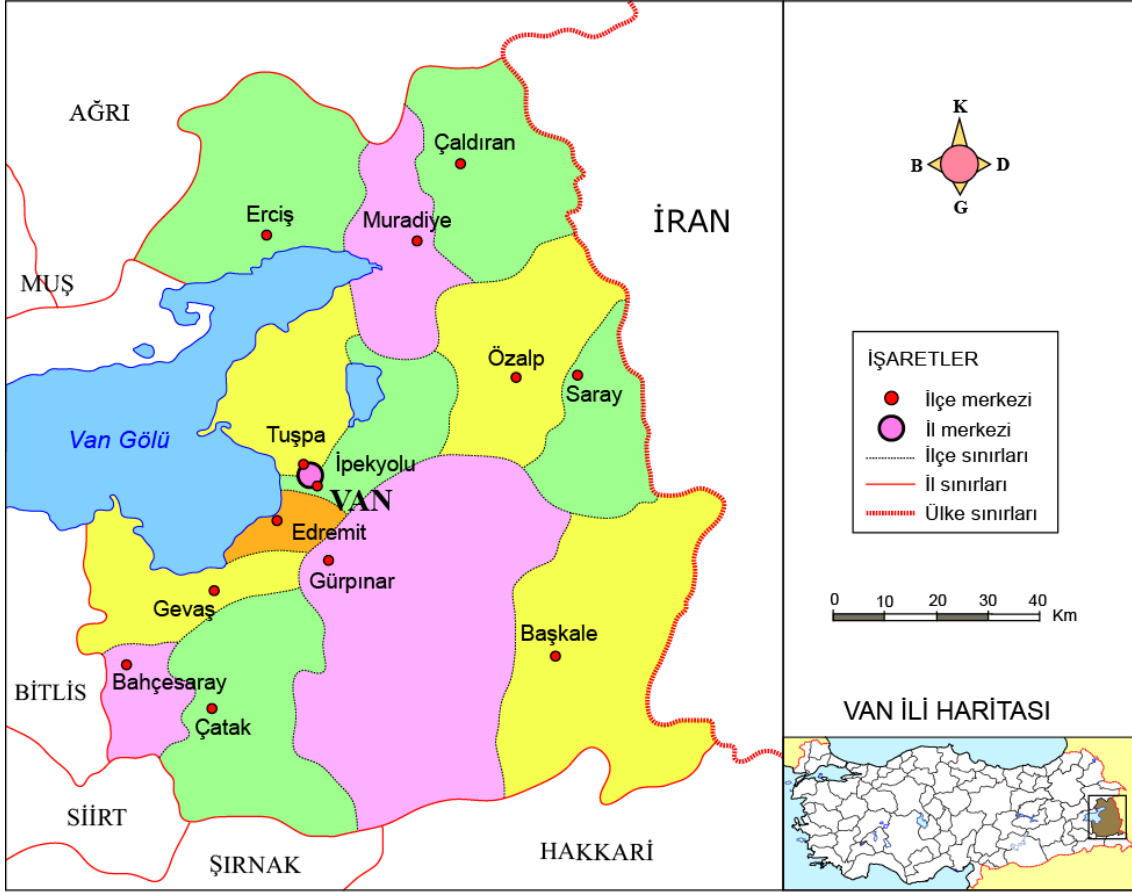
9/3/2019 tarihli ve 30709 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Zemin ve Temel Etüdü Uygulama Esasları ve Rapor” formatında da, “Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği’nin” eki olan, Deprem Etkisi Altında Binaların Tasarımı İçin Esasların ‘Deprem Etkisi Altında Zemini ve Temellerin Tasarımı İçin Özel Kurallar’ başlıklı 16’ncı bölümünde, zemin sınıfları, hesap esasları ve veri raporu, geoteknik rapor olarak iki bölümden oluşacağı belirtilmiştir. Söz konusu raporun amacı yukarıda açıklanmıştır. Raporun kapsamı olarak da *“Bu uygulama esasları ve rapor formatı; aşağıda verilen kategorilerdeki yeni inşa edilecek yapılar için; bölgenin jeolojisi, bölgesel deprem özellikleri, yapı özellikleri, zemin özellikleri, civar yapılar, yeraltı suyu durumu ve çevre koşulları dikkate alınarak zemin araştırmaları için yapılması gereken planlama, arazi araştırmaları ve laboratuvar çalışmalarıyla bu çalışmalara dayalı olarak hazırlanacak zemin ve temel etüt raporları ile mevcut binaların değerlendirilmesi, riskli yapı tespiti ve güçlendirilmesi süreçlerinde yapılması gereken zemin araştırmalarını kapsar.”* denilmektedir. Yine bu raporda ve yeni deprem yönetmeliği ile getirilen sondaj sayıları ve bina yükseklik sınıfı gibi kavramlara ilişkin kategoriler belirtilmiştir. Buna göre; zemin ve temel etütleri kategorik olarak çalışmanın içeriği bakımından üç sınıfa ayrılmış ve kategori 1, kategori 2 ve kategori 3 olarak tanımlanan etüt kategorilerinin içerik ve kapsamı tanımlanmıştır. Kategori 1’e giren yapılar *“bodrum kat yüksekliği en fazla 3.00 m. olan en çok 1 bodrumlu, bodrum kat hariç toplam 2 katlı, bodrum kat dahil toplam yüksekliği 10.50 m. ’yi geçmeyen, bodrum kat olmaması durumunda toplam bina yüksekliği 7.50 m.’yi geçmeyen, Bina Kullanım Sınıfı (BKS)=3, bina önem katsayısı (I)=1 ve bodrum kat dahil toplam inşaat alanı 500 m²’yi geçmeyen, bodrum kat olmaması durumunda toplam inşaat alanı 300 m²’yi geçmeyen, küçük, basit konut tipi yapılar (site tipi müstakil yapılar, endüstri yapıları, oteller vb. yapılar hariç), derin temel sistemi veya zemin iyileştirmesi gerektirmeyen yapılar, tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar yer alır.”* şeklinde tanımlanırken, kategori 2’ye giren yapılar *“Bina Yükseklik Sınıfı (BYS) 4-8 arasında kalan yapılar, yüksek risk taşımayan, alışılmamış taşıyıcı sistem ve yükler içermeyen, nicel yöntemlerle elde edilen parametrelerden yararlanılarak yapımı gerçekleştirilebilen yapıları kapsar.”* şeklinde

ifade edilmiş, kategori 3'e giren yapılar ise "*Kategori 1 ve 2'ye girmeyen tüm binalar, özel veya büyük risk taşıyan, çok büyük açıklıklı, özel taşıyıcı sistemli, alıılmamış ve/veya karmaşık yük durumlarına sahip yapılar, Bina Yükseklik Sınıfı (BYS) 1-3 arasında kalan yapılar ile deprem yalıtımlı binalar bu kategoride yer alır.*" şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıda belirtilen her üç revizyon ve değişiklikte, projelendirme ve raporlama faaliyetlerini yürütecek olan proje müelliflerinin (statik proje müellifi inşaat mühendisi, jeoloji veya geoteknik mühendisi) projelerini mevzuatta belirtilen standartlara göre yapmaları durumunda ve bu projeleri inceleyecek ve denetleyecek olan yapı denetim kuruluşunun teknik personelleri ile ruhsat veren idarelerdeki teknik personellerin görevlerini tam ve eksiksiz bir şekilde yapması da sağlanabilirse, yapıların güvenliği, kalitesi ile sürdürülebilirliğine çok büyük katkı sağlanacaktır. Özellikle kontrol ve denetim mekanizmaların tam olarak işletilmesi durumunda, Ülkemiz adına çok büyük ilerlemelerin sağlanacağı göz ardı edilemeyecek ölçüdedir.

1.7. Van'da Yapı Denetim Sistemi

Ülkemizin doğusunda yer alan Van'ın, kuzeyinde Ağrı, doğusunda İran, batısında Van Gölü, Muş ve Bitlis, güneybatısında Siirt, güneyinde, Şırnak ve Hakkari illeri yer almaktadır (Şekil 1.2). Harita Genel Komutanlığının 2014 yılı verilerine göre Van ilinin yüzölçümü 20921 km²'dir.

Şekil 1.2. Van ili haritası (Anonim, 2019a).

Van ili; Başkale, Gürpınar, Çatak, Bahçesaray, Gevaş, İpekyolu, Edremit, Tuşba, Saray, Özalp, Erciş, Muradiye, ve Çaldıran olmak üzere 13 ilçeden oluşmaktadır.

UYDS verilerine göre, Van ilinde 11 adet yapı denetim kuruluşu ile 2 adet yapı malzemeleri laboratuvarı bulunmaktadır. Yapı denetim kuruluşlarında görevli 11 adet Uygulama Denetçisi İnşaat Mühendisi, 11 adet Proje ve Uygulama Denetçisi İnşaat Mühendisi, 15 adet Proje ve Uygulama Denetçisi Makine Mühendisi, 16 adet Proje ve Uygulama Denetçisi Elektrik Mühendisi, 11 adet Proje ve Uygulama Denetçisi Mimar, 49 adet İnşaat Mühendisi Yardımcı kontrol elemanı, 17 adet mimar yardımcı kontrol elemanı, 17 adet makine mühendisi yardımcı kontrol elemanı, 12 adet elektrik mühendisi yardımcı kontrol elemanı, 6 adet inşaat teknikeri yardımcı kontrol elemanı, 2 adet yapı denetim teknikeri yardımcı kontrol elemanı görev almaktadır. Yapı malzemeleri laboratuvarlarında ise, 1 adet kimya mühendisi denetçi, 1 adet inşaat mühendisi denetçi, 6 adet inşaat teknikeri deney yapan eleman olarak görev almaktadır. Yapı denetim kuruluşlarının ortak olabilme şartında mimar ve mühendis (elektrik,

inşaat, makine) olma şartı bulunduğundan, söz konusu 11 adet yapı denetim kuruluşunun ortakları veya müdürleri de aynı zamanda kuruluşta yardımcı kontrol elemanı, proje ve uygulama denetçisi veya uygulama denetçileridir. Ancak laboratuvar kuruluşlarının müdürü ve ortağı olma hususunda herhangi bir mesleki sınırlama bulunmadığından, herhangi bir mesleğe sahip veya değil herkes laboratuvar kurma şartlarını oluşturursa, yapı malzemeleri laboratuvarı açabilir. Van ilinde bulunan 2 adet yapı malzemeleri laboratuvarlarında da, ayrı ayrı olmak üzere 1'er adet müdür bulunmaktadır. Ayrıca laboratuvarın birinde şirket müdürü aynı zamanda laboratuvarın % 100 ortağı olarak yer alırken, diğer laboratuvar kuruluşu da 3 adet ortaktan oluşmakta ve ortaklardan biri de müdür olarak görevlendirilmiştir.

Bu tez kapsamında Van ilindeki 13 ilçe belediyesinin İmar ve Şehircilik Müdürlükleri ile Yapı Kontrol Müdürlüklerinde görevli teknik ve idari personellerle ve Organize Sanayi Bölge Müdürlüğündeki teknik personellerle görüşülmüş, yapı denetim sistemi kapsamında olan ve olmayan yapılar için düzenlenen yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi sayıları, ruhsat ve imar servisindeki teknik personel sayıları ile 1/1000 ölçekli uygulama imar planı durumları hakkında bilgi alınmaya çalışılmıştır.

Çatak Belediyesinde; 1 adet harita mühendisinin görev aldığı ve bütün teknik işlere baktığı ve idari müdürlük yaptığı, Bahçesaray Belediyesinde; fen işleri ve imar işleri için 1 inşaat teknikerinin görevlendirildiği, 2018 ve 2019 yıllarında yapı denetim kapsamına giren herhangi bir yapı için yapı ruhsatı veya yapı kullanma izin belgesinin düzenlenmediği, sadece 1 adet resmi kurum binası için 2018 yılında yapı ruhsatının 2019 yılında da yapı kullanma izin belgesinin düzenlendiği, Çaldıran Belediyesi İmar Müdürlüğü ile Fen İşleri Müdürlüğü'ne 1 harita teknikerinin görevlendirildiği, ruhsattan sorumlu 2 mimar ve 2 inşaat mühendisinin görevlendirildiği, imar şubesinde ise 1 inşaat teknikerinin, 1 harita mühendisinin ve 1 harita teknikerinin görevlendirildiği, 2018 yılı için 19 adet yapı ruhsatının düzenlendiği ve bu ruhsatların da büyük çoğunluğunun resmi kurum binaları için olduğu, 2019 yılı içerisinde de 5 adet yapı ruhsatı düzenlendiği bu ruhsatların 2 tanesinin özel bina inşaatı için, 3 tanesinin de resmi kurum binası için olduğu, 2 adet yapı kullanma izin belgesinin düzenlendiği, Muradiye Belediyesi İmar Müdürlüğü'nde 1 inşaat teknikerinin görevlendirildiği imar ve yapı ruhsatı müdürlüklerinde ise 2 inşaat mühendisinin, 1 peyzaj mimarının, 2 ziraat mühendisinin ve 1 mimarın görevlendirildiği ifade edilmiştir.

Erciş Belediyesi Yapı Kontrol M¼d¼rl¼ę¼'nde 1 inşaat teknikerinin g¼revlendirildięi, m¼d¼rl¼kte 1 makina teknikerinin çalıştığı, yapı ruhsat ve imar işlerinde ise 1 inşaat m¼hendisinin, 2 mimarın, 1 makine m¼hendisinin ve 1 elektrik m¼hendisinin g¼revlendirildięi, 2018 yılı içerisinde 92 adet yapı ruhsatı d¼zenlenirken 2019 yılında 89 adet yapı ruhsatının d¼zenlendięi, 2018 yılı içerisinde 66 adet yapı kullanma izin belgesi d¼zenlenirken 2019 yılında 64 adet d¼zenlendięi, 2018 ve 2019 yıllarında d¼zenlenen ruhsatların b¼y¼k bir çoğunluğunun ise tadilat veya isim değişikliği için d¼zenlenen ruhsatlar olduğu ifade edilmiştir.

Tuşba Belediyesi İmar ve şehircilik M¼d¼rl¼ę¼'nde 1 yıldır harita m¼hendisinin g¼revlendirildięi, belediyede yapı kontrol m¼d¼rl¼ę¼n¼n olmadığı, yapı ruhsat ve imar şubesinde 3 inşaat m¼hendisinin, 1 şehir plancısının, 3 jeoloji m¼hendisinin, 1 mimarın, 1 makina m¼hendisinin, 1 elektrik m¼hendisinin ve 1 harita teknikerinin çalıştığı, 2018 yılında 42 adet yapı ruhsatı d¼zenlenirken 53 adet yapı kullanma izin belgesinin d¼zenlendięi, 2019 yılında 68 adet yapı ruhsatı d¼zenlenirken 53 adet yapı kullanma izin belgesinin d¼zenlendięi belirtilmiştir.

Özalp Belediyesi İmar ve şehircilik M¼d¼rl¼ę¼nde 1 harita m¼hendisinin g¼revlendirildięi, bu harita m¼hendisi ile birlikte ruhsat, fen işleri ve imara bakan 1 inşaat m¼hendisi ile 1 inşaat teknikerinin çalıştırıldığı, 2018 yılında 5 adet yapı ruhsatı d¼zenlenmiř iken yapı kullanma izin belgesinin hiç d¼zenlenmedięi s¼ylenmiřtir. Ayrıca ilgili belediye uygulama imar planının revizyonu ile ilgili B¼y¼křehir Belediyesinden talepte bulduklarını ancak halen taleplerinin karşılanmadığı bu y¼zden yapı ruhsatı taleplerinde vatandaşa eski imara g¼re imar durum belgesi d¼zenlediklerini ancak vatandaşın eski imara g¼re imar durum belgesini almak istemedikleri, m¼teahhitlik hizmetlerinin de bu y¼zden gelişemediği ifade edilmiştir.

Saray Belediyesinde, yapı ruhsat, fen işleri ve imar işlerinde 1 inşaat m¼hendisinin g¼revlendirildięi, 2018 yılında 1 adet tadilat ruhsatı d¼zenlendięi, yapı kullanma izin belgesinin d¼zenlenmedięi, 2018 yılında d¼zenlenen ruhsatın da resmi kurum binası için olduğu ifade edilmiştir.

Van Organize Sanayi B¼lge M¼d¼rl¼ę¼'nde, ruhsat işlerine bakan 1 inşaat m¼hendisi, 1 elektrik m¼hendisi, 1 harita teknikerinin g¼revlendirildięi, 2018 yılında 6 fabrika için ruhsat d¼zenlenirken 2019 yılında sadece 1 adet yapı kullanma izin belgesinin d¼zenlendięi ifade edilmiştir.

Gürpınar Belediyesinde, 1 harita mühendisinin İmar ve Şehircilik Müdürlüğü için görevlendirildiği, bu harita mühendisi ile birlikte yapı ruhsatı ve imar işleri için 3 inşaat mühendisinin, 1 mimarın ve 1 harita teknikerinin çalıştırıldığı, 2018 yılında resmi kurum binaları için 2 adet yapı ruhsatı düzenlendiği, 1 adet ahır için ruhsat düzenlendiği ifade edilirken, 2019 yılında ne yapı ruhsatı ne de yapı kullanma izin belgesinin düzenlenmediği söylenmiştir.

Başkale Belediyesinde, 1 peyzaj mimari, 1 mimar, 1 harita teknikeri, 3 inşaat mühendisi, 2 inşaat teknikerinin görevlendirildiği, 2018 ve 2019 yıllarında genellikle ahır için ruhsat düzenlendiği, 2019 yılı içerisinde ise 1 adet apart otel için yapı ruhsatı ve yapı kullanım izin belgesi düzenlendiği söylenmiştir.

Gevaş Belediyesinde, yapı ruhsatı ve imar işleri için sadece 1 jeoloji mühendisinin görevlendirildiği, 2018 yılında 11 adet özel bina inşaatı için ruhsat düzenlenirken 3 adet resmi kurum binası için ruhsat düzenlendiği, 2019 yılı içinde 6 adet özel bina inşaatı için ruhsat düzenlendiği, 2018 yılında 1 adet yapı kullanma izin belgesi düzenlenirken 2019 yılında 6 adet yapı kullanma izin belgesinin düzenlendiği ifade edilmiştir.

Edremit Belediyesinde, Yapı Kontrol ve İmar ve Şehircilik Müdürlüklerinin olduğu, bu müdürlüklerde görevli 3 harita mühendisi, 4 inşaat mühendisi, 2 makina mühendisi, 1 elektrik mühendisi, şehir plancısı, mimar ve jeoloji mühendislerinin görev yaptığı ifade edilmiştir. Ayrıca Edremit Belediyesi sınırlarında olan birçok mahalleye Van ili çevre yolu planlarının halen tamamlanamamasından kaynaklı olarak imar durumu belgesi ile yapı ruhsatı düzenlenemediği, vatandaşların bu taleplerine karşılık verilemediği de ifade edilmiştir.

İpekyolu Belediyesinde İmar ve Şehircilik ile Yapı Kontrol Müdürlüklerinin bulunduğu, bu müdürlüklerde yapı ruhsatı ve imar işleri için 2 inşaat mühendisinin, 3 inşaat teknikerinin, 1 yapı öğretmeninin, 2 harita mühendisinin, 1 makina teknikerinin, 1 makina mühendisinin, 1 elektrik mühendisinin, 1 şehir plancısının, 1 jeoloji mühendisinin ve 2 mimarın görevlendirildiği, 2018 yılı içerisinde 506 adet yapı ruhsatının 109 adet yapı kullanma izin belgesinin, 2019 yılında ise 185 adet yapı ruhsatının 68 adet yapı kullanma izin belgesinin düzenlendiği ifade edilmiştir.

Ruhsat düzenleyen idarelere 1 Temmuz ila 15 Temmuz 2019 tarih aralığında gidilmiş ve yerinde bulunan mevcut personellerden bu bilgilere ulaşılmıştır. Bazı

belediyelerde gidilen gün itibari ile görevli birim müdürleri veya şeflerinin izinli olması dolayısıyla bir takım verilere ulaşılamamıştır. Yapı ruhsat ve yapı kullanma izin belgelerinin sayıları da ziyaret edilen tarih itibari ile tarafıma söylenmiştir.

Yerel yönetimlerle ilgili yukarıda ifade edilen bilgilerden görüleceği üzere, neredeyse her belediyede personel sıkıntısının çok fazla olduğu görülmektedir. Yapı ruhsat servislerinde görevli teknik personelin nitelikli tecrübeli çalışanlardan görevlendirilmesi gerektiği imar yönetmeliği ile sınırları belirlenmiş ise de bu duruma uyulmasının bu sayıdaki personel ile çok zor olduğu da anlaşılmaktadır.

1 Temmuz ila 15 Temmuz 2019 tarihleri arasında ruhsat düzenleyen idarelerle ilgili yapılan alan araştırması sonucunda, Van ilinin bir çok ilçesinde yapı denetim sistemi ile yapılan iş sayısının neredeyse hiç olmadığı gibi, yapı denetim sistemi kapsamına girmeyen yapılarda da teknik uygulama sorumluluğu ile yapılan yapı olmadığı da tespit edilmiştir. Bilinmelidir ki bir kanun ancak Ülkemizin en ücra köşesinde de uygulama alanı buluyorsa, doğru bir şekilde çıkarılmıştır denilebilir. Eğer kanunlarımız sadece şehirlerimizin metropol ilçelerinde uygulama alanı bulmuşsa mevzuat hazırlamalarımızı ülke olarak yeniden gözden geçirmemiz gerekmektedir. Ülkemizde bütün yapıların mühendislik hizmeti alması için devletin ilgili bakanlıklarının bütün vatandaşları bu konuda bilgilendirmesi, ruhsat ve yapı denetime ait ücretler noktasında da ihtiyaç sahibi vatandaşlara bu hizmetlerin ücretsiz veya fon vb. gibi yerlerden karşılanarak yapılması sağlanmalıdır.

1.8. Tezin Amacı

Yapı denetim sistemindeki sorunlar ve yapı denetim kuruluşlarının sorunları ile ilgili olarak, daha önceki çalışmalarda Ankara, Afyon, Adana, Bursa, İstanbul, Konya Muğla gibi iller ile Güneydoğu Anadolu bölgesinde araştırmalar yapılarak tespit edilen sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Bu tez çalışmasında da, diğer çalışmalardan farklı olarak 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği ile imar mevzuatının bir kısmı ile sınırları çizilen yapı denetim sisteminin uygulama noktasında sorunların belirlenmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik bir çalışma yapılmıştır.

Bu çalışma yapılırken sadece yapı denetim kuruluşunda görevli proje ve uygulama denetçileri, uygulama denetçileri ve yardımcı kontrol elemanları (mimar,

inşaat mühendisi, elektrik mühendisi, makine mühendisi, teknik öğretmen (İnşaat, makine, elektrik), yüksek tekniker, tekniker (İnşaat, elektrik, makine), teknisyen (inşaat, makine, elektrik) ile sınırlı kalınmamış, yapı denetim sisteminde en önemli rolleri olduğu düşünülen proje müellifleri, şantiye şefleri, yapı müteahhitleri, ruhsat düzenleyen idarelerdeki yapı denetim ve yapı ruhsat servisindeki teknik ve idari personellerin, yapı malzemeleri laboratuvarında görevli idari ve teknik kadronun ve de Bakanlığın taşra teşkilatı olan Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nde yapı denetim biriminde görevli teknik personelin de görüşlerine başvurulmuştur. Yine bu tez kapsamında diğer tezlerden farklı olarak 1/1/2019 tarihi itibari ile yapı denetim ve imar mevzuatında yapılan revizyonlar üzerinden gidilmiştir. Örneğin yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırma, şantiye şeflerine yönelik hazırlanan yeni yönetmelik, yapı denetim kuruluşlarının elektronik dağıtım üzerinden seçilmesi, elektronik beton izleme sistemi ile getirilen yenilikler ile 2018 'TBDY' vb. gibi kanun ve ikincil mevzuat çalışmaları üzerinden katılımcıların görüş ve önerilerine başvurulmuştur. Örneklem olarak Van ili seçilmiştir.

1.9. Kapsam

Van'da faaliyet gösteren; 11 adet yapı denetim kuruluşunda çalışan teknik personel ile 2 adet yapı malzemeleri laboratuvarında görevli teknik ve idari personelle şantiye şefleri ile proje müellifleri ile yapı müteahhitleri ile ruhsat veren idarelerdeki yapı kontrol birimi ile imar ve şehircilik biriminde görevli teknik ve idari personel ile ve son olarak Bakanlığın taşra teşkilatı olan Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün yapı denetim şubesinde görevli teknik personellerle anket çalışması yapılmıştır.

2. KAYNAK BİLDİRİŞLERİ

Konya'daki yapı denetim kuruluşları yönüyle inceleme yapan Açıkkel (1998), kanun, yönetmelik ve mevcut uygulamaları inceleyerek uygulamanın durumu ile ilgili anket çalışması yapmış, ayrıca yurt dışı uygulamalarını da irdeleyerek tartışma zemini oluşturmuştur. Açıkkel yaptığı çalışmada; denetim için ayrı bir birim oluşturulması, bu birimin bağımsız bir şekilde görev yapması, teknik personellere meslek bilincinin verilmesi gibi hususları belirtmiştir.

Özkan (2005)'de yapı denetim kavramını açıklayarak gerek dünyada gerek Türkiye'de uygulanan sistemleri incelemiş, yapı denetim sisteminin eksik kalan yönlerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmada imar sistemi içerisinde yer alan kat mülkiyeti, sigorta, vergi ve finansman konuları ile ilgili yeni düzenlemeler getirilmesi, zemin etüt raporlarının rapor formatının güncellenmesi, mesleki yeterlilik alanının yapı denetim kanunu ile desteklenmesi ve yapı malzemelerine nitelik yönetimi getirilmesi önerilmiştir.

Karahan (2008)'de İstanbul ilinde faaliyet gösteren yapı denetim kuruluşlarının sorunlarını incelemiş ve çözüm önerileri getirilmesi yönünde anket çalışması yapmıştır. Çalışmada yapı denetim sisteminin bütün ülkeye yayılması gerektiği, belediyelerin teknik personel sıkıntısı çektiği ve mevcut personelin yapı denetim mevzuatına hakim olmadığı belirtilmiştir.

Sakallı (2008)'de yapı denetim sisteminin tarihsel süreçlerine değinmiş, Türkiye'de yapı denetim sisteminin gelişimini anlatarak, İstanbul'da faaliyet gösteren yapı denetim firmalarının yapı denetim sistemine olan bakış açılarını belirlemek için anket çalışması yapmıştır. Çalışma neticesinde yapı denetim kuruluşlarına verilen geçici faaliyet durdurma veya izin belge iptallerinin yetersiz yaptırımlar olduğu, yapı denetim faaliyetini tam ve eksiksiz yapan firmaların kazanç noktasında sıkıntı yaşadığı, nitelikli yapı için nitelikli teknik personel olması gerektiği savunulmuştur.

Karaoğlu (2011)'de Türkiye'deki yapı denetim sistemi ile dünyadaki yapı denetim sisteminin birbiri ile benzerlik taşımasına rağmen denetim faaliyetlerinin ne derece etkin olduğu, yapı kalitesine etkisinin ne olduğunu incelemeye çalışmış, ayrıca yasanın eksik ve aksayan yönlerini ortaya çıkarmaya çalışarak denetim kuruluşları ile

yapı müteahhitlerine anket çalışması yapılmıştır. Karaoğlu yaptığı çalışmasında, yapı denetim sisteminin ruhsatlı yapılan yapılara uygulandığını, ancak Ülkemizdeki kaçak yapılaşmanın günden güne arttığını, sistemin buna çözüm getirmediğini, yapı denetim sisteminin ülke geneline yayılmasını önermiştir.

Doğan (2013)'de yapı denetim tanımı ve amacı üzerinde durmuş, yapı denetimin tarihsel sürecini irdeleyerek Ankara'da bulunan yapı denetim kuruluşlarının görüşlerine başvurarak yapı denetim sorunlarının belirlenmesine çalışmıştır. Bu çalışmada; yapı denetim sisteminin sağlıklı bir şekilde yürütülmediği, mevzuat ve uygulamaların bütün tarafların katılımı ile verimliliğinin faydalarının ve etkinliğinin artırılması hususunda yeniden gözden geçirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Kural (2015)'de yapı denetim mevzuatı ile ilgili literatür taraması yaparak, yapı denetimin anlamı ve amacı üzerinde durmuş, Afyonkarahisar ilinde faaliyet gösteren yapı denetim kuruluşlarının sorunlara bakış açısını inceleyerek çözüm önerileri getirmeye çalışmıştır. Kural yaptığı bu çalışmasında; yapı müteahhitlerinin kendisini denetleyecek olan kuruluşu kendileri seçmeye devam ettiği sürece sağlıklı bir denetim sürecinin oluşmasının mümkün olamayacağını, denetimlerin ilgili denetim personelleri tarafından kağıt üzerinde yapıldığını belirterek teknik personellere meslek odaları kanalı ile zorunlu sınav uygulaması getirilmesini önermiştir.

Ünal (2017)'de yapı denetim kuruluşlarında yaşanan sorunları tespit etmek amacı ile Adana ilinde faaliyet gösteren 73 adet yapı denetim kuruluşu ile anket çalışması yapıldığını belirterek, denetimlerde en çok yaşanan hatalar ve sebeplerini tespit etmeye çalışmıştır. Ünal yaptığı bu çalışmasında, şantiyelerdeki iş sağlığı ve güvenliğine riayet edilmesini, yapı denetimde görevli teknik personellerin ücretlerinin arttırılmasını, yapı denetim kuruluşlarının iş yükü fazlalıklarının azaltılmasını önermiştir.

Demir (2017)'de Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki yapı denetim işleyişini araştırarak, sistemdeki sorunları irdelemeye çalışmıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki ilgili idareler, yapı müteahhitleri ve yapı denetim kuruluşları ile anket çalışması yapılmıştır. Demir (2017) yaptığı bu çalışmasında; cezai yaptırımların yapı denetim ve yapı müteahhitlerine adil uygulanmasını, denetim faaliyetlerinin ranttan uzak tutulmasını, ilgili idarelerdeki teknik personele deneyim zorunluluğunun getirilmesini istemiştir.

Özdemir (2018)'de yapı denetim sorunlarının belirlenmesi amacı ile Muğla ilinde faaliyet gösteren yapı denetim kuruluşları ile anket çalışması yapıldığını ve tespit edilen sorunlara çözüm önerilerinin getirilmeye çalışıldığını belirtmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde; Ulusal Yapı Denetim Sistemine havuz sisteminin getirilmesi, Bakanlığın almış olduğu kontör vb. ücretlerin kaldırılması ve yapı denetim personellerinin ücretlerinin artırılması gerektiği ifade edilmiştir.

Yağız (2019)'da nitelikli konut üretilmesinde denetimin yeri ve unsurlarına ilişkin araştırma yaparak, Bursa'da faaliyet gösteren yapı denetim kuruluşlarının değerlendirmelerine başvurmuş, ayrıca, Bursa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne yapılan şikayetlerden yola çıkılarak, şikayetlerin nitelikleri saptanmaya ve nitelikli konut yapılmasına yapı denetim sisteminin etkisine ilişkin sonuç ve öneriler getirilmeye çalışılmıştır. Yağız bu çalışmasında; fiziksel, sosyokültürel ve ekonomik açıdan kullanıcı ihtiyaç ve isteklerinin belirlenmesi noktasında, proje ve uygulamalarda görev ve sorumluluk bilinci olması durumunda nitelikli konut üretiminin sağlanabileceğini ifade etmiştir.

Bu tez kapsamında hazırlanan anket sorularında, yapı denetim ve imar mevzuatındaki hükümler temel alınmıştır. Yapı denetim sisteminin nerelerde tıkandığı nerelerde sorunlar olduğu noktasında mevzuatın hükümleri üzerinden ilgililere sorular yöneltilmiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Bu tez kapsamında materyal olarak, yapı denetim ve imar mevzuatı uyarınca rolleri tanımlanan ve yapı denetim sistemi içerisinde en önemli paydaşların kanun ve ikincil mevzuatında belirtilen görev ve sorumlulukları seçilmiştir.

Yapı denetim sistemi çok paydaşı olan bir sistemdir. Bu sistemin yürütülmesi sadece yapı denetim kuruluşu ve kuruluşta görevli teknik personelle sağlanamamaktadır. Sistemde en büyük görevleri olan, ruhsat düzenleyen kuruluşlar yani yerel yönetimler, proje müellifleri, şantiye şefleri, yapı müteahhitleri, yapı malzemeleri laboratuvarları ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın illerdeki müdürlüklerinin teknik personelleri, sistemin yürütülmesi noktasında çok önemli bir yere ve öneme sahiptir. Bu tez kapsamında sadece bu paydaşların görüş ve fikirlerine başvurulduysa da, yapı denetim sisteminde Bakanlığın Merkez Yapı Denetim Komisyonunun yapı denetim kuruluşları ve teknik personellerin belgelendirme çalışmaları ile laboratuvar kuruluşlarının belgelendirme çalışmalarını yaptığı, Adalet Bakanlığı'nın ilgili Cumhuriyet Başsavcılıkları yapı denetim mevzuatına göre sorumluluğu bulunan kişilerin cezai işlemlerinde rol aldığı, Maliye Bakanlığı'nın illerdeki Defterdarlık ve Mal Müdürlükleri'nin, yapı denetim kuruluşları ve laboratuvar kuruluşlarının hakkediş işlemleri ile teminat muhafaza işlemlerini yürüttüğü, sistemin bütün paydaşlarında görevli teknik personellerin sosyal güvenlik hizmetlerinin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'na takip edildiği de ayrıca bilinmektedir. Aslında Ülkemizde doğrudan veya dolaylı olarak birçok bakanlığın yapı denetim sisteminde rolü olduğu açıktır. Şayet sistemdeki paydaşlardan biri veya bir kaçının görevini tam ve zamanında yapmaması durumunda, bu durumun adeta bir domino taşı etkisi göstererek sistemin asla ve katiyetle işlemeyeceğini de bilmek gerekir.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 3. maddesinin 12. paragrafında *“Yapı denetim kuruluşları öncelikle risk bazlı denetim yapar. Yapı denetim kuruluşları, denetçi mimar ve mühendisler, proje müellifleri, laboratuvar görevlileri ve yapı müteahhidi ile birlikte yapının ruhsat ve eklerine, fen, sanat ve sağlık kurallarına aykırı,*

eksik, hatalı ve kusurlu yapılmış olması nedeniyle ortaya çıkan yapı hasarından dolayı yapı sahibi ve ilgili idareye karşı, kusurları oranında sorumludurlar. Bu sorumluluğun süresi; yapı kullanma izninin alındığı tarihten itibaren, yapının taşıyıcı sisteminden dolayı on beş yıl, taşıyıcı olmayan diğer kısımlarda ise iki yıldır.” şeklinde belirtilen hüküm gereği, sistemde rolleri tanımlananların görevlerini kamu adına yaptıkları ve onlara karşı sorumlu oldukları açıkça görülmektedir.

Bölüm 1.1’de Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin ‘Amaç ve kapsam’ başlıklı 1. maddesinde belirtilen hüküm gereği, paydaşların görev ve sorumluluklarının neler olduğunun yönetmelikle hükme bağlandığı da ayrıca ifade edilmiştir. Bu tez kapsamında anket çalışması yapılan paydaşların yapı denetim ve imar mevzuatında belirtilen görev ve sorumlulukları aşağıda açıklanmıştır.

3.1.1. Yapı Denetim Kuruluşlarının Yapı Denetim Kanunu ve Uygulama Yönetmeliğinde Belirtilen Görev ve Sorumlulukları

Yapı denetim sisteminde en önemli rolü olan yapı denetim kuruluşlarının görev ve sorumlulukları 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un 2. maddesinde, Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin ise 5. maddesinde anlatılmıştır. Yapı denetim kuruluşlarının görev ve sorumlulukları ilgili mevzuatta anlatıldığı üzere 4 ana başlıkta toplanabilir. Buna göre; kuruluşların yapı ruhsatına esas olacak projeleri denetleme, ruhsatı alınan inşaatı denetleme, inşattaki aykırılıkları belirleme ve aykırılıklara dair yapılacak işlemleri belirleme, şeklinde gruplandırılabilir.

- 1- Yapı ruhsatına esas olacak projeleri denetleme görevleri mezkur kanunun 2. maddesinin (a) numaralı bendinde; *“Proje müelliflerince hazırlanan, yapının inşa edileceği arsa veya arazinin zemin ve temel raporları ile uygulama projelerini ilgili mevzuata göre incelemek, proje müelliflerince hazırlanarak doğrudan kendilerine teslim edilen uygulama projesi ve hesaplarını kontrol ederek, ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulmadan, ilgili idareye uygunluk görüşünü bildirmek.”* şeklinde açıklanmıştır.
- 2- Ruhsatı alınan inşaatı denetleme görevleri mezkur kanunun 2. maddesinin (c) numaralı bendinde; *“Yapının, ruhsat ve ekleri ile mevzuata uygun olarak yapılmasını denetlemek.”* şeklinde ifade edilmiştir.

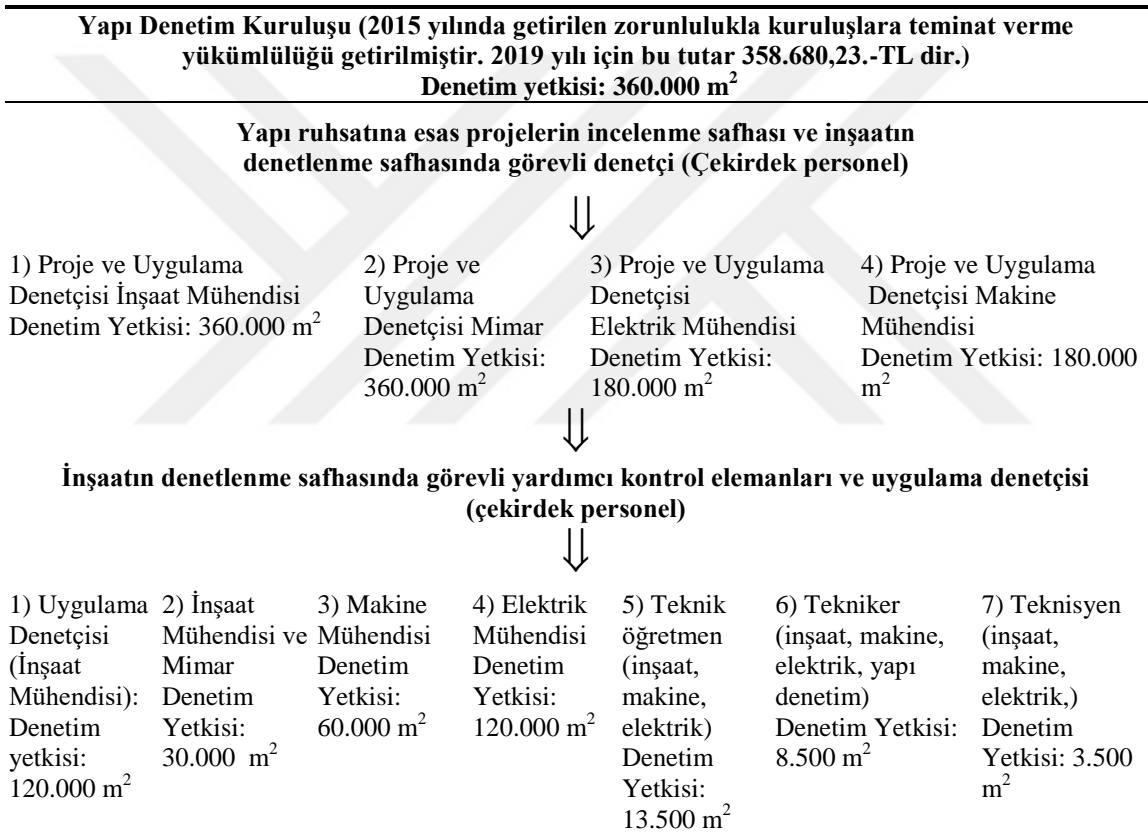
- 3- İnşaattaki aykırılıkları belirlemeleri hükmü Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 5. maddesinin 4. bendinin 'f' numaralı fıkrasında; *“Yazılı ihtarına rağmen ruhsata ve eklerine aykırı iş yapan işçi ve ustanın durumunu tespit eder ve yapı müteahhidine bildirir. Bu durum devam ettiği takdirde, ilgili idareye yazılı olarak bildirimde bulunur.”* şeklinde anlatılmıştır.
- 4- Aykırılıklara dair yapılacak işlemler ise Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 5. maddesinin 4. bendinin '1' numaralı fıkrasında; *“Yukarıda açıklanan görevlerin yapılması sırasında ruhsata ve eklerine aykırı imalat belirlendiğinde, yapının o anki durumunu fotoğrafla tespit eder, ilgili idareye de dağıtım yapılan bir yazı ile yapının müteahhidini iadeli taahhütlü posta yoluyla yazılı olarak uyarır ve aykırılığın giderilmesi için süre verir. Bu süre zarfında yapı müteahhidine bildirilen eksikliklerin giderilmemesi durumunda, süre bitimini takip eden üç iş günü içinde iadeli taahhütlü posta yoluyla ilgili idareye bildirimde bulunur.”* şeklinde tarif edilmiştir (Akbiyıklı ve ark., 2017).

Yapı denetim kuruluşlarında; projelerin, inşaatın yapım safhasının denetimini ve aykırılıkları engelleme ve önleme safhalarında görevli personelleri Çizelge 3.1'de verilmektedir. Çizelge 3.1'den görüleceği üzere yapı denetim kuruluşları denetim faaliyetlerini bünyelerinde çalıştırdıkları denetçi ve yardımcı kontrol elemanları ile yapmaktadır.

Yapı denetim kuruluşlarının yapmış olduğu hizmetlerinin karşılığında aldıkları ücretin yapı sahibi tarafından yatırıldığı kanunun 5. maddesinde *“Yapı denetim hizmet bedeli, yapı denetim kuruluşlarının hizmet bedellerinin ödenmesinde kullanılmak üzere yapı sahibince il muhasebe birimlerinde açılacak emanet nitelikli hesaba yatırılır.”* şeklinde hükme bağlanmıştır. Şimdiye kadar yapı denetim üzerine yapılan bütün çalışmalarda en çok eleştirilen konu denetleyen ve denetlenen arasındaki ticari ilişkinin ortadan kalkmadığı sürece denetim faaliyetlerinin sağlıklı yapılamayacağı hususudur. Bu husus hep tartışılmış ve bu soruna dair çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır (Akbiyıklı ve ark., 2017). Bu tartışma zeminine dair yakın zamanlarda kanunda yapılan revizyonla, 1/1/2019 tarihinde yürürlüğe giren mezkur Kanun'un 5. maddesinin ilk paragrafı *“Yapı denetim hizmet sözleşmeleri, yapı sahipleri ile Bakanlıkça yayımlanacak usul ve esaslara göre elektronik ortamda belirlenen yapı denetim*

kuruluşları arasında akdedilir. şeklinde hükme bağlanarak, 1/1/2019 tarihi itibari ile yapı denetim kuruluşları elektronik ortamda belirlenmeye başlanmıştır. Bu hüküm denetlenen ve denetleyen arasındaki parasal ilişkiyi çözmemiş sadece yapı sahiplerinin kuruluşu kendilerinin seçmeleri hususunu ortadan kaldırmıştır. Ulusal Yapı Denetim Sistemi üzerinden e-dağıtımla belirlenen yapı denetim kuruluşlarına gelen iş sayısının uygulamanın başladığı tarihten itibaren ilk altı ay için 15.600 adet olduğu da bilinmektedir (Anonim, 2019k).

Çizelge 3.1. Yapı Denetim Kuruluşunun ve Teknik Personellerin Denetim Yetkileri ile Kuruluşun vermesi gereken Teminat Tutarını Gösterir Şema

Yukarıda ifade edilen mezkûr Kanun'un 5. maddesinin ilk paragrafında, '*...elektronik ortamda belirlenen yapı denetim kuruluşları...*' ifadesi, 11/5/2018 tarihli 7143 nolu Kanun ile kabul edilen ve 18/5/2018 tarihli ve 30425 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 1/1/2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu hükümlerle UYDS üzerinde, yapılacak yapının bilgilerinin (ada/pafta/parsel, koordinat, toplam yapı alanı vb.) ilk giriş hakkı mimar proje müelliflerine verilerek, ruhsat düzenleyen idarelerin kontrolü yapıldıktan sonra, Bakanlığın havuzuna atılması öngörülmüş ve havuzda bulunan

yapının, elektronik ortamda yapı denetim kuruluşunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu değişen kanun maddesinin yürütme iş ve işlemlerine dair, Bakanlığa bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 27/12/2018 tarihli 247828 sayılı yazısı ile 29/12/2018 tarihli ve 30640 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 1/1/2019 tarihinde yürürlüğe giren “Yapı Sahipleri İle Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmesi İmzalayacak Yapı Denetim Kuruluşlarının Elektronik Ortamda Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslara İlişkin Tebliğ” yayımlanmıştır.

Yapı denetim ve imar mevzuatında, yakın zamanlarda mevzuata dahil edilen konulara göre yapı sahibinin yapısını yapmaya karar vermesi ile birlikte, bir yapının UYDS ve MAKS sistemine dahil edilme, yapı ruhsatı alma ve inşaatın tamamlanma süreçlerini özetlemek gerekirse;

- 1- Yapı sahibinin ilgili belediyesinden yapısını yapacak yere ait (ada/parsel) imar durum belgesini alması (PAİY/55),
- 2- Yapı sahibi tarafından, ilgili proje müellifine (Jeo. Müh.) zemin etüt raporunu hazırlattırması (PAİY/57),
- 3- Yapı sahibi tarafından, imar durum belgesi ile mimar proje müellifine gidilerek, mimari proje ve detaylarının hazırlattırılarak, UYDS ekranına yapının bilgilerinin girilmesini sağlması, yine yapı sahibi tarafından mimari proje ve zemin etüt raporuna istinaden diğer müelliflere (inşaat, elektrik, makine) projelerinin hazırlattırılması (PAİY/57, 29/12/2018 tarihli, 30640 S. R.G. yayımlanan yapı denetim kuruluşlarının elektronik ortamda belirlenmesine dair tebliğ),
- 4- UYDS ekranına mimar proje müellifi tarafından yapıya ait bilgiler girildikten sonra, ilgili belediyenin UYDS’de bu bilgileri görüp, kontrol edilme işlemini tamamlaması ve yanlış eksik bilgi yoksa onaylayarak Bakanlığın havuzuna göndermesi (29/12/2018 tarihli, 30640 S. R.G. yayımlanan yapı denetim kuruluşlarının elektronik ortamda belirlenmesine dair tebliğ),
- 5- İlgili yapı denetim kuruluşu yapı denetim sistemi üzerinden elektronik olarak seçildikten sonra, yapı sahibi tarafından, bütün proje ve raporların yapı denetim kuruluşuna teslim edilmesi ve ilgili kuruluşta görevli

- denetçiler tarafından söz konusu projeler incelenip, eksik yanlış bulunmuyorsa, proje kontrol formunun düzenlenmesi (4708 S.K./2),
- 6- Yapı sahibi tarafından, bütün projeler ve yapı denetim kuruluşuna ait düzenlenmesi gereken bütün belgelerin ilgili belediyesine teslimi ve ruhsat başvurusu yapılması (3194 S. İ.K/21/22, PAİY/55/57),
 - 7- İlgili belediyesince eksik yanlış bulunmuyorsa, MAKS sistemi üzerinden yapıya ruhsat düzenlenmesi,
 - 8- Yapı denetim kuruluşu denetçileri, şantiye şefi, yapı müteahhidi ile birlikte yer teslim tutanağının düzenlenmesi (YDUY 5/4/a),
 - 9- Yapı müteahhidi tarafından ve bünyesinde çalıştırdığı şantiye şefi ile birlikte inşaaata başlanması (YDUY/9),
 - 10- İnşaat seviyelerine göre ilgili kontrollerin yapı denetim kuruluşunun ilgili personelleri tarafından yapıldıktan sonra UYDS üzerinden seviye girişlerinin yapılması ve yapıyı ruhsata ve eki projelere göre denetlemesi (4708/2, YDUY/5),
 - 11- Yapı tamamlandıktan sonra (% 100 seviyede) yapı denetim kuruluşu ve ilgili personelleri tarafından iş bitirme tutanağının düzenlenmesi (YDUY/5/4/ö),
 - 12- Yapı müteahhidinin vergi ve sigorta borçlarının bulunmama durumunda yapı sahibinin ilgili belediyesinden talep etmesi ile yapıya, yapı kullanma izin belgesinin düzenlenmesi (3194 S. İ.K/30), şeklinde özetlenebilir.

Yukarıda görüleceği üzere bir yapının ruhsat ve yapı denetim süreçlerine dahil edilmesi ile ilgili yapı sahibi ve yapı denetim kuruluşunun yapması gereken birçok bürokratik işlem bulunmaktadır.

13/6/2018 tarihinden önce yürürlükte bulunan Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin 5. maddesinin 3 numaralı bendinin 'c' numaralı alt bendinde "Projelerin ilgili idarece onaylanmasından sonra, yapı ruhsatının yapı denetim kuruluşu ile ilgili bölümünün, kuruluşu temsilen, ortakları veya kuruluşça yetkili kılınmış inşaat mühendisi, makine mühendisi, elektrik mühendisi veya mimar olan personeli tarafından imzalanmasını sağlar" ifadeleri yer almaktaydı. İlgili maddeden görüleceği üzere, yapı denetim kuruluşunda görevli teknik personellerin yapı ruhsatında imzalarının bulunduğu ancak yeni düzenleme ile yapı denetim kuruluşu personelleri ya

da kuruluğu temsil eden kişilerin ıslak imzalarının yapı ruhsatından kaldırıldığı anlaşılmaktadır. Tabi bu dzenleme sadece Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin ilgili bendinin kaldırılması ile yapılmamış, ayrıca; 2/5/2018 tarihli ve 30409 (mükerrer) Resmi Gazete’de yayımlanan Tebliğ ile TS 8737 nolu yeni “*Yapı Ruhsatı Formu Standardı*” yürürlüğe girerek yeni standart ile birlikte yapı sahibinin, proje müelliflerinin, şantiye şefi ve yapı müteahhidinin de ıslak imzaları olan haneler, yapı ruhsatından ve de yapı kullanma izin belgesinden kaldırılmıştır. Ancak, bu tebliğ Danıştay 6. Dairesinin 2018/5260 Esas nolu dosyasında işlem gören davaya, yürütmenin durdurulması kararı verilerek, kaldırıldıysa da Bakanlık tarafından, gerek yapı denetim mevzuatında gerekse ilgili yapı ruhsatı ve iskan belgesi standardında halen bir değişiklik yapılmamıştır. Bu revizyonlarla bürokrasinin azaltılması hedeflenmişe de ruhsat ve yapı kullanma izin belgelerinde imzaların kalkması ile kontrol mekanizmaları da aslında ortadan kalkmıştır.

3.1.2. Merkez ve il yapı denetim komisyonları ile il çalışma biriminin görev ve sorumlulukları

Bakanlığın yapı denetim kanunu ve ikincil mevzuatını çıkarmak gibi görevinin yanında, merkez ve il yapı denetim komisyonlarını oluşturmak, denetçi ve yardımcı kontrol elemanlarının belgelendirme ve sicil işlemlerini yapmak, kuruluşların belgelendirme işlemlerini yapmak gibi görevleri de bulunmaktadır. Ayrıca Bakanlığın taşrada bulunan il müdürlükleri de yapı denetim kuruluşlarının faaliyetlerini şikayet, ihbar veya re’sen incelemek, incelenen hususlar hakkında teknik inceleme raporlarını hazırlamak ve il yapı denetim komisyonuna sunmak, sistemde rolleri tanımlanan ilgililerin soru ve sorunlarında yardımcı olmak gibi görevleri bulunmaktadır. Aslında Bakanlığın imar ve yapı mevzuatını hazırlama görevlerinin yanında denetleyici, yönlendirici ve düzenleyeceği rolünün de olduğu açıktır.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un 4. maddesinde yapı denetim komisyonlarının görevleri anlatılmıştır. Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin 18,19 ve 20. maddelerinde ise “Yapı denetim komisyonları ile çalışma birimlerinin, çalışma usul ve esasları” anlatılmıştır.

Yapı denetim kuruluşlarının faaliyetlerinin şikayet veya ihbar ve yahut re’sen denetleme işi il müdürlüklerinin yapı denetim şubeleri tarafından yapıldığı daha önce de

ifade edilmişti. İl müdürlükleri tarafından hazırlanan teknik inceleme raporlarında sadece yapı denetim kuruluşu ve ilgili teknik personeller açısından sorumluluk tespiti yapılmamakta, inceleme ve denetleme esnasında sorumluluğu tespit edilen yapı müteahhiti, yapı sahibi, proje müellifi, şantiye şefi ve ilgili idarelerin sorumlu bulunması durumunda da ilgi raporda bu hususlara yer verme görevi de bulunmaktadır. Bakanlığın taşra teşkilatındaki yapı denetim şubelerinin görevlerini ilgili mevzuattan özetlemek gerekirse;

- 1- Yapı denetim kanunu kapsamında şikayetlerin değerlendirilerek, sorumlular hakkında gereğinin yapılması,
- 2- Yapı denetim kuruluşlarında çalışacak olan proje ve uygulama denetçisi, uygulama denetçisi, yardımcı kontrol elemanlarının yapı denetim sistemine girişleri, işe başlatma işlemleri, istifa işlemleri, bilgi güncelleme işlemlerini yürütmek,
- 3- Proje ve uygulama denetçilerinin ve uygulama denetçilerinin denetçi belgelerinin vize işlemlerini yürütmek,
- 4- Yapı denetim sistemi üzerinde, yapı denetim kuruluşu, denetçiler, yardımcı kontrol elemanı, şantiye şefi adres vb. bilgi değişikliklerinin güncelleme/kayıt işlemlerini yürütmek, şantiye şeflerinin ve proje müelliflerinin bilgilerini güncellemek,
- 5- Yapı denetim kuruluşlarının şantiye (her kuruluş için asgari 6 adet) ve büro (asgari 2 adet) denetimlerini yapmak (12/09/2011 tarihli ve 6404 sayılı 2011/4 Genelgenin 9. maddesi),
- 6- Yapı denetim kuruluşlarının üstlenmiş oldukları işlerde yapı denetim mevzuatı açısından sorun tespit edilmesi halinde, il yapı denetim komisyonlarında konuların değerlendirilmesine ilişkin gerekli işlemleri yürütmek,
- 7- İnceleme raporlarının oluşturulması aşamasında gerekli bilgi ve belgeleri ruhsat düzenleyen idarelerden temin etmek,
- 8- Mevzuat uygulamalarında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüş bildirmek, şeklinde ifade edilebilir.

Ayrıca; Bakanlığın 5/4/2016 tarihli ve 8261 sayılı 2016/02 nolu Genelgesinin 4 numaralı bendi; "4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat

kapsamında, yapı denetim kuruluşları, laboratuvarlar ve diğer sorumluluklar hakkında Bakanlığımıza ve/veya Valiliklere (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) yapılan bütün şikayetler, İlin yapı denetim çalışma birimlerince incelenerek teknik inceleme raporu veya değerlendirme raporu düzenlenecek –herhangi bir aykırılık tespit edilmese dahi- İl Yapı Denetim Komisyonu tarafından (laboratuvarların gerçeği yansıtmayan rapor vermesi durumu hariç) değerlendirilecektir. şeklinde olup, il çalışma birimlerinin, herhangi bir yapıda sorun tespit edilmese dahi bunu bir inceleme raporuna bağlaması gerektiği ifade edilmiştir.

İl çalışma birimlerinin düzenleyeceği teknik inceleme raporunun nasıl ve ne şekilde olacağı ile ilgili, 28/2/2016 tarihli ve 29638 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ‘Yapı Denetim Kuruluşları ile Laboratuvarların Faaliyetlerinin Denetlenmesi, İdari Müeyyide Uygulanması ve İdari Para Cezalarının Tahsil Edilmesinin Usul ve Esaslarına Dair Tebliğ’ ekinde örnek bir teknik inceleme raporu verilmiş ve ilgili bu Tebliğ’in ‘*İnceleme ve değerlendirme raporları*’ başlıklı 4. maddesinin 1. bendinde “*Yapı denetim kuruluşlarının faaliyetleri, ihbar veya şikâyet üzerine veyahut re’sen incelenir. İnceleme neticesinde, 4708 sayılı Kanunda ve 5/2/2008 tarihli ve 26778 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği ile ilgili mevzuatta öngörülen esaslara göre denetim görevini yerine getirmediği veya herhangi bir şekilde 4708 sayılı Kanuna aykırı davrandığı anlaşılan yapı denetimi kuruluşları ve bu kuruluşlarda görevli mimar ve mühendisler ile diğer teknik personel hakkında, Valilikçe (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce) tanzim olunacak inceleme raporları, her yapı denetimi kuruluşu için ve denetlenen her bir iş için Yapıya İlişkin Bilgi Formu (YİBF) esas alınarak ayrı ayrı tanzim edilir.*” şeklinde belirtilen hüküm gereği, inceleme raporlarının nasıl ve ne şekilde hazırlanacağı hükme bağlanmıştır.

Söz konusu bu ‘Tebliğ’in’ yayımlanmasından sonra Bakanlığa bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, Tebliğ’in uygulamasının nasıl yapılacağı ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’nün ‘Yapı Denetim Şubesinde’ görevli il çalışma birimince hazırlanacak teknik inceleme raporuna göre alınacak olan “İl Yapı Denetim Komisyonu Kararlarının” nasıl hazırlanacağı ile ilgili 5/4/2016 tarihli ve 8261 sayılı 2016/02 Genelgesi ve ekleri yayımlanmış ve bu Genelgenin ekinde yer alan Ek-1/3 “Yeni iş almaktan men cezası verilmesine ilişkin karar formatı” ile Ek-1/5 “İdari para cezası

verilmesine ilişkin karar formatı” yine Bakanlığın 13 Nisan 2018 tarihli ve 67311 sayılı 2018/05 nolu Genelgesi ile kaldırılarak, bu Genelge ile yapı denetim kuruluşlarına, kuruluşlarda görevli teknik personellerinin, kuruluş ortağı/müdürünün, proje müelliflerinin, şantiye şeflerinin, yapı müteahhitinin, yapı sahipleri ile ilgili idarelerin (sadece mahalli idarelere bildirim) sorumluluklarına dair düzenlenecek “İl Yapı Denetim Komisyon Kararı” yeniden revize edilerek yayımlanmıştır.

İl çalışma birimince, bir yapı denetim kuruluşunun sorumluluğunda bulunan bir yapının denetlenmesi esnasında herhangi bir aykırılık tespit edilmesi halinde, ilgili teknik personeller tarafından teknik inceleme raporu hazırlanıp, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’ne bağlı il yapı denetim komisyonuna, rapor ve yapıya ilişkin belge, doküman ile kuruluşun teknik personellerinden, müdür ve yetkililerinden alınan savunmalar sunulmaktadır. İl yapı denetim komisyonu da, komisyon kararlarını alarak, sorumlular hakkında ilgili işlemleri başlatmaktadır. İl yapı denetim komisyonu kararlarına istinaden; herhangi bir yapıda aykırılık tespit edilmesi durumunda, yapı denetim kuruluşuna, aykırılığın durumuna göre idari para cezası veya hatanın taşıyıcı sistemi etkilemesi durumunda ise yeni iş almaktan men cezası gibi cezalar verilmekte olup, kuruluşun ortak, yetkilisi ve de o aykırılığa sebep olan ilgili denetçi veya yardımcı kontrol elemanlarına da, kanunda öngörülen yaptırımlar uygulanmaktadır.

Yapı denetim kuruluşlarına uygulanan cezalarda en önemlisi tabii ki hataların taşıyıcı sistemi etkilemesi durumunda verilecek olan yeni iş almaktan men cezası kararlarıdır. Ancak; ilgili kanun maddesi ile mezkur tebliğ hükümleri irdelendiğinde, bir yapı denetim kuruluşu aynı anda birden çok yeni iş almaktan men cezası alsa dahi, bu kuruluş için tek bir yeni iş almaktan men cezası olarak yazılmaktadır. Bahse konu kanun maddesinde, “tekerrüre esas” tabiri ile bir yapı denetim kuruluşunun ancak 3 defa tekerrüre esas yeni iş almaktan men cezası alması durumunda, kuruluş faaliyetine son verme cezası almakta ve Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin 32. maddesine istinaden Bakanlığa sunduğu teminatı irat kaydedilmektedir. 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un 8. maddesinin (h) numaralı bendinde “*Yeni iş almaktan men yönünde verilen ilk cezanın ilan edilmesinden sonra, yeni iş almaktan men yönünde cezayı gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı ceza verilip ilan edilmesinden sonra üçüncü defa yeni iş almaktan men yönünde ceza vermeyi gerektiren bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı da ceza verilip ilan edilmesi hâlinde, son ilan*

tarihinden itibaren Merkez Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça yapı denetim kuruluşunun izin belgesi iptal edilerek faaliyetine son verilir ve teminatı irat kaydolunur.” şeklinde olup, ilgi Tebliğ’in 8. maddesinin 4 numaralı bendi ise “Yeni iş almaktan men cezasına dair işlemler, Resmî Gazete’de ilan edilerek yürürlüğe konur. Önceki yeni iş almaktan men cezasına ilişkin idari müeyyidenin, Resmî Gazete’de ilan edilme tarihinden sonra gerçekleşen fiile dair verilen yeni iş almaktan men cezası, faaliyete son verme yönünden yapı denetim kuruluşları ve laboratuvarlar için tekerrüre esas alınır.” şeklinde ifade edilen hükümle de tekerrüre esas yeni iş almaktan men cezasının şartları anlatılmıştır. Bu hükümlerden görüleceği üzere, bir yapı denetim kuruluşu ancak yeni iş almaktan men cezası aldıktan sonra, yeni iş almaktan men cezası devam ederken, kuruluşun güncel işleri içerisinde, yeniden bir hatanın tespit edilmesi ve bu hatanın yine taşıyıcı sistemi etkilemesi gerekmekte olup, bundan sonra da ancak, bir daha yeni iş almaktan men cezası aldıktan sonra, bu ceza da devam ederken tekrardan bir yeni iş almaktan men cezası alırsa şayet, bu 3 yeni iş almaktan men cezası kararı tekerrüre esas alınacağı ve bu durumda ancak kuruluşa faaliyetine son verme cezası verileceği anlaşılmaktadır. Kuruluş aynı anda bir çok defa yeni iş almaktan men cezası alsa dahi, ilgili kuruluş yaptığı aykırılıklardan dolayı sadece 1 yıl boyunca kapalı kalacaktır. Bir yapıda bu kadar hayati önem taşıyan “hataların taşıyıcı sistemi etkilemesi halinin” kuruluşlara verilen yeni iş almaktan men cezasının tekerrüre esas durumunun Bakanlık tarafından yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yapı denetim ve imar mevzuatında rolleri tanımlanan ilgililere verilecek cezai yaptırımları özetlemek gerekirse;

- 1- Yapı denetim kuruluşları ve laboratuvar kuruluşları: Faaliyetine son verme, yeni iş almaktan men ve idari para cezası (4708 S. Kanun 8. ve 9. madde, İmar Kanunu 42. madde, 5237 sayılı TCK)
- 2- Yapı denetim kuruluşlarında görevli yardımcı kontrol elemanları ve denetçiler: Sicillerine işleme ve 3 seferden fazla olunca 3 yıl yardımcı kontrol olamama, laboratuvar ve yapı denetim kuruluşunun ortağı ve müdürü olamama (4708 S.K/8, 5237 sayılı TCK, İmar Kanunu 42. madde)
- 3- Yapı Müteahhitleri: İdari para cezası, yetki belge numarası iptali (Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusu, 4708 S. Kanun 9. madde, İmar Kanunu 42. madde, 5237 sayılı TCK)

- 4- Şantiye şefleri: İdari para cezası, mesleki kısıtlılık (İmar Kanunu 42. madde, TMMOB'ne bildirim)
- 5- Proje müellifleri: İdari para cezası, mesleki kısıtlılık (İmar Kanunu 42. madde, Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusu, TMMOB'ne bildirim)
- 6- Yapı Sahipleri: İdari para cezası (İmar Kanunu 42. madde)
- 7- Yerel Yönetimler: Mahalli idarelere bildirim (İçişleri Bakanlığının kendi mevzuatı çerçevesinde müfettiş incelemesi), yönünde

Yapı denetim sisteminde görevleri tanımlanan paydaşların cezai yaptırımları bulunmaktadır. Bu idari yaptırımlar, ancak denetim mekanizmaları sonucu ile ya da tespit edilecek aykırılıkların neticesinde verilebilmektedir.

3.1.3. İlgili idarelerin (ruhsat düzenleyen kurum kuruluşların) görev ve sorumlulukları

Yerel yönetimler yani ruhsat düzenleyen idarelerin yapı ve imar mevzuatının uygulanması noktasında birincil rol üstlendiği ilgili hükümlerden anlaşılmaktadır. Ruhsat düzenleyen idareler içerisinde organize sanayi bölge müdürlükleri hariç bütün il ve ilçe belediye başkanları seçimle yönetime gelmektedir. İmar Kanunu'nda ilgili idarelere yüklenen sorumluluklar içerisinde yer alan, o yerin yapılaşma şartları, uygulama imar planları, yapıların ruhsat düzenleme ve projeleri denetleme görevleri ayrı ayrı izah edilirken yapı denetim mevzuatında da yapı denetim kuruluşlarının UYDS üzerinden yapmış olduğu iş ve işlemlerin (hakkediş, yer teslim, iş bitirme tutanağı vb.) takibi, denetimi işlemleri ile yapı denetim sistemi içerisinde rolleri tanımlanan bütün görevlilerin neredeyse tamamının idari para cezası işlemleri de (İmar Kanunu'nun 32. ve 42. maddesi) ilgili idarelerin sorumluluğundadır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin '*tanımlar*' başlıklı 4. maddesinin (kk) bendinde "*İlgili idare: Yapı ruhsatı vermeye yetkili idareleri,*" şeklinde tanımlanmaktadır. Van ili için 13 ilçe belediyesi ile Van Organize Sanayi Bölgesi Müdürlüğü yapı ruhsatı düzenleyen idarelerdir.

Her ne kadar Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği'nin 4. maddesinde ruhsat düzenleyen idarelerin görev ve sorumlulukları belirtilmişse de, gerek imar mevzuatında, gerekse yapı denetim mevzuatında birçok hüküm direkt veya dolaylı olarak yerel yönetimleri yani ruhsat düzenleyen idareleri ilgilendirmektedir. Örneğin; Bakanlığın

1/8/2013 tarihli ve 6588 sayılı 2013/28 nolu Genelgesinin 1 numaralı bendinin dördüncü fıkrasında; *“İlgili idareler, beton dayanım raporlarında belirtilen numunelerin temsil ettiği beton miktarları toplamının, yapıdaki toplam beton miktarı ile karşılaştırılması sonrası, yapıdaki beton miktarının tamamını kabul edeceklerdir”* ifadesi yer alırken, 2 numaralı bendinin ikinci fıkrasında ise *“İdare yasa kapsamında ruhsatlandırılmış olduğu yapıya ait beton çelik çubuk (demir) raporlarında verilen ihzarat miktarlarını toplayıp, raporların inşaatın tamamında kullanılması gereken beton çelik çubuk (demir) miktarını temsil edip etmediğini kontrol edecektir.”* denilmektedir. Sadece bu iki madde bile ruhsat düzenleyen idarelerin yapı denetim hakkedişlerinin kontrol edilerek ödenmesi durumunda ne kadar ehemmiyetli bir iş yaptıklarını göstermektedir.

Yine 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un 2. maddesinin g numaralı bendinde *“Ruhsat ve eklerine aykırı uygulama yapılması halinde durumu üç iş günü içinde ilgili idareye bildirmek”* şeklinde belirtilen hükümden de görüleceği üzere, yapı denetim kuruluşlarının görev ve sorumlulukları kapsamında olan bir maddede bile ilgili idarelerin yapacağı iş tanımlanmıştır.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un 5. maddesinin üçüncü paragrafında *“İlgili idare; yapı denetimi hizmet sözleşmesinde yer alan hükümlere, yapı sahibinin uymaması halinde yapı tatil tutanağı düzenleyerek inşaatı durdurur, yapı denetim kuruluşunun uymaması halinde ise yapı denetimi komisyonuna bildirimde bulunur.”* denilmektedir. Bu maddede ise ilgili idarelerin herhangi bir aykırılık veya mevzuata uygunsuzluk durumunda yapıları durdurması hükmü anlatılmaktadır.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri göstermiştir ki ilgili idareler sistemin yürütülmesi noktasında adeta kilit taşı görevi görmektedir. Van ili için bu tez kapsamında bütün ilçe belediyelerinde alan araştırması yapılarak personel durumları sorulmuş, sadece İpekyolu Belediye Başkanlığı bünyesinde yapı ruhsatına esas proje ve raporları incelemeye yetkili meslek disiplinlerinden bütün hepsinin bulunduğu, onun da sayısının az olduğu görülmüştür. Birçok ilçe belediyesinde tek bir personelle, genelde inşaat teknikeri olmak üzere, yapı ruhsat ve imar servislerinin yürütüldüğü tespit edilmiştir. İmar ve yapı mevzuatında bu kadar kilit rol üstlenen kurumun personel olarak eksikliği sistemdeki en önemli aksaklıktır denilebilir. Ayrıca seçilmiş kişilerin yönettiği makamlarda bu kadar hayati önem taşıyan yapı ve imar konusunda oy kaybı

düşüncesi ile iş ve işlemlerin (kaçak yapı ile mücadele vb.) yapılamayacağını da bilinmesi gerekmektedir.

3.1.4. Proje müellifinin görev ve sorumlulukları

Yapı denetim ve imar mevzuatında yapı ruhsatı ve yapı denetim sisteminin başlangıç işlemleri ilk olarak müelliflerin çizeceği ve raporlayacağı projelerle başlamaktadır. Bu yüzden ki, uygulama imar planına, standartlara, yürürlükteki bütün mevzuata uygun proje yapma hususu proje müelliflerinin bu işi iyi ve nitelikli yapmaları ile sağlanacaktır.

Bilindiği üzere, müelliflerin çizdiği projeler ilk önce yapı denetim kuruluşunun proje ve uygulama denetçileri tarafından sonrasında da ilgili idarelerde görevli teknik personellerce incelenmektedir. Şayet ruhsat eki proje ve raporlar nitelikli ve uzman müellifler tarafından yapılmazsa, denetçilerin de çoğunun sistemde kağıt üstünde imzacı rolünün bulunduğu bilinmesi, ruhsat düzenleyen idarelerde de bütün meslek disiplinlerinden personel bulunmadığı, bulunsa dahi tecrübesiz olmasının tespiti ile birlikte, bu durum yapı denetim sistemi içerisinde projelerin hiç denetlenmediği fikrini doğurabilir, hatta projeler tamamı ile yapı ruhsatının eki ilgili mevzuatın gereği olarak arşivlerimizde kağıt üstünde kalabilir.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 28. maddesinin 1. paragrafında *“Bu Kanun kapsamındaki mimarlık, mühendislik ve planlama hizmetine ilişkin harita, plan, etüt, proje ve eklerinin düzenlenmesi ve bunların yerine getirilmesinin; uygulamada bulunulacak alanın, yerleşme merkezinin ve yapının sınıfına, özelliğine ve büyüklük derecesine göre, uzmanlık alanlarına uygun olarak 38 inci maddede belirtilen meslek mensuplarına yaptırılması mecburidir. Müellifler ve uygulamada bulunan meslek mensupları, işlerini bu Kanuna ve ilgili diğer mevzuata uygun olarak gerçekleştirmekten sorumludur.”* şeklinde belirtilen hüküm gereği, müelliflerin kimlerden teşkil olacağı, proje ve etütlerin proje müelliflerine yaptırılması gerektiği anlatılmıştır.

Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği'nin *‘proje müellifinin görev ve sorumlulukları’* başlıklı 7. maddesinde ise proje müelliflerinin görev ve sorumlulukları anlatılmıştır. Buna göre müelliflerin;

- 1- Proje ve etütleri mevzuata uygun olarak yapmak ve yaptırmak,

- 2- İlgili meslek odalarına kayıtlı ve meslek kısıtlılığı olmamak,
- 3- Yapı ruhsatına esas bütün projelerin birbiri ile uyumlu olmasını sağlamak, gibi görev ve sorumlulukları bulunmaktadır.

3.1.5. Yapı müteahhidi ile şantiye şefinin görev ve sorumlulukları

Yapı denetim ve imar mevzuatında projelerin denetlenmesi ve inşaatın denetlenmesi hususu ne kadar önemli ise zeminde yapılan inşaatın yapı müteahhidinin bünyesinde çalıştırdığı şantiye şefi, usta ve işçilerle birlikte dayanıklı yapılması hususu bir o kadar daha önemlidir. Yürürlükteki mevzuat ve standartlara uygun proje yapılırsa dahi bu proje nitelikli ve kalifiye usta işçilerle zemine uygulanmadığı sürece dayanıklı yapıdan söz etmek mümkün değildir. Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 'Yapı müteahhidi ile şantiye şefinin görev ve sorumlulukları' başlıklı 9. maddesinde şantiye şefi ile yapı müteahhidinin görev ve sorumlulukları anlatılmıştır. Buna göre;

- 1- Yapı müteahhitliği yapabilmek için Bakanlık tarafından yetki belge numarası alınması şartının olduğu,
- 2- Yapı müteahhitleri plana, fen sanat ve sağlık kurallarına istinaden yapı sahibine ve ilgili idareye karşı yapım işini taahhüt ettiği,
- 3- Yapı müteahhidi işin niteliğine uygun olarak şantiye şefi ve MYK belgeli usta çalıştırmakla sorumlu olduğu,
- 4- Şantiye şefinin ilgili mevzuata uygun olarak yapı müteahhidinin bünyesinde çalıştırdığı usta ve işçilerle yapıyı inşaa etmekle sorumlu olduğu,
- 5- Şantiye şeflerinin yapı denetleme defterini şantiyede muhafaza etmek ve imzalamakla yükümlü olduğu,
- 6- Şantiye şefinin, şantiyede başlanacak bütün imalatlara ilişkin yapı denetim kuruluşunda görevli ilgili teknik personellere birgün önceden bildirmekle yükümlü olduğu, şeklinde görev ve sorumluluklar hükme bağlanmıştır.

Yapı denetim sisteminin çok paydaşlı bir sistem olduğu daha önce de ifade edilmişti. Bu sistemin içinde yer alan, yapının denetlenmesi, proje ve raporların incelenmesi ve yapının zemindeki uygulaması aşamalarında ayrı ayrı görevlilerin olduğu da bilinmektedir. Bir bina inşaatının zeminde uygulanması noktasında her halde sistemin en önemli paydaşı, yapı müteahhitleri, şantiye şefleri ve onların emrinde

çalıştırdıkları usta, kalfa ve işçilerdir. Bakanlık, yapı müteahhitleri ve şantiye şefleri için, 2/3/2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 3/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren, “Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelik” ile “Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmeliği” yayımlamıştır. Bakanlık bu yönetmeliklerle, yapı müteahhitliği için yeni düzenleyici şartlar oluşturmuş ve mesleki, teknik, ekonomik ve mali sorumlulukları yerine getiren müteahhitleri sınıflandırarak, her müteahhidin her yapı yaklaşık maliyeti tutarındaki özel bina inşaatının müteahhiti olmasına sınırlama getirmiştir. Ayrıca, şantiye şefleri için de bazı düzenlemeler yaparak, özellik arz eden işler için sadece inşaat mühendisinin şantiye şefi olması hükmüne bağlanırken, bazı işler için de tekniker (yapı denetim, inşaat, elektrik, makine) ve teknik öğretmenlerin (inşaat, elektrik, makine) şantiye şefi olabileceği ifade edilmiştir.

2/3/2019 tarihinde yapı müteahhitleri ve şantiye şefleri için yayımlanan her iki yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih olan 2/6/2019 itibari ile 16/12/2010 tarihli ve 27787 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan ‘Yapı Müteahhitlerinin Kayıtları ile Şantiye Şefleri ve Yetki Belgeli Ustalar Hakkında Yönetmelik’ ile 27/12/2014 tarihli ve 29218 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan ‘Yapı Müteahhitlerinin Yetki Belgesi Numaralarının İptal Edilmesi ile Şantiye Şefleri Hakkında Yapılacak İşlemlere İlişkin Usul ve Esaslara Dair Tebliğ’ yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlükten kaldırılan bu yönetmelik ve tebliğ ile daha önce yapı müteahhiti olabilmenin şartı olarak, tüzel kişiliğe sahip ilgili firmaların, vergi, ticaret ve sanayi odası kayıtlarının olmasının yanında bir de şirket faaliyet alanının inşaat taahhüt işleri olması hususu aranırken, yeni yönetmelik ile yapı müteahhitlerinin ekonomik, mali, mesleki ve teknik yeterliklerine bakılarak bir sınıflandırma oluşturulmaktadır. 2/3/2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 3/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren, “Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmeliği” Çizelge 3.2’de özetlenmiştir.

Çizelge 3.2. Yapı Müteahhitleri Sınıflandırma Şeması

SINIF	EKONOMİK VE MALİ YETERLİLİK			MESLEKİ VE TEKNİK YETERLİLİK		YAPI SINIFINA GÖRE ÜSTLENİLECEK AZAMI M2								
	R1>=0,5	R2>=0,1	R3<0,75	ÇİRO ASGARİ	BANKA REFERANS MEKTUBU	2019 YILI İÇİN GEREKLİ İŞ DENEYİM TUTAR	MYK İŞ GÜCÜ	TEKNİK İŞ GÜCÜ	YÜKLENEBİLECEK AZAMI İŞ TUTARI	3A (980 TL/M2)	3B (1.210 TL/M2)	4A (1.270 TL/M2)	4B (1.470 TL/M2)	4C (1630 TL/M2)
A	0,50	0,10	0,75	20%	5,00%	121.485.074,00 ₺	50	8	SINIRSIZ	SINIRSIZ	SINIRSIZ	SINIRSIZ	SINIRSIZ	SINIRSIZ
B	0,50	0,10	0,75	20%	5,00%	85.039.551,80	24	6	85.039.551,80 ₺	86775	70281	66960	57850	52172
C	0,50	0,10	0,75	20%	5,00%	60.742.537,00	12	3	60.742.537,00 ₺	61982	50200	47829	41321	37265
D	0,50	0,10	0,75	20%	5,00%	40.495.024,67	9	2	40.495.024,67 ₺	41321	33467	31886	27548	24844
E	0,50	0,10	0,75	20%	5,00%	20.247.512,33	6	2	20.247.512,33 ₺	20661	16733	15943	13774	12422
F	0,50	0,10	0,75	10%	5,00%	6.074.253,70	3	1	12.148.507,40 ₺	12396	10040	9566	8264	7453
G	-	-	-	-	5,00%	4.251.977,59	1	1	6.377.966,39 ₺	6508	5271	5022	4339	3913
H	-	-	-	-	-	-	-	-	2.551.186,55 ₺	2603	2108	2009	1736	1565
GEÇİCİ	BODRUM KAT HARIÇ EN FAZLA 2 KATLI VE TOPLAM İNŞAAT ALANI (BODRUM KAT DAHİL) 500 M2 Yİ GEÇMEYEN YAPILAR İÇİN KULLANILACAKTIR.													

Çizelgeden görüleceği üzere, hiç iş deneyim belgesi, mesleki, ekonomik, mali ve teknik iş gücü olmayan bir firma 3A yapı sınıfına göre en fazla 2019 yılı için 2603 m²'lik bir yapının müteahhiti olabilmektedir. Yönetmeliğin Eylül ayında gerçekleştiği revizyonla, ancak bu m² sınırlamalarına ruhsat düzenleyen idareler tarafından 2 Aralık 2019 tarihi itibari ile bakabileceklerdir. Yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırmanın kaliteli yapı yapılması hususundaki beklentisinin, ancak birkaç sene sonra karşılanabileceği öngörülmektedir.

2/3/2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 3/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren, "Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelik", "Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik" ile Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinde hükme bağlanan yapı müteahhitlerinin ve şantiye şeflerinin görev ve sorumlulukları hususları birbiri ile neredeyse aynıdır. Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 9. maddesi, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 28. maddesinin sekizinci paragrafı ile Bakanlık tarafından 2/3/2019 tarihi itibari ile yayımlanan her iki

yönetmelikte, yapı müteahhitleri ile şantiye şeflerinin yetki belgeli usta çalıştırma zorunlulukları olduğu ayrıntılı hükme bağlanmıştır.

Bilindiği üzere, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı 4 Nisan 2015 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edilerek 6645 sayılı Kanun numarası ile yasalasmıştır. Kanun 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu'nda da önemli değişiklikler yaparak, çalışma ve iş dünyasını yakından ilgilendiren belge zorunluluğu getirilen meslekler olmuştur. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 25/5/2015 tarihinde yayımlamış olduğu ilk tebliğ ile 40 meslekte, 24/3/2016 tarihinde yayımlamış olduğu ikinci tebliğ ile 8 meslekte, 26/9/2017 tarihinde yayımlamış olduğu üçüncü tebliğ ile 33 meslekte, 11/11/2018 tarihinde yayımlamış olduğu dördüncü tebliğ ile 36 meslekte, 3/10/2019 tarihinde yayımlamış olduğu beşinci tebliğ ile de 26 olmak üzere toplamda 143 meslekte belge zorunluluğu bulunmaktadır (Anonim, 2019f). 21/9/2006 tarihli 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu ile İlgili bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Ek madde 1'e göre, *“Tehlikeli ve çok tehlikeli işlerden olup, Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından standardı yayımlanan ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca çıkarılacak tebliğlerde belirtilen mesleklerde, tebliğlerin yayım tarihinden itibaren on iki ay sonra Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanununda düzenlenen esaslara göre Mesleki Yeterlilik Belgesine sahip olmayan kişiler çalıştırılmayacaktır.”* hükmü yer almaktadır. 20/6/2012 tarihli 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 17. maddesinin 3 numaralı bendi uyarınca *“Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığı belgeleyemeyenler çalıştırılmaz.”*denilmiştir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 25/5/2015 tarihinden itibaren 143 adet meslekte yayımlamış olduğu tebliğlere göre, yapı inşaat işleri tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer almaktadır (Anonim, 2019f). Bu yüzden ilgili kanun ve ikincil mevzuat düzenlemeleri ile birlikte 2012 yılından itibaren ustalık belgesi olmayan kişilerin çalıştırılması yasak olup, bunun işverene uygulanacak cezası ise yaklaşık 2019 yılı için 600 TL ila 650 TL civarındadır.

4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunu'nun 2. maddesinin f numaralı bendinde, Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 5. maddesinin 4 numaralı bendinin '1' numaralı bendinde ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 28. maddesinin ikinci

paragrafında da, yapı denetim kuruluşlarının mesleki yeterlilik belgeli usta çalıştırılması noktasında sorumluluklarına dair hükümler bulunmaktadır.

3.1.6. Yapı malzemeleri laboratuvarların çalışma usul ve esasları

Yapı malzemeleri laboratuvarı, yapı denetim sistemi içerisinde kalite kontrol işlemlerini (taze beton, çelik çubuk ve karot vb.) yürüten bir rolü bulunmaktadır.

Bölüm 1.4.1’de de açıklandığı üzere, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un 1. maddesinin ‘m’ bendi ile Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin 3. maddesinin ‘h’ bendinde laboratuvarın tanımı yapılmıştır. Bakanlığın 1/8/2013 tarihli ve 6588 sayılı 2013/28 nolu Genelgesinin ‘1’ numaralı bendinde “4708 sayılı yasa kapsamında ruhsatlandırılmış yapılarda dökülen betondan, deney için alınacak numuneler mutlaka Bakanlığımızdan izin belgeli laboratuvar teknik elemanları tarafından ve ilgili standartlarına uygun şekilde ve tutanakla alınarak, muhafaza edilecek ve laboratuvara nakli yapılacaktır. Yapı denetim kuruluşları, yüklenici firma ve yapı sahibi tarafından taze beton numunesi alımı yapılamayacak ve bu şekilde alınan numuneler izin belgeli laboratuvar tarafından kabul edilmeyecektir. İzin belgeli laboratuvarlar, ruhsatı bulunmayan inşaatlardan taze beton numunesi almayacaklardır.” hükmü yer almaktadır.

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin ‘Laboratuvarın çalışma usul ve esasları’ başlıklı 13.maddesinde laboratuvar kurmak isteyen kuruluşların Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin Ek-1 ve Ek-2’ye uygun olarak şartları oluşturmaları gerektiği, bünyelerinde bulundurmaları gereken denetçi ve deney yapan elemanların kimlerden ve ne şekilde bulundurulacağı ve laboratuvar kuruluşlarının Bakanlıktan aldıkları izin belgelerinin her yıl vize işlemi yaptırmaları gerektiği ayrıntılı hükme bağlanmıştır.

Yapı malzemeleri laboratuvarları ile ilgili yakın zamanlarda çıkarılan en önemli mevzuat, “4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Kapsamında Denetimi Yürütülen Yapılara Ait Taze Betondan Numune Alınması, Deneylelerinin Yapılması, Raporlanması Süreçlerinin İzlenmesi Ve Denetlenmesine Dair Tebliğ”dir. Bu Tebliğ 18 Aralık 2018 tarihli ve 30629 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Tebliğ’de, yapı denetim kanunu kapsamına giren yapılardan alınan taze beton numunesi içine çip yerleştirilmek suretiyle beton alınması amaçlanmış ve de bunun yine

Bakanlığın belirlediği bir cihaz ile kırımı sağlanarak, laboratuvar sonuçlarının hem elle müdahalesinin önüne geçilmeye çalışılmış hem de sonuçların ana bir merkezde toplanması amaçlanmıştır.

Söz konusu Tebliğ'de adı geçen EBİS 4/1/2018 tarihinde imzalanan protokol kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü ve Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayi Başkanlığı adına Aselsan Ltd. Şti. tarafından birlikte yürütüldüğü ilgili Tebliğden anlaşılmaktadır. Bu Tebliğ hükümlerine göre; beton dökümünün ilgili yapı denetim kuruluşu tarafından en az bir gün önce laboratuvara bildirileceği, ilgili standardına uygun olarak alınan her bir taze beton numunesinin içerisinde bir adet beton etiketi yerleştirileceği, etiketsiz numunelerin kırımının beton kırım cihazınca gerçekleştirilemeyeceği belirtilmiştir.

Laboratuvar personeline şantiye mahallinde yapıya ve betona ilişkin bilgiler EBİS mobil yazılımına girildikten sonra beton etiketi yerleştirilmiş numunelerin el terminali ile okutulacağı, bu esnada yapının konumu sistem tarafından otomatik olarak doğrulanarak numune alma işleminin tamamlanacağı, beton dökümü sırasında yapı denetim kuruluşunun ilgili denetim elemanının şantiye mahallinde bulunması ile EBİS mobil yazılımı üzerinden beton dökümünün ve numune alımının kendi huzunda gerçekleştiğine yönelik onayı sırasında şantiyenin konumu sistem tarafından otomatik olarak doğrulaması yapıldıktan sonra sistemin diğer adımlarına geçileceği yine ilgili Tebliğ'den anlaşılmaktadır. Elektronik beton izleme sistemi ile gelen en önemli yenilik ise, şüphesiz yapı denetim kuruluşunda görevli teknik personeli tarafından verilen onaydır. En azından, taze beton numunesi alınırken yapı denetim kuruluşu personeli gözetiminde yapılması noktasında önemli bir adımdır. Beton etiketli numunelerin şantiye mahallinden çıkarılması sırasında, laboratuvar personeline el terminali ile numuneler okutularak EBİS mobil yazılım üzerinden şantiye çıkış işlemi gerçekleştirileceği de ilgili mevzuatta anlatılmıştır. Laboratuvar veya numune toplama istasyonuna getirilen numuneler, küre tabi tutulmadan önce yine el terminali ile EBİS mobil yazılımı üzerinden okutularak kür işlemine başlanacağı da ifade edilmiştir. Küre tabi tutulan numuneler, deney günü laboratuvarda yer alan beton kırım cihazında ilgilinin kullanıcı adı ve şifresi ile deneye tabi tutulacağı, cihaz tarafından oluşturulacak deney raporu EBİS merkezi izleme yazılımına otomatik olarak gönderileceği de ilgili Tebliğde hükme bağlanmıştır. Bilindiği üzere, taze beton numunelerinin şantiyeden

alındıktan 24 saat sonra kür havuzlarına bırakılması gerekmektedir. Ancak bunun tespiti EBİS'ten önce yapılamamaktaydı, yapılsa bile birkaç şantiyede ancak denetim yapılarak sağlanabiliyorken şimdi, numuneler standartta belirtilen süreler içerisinde şantiye sahasından alınıp küre tabi tutulabilmektedir. Yeni Tebliğ ile sadece taze beton numunelerinin alınması, kırılması ve raporlanma süreçlerine dair elektronik takip sistemi getirilmişse de hali hazırda beton çelik çubuklar ile karot numuneleri ile ilgili böyle bir çalışma bulunmamakla birlikte, çip koyularak alınan taze beton sonuçlarının standartta uygun sonuç vermemesi durumunda karot numunesinin alınması ve raporlanma süreçlerinde de halen elektronik bir takibin bulunmadığı da göz ardı edilmeyecek bir durumdur.

3.2. Yöntem

Anket çalışmaları; internet üzerinden 'Google Formlar'da oluşturulmuş ve internet üzerinden gönderilen bağlantı ile katılımcıların anketi doldurması sağlanmıştır. Katılımcılara, yapı denetim kuruluşları ile yapı malzemeleri laboratuvarları ziyaret edilerek, proje müellifi, şantiye şefleri için Türk Mimar ve Mühendisler Odası Birliğinin şube ve temsilciliklerinden, yapı müteahhitlerine Van Ticaret ve Sanayi Odasından, derneklerden, ilgili idarelere ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü personellerine ise bizzat gidilerek, ulaşılmıştır.

3.3. Anket Formları

Anket formları; Yapı Denetimi Hakkında Kanun, Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği, ilgili genelgeler ile imar mevzuatındaki ilgili hükümler ve uygulamadaki sorunlar göz önüne alınarak hazırlanmış ancak genellikle yapı denetim ve imar mevzuatından faydalanılmıştır. Yapı denetim kuruluşları için hazırlanan anket 90 sorudan, Proje müellifleri için hazırlanan anket 23 sorudan, yapı müteahhitleri için hazırlanan anket 28 sorudan, yapı malzemeleri laboratuvarı için hazırlanan anket 30 sorudan, ilgili idareler için hazırlanan anket 60 sorudan, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü personelleri için hazırlanan anket 48 sorudan, şantiye şefleri için hazırlanan anket ise 34 sorudan oluşmaktadır. Anket formlarının ilk soruları katılımcıyı tanımaya yönelik sorulardan hazırlanmıştır. Diğer sorular "*Kesinlikle katılıyorum, Katılıyorum,*

Kararsızım, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum”, “*Evet, Hayır*” şeklinde, sorular olup, bazı sorularda çoktan seçmeli (onay kutucuklu) ve paragraf doldurmalı şeklinde hazırlanmıştır. Katılımcılar tarafından, anketlere verilen cevapların sayılarının bazı sorularda farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. “Google Formlar” üzerinde hazırlanan anket sorularında ‘*her satırda yanıt verilmesini zorunlu kıl*’ seçeneği işaretlenmediğinden, katılımcılar bazı sorulara yanıt vermeyerek geçtiğinden kaynaklı olarak, cevap veren kişi sayılarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1. Yapı Denetim Kuruluşları ve Kuruluşlarda Görevli Teknik Personeller Yönü ile

Anketin ilk on sorusunda katılımcılara; yaş, meslek, cinsiyet, eğitim durumları, yapı denetim kuruluşlarındaki görevleri, mesleki tecrübeleri, kuruluşlardaki tecrübeleri, çalıştıkları kuruluştan aldıkları maaşları ve yapı denetim kuruluşunda çalışmadan önceki görevlerinin neler olduğu yönünde sorular sorulmuştur.

Anketin ilk on sorusunu cevaplayan katılımcıların % 50'den fazlasının genç kişilerden ve erkek bireylerden oluştuğu, genellikle lisans mezunu oldukları, ağırlıklı olarak mesleklerinin inşaat mühendisi, mimar, makina mühendisi ve yardımcı kontrol elemanı olarak istihdam edildikleri, çoğunluğunun meslek tecrübelerinin 1-6 yıl aralığında oldukları yönünde cevap verirlerken, yapı denetim üzerine tecrübelerinin ise 1 ila 3 yıl aralığında olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar çoğunlukla maaşlarının 1500 TL ile 3000 TL arasında olduğunu ve bir kısım katılımcı da kuruluşa ortak olduklarından maaş almadıkları yönünde cevap vermiştir. Yine katılımcılar genellikle, yapı denetim kuruluşunda çalışmadan önce, proje müellifliği yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu cevaplar göstermiştir ki, sistemde en önemli rolü olan yapı denetim kuruluşlarında istihdam edilen teknik personellerin, genç ve tecrübesiz oldukları gibi, kuruluşu yönetenlerin de bu durumdan faydalanarak Ülkemiz geçim koşullarının çok altında maaş verdikleri görülmektedir.

Anketin 11. sorusunda katılımcılara; yapı denetim kuruluşunda aktif olarak mı görev yaptıkları, yoksa sadece diplomalarını mı kullandıkları yönünde soru sorulmuştur. Katılımcılar anketin 11. sorusuna yaklaşık % 87 oranında kuruluştaki aktif olarak çalıştıkları yönünde cevap verirken, yaklaşık % 13 oranında da diplomalarını kullandıklarını söylemiştir. Bu cevaptan yapı denetim sisteminde görevli olan teknik personellerin azımsanmayacak ölçüde sahada yer almadığı ve bu personellerin sadece imzacı ve kağıt üstünde rollerinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Anketin 12. sorusunda katılımcılara; yapı denetim mevzuatına getirilen revizyonla yapı denetim kuruluşlarının elektronik ortamda belirlenebileceğinin hükme bağlandığı belirtilerek, kuruluşa elektronik dağıtım üzerinden gelen iş olup olmadığı

sorulmuştur. 1/1/2019 tarihi itibari ile yapı denetim kuruluşlarının elektronik ortamda seçilmesi hükmünün getirilmesi ile Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği'nin bir çok maddesinde de değişikliğe gidilmiş ve bu değişiklikler kanun maddesi ile eş zamanlı olarak yürürlüğe girmiştir. Anketin 14. sorusunda YDUY'nin 26. maddesinde yapılan değişiklikle yapı denetim hizmet bedelinin yüksek hesaplandığı görüşüne katılıp katılmadıkları, 15. soruda bu artışa yapı müteahhitlerinin itiraz edip etmediği ve son olarak anketin 68. sorusunda da Bakanlığın belirlemiş olduğu hizmet bedeli oranını (örneğin, 2 yıldan az olan sözleşmeler için % 1,43 gibi) yeterli bulup bulmadıkları yönünde, katılımcılara birbirleri ile bağlantısı olan sorular yöneltmiştir.

Katılımcıların tamamı 12. soruya elektronik dağılımla kuruluşlarına iş geldiği yönünde cevap vermişlerdir. Katılımcılar anketin 14. sorusuna yaklaşık % 85 olarak katılmadıklarını, 15. soruya tamamının evet, 68. soruya ise çoğunluğunun hayır cevabını verdiği görülmektedir. Yapı denetim ücretleri 1/1/2019 yılından önce Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak 'Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ' hükümlerinde belirtilen yapı sınıflarına göre belirlenirken, elektronik dağıtımın gelmesi ile birlikte bu ücretler artık gruplandırılmış ve yapı sınıflarına göre daha fazla bir bedelde olmak üzere Bakanlık tarafından belirlenmiştir. Örneğin 3A yapı sınıfı 2019 yılı itibari ile 980 TL iken, şimdi 3A yapı sınıfı 2. gruba denk gelmekte (YDUY'nin 26/3 maddesi) ve 1 m² için 1.215 TL olarak belirlenmiştir. Şuan yapılan yapı denetim hizmet sözleşmesi bedelleri 2019 yılından önce yapılan yapı denetim hizmet sözleşmelerine göre daha yüksek çıkmaktadır. Yapı denetim kuruluşlarının 14. soruya verdikleri cevap ile bu bedelden memnun oldukları görülmekle birlikte 2 yıldan az süresi olan sözleşmelerde de yapı denetim hizmet oranının % 1,43 olmasını yetersiz gördükleri anketin 68. sorusuna verdikleri cevaptan anlaşılmıştır. Yapı denetim kuruluşları yapı denetim hizmet bedellerine getirilen artış olumlu görseler de, yapı müteahhitlerinin bu duruma itiraz ettiklerini anketin 15. sorusuna verilen cevaplardan görülmektedir. Yapıların denetlenmesi hususu, Ülkemizin deprem gerçeği ile birlikte, can ve mal güvenliğinin temini noktasında dayanıklı ve kaliteli yapı yapılmasını sağlayan bir mekanizmadır. Kuruluşlarda görevli olan personellerin hizmet bedellerine getirilen artış olumlu karşılması yapı ve imar mevzuatının amaçları ile aslında hiç uyum sağlamamaktadır. Kazanç tabiki herkesin temel ihtiyaçlarını karşılama noktasında birinci sırada yer alması gereken bir husus olsa

da, yapı ve imar işleri ile uğraşan teknik personeller bu işi yaparken parayı temel amaç olarak görmemelidirler.

Anketin 13. sorusunda katılımcılara; yapı denetim hizmet bedelinin mevzuatta yapı sahipleri tarafından yatırılması gerektiğinin ifade edilmesine karşın yapı müteahhitleri tarafından yatırıldığı ve yapı müteahhitlerinin de kuruluşlardan indirim talebinde buldukları, anketin 17. sorusunda yapı denetim hizmeti verilecek yapının mal sahibi ile yapı müteahhidi aynı kişi ise denetim kabiliyetinin azaldığı, anketin 18. sorusunda ise, yapı ruhsatı alınincaya kadarki süreçte bürokratik işlemlerin yapı sahipleri/yapı müteahhitleri tarafından takip edilmesi gerekirken kuruluş personelleri tarafından takip edildiği, görüşlerine katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar 13., 17. ve 18. sorulara, çoğunlukla katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bilindiği üzere, yapı denetim mevzuatında yapı denetim hizmet bedelinin yapı sahipleri tarafından yatırılması gerektiği ayrıntılı hükme (4708 S. K. /5. madde) bağlanmış ancak yapı sahipleri ile yapı müteahhitleri arasında yapılan inşaat sözleşmelerinde veya yapı sahipleri ile yapı müteahhitlerinin aralarında yaptığı ve yazılı olmayan anlaşmalarda yapı denetim hizmet bedeli yapı müteahhitleri tarafından yapı sahibi adına ilgili Mal Müdürlüğü'ne veya Defterdarlık'lara yatırılmaktadır. Ne yazık ki hiçbir denetim veya mevzuat bu durumun önüne geçememektedir. Ayrıca yapı denetim kuruluşu elektronik ortamda belirlense de hizmet bedeli müteahhit tarafından yatırıldığından bunun müteahhitler tarafından kullanılabilmesi de aşıkardır. Yapı ve imar mevzuatında yapı sahibi ile yapı müteahhidi kavramları tam olarak birbirinden keskin çizgilerle ayrılmamıştır. Yapı denetim kuruluşları da iş kaybetme sıkıntısından dolayı mevzuat harici üzerlerine düşmeyen görevleri de yapmaktadırlar.

Anketin 16. sorusunda katılımcılara; 1/1/2019 tarihinden sonra yapı ruhsatı alınan bir yapıda, yapı sahiplerinin/yapı müteahhitlerinin, hizmet kalitesine verdiği önemde artış izlendiği, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 16. sorusuna, yaklaşık % 73 oranında katılmadıkları yönünde görüş vermişlerdir. Yapı denetim sisteminin sorunlarının belirlenmesi ve çözüm önerileri geliştirmesi hususunda bugüne kadar yapılan tüm çalışmalar yapı denetim kuruluşlarının havuz sistemi üzerinden seçilmesi gerektiği yönünde tartışılmıştır. Yaklaşık 10 aydır uygulanan bu havuz sisteminde de, anlaşıldığı kadarı ile mevzuatın yoruma dayalı kısımlarından faydalanılmaya çalışılmakta ve yapı denetim

kuruluşu değişikliği ile yapı müteahhitleri tarafından halen hizmet bedeli tutarlarında indirim taleplerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Anketin 29, 30 ve 31. sorularında katılımcılara; 1/1/2019 tarihinden önce yürürlükte olan Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin ilgili maddesinde toplam yapı alanı 1000 m² olan yapıların denetim hizmet bedellerinin tek seferde yatırılması gerektiği belirtilirken, 1/1/2019 tarihinde yürürlüğe giren Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin 27. maddesinin 1. fıkrasında toplam yapı alanı 3000 m²'ye kadar olan yapıların ücretlerinin defaten yatırılması gerektiğinin hükme bağlandığı belirtilmiş ve değişen bu hükmün denetim faaliyetlerinin yürütülmesinde etkili olup olmadığı, yapı sahiplerinin toplam yapı alanı 3000 m² yi geçen yapıların hizmet bedeli taksitlerini zamanında ödemediği ve tek seferde yatırılması gereken 3000 m² alanındaki yapının hizmet bedelinin yüksek olduğu, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 29. sorusuna % 100 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bilindiği üzere Ülkemizdeki yapı stoğunun en fazla % 5 ila % 10'u için iskan (yapı kullanma izin belgesi) düzenlenebilmektedir. % 90 yapının hali hazırda sadece yapı ruhsatı olup bunun da büyük bir çoğunluğunun ruhsat süresi dolmuştur. Yapıların çoğu, yapı denetim sisteminde % 100 bitmiş iş seviyesinde olmadığından, 'ki bunun sebebi yapı denetim kuruluşlarının ücretlerini alamadıklarından dolayı yapıları fesih etmeleridir' yapılara yapı kullanma izin belgeleri düzenlenemeyip, kat mülkiyetine geçiş işlemi tamamlanamamaktadır. Bu anlamda bu değişiklik ile toplam yapı alanı 3000 m²'ye kadar olan yapıların bitirilmesi ve yapı kullanma izin belgelerinin düzenlenmesi noktasında sisteme katkı sağlamaktadır. Ayrıca ilgili kuruluşların bu soruya verdikleri cevap ile yapının denetlenmesi ile para kazanmak olgusunu sürekli aynı çizgide tuttuğu da görülmektedir. Katılımcılar anketin 30. sorusuna yaklaşık % 95 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Yapı Denetim mevzuatında yapı sahiplerinin yapı denetim hizmet bedelini tam ve zamanında ödemesi gerektiği ayrıntılı hükme bağlanmıştır (YDUY'nin 8. maddesi). Şayet hizmet bedelinin vaktinde yatırılmaması durumunda gerek kuruluşların gerekse ilgili idarelerin neler yapması gerektiği de ayrıntılı anlatılmıştır. Sistemde rolleri olan tüm kişi kurum ve kuruluşlar üzerlerine düşen sorumluluk ne ise tam ve vaktinde yapmalıdır. Örneğin kuruluş denetlediği iş için belli bir seviyede hakediş düzenliyorsa ve bu hakediş yüzdesinde mal sahibinin

yatacağı yapı denetim hizmet bedeli tutarı yok ise, bu hakediş ilgili idareler tarafından ihbar olarak kabul edilip, o iş durdurulmalı ve hiçbir suretle o işin devamına izin verilmemelidir.

Katılımcılar anketin 31. sorusuna ise yaklaşık % 90 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Yapı denetim kuruluşları, yapının denetlenmesi hususunu birinci derecede kazanç kapısı olarak görmektedir. Mühendislik hizmeti alan yapının denetlenmesi hususunda birinci derecede dürüstlük ilkelerinin temel alınması gerekmektedir. Bu cevap ile kuruluşlar ücretin fazla olmasını ve de tek seferde bu ücretin yapı sahipleri tarafından ödenmesini doğru bulmaktadırlar. Ancak sadece para kazanmak üzerinden bir yapıyı denetlemenin o işin sağlıklı ve standartlara uygun yapılması noktasında yeterli olmayacağı da bilinmelidir.

Anketin 19. sorusunda katılımcılara; yapı ruhsatına esas projeler incelenirken ve proje kontrol formu düzenlenirken, yapı denetim kuruluşunun ilgili teknik personellerinin, yürürlükte bulunan, tüm mevzuat ve standartlara hakim olduğu, anketin 20. sorusunda, yapı denetim kuruluşunda görevli teknik personellerin kurum/kuruluşların (mimar ve mühendisler odası, ilgili Bakanlıklar) düzenlediği eğitimlere sürekli katıldığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları, 63. soruda çalışılan yapı denetim kuruluşunun mesleki ve teknik eğitim düzenleyip düzenlemediği ile 72. soruda ise yapı denetim kuruluşunda çalışan teknik personelin mesleki yeterlilik açısından yetkin olup olmadığı, şeklinde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 19. ve 20. sorularına çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Anketin 63. ve 72. sorularına ise çoğunlukla kuruluş tarafından hiç eğitim verilmediği ve kuruluştaki çalışan personellerin mesleki bilgilerinin yetersiz olduğu şeklinde cevap verilmiştir. Her 4 soruya da verilen cevaplar göstermiştir ki, yapı denetim kuruluşlarında görevli personellerin mesleki tecrübelerinin az olduğu ve bu durumun ortadan kalkması adına gerek Bakanlık gerekse yapı denetim kuruluşlarının teknik personellere eğitim adı altında herhangi bir seminer vb. düzenlemediği (Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği 5/4/i) anlaşılmıştır. Yapı denetim mevzuatında yapıların fen, sanat, sağlık kurallarına ve standartlara uygun yapılması hükmü her daim belirtilmiştir. Katılımcılar hali hazırda yürürlükte bulunan bütün mevzuat ve standartlara hakim olmadıkları yönünde cevap vermiştir. Bu durumun tecrübesiz ve yeni mezun olan personellerin sistem içerisinde görevlendirilmesinden kaynaklandığı tespit edilmektedir.

Risk bazlı denetim yapacak olan kuruluşlar sistemde adete müşavir sıfatı ile bulunmaktadır. Ancak kuruluşlar bu durumun halen farkında olmayıp, bu işi sadece kazanç kapısı olarak görmektedirler. Yapı denetim mevzuatında Bakanlığın seminer ve eğitim vermesi ile ilgili hüküm bulunmaktadır (Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği 19/1/ç). Bakanlığın mevzuatın gereklerine göre sistemde rolleri tanımlanan bütün personellere ve paydaşlara her daim eğitim düzenlemesi, tecrübesiz ve genç personellere verilecek eğitimlerle tecrübesizlik sıfatının ortadan kalkması hususu Bakanlığın birinci görevi haline gelmelidir.

Anketin 21, 22, 23 ve 24. sorularında katılımcılara; elektronik beton izleme sistemi açıklanmış ve EBİS'in 25/12/2018 tarihi itibari ile uygulanmaya başladığı, bu tarihten itibaren taze beton numunesi alımlarında numune içine çip koyma zorunluluğu getirildiği ve 25/12/2018 tarihinden itibaren alınan betonlarda numunelerin standartlara göre düşük çıktığı, çip işlemlerine dair el terminali ile yapılacak onay işlemlerinde sistemin hata verdiği, görüşlerine katılıp katılmadıkları, 25/12/2018 tarihinden sonra şantiyeden alınan taze beton numune sonuçlarının neden düşük çıktığı ile numunelerin düşük çıkması neticesinde yapılardan alınan karot numunesinin ilgili standartlara göre değerlendirme yapılmasında personellerin standartlara hakim olduğu, görüşlerine katılıp katılmadıkları şeklinde EBİS'e yönelik birbiri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 21. sorusuna yaklaşık % 70 oranında katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Bakanlık tarafından 25/12/2018 tarihinden itibaren elektronik beton izleme sistemine geçilmiş bu sisteme geçilmekle beraber, daha önceki taze beton numunelerinin kırılması ve raporlanması hususlarının yeniden gözden geçirilmesi gerektiği ortaya çıkmış ve daha önceki numune alımı ve raporlanması işlemlerinde bazı usulsüz ve şaibeye açık ortamların olduğu cevaplardan anlaşılmıştır. Kanun koyucular elektronik ortam sağlayarak taze beton numunesini daha kontrol edilebilir zemine getirdiyse de beton çelik çubuklarda ve de karot numunesi alımı ve kırımı işlemlerinde halen kontrolsüzlük ve denetimsizlik devam etmektedir.

Katılımcılar anketin 22. sorusuna yaklaşık % 70 oranında katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Kanun koyucular yapı ve imar mevzuatını sürekli güncellemektedirler. Kanun ve ikincil mevzuatın güncellemesi yapılırken bilişim çağının da gerekleri göz önüne alınarak elektronik ortamlara geçilmektedir. Ancak bu

ortamlara geçilirken ilgili altyapıların düzgün oluşturulması ve de sistemi kullananların sistemle alakalı sorun yaşamamaları da ayrıca ilgililer tarafından sağlanmalıdır.

Katılımcılar anketin 23. sorusuna genellikle taze betonun hazır beton kuruluşları tarafından ilgili standartlara uygun üretilmemesine ve daha önce çipsiz alınan numune sonuçlarına laboratuvar kuruluşlarınca manuel müdahalelerin olabileceği yönünde cevaplar vermişlerdir. Yapı malzemelerinin piyasa denetim ve gözetimi 2007 yılından itibaren Çevre ve Şehircilik Bakanlığının taşra teşkilatında görevli yapı malzemeleri şubesi ile yürütülmektedir. Hazır beton santrallerinin gerek belge denetimi gerekse piyasaya arz ettikleri taze beton denetimi de bu kapsamda yer almaktadır. EBİS'ten sonra hazır beton kuruluşlarına yapılacak taze beton denetimi sayılarının gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Katılımcılar anketin 24. sorusuna yaklaşık % 95 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Van ilindeki ilçe belediyelerin sadece İpekyolu Belediyesinde ruhsat ve imar süreçlerinde gerekli olan ilgili meslek mensuplarından personel bulunduğu ancak bunun da ilçenin nüfusu ve aktif ruhsat sayısı göz önünde bulundurulduğunda yetersiz olduğu görülmüştür. İlgili idarelerdeki teknik personel sayısının azlığı ve her mühendislik disiplininin personel bulunmaması hususu daha tartışılırken, standartların değerlendirilememesi ilgili personeller yönü ile çok yerindedir. Çoğu ilçe belediyesinde görevli inşaat mühendisi bile bulunmazken var olan mühendislerin de yeni mezun ve tecrübesiz oluşlarından dolayı, yapı denetim kuruluşlarının ilgili idareye verdiği deney sonuçları ilgili idareler tarafından denetlenmeden olduğu gibi kabul edilmektedir.

Anketin 25. ve 28. sorularında katılımcılara; şantiyeden taze beton numunesi alınırken şantiye deneylerinin (slump, sıcaklık tayini vb.) yapıldığı ve yine şantiyeden alınan beton çelik çubuk numunelerinin TS 708:2016 standartına göre alındığı, numune alımı esnasında yapı denetim kuruluşunun ilgili personellerinin bulunduğu, görüşlerine katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 25. sorusuna yaklaşık % 45 oranında katılmadıkları yönünde cevap verirken, yaklaşık % 42 oranında da katıldıkları yönünde fikir bildirmişlerdir. İlgili standartlarda taze beton numunesi alma işleminde numune alma-slump (çökme) deneyi, taze hazır betonun sıcaklığının tayini deneyi yapılması gerektiği açıklanmıştır. Taze beton numunesinin 28 günlük kırım sonucunun aşağı yukarı ne olacağı ile ilgili şantiye deneyleri çok büyük önem arz etmektedir.

Katılımcılar anketin 28. sorusuna yaklaşık % 50 oranında katıldıkları yönünde cevap verirken, yaklaşık % 46 oranındada katılmadıkları yönünde görüş vermişlerdir. Kaliteli ve dayanıklı yapı ancak kaliteli yapı malzemeleri ile sağlanabilir. Deneye tabi tutulacak olan beton çelik çubuk numunesi alınırken, bütün yapıda kullanılacak inşaat demirini temsil edecek şekilde alınmalı ve alınma esnasında ilgililerin (yapı denetim personeli ile şantiye şefi) herhangi bir aykırı duruma izin vermemesi adına numune alma işleminin başında durmaları gerekmektedir. Ülkemizin sınırında yer alan Van ilinde ve çevre illerde sınır kapılarından her türlü yapı malzemesi geçebilir ve de bu malzemeler bu ildeki inşaatlarda kullanılabilir. Kanun koyucuların özellikle beton ve demir gibi hayati önem taşıyan yapı malzemelerinde kayıp kaçığa hiç izin vermemesi ve de denetim ve cezai işlemlerini en üst seviyede uygulaması gerekmektedir. Örneğin yapı malzemeleri kapsamında alınan taze beton numunesinin sonuçları kötü çıkmışsa, idari para cezası uygulanacak hazır beton kuruluşuna en yüksek idari para cezası verilmesi ve de süreli kapatma türünde cezalar verilerek caydırıcılık sağlanması gerekmektedir.

Anketin 26. ve 27. sorularında katılımcılara; inşaat denetimleri esnasında yapıda kullanılacak yapı malzemelerinin CE ve G işaretli olmasına dikkat edildiği, aksi bir durumda ilgili kuruma bildirim yapıldığı ile iş güvenliğine uymayan ve yetki belgeli usta çalıştırmayan, yapı müteahhidi ve şantiye şefi hakkında, ilgili kurum kuruluşlara bildirimde bulunduğu, iş müfettişi çağrıldığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 26. sorusuna yaklaşık % 95 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Kaliteli, nitelikli ve afetlere dayanıklı yapı yapılmasından bahsederken kaliteli malzeme ve nitelikli teknik personel olmadan bu hususun başarılamayacağı bilinmelidir. 1/1/2007 tarihinden itibaren yapı malzemelerinin piyasa denetim ve gözetimi mülga Bayındırlık ve İskan Bakanlığında olmasına rağmen, yapı denetim kuruluşları yapıda CE ve G işaretlemesi olmayan malzeme kullanımında Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüklerine ve de ruhsat düzenleyen idarelere yönlendirilmemesi gerekmektedir. Yapı malzemelerinin ilgili standartlara uygun olmaması durumu Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün yapı malzemeleri şubesi ile birlikte yürütülmesi ve cezai yaptırımların yapı denetim şubesi ile yapı malzemeleri şubesinin birlikte ve koordineli çalışması ile sağlanmalıdır.

Katılımcılar anketin 27. sorusuna ise yaklaşık % 95 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. MYK belgeli usta çalıştırılması hükmü gerek imar gerekse yapı denetim mevzuatında hüküm altına alınmıştır. Bu yüzden belge denetimi sadece yapı denetim kuruluşlarının bildirim yükümlülüğüne bırakılmamalı, ilgili Bakanlık / Bakanlıklar (İş Kurumu Müdürlüğü) tarafından görevlendirilecek personel ile Van ilinde hali hazırda devam eden bütün inşaatlar tek tek gezilerek bu durumun cezai işlemlerinin ilgili yapı müteahhidine (işveren) uygulanması sağlanmalıdır.

Anketin 32. ve 70. sorularında katılımcılara; çalıştıkları yapı denetim kuruluşunun herhangi bir idari müeyyide alıp almadığı ile kuruluşlara uygulanan idari yaptırımların kuruluşun denetim görevlerini yerine getirmesi noktasında caydırıcı rolünün olup olmadığı, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 32. sorusuna yaklaşık % 80 oranında hayır cevabını vermişlerdir. Yapı denetim sisteminin düzgün işleyebilmesi sadece cezai müeyyidelerin uygulanmasıyla bile sağlanabilir. Hatta sistemde rolleri tanımlanan bütün paydaşların görevlerini tam ve zamanında yapmaması durumunda idari müeyyideleri uygulayacak kurum kuruluşların bu cezaları uygulamaması halinde, ilgili kurumlara da gerekli yaptırımlar kendi Bakanlıklarının bünyesinde uygulanmalıdır. Özetle, cezayı uygulayacaklara da görevlerini yapmaması durumunda cezalar uygulanmalıdır. Verilen cevaplar göstermiştir ki kuruluşlar çok fazla idari yaptırımlarla karşı karşıya kalmamaktadır. Bu da denetim sayılarının azlığını göstermektedir.

Katılımcılar anketin 70. sorusuna % 80 oranında evet cevabını vermişlerdir. Katılımcılar bu cevapla, idari müeyyidelerin, kuruluşun denetleme görevlerini yerine getirmesi noktasında caydırıcı olduğu yönünde görüş vermişlerdir.

Anketin 33, 34, 35, 36, 37, 38. ve 52. sorularında katılımcılara; MYK belgeli usta çalıştırılması ile iş güvenliği hususlarının yapı müteahhidine/şantiye şefine yaptırılmasında zorluk çekildiği, şantiye şefinin yapması gereken işlerin kuruluşun personelleri tarafından yapıldığı, şantiye şefleri veya yapı müteahhitleri tarafından inşaatta başlanacak yeni bir imalatın bir gün önceden kuruluşuna bildirildiği, yapı denetleme defterinin şantiye şefi tarafından şantiyede muhafaza edilmediği, iş seviyelerinin, beton, kalıp ve demir teslim tutanaklarına uygun doldurulmadığı, yapı denetimi hizmeti verilen inşaatlarda, o işte görevli şantiye şefini, şantiyede/inşaatla bulmakta güçlük çekildiği, şantiye şeflerinin bazen inşaatların yerini bilmediği ile

karşılaştıkları, denetimi üstlenilen yapıda taşıyıcı sisteme ait beton dökümü imalatlarını, şantiye şefi ya da yapı müteahhitinin tarafınıza haber vermesi gerekirken, beton döküm imalatlarının, genellikle laboratuvar kuruluşlarından öğrenildiği, görüşlerine katılıp katılmadıkları hakkında şantiye şefleri ile yapı müteahhitlerinin yapacağı iş ve işlemlere dair birbiri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 33. sorusuna % 100 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu cevapla şantiye şeflerinin veya yapı müteahhitlerinin mevzuatla belirlenmiş görevlerini yapmaları hususunda yapı denetim kuruluşu personellerinin uyarılarının dikkate alınmadığı anlaşılmıştır.

Katılımcılar anketin 34. sorusuna yaklaşık % 90 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Şantiye şefliği hususu yapı denetim sistemi içerisinde herhalde en basite alınan konulardan bir tanesi olarak görülmektedir. Halbuki fiili zeminde şantiye şefinin inşaatın standartlara uygun yürütülmesi noktasında kilit görevi bulunmaktadır. Genelde müteahhitler projelerini çizdirme karşılığında proje müelliflerine o yapının şantiye şefliğinin de üstlenmesini talep etmektedir. Proje müelliflerine yapılan anket çalışmasında da verilen cevaplar bu yöndedir. Sistemde şantiye şefliği belge tamamlama olarak görülmektedir. İlgili idarelerde şantiye şeflerine uygulanması gereken cezalar noktasında yetersiz ve eksik kalmaktadır.

Katılımcılar anketin 35. sorusuna yaklaşık % 90 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Yapı denetim mevzuatında açık bir şekilde şantiye şeflerinin inşaatı yeni başlanacak imalatı bir gün önceden ilgili kuruluşa bildirim yapmaları gerektiği açıklanmıştır (YDUY/9/6). Ancak daha önce de ifade edildiği gibi şantiye şefliği sistemde belgelerin tamamlanması yönünde görülmekte ve kağıt üstünde yapılan işlem olarak kalmaktadır. Bu yüzden fiili zeminde şantiye şefliği olmadığından kuruluşların görevli oldukları yapıda kendi sorumluluklarının yanında şantiye şeflerine düşen sorumlulukları da yerine getirdikleri anlaşılmaktadır.

Katılımcılar anketin 36. sorusuna yaklaşık % 60 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Şantiye şefleri yapı denetleme defteri ile ilgili görevlerini yerine getirmese de, yapı denetleme defterleri şantiyede bulunmalı, takipleri kuruluşun personelleri tarafından yapılmalıdır. Yapı denetim mevzuatı, sistemin en karmaşık kısmını bile en iyi şekilde tarif etmiştir. Ancak sistemde bütün rollerin görevlerini tam ve eksiksiz yapması durumunda mevzuatta yazılan hususlarda başarı sağlanabilir.

Katılımcılar anketin 37. sorusuna % 90 oranında katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Şantiye şeflerinin inşaat mahallinde bulunmaması ile ilgili cezai yaptırımlar Bakanlık tarafından gözden geçirilmelidir.

Katılımcılar anketin 38. sorusuna yaklaşık % 75 oranında şantiye şeflerinin inşaatın yerini bilmediği görüşüne katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Bu cevapla yapı denetim sisteminde şantiye şeflerinin birçoğunun kağıt üstünde gösterildiği anlaşılmaktadır.

Katılımcılar anketin 52. sorusuna % 88 oranında katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Yapı denetim ve imar mevzuatında şantiye şefinin yeni bir imalata başlamadan önce yapılacak imalatla ilgili olarak işin fenni mesullerini bir gün önceden bilgilendirmesi ayrıntılı hükme bağlanmıştır (YDUY/9/6).

Anketin 42, 43, 44 ve 45. sorularında katılımcılara; şantiye şefleri ile ilgili birbiriyle bağlantılı sorular yöneltilmiştir. Buna göre; 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi hükümlerince, şantiye şeflerine uygulanan yaptırımların (TMMOB'ne bildirim ve idari para cezası) yeterli olduğu görüşüne katılıp katılmadıkları, kanun ve ikincil mevzuat ile şantiye şeflerine birçok sorumluluk yüklenilmiş iken, yapıların şantiye şefleri tarafından denetlenmemesinin nedenlerinin neler olduğu, yapıdaki uzmanlık alanına göre inşaat, elektrik, makina tesisatı imalatlarının kontrolü için 3 farklı meslek grubunun birlikte görev almasının sistem üzerinden zorunlu tutulması görüşüne katılıp katılmadıkları ile mimar/mühendis ünvanına sahip olmayan kişilerin (tekniker, teknik öğretmen) şantiye şefliği yapmalarının doğru bir uygulama olup olmadığı, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 42. sorusuna yaklaşık % 95 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu cevap göstermiştir ki, imzacı rolünde ve kağıt üstünde bulunan şantiye şeflerine uygulanan idari müeyyideler yetersiz görülmektedir.

Katılımcılar anketin 43. sorusunda yapıların şantiye şefleri tarafından denetlenmemesinin nedenlerini ağırlıklı olarak, şantiye şeflerinin görevlerini bilmemesi, imzacı rolünde sistemde bulunmaları, cezai müeyyidelerinin az olduğu ve de her meslek disiplininin mühendisin üst yapı inşaatında şantiye şefi olarak görevlendirildiğinden mesleği ile alakalı olmayanların da şantiye şefliği yapmaları, şeklinde cevap vermişlerdir.

Katılımcılar anketin 44. sorusuna % 100 oranında katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Yapı denetim sistemi üzerinden yürüten işlerin neredeyse tamamı bina inşaatı olduğundan ve de bina inşaatlarında inşaat, elektrik ve makina gibi mesleklerin üçünün de muhakkak işlerinin olduğunun bilinmesi ile birlikte, anketi cevaplayanların her üç meslek grubundan da şantiye şefinin MAKS ve UYDS üzerinden görevlendirilmesinin yapılmasını istemişlerdir. Şantiye şefinin MAKS ve UYDS üzerinden görevlendirme işlemleri ilgili idareler tarafından yapılmaktadır. İlgili şantiye şefinin hangi meslekte olduğu ve bu mesleğin o işteki yapılacak imalatın yüzdesine göre görevlendirme işlemi ilgili idarelerin personellerine bırakılmaktadır. Örneğin bir makina mühendisi yüzde altmışı üst yapı inşaatı olan bir yapıda görevlendirilmemesi gerekirken iken ilgili idareler bazen makina yada elektrik mühendisini de böyle bir şantiyede görevlendirmektedir. Bunun önüne geçilmesi adına 3 meslek disiplininden personelin o işte seviye oranlarına göre görevlendirilmesinin daha doğru bir uygulama olacağı düşünülmektedir. Örneğin bir şantiyenin % 60 seviyesine kadar olan kısmında inşaat mühendisi, inşaat teknikeri, yapı öğretmeni veya mimar görevlendirilmesi yapıldıktan sonra kalan yüzde kırkılık kısımda da bu personeller çıkarılarak yerine makina ile elektrik disiplininden personellerin görevlendirilmesinin yapılması sistemin düzgün işlemesi adına doğru bir uygulama olacaktır.

Katılımcılar anketin 45. sorusuna çoğunlukla, şantiye şeflerinin mimar ve mühendis olmaları durumunda bile onların çok tecrübeli personellerden seçilmesi gerektiğini söyleyip tekniker ve teknik öğretmenlerin şantiye şefi olması uygulamasından vazgeçilmesi yönünde cevap verirlerken, bir kısım katılımcı ise ruhsat düzenleyen idarelerin şantiye şefliği görevlendirmelerinde işin niteliğine göre görevlendirmeleri yaptıkları takdirde iyi bir uygulama olduğu yönünde cevap vermişlerdir. Katılımcılar şantiye şeflerinin yetkin ve uzman mühendislerden seçilmesi yönünde de ağırlıklı olarak görüş bildirmişlerdir.

Anketin 39, 40, 41, 80 ve 81. sorularında katılımcılara; 2/3/2019 tarihinde yayımlanan ve 2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren yapı müteahhitleri sınıflandırması yönetmeliği ile birlikte yapılarda kalitenin artacağı fikrine katılıp katılmadıkları, yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırma ile yapılardaki hizmet kalitesinin artmayacağı görüşüne katılmıyorsa bunun nedenlerinin neler olduğu, yapı denetimi hizmeti verilen yapılarda, bütün standartlara, plana, mevzuata ve fen, sanat kurallarına göre,

denetlendiğinde yapı müteahhitlerinin bunu istemediği, görüşlerine katılıp katılmadıkları, yapı denetim kuruluşunda görevli proje ve uygulama denetçileri tarafından, projelerin denetlenmesi sırasında, plana, mevzuata ve standartlara aykırı hususlar tespit edildiğinde ve bu durumların düzeltilmesi istendiğinde, yapı müteahhitleri tarafından tercih edilmediği ve iş kaybı yaşandığı sorusu ile 80. soru ile bağlantılı olarak, 81. soruda ise, 1/1/2019 tarihinde uygulamaya giren elektronik dağıtım ile, UYDS üzerinden gelen işlerde, denetçiler tarafından projeler çok dikkatli kontrol edildiğinde, *"Yapı sahipleri ile yapı denetimi hizmet sözleşmesi imzalayacak yapı denetim kuruluşlarının elektronik ortamda belirlenmesine ilişkin usul ve esaslara dair Tebliğ"* hükümlerine göre, yapı müteahhidi tarafından o işin mevzuat çerçevesinde üzerlerinden düşülmesi için ilgili idarelere dilekçe verildiği, görüşüne katılıp katılmadıkları şeklinde yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırma ve elektronik dağıtımla ilgili birbiri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 39. sorusuna yaklaşık % 60 oranında katılmadıkları yönünde cevap verirlerken yaklaşık % 40 oranında da katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bahsi geçen mevzuat her ne kadar 2 Haziran 2019 tarihi itibari ile uygulanmaya başlansa da, müteahhitlerin alabileceği işlerin hangi sınıfa gireceği hususu 2 aralık 2019 tarihinde itibaren ruhsat düzenleyen idareler tarafından bakılacaktır. Yeni sistemin inşaatların kalitesini arttırması yönünde belki bugün çok bir yorum yapılması doğru olmasa da birkaç yıl sonra ancak bu yeni mevzuatın kaliteli yapı yapılmasına nasıl katkı yapacağı tartışılabilir.

Katılımcılar anketin 40. sorusuna çoğunlukla yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırmanın kaliteli yapı yapılması noktasında fayda sağlamayacağı yönünde cevap vermişlerdir. Bir kısım katılımcıda, yapı kalitesinin artacağı şeklinde görüş bildirmiştir. Yine anket sonuçlarında katılımcılar, yeni düzenlemenin sadece ekonomik ve mali yeterlilik noktasında inşaatların tam bitirilmesine fayda sağlayacağı ancak işlerin mesleki anlamda doğru ilerleyemeyeceği bunun da müteahhitlere getirilecek mesleki yeterlilikle sağlanacağı yönünde görüş bildirilmiştir.

Katılımcılar anketin 41. sorusuna % 100 oranında katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Bu cevap göstermiştir ki yaklaşık 20 yıldır uygulanan yapı denetim sisteminde müteahhitler halen yapı denetim kuruluşlarını sistemin en önemli paydaşı olarak görmedikleri gibi ilgili kuruluşlar sistemde imzacı rolünde görülmektedir.

Katılımcılar anketin 80. sorusuna % 96 oranında evet cevabını vermişlerdir. Katılımcılar bu cevapla denetim hizmeti yapacakları işin projelerini detaylı incelemeleri durumunda iş kaybı yaşadıkları söylemişlerdir.

Katılımcılar anketin 81. sorusuna ise yaklaşık % 95 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, dikkatli bir şekilde standartlara uygun olarak projeleri incelediklerinde yapı müteahhitleri tarafından işin üzerlerinden düşmesi yönünde talepleri olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 46, 47, 48 ve 49. sorularında katılımcılara; proje müelliflerine dair sorular yöneltilmiştir. Buna göre; kuruluşlarda görevli personellerin, proje müelliflerince yapılan tasarım/proje ve hesaplar ile raporlarda (statik, mimari, elektrik, makine ve zemin etüt vb.) her daim hatalara rastladığı, proje müellifleri tarafından hazırlanan ve yapı ruhsatının eki olan, proje ve raporların genelde birbirleriyle uyumlu olmadığı, proje müelliflerinin projelerini öncelikle kuruluşa vermesi gerekirken ilgili idaresine kontrol edilmek üzere verdiği bu yüzden de projelerde hata tespit edildiğinde ilgili idarelerin projelerini kontrol ettiği ifade edilerek kuruluşun tespit ettiği hataların ilgili müellif tarafından düzeltilmediği, sorumluluklarında bulunan yapının proje müelliflerine ait taahhütnamelerinin işin dosyasında bulunduğu, müelliflerin bunları gecikmeye mahal vermeksizin kuruluşa verdiği, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 46. sorusuna % 100 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla aslında proje müelliflerinin işlerinde yetkin ve uzman olmadıklarını da birnevi ifade etmişlerdir. Yeni mezun bir mühendis ile 40 yıllık bir mühendis bugün için aynı şartlarda iş alabilmekte ve aynı şartlarda ücretlerini almaktadırlar. Sistem ve mevzuat onları hiç bir şekilde birbirinden ayırmamıştır. Yapı denetim sistemindeki süreç müellifle başlamaktadır. Hatta ilk müellif yapılacak yapının zemin etütünü hazırlayan raporlayan jeoloji mühendisleridir. Zeminin durumunun bilinmesi, bir yapının dayanıklı olması noktasında ne kadar ehemmiyetli olduğu bütün mühendislik disiplinlerince de bilinmektedir.

Katılımcılar anketin 47. sorusuna yaklaşık % 95 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla sistemde rolleri olan bütün meslek disiplinlerindeki mühendislerin proje çalışmalarında uyumlu çalışmadıklarını söylemişlerdir.

Katılımcılar anketin 48. sorusuna % 100 oranında katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Yapı denetim mevzuatında proje müelliflerinin hazırladıkları projelerin ve raporların doğrudan kuruluşun denetçilerine vermesi ile ilgili açık hüküm bulunmasına rağmen (4708 S.K 2/a), verilen cevaplar göstermiştir ki, müellifler eski alışkanlıklarından vazgeçmeyerek yapı denetim sistemi uygulanmadan önce nasıl ilk olarak belediyelere projelerini veriyorlar ise şimdi de uygulamanın bu şekilde olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca bu cevapla, yapı denetim mevzuatında rolleri tanımlanan paydaşların yapı ve imar mevzuatından da haberleri olmadığı yönünde bir değerlendirme de yapılabilir.

Katılımcılar anketin 49. sorusuna % 84 oranında katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir. Katılımcılar bu cevapla, müelliflerin taahhünamelerini yani sicil durum belgelerini zamanında vermediğini ifade etmişlerdir. Sicil durum taahhünamesi, müellifin odaya kayıtlı olduğunu, mesleki kısıtlılığının bulunmadığını tarif eden bir belgedir. Müelliflerin oda kayıt, büro tescil vb. gibi belgelerinin düzenlenmesi ve kayıtlarının tutulması 'Mühendis ve Mimar Odası Birlikleri' tarafından yapılmaktadır. Bu hususun meslek odalarının yapı denetim sisteminden (projelerdeki oda onaylarının kalkması) çıkarılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Anketin 50. sorularında katılımcılara; ilgili müellif ya da müellifler tarafından hazırlanan zemin etüt raporu için, kuruluş tarafından kesinlikle dışarıdan hizmet satın alınmadığı, bünyelerindeki inşaat mühendisi proje ve uygulama denetçisi tarafından uygunluk görüşü verildiği, görüşüne katılıp katılmadıkları hakkında soru sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 50. sorusuna % 96 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu cevap ile katılımcılar, zemin etüt raporunun incelenmesinin bünyelerindeki proje ve uygulama denetçisi veya uygulama denetçisi inşaat mühendisi tarafından yapıldığı yönünde cevap vermişlerdir. Büyük bir öneme sahip olan zemin etüt raporlarının, kesinlikle jeoloji mühendisi ile bir inşaat mühendisinin birlikte inceleyip onaylaması gerekmektedir.

Anketin 51., 53. ve 54. sorularında katılımcılara; yapıya ait kolon, kiriş veya döşeme betonlarının dökümü sırasında, yapı malzemeleri laboratuvarı firması çalışanlarının beton döküm işinin bitmesine yakın geldiği, yapı malzemeleri laboratuvarı kuruluşlarında çalışan personel (numune alma elemanı/deney yapan eleman) tarafından, Çevre Şehircilik Bakanlığının (Yapı İşleri Genel Müdürlüğü)

2019/07 sayılı 'Genelgesinde' belirlenen, beton hacmine veya yapı alanına göre, transmikser sayısı ve numune adetlerine dikkat edilerek, taze betondan numune alındığı ile yapı malzemeleri laboratuvarı personelleri tarafından, şantiye mahallinden alınması ve deneye tabi tutulması gereken taze beton ve beton çelik çubukları numunelerinin genellikle yapı denetim kuruluşu personelleri tarafından alındığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular sorulmuştur. Katılımcılara, Yapı malzemeleri laboratuvarlarının Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin ekleri olan 'Ek-1 Laboratuvar İzni Onay Talimatı' ile 'Ek-2 Laboratuvar İzin Belgesi Teknik Şartnamesi' doğrultusunda belirlenen çalışma usul ve esasları yönü ile birbiri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 51. sorusuna yaklaşık % 43 oranında katıldıklarını yine yaklaşık % 43 oranında katılmadıklarını söylemişlerdir. Yapı malzemeleri laboratuvarlarının nasıl ve ne şekilde taze beton numunesi alabilecekleri, ilgili standartlarda ve genelgede ayrıntılı anlatılmıştır. Kuruluşlar verdikleri bu cevapla bir kısım laboratuvarların standartlara uygun numune aldığını ifade ederken bir kısmının da mevzuata aykırı olarak numunelerini aldıklarını söylemişlerdir.

Katılımcılar anketin 53. sorusuna yaklaşık % 77 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu cevap ile fiili zeminde dökülen betonun m³ hesabına göre standartta belirtilen kadar taze beton numunesi alındığı şeklinde cevap verilmiştir.

Katılımcılar anketin 54. sorusuna yaklaşık % 95 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Şantiye mahallinden alınan deney numunelerinin sadece yapı malzemeleri laboratuvarında görevli numune alma veya deney yapan elemanlar tarafından alınması gerektiği ilgili mevzuatta belirtilmiştir. Bu cevapla kuruluştaki personeller, numunelerin malzeme laboratuvarlarının ilgili personelleri tarafından alındığını ifade etmişlerdir.

Anketin 55, 56, 57 ve 58. sorularında katılımcılara; belediyelerdeki uygulamalar yönü ile birbiri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir. Buna göre; belediyelerin yapı ruhsat servisinde veya yapı kontrol biriminde görevli teknik personeller tarafından, yapı ruhsatı eki olan projelerin detaylı olarak incelendiği, incelemenin ardından projelere onay verildiği, belediyelerin veya Defterdarlık Muhasebe Müdürlüklerinin (Mal Müdürlükleri), personel yokluğu, iş yoğunluğu vb. nedenlerden dolayı yapı denetim hakedişlerini geciktirdiği, bunun da yapı denetim kuruluşlarının verdiği hizmetin kalitesini etkilediği, ruhsat düzenleyen idarelerde, her yapı denetim kuruluşuna aynı

davranılmadığı, bazı yapı denetim kuruluşlarının işlemlerinin hızlı yapıldığı, bazı yapı denetim kuruluşlarının işlemlerinin geciktirildiği ile ruhsat düzenleyen idarelerdeki uygulamaların, ilçeden ilçeye farklılık gösterdiği, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 55. sorusuna % 96 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu cevap ile, ruhsat düzenleyen idarelerdeki personellerin, ruhsatın eki olan projeleri meri mevzuata ve standartlara uygun olarak inceleyemediklerini belirtmişlerdir. Van ilindeki bütün ruhsat düzenleyen idarelerin bu tez kapsamında görüşlerine başvurulduğu ve ilgili idarelerin çok ciddi anlamda teknik personel sıkıntısı içerisinde olduğu ve var olan teknik personellerin de tecrübesiz ve yeni mezun mimar mühendislerden oluştuğu daha önce de ifade edilmiştir.

Katılımcılar anketin 56. sorusuna % 100 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu cevap ile katılımcılar, yapı denetim hizmet bedeli için hazırladıkları hakedişlerin geç ödendiği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca bu cevaptan da ilgili idarelerde ve ilgili kamu kurumlarında personel sıkıntısı olduğu da anlaşılmaktadır.

Katılımcılar anketin 57. sorusuna yaklaşık % 97 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu cevap ile, ruhsat düzenleyen idarelerin bütün yapı denetim kuruluşlarına eşit davranmadığını belirtmişlerdir. Katılımcılar anketin 58. sorusuna ise % 100 oranında katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Katılımcılar bu cevapla ruhsat düzenleyen idarelerin uygulamalarının ilçeden ilçeye farklılık gösterdiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Van ilindeki birçok ilçede teknik personel mimar/mühendis bulunmadığı gibi, bir çok ilçede yapı denetim kapsamında hiç ruhsat düzenlenmediği ilgili belediyeler tarafından ifade edilmiştir. Yukarıdaki cevaplar göstermiştir ki, seçimle yönetimi sürekli değişen ruhsat düzenleyen idarelerdeki yöneticilerin, ne yazık ki kendi görüşüne yakın olmadığını gördüğü kuruluşlara ayrı davranması aslında oy sisteminin gereğidir. Ülkemizin deprem kuşağı üzerinde yer aldığı bilinmesi ile birlikte imara dair yapılacak her türlü iş ve işlemlerin aslında devlet eliyle güçlendirilmiş ayrı bir kurum veya genel müdürlük bazında tecrübeli ve iyi yetiştirilmiş personellerle yapılması ve devlet politikalarının bu hususta yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Anketin 59, 60, 61 ve 66. sorularında katılımcılara Bakanlığın taşra teşkilatındaki uygulamaları hakkında sorular yöneltilmiştir. Buna göre; Çevre ve

Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından, yapı denetim kuruluşlarına yapılan büro ve şantiye denetimleri sayılarının, her yapı denetim kuruluşu açısından, eşit bir şekilde yerine getirildiği, yine müdürlük tarafından yapılan, büro ve şantiye denetimlerinin, yeterli sayıda yapıldığı, Bakanlığın taşradaki teknik personelinin devamlı olarak şantiye denetiminde olması, yapı denetim kuruluşlarının, yapı sahibi ve yapı müteahhitleri üzerindeki denetiminin daha iyi yapılmasına katkı sağladığı ayrıca, yapı sahipleri veya yapı müteahhidi tarafından inşaat kalitesine verilen önemin bu durumda arttığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları ile yapı denetim hizmeti verilen yapılar için düzenlenen hakedişlerde, Bakanlık ve ilgili idare payı altında % 3 lük kesinti yapılmasına rağmen, yapı denetim sisteminde yapılan işlemler (internet işlemleri için) için de, Bakanlık tarafından ayrıca kontör bedeli (2019 yılı için; 30 TL/adet) alınmasını, doğru bulup bulmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 59. sorusuna yaklaşık % 58 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu cevapla Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yapılan büro ve şantiye denetimlerinin bütün kuruluşlara eşit bir şekilde yapıldığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 60. sorusuna yaklaşık % 40 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu cevap ile, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yapılan büro ve şantiye denetimi sayılarının yeterli olduğunu söylemişlerdir. Katılımcılar bu soruyu ne kadar doğru bir şekilde cevaplamışlardır bu da ayrı bir tartışma konusudur. Sonuçta kuruluşlar sürekli denetlenmek istememektedirler.

Katılımcılar anketin 61. sorusuna % 100 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu cevapla, Bakanlığın taşra teşkilatındaki personellerin sürekli denetim yapmasının müteahhitler üzerinde etkisi olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 66. sorusuna ise yaklaşık % 91 oranında hayır cevabını vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, Bakanlığın internet hizmetleri için aldığı kontör bedelini doğru bulmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bakanlık tarafından alınan kontör bedeli ile ilgili mevzuatta herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Ayrıca Bakanlık yapı denetim kuruluşlarına verdiği hizmetin karşılığında para kazanma düşüncesinden vazgeçmeli şayet ücret alınacaksa da bunun sistemde rolleri tanımlanan bütün paydaşların mesleki eğitimlerinin kalitesinin artırılması noktasında kullanmalıdır.

Anketin 64. ve 69. sorularında katılımcılara; yapı denetim kuruluşlarında görevli proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerinin, genellikle emekli olmuş kişilerden seçildiği ve bu kişilerin de az bir ücret ile çalışmayı kabul ettiği görüşüne katılıp katılmadıkları ile 69. soruda da bu soru ile bağlantılı olarak proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerine, yaş sınırı getirilmeli mi, soruları yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 64. sorusuna % 100 oranında katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Katılımcılar bu cevapla kuruluşların, bünyelerinde istihdam ettikleri proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerini genellikle emekli kişilerden seçtiklerini ve bu kişilere de az ücret verdiklerini yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar anketin 69. sorusuna ise % 96 oranında evet cevabını vermişlerdir. Katılımcılar bu cevapla denetçilere yaş sınırlaması getirilmesi yönünde fikir bildirmişlerdir.

Anketin 62, 71, 73, 76, 77 ve 78. sorularında katılımcılara; birbirleri ile bağlantılı olarak; Van ilinde, 1/1/2011 tarihi itibari ile teknik uygulama sorumluluğu uygulamasından, yapı denetim sistemi uygulamasına geçilerek, inşaatların kalitesinde artış olduğu görüşüne katılıp katılmadıkları, şu anda yapı denetim kuruluşundaki gelir ile eşit gelirden ve meslekleri ile alakalı bir iş bulmaları durumunda, yapı denetim işinde çalışmaya devam edip etmeyecekleri, yapı denetim kuruluşlarının çok fazla yapının denetimini üstlenerek, denetim kalitesinden ödün verip vermediği, şu an yürürlükte bulunan, yapı denetim ve imar mevzuatının, yapı denetime ait bütün sorunlara cevap bulduğu, görüşlerine katılıp katılmadıkları, yapı denetim kuruluşu ve personelleri olarak, yapı denetim sisteminin daha işler bir hale gelmesi yönündeki önerilerinin neler olduğu ile hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan sorunlarda, en çok rolü olduğu ile ilgili yapı denetim uygulamaları hakkında sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 62. sorusuna yaklaşık % 68 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu cevapla yapı denetim sisteminin gelmesi ile inşaat kalitesinin arttığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 71. sorusuna yaklaşık % 61 oranında hayır cevabını vermişlerdir. Katılımcılar bu cevapla yapı denetim kuruluşunda çalışmak istemedikleri yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 73. sorusuna yaklaşık % 97 oranında evet cevabını vermişlerdir. Katılımcılar kuruluşlarının, denetimini üstlendikleri işlerin fazla olduğunu

yönünde görüş vermişlerdir. Yapı denetim kuruluşlarının ve de kuruluştaki görevli teknik personellerin denetlenecek iş miktarlarının ne olacağı hususunda mevzuat hükümleri çok açıktır. Yapı denetim kuruluşlarının çok sayıda iş alması denetim kabiliyetini düşürebilir, bunun yerine az iş, kaliteli yapı ve daha yüksek ücret hususunun benimsenmesi gerekir.

Katılımcılar anketin 76. sorusuna yaklaşık % 78 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, yapı denetim mevzuatının, sistemin sorunlarını çözme noktasında yetersiz kaldığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 77. sorusuna genellikle, yapı denetim sisteminin bütün paydaşlarına görev ve sorumluluklarının sürekli anlatılması, denetim ve cezai yaptırımların arttırılması, yapı denetim kuruluşu personellerinin maaşlarının arttırılması ve sistemde deneyimli personellerin görevlendirilmesi ile son olarak yapı kullanım izin belgesinden önce faydalandırılan yol, su, elektrik, kat irtifakı vb. gibi hizmetlerden vazgeçilmesi, yönünde şeklinde görüş vermişlerdir.

Katılımcılar anketin 78. sorusuna en çok sorumluluğu bulunan paydaşların yapı denetim kuruluşları, yerel yönetimler, yapı müteahhitleri, şantiye şefleri ve proje müellifleri olduğu yönünde cevap vermişlerdir.

Anketin 65. ve 67. sorularında katılımcılara; yapı denetim kuruluşu olarak yapı sahipleri tarafından yapı denetim hizmet bedeli yatırılmadığında yapılardaki inşai faaliyetleri durdurmak yönünde gerekli işlemleri yapıp yapmadıkları ile yapı sahiplerinin yatırmaması gereken ücretlerinin az kaldığı durumlarda kalan ücretlerin kuruluş tarafından yatırıldığı görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 65. sorusuna yaklaşık % 81 oranında hayır cevabını vermişlerdir. Katılımcılar bu cevapla, yapı denetim hizmeti verdikleri yapı sahiplerinin, ücretlerini yatırmaması durumunda, mevzuatta da belirtilmesine (Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 27/3) rağmen yapıların durdurulması yönünde ilgili idarelere başvurmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Kuruluşlar ruhsat sayısı az olan illerde genellikle aynı müteahhitlerle çalıştığından, ücret vb. alamadıkları durumlarda, iş kaybı yaşamamak için, mevzuatın gereklerini yerine getirmemektedirler. Elektronik dağıtım ile aslında hiç bir kuruluşun iş kaybı yaşamaması gerekir. Ancak

mevzuatın yoruma dayalı kısımlarından kaynaklı olarak, kuruluşlar bazı hususlarda mevzuatın gereklerini yapmaktan çekinmektedirler.

Katılımcılar anketin 67. sorusuna yaklaşık % 81 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu cevap ile, yapı denetim hizmeti bedeli için yapı sahiplerinin yatırmış olduğu ücretlerin, yıllık fiyat farklarından dolayı son hakedişlere doğru bittiğinden kalan ücretlerin kuruluş tarafından yatırıldığı yönünde görüş vermişlerdir. Bu görüş aslında mevzuattaki (Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 26/6) hükümlerin paydaşların (ilgili idareler, kuruluşlar) hiçbiri tarafından bilinmediğinin de bir göstergesidir.

Anketin 74. ve 75. sorularında katılımcılara; yapı denetim kuruluşu her ilçeye veya bir kaç ilçeye, bir teknik personel görevlendirerek veya o ilçede resmi olmayan bir şube açarak, resmiyette o yapıda görevli olmayan, teknik personel ile yapıların denetimini yapmaya çalıştığı ve bunun nedeninin ne olduğu ile yapı denetim kuruluşunda görevli teknik personellerin, özellikle proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerinin, şantiye sahasına gitmemesi, çoğunlukla başka illerde ikamet etmeleri, kalıp, demir teslim tutanaklarında veya beton döküm tutanaklarında, hakediş, yapı ruhsatı vb. belgelerde sadece imza atmak kaydıyla görevlerini yapmalarının neden kaynaklandığı, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 74. sorusuna çoğunlukla Van ilindeki ilçelerin birbiri ile uzak olmasını, sistemdeki personellerin genellikle diplomalarını kullandırtmaları ile fiili zeminde bir kaç personelle işlerin yürütülmesi şeklinde cevap vermişlerdir. Katılımcılar bu cevapla yapı denetim sisteminde görevli olan bir çok teknik personelin aslında fiili olarak çalışmadıkları yönünde de görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 75. sorusunun bütün şıklarına yüksek oranda katılmışlardır. Katılımcılar verdikleri bu cevaplarla, denetçilerin diplomalarını kiraladıkları, fiili zeminde çalışmadıkları, denetçilerin ilgili kurum kuruluşlar tarafından denetlenmediği ve cezai yaptırımların uygulanmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 79. sorusunda katılımcılara; Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 3 nolu ekinde yer alan, proje kontrol formu örneğinin (form-1), yürürlükteki mevzuat hükümlerindeki kriterler göz önüne alınarak, kuruluşun ilgili personelleri tarafından sürekli güncellendiği, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 79. sorusuna yaklaşık % 52 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri cevapla proje kontrol formunu güncellemedikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Bakanlığa bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 1/8/2013 tarihli ve 6581 sayılı 2013/24 nolu Genelgenin 3. maddesinde *“Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 3 no'lu ekinde yer alan proje kontrol formu örneği (form-1), yapı denetim kuruluşları tarafından verilecek proje denetimi hizmetinde referans olmak üzere hazırlanmış olup, bu formun muhtelif kurum ve kuruluşlarca düzenlenmiş değişik örnekleri de bulunmaktadır. Bu form ve içeriğinin “örnek” teşkil etmek üzere hazırlandığı dikkate alınarak, yürürlükteki mevzuat hükümlerindeki kriterlerin göz önüne alınması ve proje kontrollerinin buna göre yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla, Yönetmelik ekinde bulunan bu formun yapı denetim kuruluşlarınca doldurulması zorunlu olmakla birlikte, içeriği ihtiyaca ve günün koşullarına göre şekillendirilebilir. Ayrıca, Yönetmelik ekinde bulunan formların kimler tarafından imzalanacağı hususundaki belirleme, Yönetmelikle verilmiş görev ve sorumluluklar çerçevesinde, yapı denetim kuruluşu tarafından yapılacaktır.”* şeklinde ifade yer almakta olup, bu ifadeden Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği ekinde yer alan proje kontrol formunun, Bakanlık tarafından, yapı denetim kuruluşlarına referans olması adına hazırlandığı anlaşılmaktadır. Ancak bu formun güncelleme işlemlerinin ilgili yapı denetim kuruluşlarına bırakıldığında da, bu formun ilgili kuruluş tarafından güncellenmeden doldurulduğu verilen cevaplardan anlaşılmıştır. Bilinmelidir ki sistemde kanun ve ikincil mevzuatla hükme bağlanan bütün rapor ve belgeler kuruluşlar tarafından sadece dosyanın eki şeklinde hazırlanıp, içerik yönünden takip edilmemektedir. Bu yüzden Bakanlık form ve eklerin güncelleme işlemlerini kendi yapmalı, kuruluşlara bırakmamalıdır.

Anketin 82, 86 ve 87. sorularında katılımcılara; iş bitirme tutanağı düzenlenmeyen yapılara veya UYDS üzerinde % 100 seviyesinde ve bitmiş YİBF olmayan yapılara, ruhsat düzenleyen idareler tarafından, yapı kullanma izin belgesi düzenlendiği görüşüne katılıp katılmadıkları, ilgili idarelerin, kaçak yapılarla ilgili tam olarak imar mevzuatında belirtilen iş ve işlemleri yapmaları ve gerekli yıkım ve idari para cezalarını uygulamaları durumunda, kaçak yapı ile mücadele edileceğini, ayrıca, kaçak yapı yapılmasına izin verilmediğinde, yapı denetim kuruluşlarının gelirlerinin ve yapı denetim hizmet kalitesinin artıp artmayacağı ile sadece kat irtifakı tapu senedi

düzenlenmiş, ancak, yapı kullanma izin belgesi, iş bitirme tutanağı ve UYDS üzerinden % 100 seviyesinde olmayan yapıların, alt yapı tesislerinden faydalanmasını doğru bulup bulmadıkları, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 82. sorusuna yaklaşık % 95 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla ilgili idarelerin UYDS üzerinde bitmiş iş konumuna gelmeyen işler için yapı kullanma izin belgesini düzenledikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu durumun ruhsat düzenlenen program olan MAKS ile yapı denetim iş ve işlemlerinin yürütüldüğü sistem olan UYDS'nin elektronik ortamda biribiri ile bağlantısı olmamasından kaynaklanmaktadır. Şayet MAKS sisteminde bitmemiş bir işe iskan düzenlenmesi durumunda sistem hata oluşturacak ve ilgili idareler de sisteme uymak zorunda kalacaklardı.

Katılımcılar anketin 86. sorusuna % 96 oranında evet cevabını vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, kaçak yapıların yapı denetim sistemine dahil edilmesi ile sistemin daha iyi işleyeceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 87. sorusuna % 96 oranında hayır cevabını vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, yapı denetim sistemi üzerinde bitmiş iş olmayan ya da yapı kullanma izin belgesi düzenlenmeyen yapıların alt yapı hizmetlerinden faydalandırılmaması yönünde görüş bildirmişlerdir. Her ne kadar yapı ve imar mevzuatında yapı kullanma izin belgesi olmayan yapılara alt yapı hizmetlerinden faydalandırılmaması yönünde hüküm (3194 S.K 31. madde) bulunsa da, Ülkemizde ne yazık ki imar afları, kanun ve ikincil mevzuata eklenen geçici maddeler ile veya ruhsat düzenleyen idarelerin bu işlemlerden para almasından kaynaklı, birçok kaçak yapı alt yapı hizmetlerinden faydalandırılmaktadır. Bu yüzden yapı sahipleri yapıları için yapı ruhsatı veya yapı kullanma izin belgesi alınması yönünde sürekli kanuna ve ikincil mevzuata aykırı davranmaktadırlar.

Anketin 83 ve 84. sorularında katılımcılara birbirleri ile bağlantılı olarak sorular yöneltilmiştir. Buna göre; yapı sahiplerinin işin % 100 seviyesine gelene kadar, projelerde birçok değişikliğe gittikleri ve kuruluşun ilgili personelleri, şantiye sahasında sürekli denetim yapmaları gerekirken, sürekli proje tadili ve takibi yapmak zorunda kaldığı ile 83. sorunun devamı olarak, as-built proje uygulamasına geçilmesi yönünde mevzuatta düzenleme yapılması gerektiği, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 83. sorusuna % 100 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, yapı sahiplerinin sürekli proje değişikliklerine gittikleri bu yüzden sürekli proje tadilat işlemleri için uğraştıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 84. sorusuna % 96 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu cevap ile as-built proje uygulamasına geçilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir. Bir projede çok değişikliğe gidiliyorsa bu işin ehli kişiler tarafından projelendirilmediği varsayımına ulaşılabilir, şayet projelendirme safhasında yetkin ve tecrübeli kişiler projelendirme işlemlerini yaparsa çok fazla proje değişikliğine gerek kalmayacaktır. Yapı denetim sistemi ilk önce müelliflerin çizdiği ya da raporladığı projelerle başlamaktadır. Ancak sistemde görevli veya görevi tanımlanan hiçbir mimar veya mühendis yetkin veya uzman mühendis adı altında tanımlanmamaktadır. Böyle bir tanım Ülkemizde ne yazık ki hüküm altına alınmamıştır.

Anketin 85. sorusunda katılımcılara; Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, Van ili için belirlediği, yapı denetim kuruluşu sayısının 2019 yılı için 16 adet olduğu belirtilerek, bu sayının fazla olduğunu, düşünüp düşünmedikleri yönünde soru sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 85. sorusuna % 88 oranında evet cevabını vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, Van ili için 2019 yılı itibari ile belirlenen yapı denetim kuruluşu sayısının fazla olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Yapı denetim mevzuatında bir kuruluş en fazla 360.000 m² iş üstlenebilmekte ve her yıl o ilde denetlenen iş miktarının 360.000 m²'ye bölünmesi ile o ilde görev yapan kuruluş sayısı belirlenmektedir (YDUY'nin 11/3 maddesi). Kuruluşların çok fazla işi denetlemesi zaten yanlış bir uygulama olmakla birlikte kuruluşlar tam tersi bu anket çalışması ile daha fazla iş üstlenmek istediklerini bir nevi söylemişlerdir. Bu da sistemin sadece paraya dayalı bir iş olarak görülmesi şeklinde yorumlanabilmektedir.

Anketin 88. ve 89. sorularında katılımcılara; Bakanlık ve ya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından, tüm imar ve yapı denetim mevzuatındaki değişikliklerin, güncellenen standartların, hazırlanan Tebliğ ve Genelgelerin, gönderilmesi durumunda, kuruluşunuza geç ulaşmasının önüne geçilmesi adına, yapı denetim kuruluşlarının, yapı malzemeleri laboratuvarlarının, hazır beton kuruluşlarının elektronik tebligat sistemine (kep vb.) geçmesi gerektiği ile yapı denetim, imar mevzuatı ve ya standartlara ilişkin

yaşamış olduğunuz ihtilaflarda ya da soru ve sorunlarınızda, Bakanlık ya da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne kolayca ulaşılabilirdiği, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 88. sorusuna % 96 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, Bakanlık tarafından gönderilen mevzuat değişikliklerinin elektronik ortamda kendilerine ulaşması yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 89. sorusuna ise yaklaşık % 63 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, yapı denetim ile ilgili yaşanan sorunlarda Bakanlık ya da Bakanlığın taşra teşkilatının sorunları çözemediği şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 90. sorusunda katılımcılara; 2015 yılında yapılan değişiklikle, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 8. maddesi ile yapı denetim kuruluşları ile laboratuvar kuruluşlarının izin belgelendirmeleri (vize, yeni kuruluş) aşamalarında, her yıl başı belirlenen ücretlere göre Bakanlıkça teminat alma zorunluluğunun getirildiği ve teminat bedelinin yüksek olduğunu, düşünüp düşünmedikleri yönünde soru sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 90. sorusuna % 92 oranında evet cevabını vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla Bakanlığa verdikleri teminat bedelinin yüksek olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Bakanlık ancak yapı denetim kuruluşlarına faaliyetine son verme cezası verdiği durumda teminatı gelir olarak kaydetmektedir. 28 Şubat 2016 tarihli ve 29638 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "*Yapı Denetim Kuruluşları ile Laboratuvarların Faaliyetlerinin Denetlenmesi, İdari Müeyyide Uygulanması ve İdari Para Cezalarının Tahsil Edilmesinin Usul ve Esaslarına Dair Tebliğ'e*" ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 8. maddesine göre bir kuruluş en fazla 3 defa tekerrüre esas yeni iş almaktan men cezası alırsa kuruluşa faaliyetine son verme cezası verilir hükmü bulunmaktadır. Tekerrüre esas yeni iş almaktan men cezasının ne demek olduğu Bölüm 3.1.2'de anlatılmıştır. Kuruluşlar 3 defa tekerrüre esas yeni iş almaktan men cezası almaları durumunda teminatları irat kaydedilmektedir. Kuruluşlara teminat verme zorunluluğu mevzuat ile getirilmiş ancak bu teminatın verdiği güvence yine kanunla bir şekilde boşa çıkarılmıştır.

4.2. Ruhsat Düzenleyen İdarelerde (Yerel Yönetimler) Görevli Teknik ve İdari Personeller Yönüyle

Anketin ilk sekiz sorusunda katılımcılara; yaş, eğitim durumları, cinsiyet, meslek, kurumdaki görevleri, mesleki tecrübeleri, şuan ki kurumda çalışma süreleri ile imar şubesindeki çalışma sürelerinin ne kadar olduğu ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Anketin ilk sekiz sorusunu cevaplayan katılımcıların % 50'den fazlasının genç kişilerden ve erkek bireylerden oluştuğu, genellikle lisans mezunu oldukları, ağırlıklı olarak mesleklerinin ve kurumdaki görevlendirmelerinin inşaat mühendisi, tekniker ve mimar olarak yapıldığı, çoğunluğunun meslek tecrübelerinin 4-9 yıl aralığında olduğu yönünde cevap verirlerken, kurumdaki çalışma sürelerinin ise 1 ila 6 yıl aralığında olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar çoğunlukla imar şubesinde çalışma sürelerinde 1-3 yıl olduğunu ifade etmişlerdir. Bu cevaplar göstermiştir ki, ruhsat düzenleyen idarelerdeki teknik personellerin, genç, tecrübesiz oldukları gibi, imar ve yapı ruhsat servislerinde çalışma sürelerinin de çok kısa olduğu anlaşılmıştır.

Anketin 9. ve 10. sorusunda katılımcılara; 1/1/2019 tarihinden sonra yapı denetim kuruluşlarının elektronik dağıtım ile seçilmesi uygulaması ile yapı denetim sisteminin uygulanabilirliğinin arttığı, gerek projelerin standartlara, uygulama imar planına ve mevzuata uygunluğu, gerekse yapı kalitesinde artış sağlandığı ile Bakanlık tarafından UYDS üzerinden elektronik dağıtım ile görevlendirilen yapı denetim kuruluşlarının, gerek ruhsat alma aşamasında, gerekse uygulama safhalarında yapmış olduğu iş ve işlemlerde, mevzuata, plana, standartlara vb. uygunlukta da artış gözlemlendiği, görüşlerine katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 9. sorusuna yaklaşık % 50 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla elektronik dağıtımın inşaat kalitesini arttırabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 10. sorusuna ise yaklaşık % 46 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. İlgili idarelerde görevli olan personeller verdikleri bu cevapla, elektronik dağıtım ile birlikte firmaların iş ve işlemlerine dair kalite geldiği yönünde görüş vermişlerdir.

Anketin 11. sorusunda katılımcılara; yapı ruhsatı alınmaya kadarki süreçte, bürokratik işlemlerin yapı sahibi tarafından takip edilmesi gerekirken, yapı denetim

kuruluşu tarafından takip edildiği, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde soru sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 11. sorusuna yaklaşık % 92 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, ruhsat takip işlerinin yapı denetim kuruluşları tarafından yapıldığını söylemişlerdir. 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 21. maddesinin 2 numaralı bendinde ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin 55. maddesinin 2 numaralı bendinde yapı ruhsat müracaatının yapı sahibi veya vekili tarafından yapılması gerektiği hükme bağlanmıştır. Ruhsat düzenleyen idarelerin ilgili imar mevzuatını bilmediklerinden kaynaklı olarak bu durumun böyle işlediği düşünülse de, evraklara hakimiyet olarak kuruluşların daha iyi olduğu düşüncesiyle, ilgili idarelerin buna göz yumduğu şeklinde bir yorum getirilebilir.

Anketin 12. ve 13. sorularında katılımcılara; 1/1/2019 tarihinden itibaren Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikle daha önce toplam yapı alanı 1000 m² (dahil) olan yapıların yapı denetim hizmet bedelleri tek seferde yapı sahibi/yapı müteahhidi tarafından yatırılıyor iken şimdi toplam yapı alanı 3000 m² (dahil) olan yapıların yapı denetim hizmet bedelleri tek seferde yatırıldığı buna rağmen mezkur yönetmelikte yapılan değişikliğe rağmen yapı sahipleri veya yapı müteahhitleri tarafından bu duruma itiraz edildiği ile toplam yapı alanı 3000 m²'den fazla olan yapıların yapı denetim hizmet bedeli taksitlerinin yapı sahipleri/yapı müteahhitleri tarafından düzenli yatırılmadığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 12. sorusuna yaklaşık % 71 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaptan müteahhitlerin veya yapı sahiplerinin yapı denetim hizmet bedelini yatırmaktan imtina ettikleri anlaşılmıştır. Katılımcılar 13. soruya da yaklaşık % 96 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla yapı sahiplerinin yapı denetim hizmet ücretlerinin taksitlerini zamanında yatırmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Her iki cevap da göstermiştir ki, sistemde denetlenen şekilde rolü tanımlanmış yapı sahibi ya da yapı müteahhidinin mevzuatın ilgili hükümlerinden haberdar olmadıklarının anlaşıldığı gibi, Van ilinde yaklaşık 8 yıldır uygulanan yapı denetim sisteminde kuruluşlara ödenen ücretin gereksiz olduğu yönünde yapı müteahhitlerinin fikirleri bulunduğu da anlaşılmaktadır.

Anketin 14, 15, 17, 19 ve 53. sorularında katılımcılara; Yapı ruhsatı düzenleyen idareler olarak, yapı ruhsatı servislerinde bütün mühendislik disiplinlerinden personel bulunduğu, ilgili idarelerde görevli teknik personeller tarafından ruhsat eki projelerin detaylı incelenerek proje onayı yapıldığı, ilgili idareler, yapı ruhsatına esas projeleri inceleme yetkisi verdiği mimar ve mühendisleri, PAİY'in "Yapı Projeleri" başlıklı 57. maddesinin 13 numaralı bendinde belirtilen hüküm gereği en az bir yıl tecrübeli personellerden seçtiği, ilgili idarelerdeki ruhsata esas projeleri inceleyen teknik personelin yürürlükteki tüm mevzuata hakim olduğu ile 2018 "TBDY" ile yönetmeliğe eklenen bazı özellikli yapılar için istenen tasarım gözetmeni kavramından haberdar oldukları, görüşlerine katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 14. sorusuna yaklaşık % 88 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla ruhsat düzenleyen idarelerde her mühendislik (ruhsat düzenlenmesi ve kontrol edilmesi için gerekli olan) disiplininden personelin olmadığını ifade etmişlerdir.

Katılımcılar anketin 15. sorusuna yaklaşık % 71 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar ruhsat eki projelerin detaylı incelenmediği yönünde cevap vermişlerdir. İlgili idarelerdeki personel sıkıntısı ve iş yoğunluğunun çok olmasından kaynaklı olarak bu şekilde cevap verildiği şeklinde yorumlanmaktadır.

Katılımcılar anketin 17. sorusuna yaklaşık % 71 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla ruhsat eki proje incelemelerinde bir yıl deneyimi olan teknik personel görevlendirilmediği yönünde cevap vermişlerdir.

Katılımcılar anketin 19. sorusuna yaklaşık % 75 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, ruhsat incelenmesinde yürürlükteki plana, meri mevzuata ve standartlara tam hakim olunmadığını ifade etmişlerdir.

Katılımcılar anketin 53. sorusuna ise yaklaşık % 55 oranında katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir.

Her beş soruya verilen cevaplar göstermiştir ki, ilgili idarelerin yapı ruhsat veya imar şehircilik müdürlüklerinde ruhsata esas projeleri incelemeye ve onaylamaya yetkili tüm mühendislik disiplinlerinden personel bulunmadığı gibi bulunan personellerin de tecrübesiz olduğu ve bu personellerin yeni düzenlemelerden haberdar olmadıkları anlaşılmaktadır.

Anketin 16. ve 22. sorularında katılımcılara; yapı denetim ve imar mevzuatında belirtilen ilgili hükümler gereği ruhsat eki projelerden meslek odası onayının istenmemesi durumunun ilgili idarelerdeki teknik personelin yapı ruhsatı talebine ilişkin projeleri incelemesinde çok etkisi olmadığını ve yerinde bir uygulama olduğu ile Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin kaldırılan ilgili hükmü gereği yapı denetim kuruluşunun ve ilgili denetçilerinin yapı ruhsatından imzalarının kalkmasının doğru bir uygulama olduğu, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 16. sorusuna yaklaşık % 71 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla ruhsat eki projelerde oda onaylarının kaldırılmasının doğru olmadığını ifade etmişlerdir. 22. soruya ise yaklaşık % 78 oranında katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımcıların aslında bu uygulamaları doğru bulmamasının, ilgili idarelerdeki hem personel eksikliği hem de mevcut personelin de tecrübesiz olduğundan dolayı böyle cevap verdikleri anlaşılmaktadır. İlgili idareler daha önce ruhsat eki projelerde meslek odası onayı bulunduğu personel eksikliği de olsa ayrı bir göz tarafından projelerin kontrol edildiği düşüncesinde oldukları görülmektedir.

Anketin 18. sorusunda katılımcılara; 2015 tarihinde ilgili Tebliğ ile güvenli iş iskelesinin yapılarda zorunlu olduğu, bu durumla alakalı olarak ilgili idarelerin yapıları yerinde kontrol etmediği, güvenli iskele kullanılmayan yapılara İmar Kanunu'nun 42. maddesi gereği sorumlulara idari para cezası uygulanmadığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 18. sorusuna yaklaşık % 92 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla güvenli iş iskelesinin sadece ruhsat eki projesinin olduğu ancak kullanılıp kullanılmadığına bakılmadığı gibi, aykırı uygulamalarda da cezai yaptırımların uygulanmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Yapı denetim kuruluşunda görevli teknik personellerle ilgili yapılan anketler ile ilgili idarelerde görevli teknik personellerle yapılan anket çalışmaları göstermiştir ki sistemde görevi tanımlanan bütün paydaşların birçok yapı ve imar mevzuatından haberdar olmadıkları gibi hükümlerin nasıl ve ne şekilde uygulanacağı veya uygulanmaması durumunda da ne ceza alınacağı ya da verileceği de bilinmemektedir.

Anketin 20. ve 58. sorularında katılımcılara; proje müelliflerinin yapı ruhsatı ekine esas olacak projeleri öncelikli olarak belediyeye kontrol ettirdikleri daha sonra

yapı denetim kuruluşuna verdikleri ile ilgili idare tarafından, büro tescillerini yaptırmayan proje müelliflerinin projelerinin kesinlikle kabul edilmediği, görüşlerine katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 20. sorusuna yaklaşık % 88 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, proje müelliflerinin ruhsata esas hazırladıkları projeleri öncelikle ilgili idarelere getirdikleri anlaşılmaktadır. Yapı denetim kuruluşlarına da aynı soru sorulmuş ve aynı şekilde cevap verilmiştir. Her iki cevap da gösteriyor ki müellifler tarafından doğrudan kontrol edilmek ve proje kontrol formu düzenlemek üzere kuruluşa getirilmesi gereken projelerin halen ilgili idarelere öncelikli olarak getirildiği, bu durumun yapı denetim sistemine geçilmeden önceki bir alışkanlık olarak kaldığı gibi müelliflerin ve ilgili idarelerin bu mevzuattan haberleri olmadığı şeklinde de yorum yapılabilir.

Katılımcılar anketin 58. sorusuna yaklaşık % 59 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bakanlık tarafından yayımlanan 1/8/2013 tarihli ve 6582 sayılı 2013/25 nolu Genelgesinin 11 numaralı bendinde “*Yapı Denetim Kuruluşları, ilgili meslek odasına büro tescilini yaptırmayan proje müelliflerinin projelerini kabul etmeyecektir. İlgili idareler bu kontrolü yapacaktır.*” denilmektedir. PAİY’in ‘Yapı projeleri’ başlıklı 57. maddenin 18 numaralı bendi “*Proje müellifliği ve yapım işlerinin denetimine dair fenni mesuliyet üstlenen mimarların ve mühendislerin, 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu uyarınca, ilgili meslek odasına kayıtlı olmaları, büro tescillerini yaptırmaları gerekir.*” şeklindedir. Her ne kadar müellifler büro tescillerinin olduğu ve mesleki kısıtlılıklarının olmadıkları yönünde hem kuruluşlara hem ilgili idarelere taahhütname verselerde bu işlemlerin manuel ortamlarda yapıldığı anlaşılmaktadır. Şayet müellif taahhütname verse bile gerçekte mesleki kısıtlılığının olup olmadığı birçok ilgili idareler tarafından sorgulanmamaktadır.

Anketin 21. sorusunda katılımcılara; İlgili idarelerdeki teknik personellerin sürekli eğitimlere gönderildiği, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 21. sorusuna yaklaşık % 84 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Ruhsat düzenleyen idarelerdeki personelin genç ve tecrübesiz olduğu gibi birçok belediyede de halen tek personelle yapı ve imar mevzuatına ilişkin işlemlerin yürütüldüğünün bilinmesi ile sistemde kuruluştan sonra gelen en önemli paydaşın da ruhsat düzenleyen idareler olduğu düşüncesi ile birlikte, ruhsat düzenleyen idarelerdeki

ilgili personele eğitim verilmesi noktasında Bakanlığın bu durumu birincil görev haline getirmesi gerekmektedir.

Anketin 23, 24 ve 59. sorularında katılımcılara; şantiye şefleri ile ilgili birbirleriyle bağlantılı sorular yöneltilmiştir. Buna göre; ilgili İdarelerin şantiye şefi görevlendirmelerinde, 2/3/2019 tarihinde yayımlanarak 2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmeliğin ilgili hükümleri çerçevesinde, m² sınırlamalarına, iş sayısına ve işin niteliğine uygun doğru meslek disiplininden görevlendirme yapılmadığı, yine aynı yönetmeliğin ilgi hükümleri gereği teknik öğretmenlerin ve teknikerlerin belli m² ve belli yapı sınıfında olan yapılarda artık şantiye şefi olabileceği belirtilerek bu sınırlamalara görevlendirmelerde dikkat edildiği ve yeni mevzuattan haberdar olduğu, görüşlerine katılıp katılmadıkları ile şantiye şeflerine mevzuat olarak birçok sorumluluk yüklenilmiş iken neden şantiye şeflerinin şantiye alanında bulunmadıkları ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 23. sorusuna yaklaşık % 96 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevap ile mevzuatta sınırları belirtilen, şantiye şeflerinin işin niteliğine, metrekaresi sınırlamasına ve de iş sayısına göre görevlendirme yapmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. UYDS'nin iş sayısı (5 adet) ve metrekaresi sınırı (30.000 m²) için sistem engellemesi olduğu bilinmektedir. Ancak işin niteliğine göre şantiye şefinin görevlendirilmesi hususu tamamen ilgili idarelere bırakılmıştır.

Katılımcılar anketin 24. sorusuna yaklaşık % 46 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, tekniker ve teknik öğretmenlerin belli sınırlamalarla şantiye şefliği yapmak istemeleri durumlarında, görevlendirmede mevzuatla koyulan sınırlamalara bakılmadığı ve de yeni çıkarılan şantiye şefliği yönetmeliğinden de haberdar olmadıkları, yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 59. sorusunda neredeyse şıkların tamamını işaretlemiş olup, en yüksek şık olarak "*Kendileri ile ilgili yürürlükte bulunan, kanun ve ikincil mevzuattan haberdar olmamaları.*" işaretlenmiştir. Diğer cevaplarda da, şantiye şeflerinin imzacı rolünde olduklarını, şantiye şeflerine uygulanan cezaların sadece İmar Kanunu'nun 42. maddesi (idari para cezası) ve meslek odasına bildirimle sınırlı olduğu ve bunun da ilgili idareler tarafından yerine getirilmediği yönündedir.

Anketin 25, 26 ve 27. sorularında katılımcılara; Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen teknik inceleme raporlarına istinaden alınan il yapı

denetim komisyonu kararlarında sorumluluk tespiti yapılan yapı sahibi, yapı müteahhidi ile şantiye şefine İmar Kanunu'nun gereklerinin yapılması hususunda ruhsat düzenleyen idarelere bildirimde bulunulması gerektiği ilgili mevzuatta belirtildiği ve bu hususta Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden gelen yazılara göre, yapı sahibi, yapı müteahhidi ve şantiye şefi hakkında 3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesine göre işlemler, İlgili İdare tarafından gecikmeye mahal vermeksizin yapıldığı, görüşüne katılıp katılmadıkları, yine İmar Kanunu'nun 42. maddesine göre yapıda tespit edilen aykırılıklara istinaden sorumluluklarına göre fenni mesul, yapı sahibi, şantiye şefi, yapı müteahhidi hakkında, idareler olarak encümen kararları alınıp alınmadığı ve cezai yaptırımların uygulanıp uygulanmadığı ve yapı denetim kuruluşları içinde Bakanlığın 5/4/2016 tarihli, 2016/02 Genelgesinin 3. maddesi kapsamında gecikmeye mahal vermeksizin, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirimde bulunup bulunmadığı soruları ile ilgili idare personeli olarak, yapı denetim kapsamında yapılan iş ve işlemlerden dolayı Mahalli İdareler Müdürlüğünce idari ve ya adli ceza alıp almadıkları, yönünde sorular sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 25. sorusuna yaklaşık % 67 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından ilgili idarelere gönderilen ve İmar Kanunu'nun ilgili maddelerine göre idari para cezası uygulanması gereken yapı müteahhiti, şantiye şefi veya yapı sahibi için, cezaların uygulanmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 26. sorusuna yaklaşık % 83 oranında "uygulanmamaktadır/bulunmamaktadır" şeklinde cevap vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevap ile ruhsat ve eklerine aykırı uygulamalarda ilgililere gerekli cezaların verilmediği gibi yapı denetim kuruluşu hakkındada Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirimde bulunulmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 27. sorusuna ise yaklaşık % 92 oranında hayır cevabını vermişlerdir. Katılımcıların verdikleri bu cevapla kurumlarında yapmış oldukları işlerden dolayı herhangi bir yaptırıma tabi tutulmadıkları anlaşılmıştır.

Anketin 28, 29 ve 60. sorularında katılımcılara; yapı müteahhitleri ile ilgili birbiri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir. Buna göre; 2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren "*Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelikte*" ilgili idarelerin 2/9/2019 tarihi itibari ile yapı müteahhitlerinin hangi

grupta olduklarına bakmaları ve grubunun yetersiz olduğu yapının müteahhitliğinin üstlenemeyeceği hususu ilgili idarelere bırakıldığı, ilgili idare personellerinin bu yeni yönetmelikten ve uygulamanın nasıl yapılacağı hususundan haberdar olup olmadıkları, İmar Kanunu'nun 28. ve 42. maddelerinde yapı müteahhitlerinin vergi sigorta borçları olmasına rağmen yapı sahiplerinin talebi üzerine o yapı ile ilgili mevzuatın diğer gerekleri yerine getirilmişse yapı kullanma izin belgesi düzenlenerek yapı sahiplerinin mağduriyetlerinin önüne geçildiği, ancak borçları olan yapı müteahhitleri için bir takım yaptırımlar yapılması hükme bağlandığı ifade edilerek ilgili idarelerin yapı müteahhidinin yetki belge numarası iptali işlemi için gerekli dokümanları Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gecikmeye mahal vermeksizin gönderildiği, görüşlerine katılıp katılmadıkları ile idarelere, yapı müteahhidi veya adına şantiye şefi tarafından, yapı denetim kuruluşunun ilgili personellerinin beton dökümü esnasında şantiyeye gelmediği gerekçesi ile hiç ihbarda bulunulup bulunulmadığı, yönünde sorular sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 28. sorusuna yaklaşık % 80 oranında 'haberdar değiliz' şeklinde cevap vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırmadan haberdar olmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcılar anketin 29. sorusuna yaklaşık % 80 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar anketin 60. sorusuna ise yaklaşık % 80 oranında evet cevabını vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevaplarla, yapı müteahhitlerinin vergi ve sigorta borçlarından dolayı, uygulanması gereken idari müeyyideler için düzenlenecek olan belgeleri ilgili kuruma göndermedikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Tüm yapı ve imar mevzuatında aslında her husus denetim sisteminin işleyebilmesi adına en ince ayrıntılara inilerek, denetim ve cezai işlemler tüm paydaşlara uygulanabilmesi adına birçok kuruma yetki verilmiştir. Ancak bu yetkilerin tüm anket sonuçlarına bakıldığında çoğu kurum kuruluşlar tarafından bilinmediği anlaşılmaktadır.

Anketin 30. sorusunda katılımcılara; ruhsat veren kurum ve kuruluşların personel yokluğu, iş yoğunluğu gibi nedenlerden dolayı, yapı denetim kuruluşlarının yapmış olduğu hakkedişlerin geciktirildiği, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 30. sorusuna yaklaşık % 70 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar personel yokluğu ve de iş yoğunluğu nedeniyle yapı denetim kuruluşlarının hakkedişlerini geciktirdikleri yönünde cevap vermişlerdir.

Anketin 31. ve 32. sorularında ruhsat düzenleyen idarelere yapı denetim mevzuatı uygulamaları ile ilgili birbirleri ile bağlantılı olan sorular yöneltilmiştir. Buna göre; Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 27. maddesinin 2 numaralı bendinde belirtilen, iş yüzdelerine uyulmadan yapı denetim kuruluşları tarafından hakkecişlerin yapıldığı ile yine mezkur yönetmeliğin 26. maddesinin 6 numaralı bendine göre kuruluşların yıl sonu seviyelerini zamanında yaptıkları, ilgili idarelerin seviye tespitlerini zamanında onayladığı ve şayet onaylanan seviye kadar yapı sahibi tarafından yatırılması gereken yapı denetim hizmet bedeli yok ise kuruluşların yapıları durdurduğu, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 31. sorusuna yaklaşık % 83 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, yapı denetim kuruluşlarının, mevzuatta hükmedilen iş yüzdelerine uyulmadan hakkecişleri yaptıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Kuruluşlar evrak tanzimi çok olmasın diye yapı sahibi tarafından yapı denetim hizmet bedeli yatırılmışsa çoğu zaman % 10 ve % 90 seviyelerinde iki hakkeciş yaparak sorumluluklarındaki iş için iş bitirme tutanağı düzenlemektedirler. Ancak bu durum özellikle işin taşıyıcı sistem kısmında alınması gereken numunelerin (beton, demir vb.) değerlendirilmesi noktasında tek hakkeciş yapıldığında idareler aykırı bir durum varsa da bunu zamanında görememekteler. Bu yüzden iş yüzdelerine uyularak hakkecişlerin yapılması gerekmektedir.

Katılımcılar anketin 32. sorusuna yaklaşık % 67 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla yılsonu hakkeciş işlemlerinin ilgili kuruluşlar tarafından vaktinde yapılmadığını ve de yıl sonu itibari ile yapı sahibinin içeride kalan ücreti yok ise yapı denetim kuruluşları tarafından yapıların durdurulması yönü ile talepte bulunmadıkları, şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 41, 42, 43, 45 ve 46. sorularında katılımcılara; yapı denetim mevzuatına göre, yapı müteahhidi tarafından ruhsat ve eklerine aykırı uygulama yapıldığında, yapı denetim kuruluşu, ilgili idareye bildirimde bulunur denildiği, bildirimde bulunan yapılarda, yapı tatil zaptı tutanağı gecikmeye mahal vermeksizin düzenlendiği, UYDS'de denetçi eksikliği ya da vize süresi dolması nedeni ile sisteme giremeyen yapı denetim kuruluşları olmasına rağmen, kuruluşların ilgili idarede yapmış olduğu iş ve işlemlere izin verildiği, UYDS üzerinden rutin kontrollerin düzenli yapıldığı, denetçi eksikliği, şantiye şefi eksikliği, yardımcı kontrol elemanı eksikliği vb. durumların takip edildiği

ve ivedilikle kurumunuz tarafından ilgili personellerin işe başlama işlemleri tamamlanmıyca kadar yapıların durdurulduğu, ilgili yapı denetim kuruluşu üzerindeki yapıyı fesih ettiği durumda, ilgili idare olarak, yapının yapı denetim kuruluşu olmadan devam edilmesine izin verilmediği, görüşlerine katılıp katılmadıkları ile ruhsat düzenlenen yapıda ilgili idare olarak, ruhsat ve eklerine aykırı bir uygulamayı ilk olarak sizin tespit ettiğiniz durumda, ilgili yapı denetim kuruluşu hakkında, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirimde bulunup bulunulmadığı yönünde, ruhsat düzenleyen idarelere yapı denetim mevzuatının uygulamalarına dair birbirleri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 41. sorusuna yaklaşık % 34 oranında katılmadıklarını söylemişlerse de yaklaşık % 42 oranında da kararsızım cevabını vermiştir. 42. soruya yaklaşık % 83 oranında katıldıklarını, 43. soruya ise yaklaşık % 71 oranında, 45. soruya da yaklaşık % 46 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar anketin 46. sorusuna ise yaklaşık % 80 oranında hayır cevabını vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu beş cevap ile aslında mevzuatın uygulamaları hususunda eksik ve yetersiz kaldıklarını hükümlerin tam olarak uygulanamadığı yönünde cevap vermişlerdir. Mevzuatın tam uygulanamaması, Bakanlık tarafından tüm yapı denetim ve imar mevzuatının ilgililerine tam anlatılamamasına (seminer, eğitim vb.) personel eksikliğine ve personellerin tecrübesizliği nedenlerine bağlanabilir.

Anketin 33, 34, 35, 36 ve 37. sorularında katılımcılara; elektronik beton izleme sistemi ve uygulamaları hakkında birbiri ile bağlantılı olan sorular yöneltilmiştir. Buna göre katılımcılara; kurumunuza gelen laboratuvar sonuçlarına göre 25/12/2018 tarihinden sonra uygulamaya konulan Tebliğe istinaden, çipli alınan taze beton numunelerinin, 7 ve 28 günlük kırımalarında, ilgili standartlara göre sonuçların düşük çıktığı, ilgi standartların asgari değerlerine göre, düşük çıkan numune sonuçları olduğu zaman, gecikmeye mahal vermeksizin, yapıların yapı tatil tutanağı düzenlenerek durdurulduğu, görüşlerine katılıp katılmadıkları, çip koyularak alınan taze beton numunelerinin 7 ve 28 günlük beton sonuçlarının neden düşük çıktığı, sonuçları ilgi standartlara göre düşük çıkan numuneler olduğunda ilgili idareler olarak yapıların karot numunesi sonuçları çıkana kadar hemen durdurulduğu ve karot sonuçlarının ilgili standartlara göre değerlendirilmesi noktasında ilgili idarelerin standartlara hakim olduğu,

görüşlerine katılıp katılmadıkları ile çip ile alınan taze beton sonuçlarının ilgili standartları sağlamamasının nedenlerinin ne olduğu hakkında, sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 33. sorusuna yaklaşık % 88 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri cevap ile 25/12/2018 tarihinden sonra idarelerine gelen beton sonuçlarının düşük çıktığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar anketin 34. sorusuna yaklaşık % 71 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu soruya taze beton numune sonuçları düşük çıkan yapılardaki inşaat faaliyetlerinin durdurulduğu yönünde cevap vermişlerdir. Beton sonuçları düşük çıkan yapılarda karot numunesi alınır ve sonuç ilgili standarda göre değerlendirilerek sonuçlar ilgili standardı sağlıyorsa yapıların devamına ilgili idarelerce izin verilir.

Katılımcılar anketin 35. sorusunda neredeyse bütün şıkları % 50 oranından fazla şekilde işaretlemişlerdir. Ancak katılımcılar en fazla şık olarak, hazır beton kuruluşlarının standartlara uygun beton üretmemesi, yapı malzemeleri laboratuvarının gerekli kür koşullarını sağlamaması ile beton dökülürken usta ve işçiler tarafından betona su katıldığını, işaretlemişlerdir.

Katılımcılar anketin 36. sorusuna yaklaşık % 63 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla, karot numunesinin alınması ve deney sonuçlarının hangi standarta göre uygulanacağı yönü ile standartlara hakim olmadıkları yönünde cevap vermişlerdir. Katılımcılar anketin 37. sorusuna ise çoğunlukla hazır beton kuruluşlarının standartlara uygun beton üretmemesi, laboratuvar ve hazır beton kuruluşlarının iyi denetlenmemesi ile daha önce malzeme laboratuvarlarında beton sonuçlarına manuel müdahale edilmiş olabileceği, yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 38, 39, 40, 49, 50 ve 51. sorularında katılımcılara; Bakanlık ve taşra teşkilatı tarafından yapı denetim kuruluşlarına verilen cezaların, kuruluşların daha nitelikli hale gelmesinde yeterli olup olmadığı, Van ilinde, 1/1/2011 tarihi itibarı ile, teknik uygulama sorumluluğu uygulamasından, yapı denetim sistemi uygulamasına geçilerek inşaatların kalitesinde artış olduğu, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile standartlara uygun dayanıklı yapı yapılması amacına ulaşıldığı görüşlerine katılıp katılmadıkları, şu an yürürlükte bulunan yapı denetim ve imar mevzuatının yapı denetime ait sorunlara cevap bulduğu, yapı denetim sisteminin daha işler hale gelmesi yönündeki önerilerin neler olduğu ile hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan sorunlarda en çok rolü olduğu hakkında, birbirleri ile bağlantılı sorular

yöneltilerek yapı denetim sisteminin daha uygulanabilir olmasının neler olacağı hakkında katılımcıların görüşlerine başvurulmuştur.

Katılımcılar anketin 38. sorusuna yaklaşık % 84 oranında evet cevabını vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla kuruluşlara verilen cezaların, kuruluşların daha nitelikli firmalar olması için yeterli oldukları yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımcılar anketin 39. sorusuna yaklaşık % 42 oranında katıldıklarını ifade etmişler ve katılımcılar verdikleri bu cevap ile yapı denetim sistemine geçilerek inşaatların kalitesinde artış olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Daha önce yapı denetim kuruluşlarına da aynı soru yöneltilmiş ve ilgili idarelerdeki personel ile aynı cevap verilmiştir. Ancak Ülkemizde deprem olduğunda halen mühendislik hizmeti alan yapıların hasar görüp görmediği hususu kanun koyucuları tedirgin etmektedir. 1999 yılından önce yapılan yapılara göre daha sonra yapılan yapıların nispeten daha dayanıklı hale geldiği ifade edilebilir ancak halen başarının % 100 seviyesine gelmediği söylenebilir.

Katılımcılar anketin 40. sorusuna yaklaşık % 59 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla standartlara uygun kaliteli yapı yapılması hedefine ulaşamadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Anketin 39. ve 40. sorularında katılımcılara birbirine benzer sorular sorulmuşsa da, katılımcılar her iki soruya da birbirinden farklı iki cevap vermişlerdir.

Katılımcılar anketin 49. sorusuna yaklaşık % 54 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcılar anketin 50. sorusuna çoğunlukla, “denetimlerin ve cezaların artırılması, tecrübeli personellerin sistemi yürütmesi, Bakanlığın yerel yönetimlere daha çok destek vermesi, şantiye şeflerinin ve denetçilerin sahada olması yönünde denetimlerin artırılması ile mevzuat ve standartların anlaşılabilirliğinin sağlanması” şeklinde cevaplar verilmiştir.

Katılımcılar anketin 51. sorusuna ise genellikle en önemli paydaşların “yapı denetim kuruluşları, yerel yönetimler, yapı müteahhitleri ve de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” olduğu yönünde cevap vermişlerdir.

Anketin 44. sorusunda katılımcılara; yapı denetim kuruluşlarının yapmış olduğu, hak edişlerden ilgili idare payı altında % 3'lük kesinti yapıldığı bu kesintinin yeterli olup olmadığı yönünde, soru sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 44. sorusuna yaklaşık % 80 oranında evet cevabını vermişlerdir. 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanununun 5. maddesinin beşinci paragrafında “*Yapı denetim hizmet bedeli, yapı denetim kuruluşlarının hizmet bedellerinin ödenmesinde kullanılmak üzere yapı sahibince il muhasebe birimlerinde açılacak emanet nitelikli hesaba yatırılır. Yatırılan tutarların %3’ü ruhsatı veren idarenin, %3’ü Bakanlık bünyesinde bulunan döner sermaye işletmesinin hesabına aktarılır.*” hükmü yer almaktadır. Her ne kadar yapı denetim kuruluşlarının yapmış olduğu hakkedişlerden ruhsat düzenleyen idarelere bir pay aktarıldığı ilgi hükümden anlaşılrsa da Van ilinde yapılan alan araştırmasında halen bir çok ilçe belediyesinde teknik personellerin yetersiz olduğu ve bir çok ilçede yakın zamanlarda ruhsatlı ve yapı denetim sistemine giren yapıların olmadığı tespit edilmiş, personelleri tam olan belediyelerde de personel sayılarının yetersiz olduğu görülmüştür. Ruhsat düzenleyen idarelere hakkedişlerden aktarılan bir pay olmasına rağmen bazı belediyeler bu payı personel eksikliğinin giderilmesi yönü ile kullanmadıkları gibi bazı belediyelerde de bu gelirin hiç olmadığı tespit edilmiştir.

Anketin 47, 52, 54 ve 57. sorularında katılımcılara; kaçak yapı ile mücadele kapsamında, yapı denetim sisteminin varlığının yeterli olup olmadığı, iş bitirme tutanağı düzenlenmeyen yapılara veya UYDS üzerinde % 100 konumunda ve bitmiş YİBF konumunda olmayan yapılara, yapı kullanma izin belgesi düzenlendiği görüşüne katılıp katılmadıkları, ‘Kat Mülkiyeti Kanunu’na’ göre yapı sahibine ait parsel, inşaat yapılmadan önce kat irtifakına esas proje yapılarak, bağımsız bölümler oluşturulduğu, ve yapı müteahhitinin, kat irtifakına esas tapu senedi ile satışlar yaptığı bu durumun inşaatların yapı denetim kuruluşu tarafından tamamlanması ve bitirilmesi noktasında sıkıntı oluşturduğu ile sadece kat irtifakı tapu senedi düzenlenmiş, ancak yapı kullanma izin belgesi, iş bitirme tutanağı düzenlenmeyen ya da UYDS üzerinde % 100 seviyesinde olmayan yapıların, alt yapı hizmetlerinden faydalandığı görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde, sorular sorulmuştur. Katılımcılara sorulan bu dört soru aslında birbiri ile bağlantılı olarak kaçak yapılaşma ile yapıların alt yapı hizmetleri ile ilgili sorulardır.

Katılımcılar anketin 47. sorusuna yaklaşık % 96 oranında hayır cevabını vermişlerdir. Katılımcılar anketin 52. sorusuna yaklaşık % 67 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılar anketin 54. sorusuna yaklaşık % 75 oranında

katıldıklarını, 57. soruya ise yaklaşık % 92 oranında katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bakanlık tarafından yayımlanan 1/8/2013 tarihli ve 6580 sayılı 2013/23 nolu Genelgesinin 7 numaralı bendinde “4708 sayılı Kanunun amacı olan yapıda can ve mal güvenliğini sağlamak; ancak kanunun kapsamına giren bütün yapılarda uygulanması ile mümkün olabilecektir. Dolayısıyla İdarelerin, kaçak yapılaşmayı önleyici tedbirlerini bir kez daha gözden geçirmeleri ve hiç tereddüt etmeden yasal yetkilerini kullanmaları ve kesinlikle kaçak olarak inşa edilen yapılara hiçbir altyapı hizmetini tesis etmemeleri gerekmektedir.” denilmektedir. Yine İmar Kanunu’nun 31. maddesinde de yapı kullanma izin belgesi olmayan binaların alt yapı hizmetlerinden faydalandırılmaması da hükme bağlanmıştır.

Katılımcıların bu dört soruya verdikleri cevap ile yapıların UYDS üzerinde halen bitmemiş olmasına rağmen ilgili idarelerin başka bir servisindeki memur/memurlar tarafından MAKS üzerinden o yapıya yapı kullanma izin belgesi düzenlenebildiği veya yapının yapı müteahhidi tarafından Kat Mülkiyet Kanunundaki kat irtifakı kurulması hükmünden faydalanarak daha başlanılmamış yapı tapulandırılarak satışların gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Yapı sahiplerinin kat irtifakı ile kat mülkiyeti tanımlarını bilemeyeceği, kanun koyucular tarafından düşünülmesi gereken çok önemli hususlardır. Ayrıca bitmemiş ve iskanı alınmamış birçok yapı alt yapı hizmetlerinden faydalandırılmakta, bu da yapı sahiplerinin ruhsatsız yapı yapmasını teşvik etmektedir.

Anketin 48. sorusunda katılımcılara; yapı denetim, imar mevzuatı ve standartlarla ilişkin yaşanan sorunlarda, Bakanlığa ya da taşra teşkilatına yapılan yazılı başvurularda (görüş, soru vb.), uygulamalar açısından net cevap alındığı, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 48. sorusuna yaklaşık % 54 oranında katılmadıklarının ifade etmişlerdir. Bakanlığa bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 1/8/2013 tarihli, 6581 sayılı 2013/24 nolu Genelgenin 8. maddesinde “Yapı ruhsatı verme yetkisine haiz idarelerin, yapı denetim kuruluşlarının ve diğer şahısların, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un uygulanmasıyla ilgili tüm yazılı başvurularını, Valiliklere (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) yapmaları gerekmektedir. Yapılan başvuruların Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde hızla cevaplandırılabilmesi amacıyla, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından, Yapı

Denetimi Çalışma Birimlerinde görevli personelin bilgilendirilmesi başta olmak üzere, gereken tüm tedbirler alınacaktır.” hükmü yer almaktadır. Katılımcılar verdikleri bu cevapla aslında görüş taleplerine veya sorun sıkıntılarının çözümü noktasında Bakanlık ve taşra teşkilatının yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 55. ve 56. sorularında katılımcılara; zemin etüt raporlarının geçerlilik sürelerinin 1 yıl olduğu bu hükme ilgili idareler tarafından uyulduğu ile 9/3/2019 tarih ve 30709 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 'Zemin ve Temel Etüdü Uygulama Esasları ve Rapor Formatının' yayımlandığı ve bu tarihten sonraki yapı ruhsatı taleplerinde, ruhsat eki zemin ve temel etüdü raporlarında, yeni düzenlemelerin dikkate alındığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 55. sorusuna yaklaşık % 67 oranında katılmadıklarını, anketin 56. sorusuna ise yaklaşık % 38 oranında katılmadıklarını ifade etmişlerse de yaklaşık % 30 oranında da kararsızım cevabı verilmiştir. Gerek yapı denetim kuruluşlarının zemin etüt raporu için verdikleri cevaplarla gerekse ilgili idarelerin verdikleri cevaplara bakıldığında çok önemli tutulması gereken bu rapora, sistemin en önemli iki paydaşı tarafından gereken önemin verilmediği anlaşılmaktadır.

4.3. Yapı Müteahhitleri Yönüyle

Anketin ilk beş sorusunda katılımcılara; yaş, eğitim durumları, meslek, cinsiyet ile yapı müteahhitliği tecrübeleri sorulmuştur.

Katılımcılar çoğunlukla; 43-52 yaş aralığında, ilk/orta ve lise mezunu olduklarını ve tamamının erkeklerden oluştuğu şeklinde cevap verilirken, yine katılımcılar genellikle meslek olarak yapı müteahhiti olduklarını ve yapı müteahhitliği tecrübelerinin ise 7-12 yıl aralığında oldukları yönünde görüş vermişlerdir.

Anketin 6. sorusunda katılımcılara; yapı müteahhitliğini üstlendiğiniz yapının inşaatı sırasında, inşaat alanında işçi sağlığı ve iş güvenliği ile çevre sağlığı ve güvenliğinin korunması için gerekli tedbirlerin alınmadığı, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 6. sorusuna çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Aynı soru yapı denetim kuruluşlarına da sorulmuş ve kuruluş yapı müteahhitlerinin veya şantiye şeflerinin mevzuatta belirtilen bu hususa uymadıkları

yönünde cevap vermişlerdir. Yapı müteahhitlerinin ankete verdikleri cevap ile kendilerini suçlamaları beklenmemelidir.

Anketin 7. sorusunda katılımcılara; anlaşma yaptığınız şantiye şefini, yapı mahalline getirmekte güçlük çekildiği, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar 7. soruya yarı yarıya olmak üzere hem katıldıkları yönünde hem de katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 8. ve 9. sorularında katılımcılara; yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırma ile yapılardaki hizmet kalitesinin artacağı görüşüne katılıp katılmadıkları ile bu yönetmelikten haber olup olmadıkları, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 8. sorusuna çoğunlukla katıldıkları yönünde görüş bildirmişler, 9. soruya da yine çoğunlukla yönetmelikten haberdar oldukları yönünde cevap vermişlerdir.

Anketin 10. sorusunda katılımcılara; yapı denetim kuruluşlarının yapı ve imar mevzuatına, standartlara, fen ve sanat kurallarına göre yapıyı tam anlamıyla denetlemesinden yapı müteahhitlerinin rahatsızlık duyduğu, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde soru sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 10. sorusuna yaklaşık % 85 oranında katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Yapı denetim kuruluşlarında aynı soru sorulmuş kuruluşlar müteahhitlerin tam zıttı şekilde yapı müteahhitlerinin bu durumdan rahatsızlık duydukları yönünde cevap vermişlerdir.

Anketin 11, 12 ve 13. sorularında katılımcılara; Yapı Denetimi Kanunu ile can ve mal güvenliğini teminen, imar planına, yürürlükteki yapı ve imar mevzuatına, fen ve sanat kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması amacına ulaşıldığı görüşüne katılıp katılmadıkları, yapı denetim sisteminin daha işler bir hale gelmesi yönündeki önerilerin neler olduğu ile hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan sorunlarda en çok rolü olduğu yönünde, sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 11. sorusuna yaklaşık % 86 oranında katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. 12. soruya ise genellikle yapı sahipleri tarafından yapılan proje değişikliklerine mevzuatta çözüm getirilmesi, proje müelliflerinin niteliklerinin artırılması, denetimlerin artırılması ve uzman mühendislik tanımının mevzuata girmesi ile yapı denetim personellerinin tecrübeli kişilerden seçilmesi yönünde cevap vermişlerdir. 13. soruya ise katılımcılar en çok, yerel yönetimlerin, yapı denetim

kuruluşlarının, yapı müteahhitlerinin, şantiye şeflerinin ve proje müelliflerinin yapı denetim sisteminde yaşanan sorunlarda en çok rolü oldukları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 14. sorusunda katılımcılara; yapı denetim sisteminde gördükleri en büyük aksaklıkların neler olduğu, sorulmuştur.

Katılımcılar anketin 14. sorusuna çoğunlukla, bürokrasinin fazlalığı, deneyimsiz personellerin sistemde görevlendirilmesi ile yapı denetim kuruluşlarına verilen ücretlerin fazlalığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Yapı denetim ücretleri konusunda sorulan bütün anket sorularında katılımcılar genellikle kendi yönlerinden bakarak cevap vermişlerdir. Örneğin yapı denetim kuruluşları da ücretlerin azlığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Sistemin bütün paydaşlarının birinci önceliğinin ücretler olduğu da ayrıca görülmektedir.

Anketin 15. ve 16. sorularında katılımcılara; gayrimenkul satış vaadi sözleşmesi yaptığınız, yapı sahibinin/sahiplerinin, kendi adlarına Muhasebe Müdürlüklerinde açılmış hesaba yatırmaları gereken yapı denetimi hizmet tutarlarının, genellikle yapı müteahhiti tarafından yatırıldığı, aynı zamanda hem yapı sahibi hem de o yapının müteahhiti olduğunuz durumlarda (Yapı denetim hizmet bedeli tarafınızdan yatırıldığında); toplam yapı alanı, 3000 m² olan bir inşaatta, yapı denetim hizmet bedeli tutarı tek seferde yatırıldığından, bu bedeli ödemekte güçlük çekildiği, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltmiştir.

Katılımcılar anketin 15. ve 16. sorularına çoğunlukla katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Ülkemizde hiçbir mevzuatta yapı sahibi ile müteahhit kavramları arasında net sınırlar çizilmemiştir. Yapı müteahhidi para kazanmak, firmasının devamlılığını sürdürmek adına yapı sahipleri ile daire karşılığı anlaşma yapmakta ve yapı sahipleri de yapı müteahhitlerinden ceplerinden hiç para çıkmayacak şekilde taleplerde bulunmaktadır. Ekonomik durumu iyi olan yapı müteahhitleri de bina yapacakları arsayı kendi üzerlerine alarak hem yapı sahibi hem de o binanın yapı müteahhidi olabilmektedirler. 1/1/2019 tarihinden sonra elektronik dağıtım hükmü getirilmiş olsa da, halen yapı denetim kuruluşlarının ücretleri müteahhitler tarafından yatırılmaktadır.

Anketin 17, 18 ve 19. sorularında katılımcılara; yapı müteahhitliği yetki belge numaralarının, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından süreli olarak iptal edilip

edilmediği, ruhsat ve eklerine aykırı uygulama yaptığınızda, 3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi kapsamında herhangi bir idari para cezası alınıp alınmadığı ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen teknik inceleme raporuna istinaden, Cumhuriyet Başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunulup bulunulmadığı, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 17, 18 ve 19. sorularına çoğunlukla hayır cevabını vermişlerdir. Bu cevaplarla, yapı müteahhitleri için yapı denetim ile imar mevzuatı hükümlerinde belirlenen idari yaptırımların uygulanmadığı anlaşılmaktadır. Van ilinde kaçak yapı stoğunun fazla olduğunun bilinmesi ile birlikte yapı müteahhitlerine idari yaptırımların uygulanmaması durumu, denetim olmadığından ya da ilgili idarelerin aykırılıkları tespit ettiği durumlarda bile yapı müteahhitlerine ceza uygulamadığı yönünde açıklanabilir.

Anketin 20, 21, 22, 23, 24 ve 25. sorularında yapı müteahhitlerine; EBİS ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Buna göre; 25/12/2018 tarihinde sonra dökülen betondan alınan taze beton numunelerinin 7 ve 28 günlük basınç dayanımları, talep ettiğiniz (bedelinin ödediğiniz) beton sınıfının, olması gereken basınç dayanımı değerlerinin altında çıktığı görüşüne katılıp katılmadıkları, 7 ve 28 günlük basınç dayanımlarının, bedelini ödediğiniz beton sınıfından daha düşük çıktığında, ilgili hazır beton kuruluşundan para iadesi talebinde bulunup bulunmadıkları veya herhangi hukuki işlem başlatıp başlatmadıkları, hazır beton kuruluşundan talep edilen hazır betonun, talep edilen beton sınıfından, daha düşük basınç değeri vermesinin sebeplerinin neler olduğu, yine 25/12/2018 tarihinden önce, hazır beton kuruluşundan talep ettiğiniz hazır betondan alınan numunelerin beton basınç dayanımları, talep edilen beton sınıfının sağlanması gereken beton basınç dayanımlarından daha yüksek çıktığı görüşüne katılıp katılmadıkları, 25/12/2018 tarihinden önce dökülen hazır betondan alınan taze beton numunelerinin sonuçlarına, yapı malzemeleri laboratuvarı tarafından manuel düzeltme işlemi yapıp yapılmadığı ile 25/12/2018 tarihinden sonra dökülen hazır betondan alınan taze beton numunesi sonuçlarının, talep edilen beton sınıfının basınç değerlerinden daha düşük çıkmasındaki en önemli etkenlerin neler olduğu, hususlarında birbirleri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir.

Katılımcıların anketin 20. sorusuna yaklaşık % 94 oranında katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Anketin 21. sorusuna çoğunlukla hayır cevabı verilmiştir. Anketin

22. sorusuna genellikle hazır beton tesislerinin standartlara uygun beton üretmemesi ile şantiyede usta ve işçiler tarafından taze betona su katıldığı yönünde görüş bildirilmiştir. Anketin 23. sorusuna 25/12/2018 tarihinden önce beton sonuçlarının standartlara uygun olarak çıktığı yönünde cevap verilmiştir. 24. soruya ise yine 25/12/2018 tarihinden önce laboratuvar kuruluşlarının taze beton sonuçlarına elle müdahale olup olmadığı hususunda katılımcılar neredeyse yarı yarıya aynı cevabı vermişler ve elle müdahalenin olabileceği gibi olmadığını da ifade etmişlerdir.

Katılımcılar anketin 25. sorusuna genellikle, hazır beton santrallerinin uygun beton üretmemesi, laboratuvar kuruluşlarının sonuçlara elle müdahalesinin olduğu ve hazır beton tesislerine yapılan denetimlerin yetersizliği gibi cevaplar verilmiştir. Bu cevaplar göstermiştir ki EBİS ile bir çok usulsüz işlemlerin önüne geçildiği anlaşılmaktadır.

Anketin 26. sorusunda katılımcılara; sorumluluğunuz altındaki şantiyenizde, taze beton dökümü esnasında, yapı denetim kuruluşu personellerinin beton dökümünün bitimine doğru geldiği 27. sorudada böyle bir durum karşısında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirimde bulunup bulunmadıkları yönünde, sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 26. sorusuna yaklaşık % 95 oranında katıldıkları yönünde cevap verirlerken, 27. soruya ise kuruluşun beton dökümüne gelmemesi durumunda Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirimde bulunulmadığı yönünde görüş bildirilmiştir. Bu cevaplar aslında yapı müteahhitlerinin yapı denetim ve imar mevzuatlarına hakim olmadıklarının da bir göstergesidir.

Anketin 28. sorusunda katılımcılara; sorumluluğunuz altındaki şantiyelerde, MYK belgesi bulunmayan usta çalıştırılıp çalıştırılmadığı yönünde soru sorulmuştur.

Katılımcıların anketin 28. sorusuna yarı yarıya belgeli usta çalıştırdıkları veya çalıştırmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

4.4. Şantiye Şefleri Yönüyle

Anketin ilk dokuz sorusunda katılımcılara, yaş, meslek, cinsiyet, eğitim durumları, mesleki ve şantiye şefliği tecrübeleri, aldıkları maaş ile şantiye şefliği ile birlikte yapı müteahhitliği ve proje müellifliği görevlerinde bulunup bulunmadıkları, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Anketin ilk dokuz sorusunu cevaplayan katılımcıların çoğunluğunun genç kişilerden ve erkek bireylerden oluştuğu, genellikle lisans mezunu oldukları, ağırlıklı olarak mesleklerinde inşaat mühendisi ve mimar olarak istihdam edildikleri, çoğunluğunun meslek tecrübelerinin 1-6 yıl, şantiye şefliği tecrübelerinin ise 1-3 yıl, aldıkları maaşın 2000-3000 TL aralığında oldukları yönünde cevap verirken, yine çoğunlukla şantiye şefliği ile birlikte yapı müteahhitliği yapmadıkları ancak proje müellifliği yaptıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 10. sorusunda katılımcılara, şantiye şefliğinde aktif olarak mı görev yaptıkları yoksa diplomalarını mı kullandıkları yönünde soru sorulmuştur.

Katılımcılar çoğunlukla aktif çalıştıklarını ifade ederlerken, azımsanmayacak ölçüde de diplomalarını kullandıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu cevap ve diğer paydaşların verdiği cevaplar göstermiştir ki yapı denetim sistemi üzerinde mevzuatın gerektirdiği personel girişi ve ilgili belgelerin ruhsat dosyasının hazırlanması adına kağıt üzerinde yapılan iş ve işlemler olduğu açıktır.

Anketin 11, 18 ve 25. sorularında katılımcılara birbirleri ile bağlantılı olarak, yapı müteahhidinden zamanında maaş alıp almadıkları ile yapı müteahhitlerinin proje tasarım işinin, ancak o işin şantiye şefliğinin de üstlenilmesi halinde verildiği, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar 11. ve 25. sorulara çoğunlukla yapı müteahhitlerinden zamanında maaş almadıkları yönünde cevap verirken, 18. soruya ise çoğunlukla katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu cevaplar göstermiştir ki şantiye şefleri müteahhitlerden maaş alamadıkları gibi, bir yapının proje müellifi iken şantiye şefliğini de üstlenmek zorunda kalmaktadırlar. Bu durum şantiye şeflerinin o işi yerinde denetlemeleri gereği gibi neden yapmadıklarının aslında bir gerekçesidir.

Anketin 12. sorusunda şantiye şeflerine, yapı müteahhitlerine şantiyede iş güvenliği hususlarında gerekli tedbirleri aldırılmakta güçlük çekildiği görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar bu soruya çoğunlukla katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Yapı denetim kuruluşları, şantiye şefleri ve yapı müteahhitlerine aynı soru yöneltilmiş ve şantiye şefleri ile yapı denetim kuruluşları yapı müteahhitlerini bu hususta sorumlu tutarlarken yapı müteahhitleri ise iş güvenliği kurallarına uydukları yönünde cevap vermişlerdir. Bilinmelidir ki şantiye şefleri ile yapı denetim kuruluşları bu hususta ilgili

yerlere (İş Kurumu Müdürlüğü ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, ruhsat düzenleyen idareler) bildirim yapmadığı sürece, yapı müteahhitleri bu hükme uymayacaklardır. Çünkü sorumluluğun ihlal edildiği yönünde hiçbir kurum kuruluşun bilgisi bulunmamaktadır. Yapı denetim ve imar mevzuatı yapıların dayanıklı ve yapılaşma şartlarına ve şehircilik ilkelerine uygun yapılması yönünde her gün güncellenirken bu yapıları yapan usta, işçi ve denetleyen teknik personelin can güvenliği de düşünülerek güncellenmektedir. Mevzuat hükümleri tam ve eksiksiz uygulanırsa ancak bunun sağlanabileceği de bilinmelidir.

Anketin 13. ve 26. sorularında katılımcılara, YDUY'nin 3. maddesinin 'n' numaralı bendine atıf yapılarak yapı denetleme defterinin şantiyede muhafaza edilmediği ile yapı müteahhitinin maaş vermediği durumlarda yapı denetleme defterinin imzalanmadığı, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde sorular sorulmuştur.

Katılımcılar çoğunlukla verdikleri cevap ile yapı denetleme defterinin şantiyede muhafaza edilmediği yönünde görüş verirken, yapı müteahhitinden maaş alamadıkları durumda da defteri imzalamadıkları şeklinde cevap vermişlerdir. Şantiye şefleri aktif olarak şantiyede görev alması gereken personellerdir. İlgili mevzuatta sadece defterin muhafaza edilme hükmü şantiye şeflerine bırakıldığında şantiye şefleri nasıl olsa yapı denetim kuruluşlarının doldurması gereken bir defter olarak düşünüp zaten bir çoğunun da aktif olarak sahada görev yapmadığının bilinmesi ile birlikte mevzuat hükmündeki (Yönetmeliğin 9/3 maddesi) boşluk ile beraber şantiye şefleri bu deftere gereken önemi vermemekte ve vermemekte de haklı görülmektedirler. Yapı denetim sisteminde sahada etkin görevi bulunan şantiye şeflerinin genelde proje müellifliği işinin kendilerine verilmesi için şantiye şefliğini mecburen kabul ettiklerinin bilinmesi ile beraber şantiye şeflerinin ücretlerini alamama durumlarında defteri imzalamamaları da anlaşılabilir bir durumdur.

Anketin 14, 15 ve 33. sorularında şantiye şeflerine; beton dökümünü ilgili yapı denetim kuruluşuna bildirilmesine rağmen, kuruluşun ilgili personellerinin beton dökümüne gelmediği görüşüne katılıp katılmadıkları, 15. soruda, 14. soru ile bağlantılı olarak böyle bir durum olduğunda yapı denetim kuruluşunu ilgili idareye veya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne bildirip bildirmedikleri ile beton dökümü esnasında kuruluşların ilgili personellerinin beton döküm işinin sonuna doğru geldikleri, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 14. soruya çoğunlukla kararsız ve katılmadıkları yönünde görüş bildirirken, 15. soruya ise hayır olarak cevap vermişlerdir. 33. soruya da şantiye şefleri çoğunlukla katıldıklarını ifade etmişlerdir. Bu cevaplar göstermiştir ki yapı denetim kuruluşları beton dökümüne katılmakta, şayet katılmamaları durumunda ise yapı denetim kuruluşları ilgili kurumlara bildirilmemektedir. Yapı denetim sisteminin en önemli ayağı olan kuruluşları beton dökümüne gerekli hassasiyeti göstermeli ve kuruluşların yaptığı yapacağı hatalar veya mevzuata muhalefet etme durumları ilgililer tarafından kurumlara bildirilmelidir.

Anketin 16. ve 17. sorularında katılımcılara, yapı müteahhitlerine 2/3/2019 tarihi itibari ile getirilen sınıflandırma ile yapılardaki kalitenin artacağı görüşüne katılıp katılmadıkları ile 17. soruda da 16. soru ile bağlantılı olarak kalitenin artmayacağı durumunda nedenlerinin neler olabileceği, hakkında sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 16. soruya çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. 17. soruya ise genellikle katılmama nedenlerini, yapı müteahhitlerine getirilen mesleki, teknik ve ekonomik kriterlerin yapılardaki kalitenin artmasını sağlamayacağı bunun ancak yapı müteahhitlerinin mesleki anlamda yetkin olması ile yapılardaki kalitenin artacağı, şeklinde cevap vermişlerdir.

Anketin 19. ve 20. sorularında katılımcılara; şantiye şefliğinden kazandığınız ücrete eşit veya yakın bir gelir elde edeceğiniz bir iş bulmanız durumunda şantiye şefliğine devam edip etmeyecekleri ile bugüne kadar şantiye şefliği yaptığınız bir yapıya hiç gidilmeyen bir yapı olup olmadığı, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 19. ve 20. soruya genellikle hayır yönünde cevap vermişlerdir. Bu cevaplar şantiye şeflerinin yaptıkları işten memnun olmadıklarını göstermiştir. Ayrıca azımsanmayacak ölçüde şantiye şefleri hiç gitmedikleri yapı olduğunu da ifade etmişlerdir. Şantiye şefliği olmadan bir yapının ruhsata bağlanmayacağı ve her yapı için şantiye şefi zorunluluğunun bulunduğu bilinmektedir. Ancak şantiye şeflerinin verdikleri tüm cevaplar gözönüne alındığında sadece ruhsat eki belgelerin tamamlanması noktasında şantiye şeflerinin işe girişlerinin yapıldığı anlaşılmaktadır.

Anketin 21, 22 ve 23. sorularında katılımcılara birbiri ile bağlantılı olarak, şu an yürürlükteki yapı ve imar mevzuatının yapı denetim sistemine cevap bulduğu görüşüne katılıp katılmadıkları, yapı denetim sistemindeki aksaklıklara hangi

kişi/kurum/kuruluşların rolü olduğu ile yapı denetim sisteminin daha işler hale gelmesi yönündeki önerilerin, neler olduğu hususunda sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 21. sorusuna çoğunlukla katılmadıkları yönünde fikir bildirmişlerdir. 22. soruya ise yine çoğunlukla sistemin aksamasına neden olan paydaşların laboratuvar kuruluşları, yerel yönetimler, yapı denetim kuruluşları, müellifler, şantiye şefleri ile yapı müteahhitleri olduğu yönünde cevap vermişlerdir. Sistemin daha işler hale gelmesi yönünde ise genellikle, şantiye şeflerinin tecrübeli personellerden seçilmesi ve sadece şantiyede görev almalarının sağlanması, yapı denetim kuruluşlarındaki personellerin de daha tecrübeli olmaları ile kuruluşlara yapılan denetimlerin arttırılması yönünde cevap verilmiştir. Şantiye şefleri şu an yürürlükte olan mevzuatın yeterli olmadığını ve sistemin daha işler hale gelmesinde denetim mekanizmalarının arttırılması ile tecrübeli personel hususun ne kadar önemli olduğuna da vurgu yapmışlardır. Bu cevaplar da, yapı denetim sisteminin aksamasının aslında yetkin ve uzman mühendislerin sistemde yer almamasından kaynaklı olduğunu göstermiştir.

Anketin 24. sorusunda şantiye şeflerine; yapı denetim uygulamaları sırasında TMMOB tarafından herhangi bir mesleki men veya ruhsat düzenleyen idareler tarafından İmar Kanunu'nun 42. maddesi kapsamında idari para cezası alıp almadıkları yönünde soru sorulmuştur.

Katılımcılar 24. soruya yaklaşık % 99 oranında hayır yönünde cevap vermişlerdir. Şantiye şeflerine uygulanan idari yaptırımlar yapı denetim ve imar mevzuatında çok sınırlıdır. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinde düzenlenen teknik inceleme raporlarında şantiye şefinin o yapıda herhangi bir aykırılığı varsa ilgili idareye İmar Kanunu'nun 42. maddesi yönünden ceza verilmesi için bilgi verilmekte ayrıca yine ilgili idarelerin TMMOB'ne bildirim yapmaları istenmektedir.

Anketin 27. sorusunda katılımcılara, şantiyelerde MYK belgesi olmayan usta çalıştırılmadığı, görüşüne katılıp katılmadıkları sorusu sorulmuştur.

Katılımcılar bu soruya çoğunlukla katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir. MYK belgeli usta çalıştırmak gerek yapı denetim gerekse imar mevzuatında, yapı denetim kuruluşlarına, yapı müteahhitlerine ve şantiye şeflerine verilmiş bir sorumluluktur. MYK belgeli usta çalıştırmak kaliteli yapı yapılması hususunda birinci

adımı oluşturmaktadır. Ancak bu hususta sorulan tüm sorulara verilen cevaplardan MYK belgeli usta çalıştırılmasına önem verilmediği anlaşılmaktadır.

Anketin 28, 29, 30, 31 ve 32. sorularında şantiye şeflerine EBİS ile ilgili birbiri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir. Buna göre; 28. soruda, 25/12/2018 tarihinden sonra çip koyularak alınan taze beton numunesi sonuçlarının ilgili standartlara göre düşük dayanımda çıktığı görüşüne katılıp katılmadıkları, 29. soruda, 28. soru ile bağlantılı olarak beton sonucu düşük çıkan ilgili hazır beton kuruluşuna herhangi bir hukuki işlem başlatılıp başlatılmadığı, 30. soruda, sonuçların düşük çıkmasının nedenlerinin neler olabileceği, 31. soruda, 25/12/2018 tarihinden önce şantiyelerden deneye tabi tutulmak için laboratuvar kuruluşunca alınan taze beton numunesinin sonuçlarının çip ile alınan taze beton sonucuna göre daha yüksek çıktığı görüşüne katılıp katılmadıkları ile 32. soruda ise, 25/12/2018 tarihinden sonra çip koyularak alınan taze beton numunesi sonuçlarının düşük çıkmasının nedenlerinin neler olacağı, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 28. sorusuna çoğunlukla çip koyularak alınan taze beton numunesi sonuçlarının düşük çıktığı görüşüne katıldıklarını ve 29. soruya, düşük çıkan sonuçlarda hazır beton kuruluşlarına herhangi bir hukuki işlem başlatmadıkları yönünde cevap vermişlerdir. 30. soruya verilen cevaplarda ise çoğunlukla deney sonuçlarının düşük çıkmasının hazır beton kuruluşlarının standartlara uygun olarak beton üretmemesi olarak ifade edilmiştir. 31. soruya da 25/12/2018 tarihinden önce alınan taze beton deney numunelerinin sonuçlarının çip koyularak alınan beton numune sonuçlarına göre daha yüksek çıktığı yönünde görüş vermişlerdir. Bunun nedenini ise 32. sorunun cevabında genellikle 30. soruya verilen cevap ile aynı olmak üzere hazır beton kuruluşlarının standartlara uygun beton üretmemesi şeklinde belirtilmiştir.

Bakanlığa bağlı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 24/08/2017 tarihli ve 12144 sayılı 2017/03 nolu Genelgenin 'Güvensiz olduğu tespit edilen ürünlere ilişkin yaptırımlar' başlıklı 6. maddesinin 'c' numaralı bendinde *"Üreticinin aynı yıl içinde dördüncü güvensiz üretiminin (beton sınıfından bağımsız olarak) tespit edilmesi durumunda ise, üreticinin denetimin yapıldığı yıldan önceki yıla ait satış miktarı dikkate alınarak 4703 sayılı Kanun'un 5 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, idari para cezası uygulanır. Yıllık satış miktarı ikiyüzbin (200.000) m³'ün üzerinde olan üreticilere Kanunun 12-(b) maddesinde belirtilen üst limitten, bu*

miktarın altında üretim yapmış olanlara ise 200.000 m³ üst sınır kabul edilerek satış miktarına göre oranlama yapılarak bulunacak idari para cezası uygulanır. Ancak ceza miktarı, (b) bendine göre uygulanan üçüncü idari para cezasının yüzde elli fazlasından az olamaz. Şayet hazır beton tesisi yeni açılmış ve yapılacak oranlama sonucu belirlenen idari para cezası uygulanır. Uygulanan idari yaptırım kararlarının kesinleşmesi ile birlikte aynı Kanun'un 11 inci maddesinin (a) bendi uyarınca o ana kadar güvensizlik tespit edilen tüm beton sınıfları için ürünün piyasaya arzı Bakanlıkça yasaklanır." hükmü yer almaktadır. Piyasaya arz edilen yapı malzemelerinin CE ve G işaretlemelerinin olup olmadığı ve bu işaretlemeler için ilgili standartlarda verilen deneylerin yapıp yapılmadığı ile ilgili bir ürünün güvenli olup olmaması yönü ile 2007 yılından itibaren Ticaret ve Sanayi Bakanlığı tarafından yapılan malzeme denetimlerinin yapı malzemeleri kısmı Bakanlığa geçmiştir. Yukarıda belirtilen hüküm hazır beton kuruluşlarınca piyasaya arz edilen taze beton numunesinin ilgili müdürlüğün malzeme şubesi tarafından alınan deney numune sonuçlarına göre verilecek yaptırımı içermektedir. Bu hükümden de ancak bir hazır beton kuruluşundan aynı yıl içerisinde alınan taze beton numune sonuçlarının 4 kez ilgili standartlara göre düşük çıkması sonucunda hazır beton tesisin kapatılabileceği anlaşılmaktadır. Yapı denetim kapsamında yapı ruhsatlı yapılardan, yapı denetim kuruluşlarının denetim ve gözetimi altında malzeme laboratuvarlarınca alınan deney numuneleri ise yine Bakanlığa bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 24/04/2019 tarihli ve 96388 sayılı 2019/06 Genelgesi kapsamında "Taze beton numuneleri, yapı denetim kuruluşunun o işte görevli ilgili denetim elemanının huzurunda TS EN 12350-1 "Taze Betondan Numune Alma" Standardına göre dökülen betonu temsil edecek şekilde bütün imalata yayılmalı (ilk,orta,son mikserden), numune alınan iki beton yükü (transmikser) ararsında en az 25 m³ beton hacmi bırakılmalı ve Bakanlığımızdan izin belgeli laboratuvarın deney yapan elemanı veya numune toplama elemanınca içerisine beton etiketi atılarak alınmalı, bu işlem o YİBF'ye görevli ilgili denetim elemanınca da onaylanmalıdır." şeklinde belirtilen hükme uygun alınarak kırıma tabi tutulmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen her iki genelgeyi özetlemek gerekirse, PGD (Piyasa Gözetimi ve Denetimi) kapsamında alınan numuneler Bakanlığa bağlı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan hükümlere göre Müdürlüklerdeki malzeme şubesine bağlı olarak il müdürlüğündeki laboratuvar tarafından alınmakta ve

deneye tabi tutulmaktadır. Bu işlemler piyasa denetimi ve gözetimi kapsamında o ilde faaliyet gösteren hazır beton tesislerine yönelik yapılan iş ve işlemlerdir. Bu iş ve işlemlerin sonucunda bir tesis en fazla aynı yıl içinde 4 defa idari para cezası alırsa faaliyetine son verilmektedir. Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan genelgede ise yapı denetim kuruluşlarınca denetlenen inşaatlardaki taze betondan alınan numunelerin yine Bakanlıktan lisans alan yapı malzemeleri laboratuvarınca nasıl ve ne şekilde alınacağı ve hangi standartlara göre değerlendirileceği anlatılmıştır. Bu açıklamalardan görüleceği üzere ve EBİS ile ilgili tüm paydaşlara sorulan soru ve cevaplara istinaden, hazır beton kuruluşlarınca üretilen taze betonun standartlara uygun üretilmediği EBİS'in getirilmesi ile anlaşılmıştır. Çip zorunluluğu getirilerek alınan taze beton numune sonuçları düşük çıkan hazır beton tesislerine yönelik yapı denetim şubeleri tarafından yapı malzemeleri şubesine bildirim yapılması ve o hazır beton tesislerine yönelik daha çok denetim yaptırılması sağlanmalıdır. PGD kapsamında çıkarılan genelgede 4 defa sonucu kötü çıkan hazır beton kuruluşunun kapatılması hususunun da gözden geçirilmesi gerekmektedir.

EBİS sadece taze beton numuneleri yönü ile getirilmiş bir yeniliktir. Halen beton çelik çubukları ile karot numunelerine yönelik yapılan bir elektronik numune alma yöntemi de bulunmamaktadır. Ayrıca daha önce de bahsedildiği üzere yapı malzemelerine yönelik yapılan piyasa gözetimi denetimi, şantiye şefleri, yapı müteahhitleri sınıflandırmaları ile imar düzenlemeleri Bakanlığa bağlı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü tarafından takip edilirken yapı denetim sistemi ile ilgili Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından mevzuat çalışmaları yapılmaktadır. Bu durum sistemin düzgün işleme yönü ile yeniden ele alınması gereken bir durumdur çünkü yapı denetim ve imar mevzuatının birbiri ile paralellik göstermesi ancak tek bir merkezden yönetilmesi ile sağlanabilir.

Anketin 34. sorusunda şantiye şeflerine; 2/3/2019 tarihinde yayımlanan ve 2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren “Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik” hakkında bilgileri olup olmadığı sorulmuştur.

Katılımcıların çoğunluğu, yeni yönetmelikten haberleri olmadığı yönünde cevap vermişlerdir. Şantiye şeflerine yönelik yeni çıkarılan bu yönetmelikte en önemli hususlar, bazı yapı sınıfı, kat adeti ve alan sınırlandırmaları ile teknikerler (inşaat, elektrik, makine, yapı denetim) ile teknik öğretmenlerin (yapı, elektrik, makine) şantiye

şefliği yapabildiği (Yönetmelik 6. madde) ayrıca bazı özellik arz eden işlerde sadece inşaat mühendislerinin şantiye şefliğini üstlenebileceği hükme bağlanmıştır. Sistemde rolleri tanımlanan herkesin aslında Resmi Gazete yayınlarını günlük olarak takip etmesi gerekmektedir. Eğer buna ilgililer gerekli önemi göstermiyor ise elektronik tebligat sistemi ile Bakanlık tarafından tüm paydaşlara mevzuatta yapılan değişiklikler tek bir sistem üzerinden bildirilmelidir.

4.5. Proje Müellifleri Yönüyle

Anketin ilk altı sorusunda proje müelliflerine, yaş, meslek, cinsiyet, eğitim durumları, mesleki tecrübeleri ile proje müellifi olarak çalışma süreleri yönünde sorular yöneltilmiştir.

Anketin ilk altı sorusunu cevaplayan katılımcıların çoğunluğunun genç kişilerden ve erkek bireylerden oluştuğu, genellikle lisans mezunu oldukları, ağırlıklı olarak mesleklerinin inşaat mühendisi ve mimar olduğunu, çoğunluğunun meslek tecrübeleri ile proje müellifliği tecrübelerinin 1-6 yıl aralığında olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 7. ve 8. sorularında katılımcılara; proje müellifliğinden dolayı kazançlarının yeterli olup olmadığı ile 8. soruda, 7. soruya verilen cevap hayır ise nedenlerinin neler olduğu, hususlarında sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 7. soruya çoğunlukla hayır cevabını vermişlerdir. 8. soruya ise kazançlarının neden yeterli olmadığını gerekçelerini ise genellikle, müelliflerin düşük bedelle proje çizmesi, piyasada yeteri kadar iş olmaması, tecrübesiz mühendislerin çok fazla yer alması ve ucuza, niteliksiz proje yapmaları ile yapı denetim kuruluşlarında görevli teknik personellerin proje çizmeleri ve müelliflerin sadece imzacı rolünde bulunmaları, şeklinde cevap vermişlerdir. Yapı denetim sisteminde görev alan hiçbir teknik personelde tecrübe, yetkinlik ve uzmanlık aranmamaktadır. Sadece proje ve uygulama denetçisi olabilmenin koşulları arasında 5 yıllık mezun olma şartı bulunmaktadır. 5 yıllık mezun bir mühendis veya mimarın da tecrübeli teknik personel kategorisinde yer alamayacağı söylenebilir.

Anketin 9. ve 10. sorularında katılımcılara; proje müellifliğinden hariç olmak üzere yapı müteahhitliği veya şantiye şefliği yapıp yapmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar çoğunlukla, yapı müteahhitliği yapmadıkları ancak şantiye şefliği yaptıkları yönü ile soruları cevaplamışlardır.

Anketin 11. sorusunda proje müelliflerine; yapı sahipleri ya da yapı müteahhitlerinin projeleri çizdirme karşılığında o işin şantiye şefi olmalarını da istemektedirler, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde soru yöneltilmiştir.

Katılımcılar çoğunlukla katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Daha önce şantiye şeflerine de aynı soru yöneltilmiş ve aynı cevap alınmıştır. Bu cevaplar göstermiştir ki, yapı müteahhitleri şantiye şefliği hususunu yapı denetim sisteminde evrakların tamamlanması yönü ile görmektedirler. Bu yüzden proje müelliflerine yapacakları binanın projelerini çizdirme karşılığında o işin şantiye şefliğini de üstlenmelerini talep etmektedirler. Anlaşılan o ki proje müellifleri de sektörde var olabilmek ve giderlerini karşılamak için mecburen yapı müteahhitlerinin istekleri doğrultusunda o işin şantiye şefliğinde üstlenmektedirler. Bu yüzden proje müelliflerinin şantiye mahallinde olmak yerine sadece ilgili belgelerdeki imzaların tamamlanması yönü ile var oldukları anlaşılmaktadır.

Anketin 12, 13 ve 18. sorularında proje müelliflerine, 1/1/2011 tarihinden itibaren Van ilinde yapı denetim sistemine geçilmesi ile birlikte üretilen hizmetin kalitesinde azalma olduğu, şu an yürürlükte olan yapı denetim ve imar mevzuatında proje müellifleri ile ilgili tüm hükümlerin bilindiği ile ruhsat düzenleyen idarelerin uygulama imar planları, plan notları, yürürlükteki tüm yapı denetim ve imar mevzuatı ile standartlara hakim olduğu, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular sorulmuştur.

Katılımcılar 12. soruya çoğunlukla katıldıkları yönünde görüş bildirirken 13. ve 18. sorulara ise genellikle katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir. Bu cevaplar göstermiştir ki, proje müellifleri 1/1/2011 tarihinden önce müellifliğini yaptıkları işin teknik uygulama sorumluluğunu da aldıklarından kazançlarının daha iyi olduğu düşüncesi ile verdikleri hizmetin kalitesinin 1/1/2011 tarihinden sonra azaldığını ifade etmişlerdir. Tabi diğer anket soru ve cevapları ile karşılaştırıldığında proje müellifleri yaptıkları işten az bir ücret aldıklarını ve kazançlarının az olduğunu söylemişlerdir. Bu yüzden müelliflik kalitesinde azalma olması da aslında bu nedenlerin sonucudur. Zaten sektörde genç ve tecrübesiz personellerle sistemin yürütüldüğünün görülmesi ile birlikte tüm mevzuat ve standartlara hakim olunmaması da aslında bu sorunun bir karşılığıdır.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin 'genel ilkeler' başlıklı 5. maddesinin 20 ve 21 numaralı bentlerinde “Yapı ruhsatı talep edilen projelerde ayrıca; afet, deprem, yangın, otopark, enerji verimliliği, sığınak, asansör, yapı malzemeleri, gürültüye karşı korunma, ısı ve su yalıtımı, yapı denetimi, iş güvenliği, iskele, erişilebilirlik ve çevre gibi konulardaki yapıya ilişkin hükümler içeren mevzuata da uyulur. Hazırlanan projelerin öncelikle bu Yönetmelik ve bu Yönetmelikte atıfta bulunulan mevzuatın hükümlerine uyulmak kaydıyla Türk Standardları Enstitüsü (TSE) standartlarına uygun olarak hazırlanması zorunludur.” hükmü bulunmaktadır. Bu hükümlerde belirtilen tüm mevzuat ve standartlara hakim olma hususu genç ve tecrübesiz personellerden beklenilmemelidir.

Anketin 14. ve 17. sorularında katılımcılara; bir yapı için ruhsat düzenleyen idarelerde yapı ruhsatının hazırlanması aşamalarında düzenlenen projelerle alakalı yaşanan sorunların neler olduğu ile yapı denetimde yaşanan sorunlarda hangi kişi/kurum/kuruluşların en çok rolü olduğu, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 14. soruya çoğunlukla, bürokrasi fazlalığı, yerel yönetimlerde görevli teknik personelin genç ve tecrübesiz oluşları, yapı denetim ve imar mevzuatının ilçeden ilçeye farklılık göstermesi ve anlaşılır olmaması yönünde cevap verirken 17. soruya ise yerel yönetimler, yapı müteahhitleri ile yapı denetim kuruluşlarının yapı denetim sistemindeki aksaklıklarda en çok rolleri olduğunu ifade etmişlerdir.

Anketin 15, 16 ve 20. sorularında katılımcılara; Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 7. maddesinin 2 numaralı bendine atıf yapılarak, yapı ruhsatına esas projelerin çizim aşamasında tüm müelliflerle koordineli çalışıldığı, yapı denetim kuruluşunun ilgili denetçilerine teslim edilen projelerin incelenmesi aşamasında denetçiler tarafından bulunan hataların hemen düzeltildiği ile proje müellifi olarak yapı ruhsatına esas çizilen projelerin ilk olarak yapı denetim kuruluşuna verilmesi gerekirken ruhsat düzenleyen idarelere verildiği, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 15. soruya çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. 16. ve 20. sorulara ise yine çoğunlukla katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Bu cevaplarla, tüm müellifler birbirleri ile koordineli çalışmadıklarını ve projelerini ilk olarak ilgili idareye sunduklarını ifade etmektedirler. 1/1/2011 yılından önce müellifler projelerini incelemek üzere belediyelere vermekte idiler. Mevcut durumda Yapı

Denetim Kanunu'nda açıkça (4708 S. Kanununun 2/a maddesi) müelliflerin projelerini doğrudan incelenmek üzere kuruluşa vermeleri gerektiği hükme bağlansa da, halen müelliflerin bu mevzuata uymadığı tespit edilmektedir.

Anketin 19. sorusunda katılımcılara; yapı denetim sisteminin daha işler hale gelmesindeki önerilerinin, neler olduğu hakkında soru sorulmuştur.

Katılımcılar 19. soruya çoğunlukla, yapı denetim kuruluşlarına yönelik cezai yaptırımların ve denetimlerin arttırılması, sistemin bütün paydaşlarının tecrübeli kişilerden oluşmasının sağlanması, bürokrasinin dijitalleşerek azaltılması ile meslek odalarının sürece dahil edilerek, müelliflere mesleki eğitimlerin verilmesi hususunda görev almalarının sağlanması ve bu eğitim verilmesi hususunun odaların mevzuatına eklenmesi, yönünde cevap vermişlerdir.

Anketin 21. ve 22. sorularında katılımcılara; 3194 Sayılı İmar Kanunu'nun 8. maddesinin 'ı' numaralı bendine, 4708 sayılı yapı Denetimi Hakkında Kanun'un 2. maddesinin 'a' numaralı bendine ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin 57. maddesinin 21 numaralı bendine atıf yapılarak, proje ve raporlarda meslek odası onayının kaldırılması hususunu doğru bulup bulmadıkları, 22. soruda ise 21. soruya verilen cevabın hayır olması durumunda, bunun nedenlerinin neler olduğu yönünde sorular sorulmuştur.

Katılımcılar 21. soruya çoğunlukla hayır cevabını vererek meslek odası vizelerinin kaldırılmasını doğru bulmadıklarını belirtmişlerdir. 22. soruda da bunun nedenlerini yine çoğunlukla, meslek odalarının mühendislerin yeterliliklerinin arttırılmasına katkı sağlaması yönünde sisteme dahil edilmesi ve Bakanlık tarafından sürekli odaların bu hususta denetlenmesi ile projelerin meslek odalarının incelemesine tabi tutulmasının yapı denetim kuruluşları ile ruhsat düzenleyen idarelerin iş yükünü azaltacağı ve süreçlerin hızlanmasında sisteme fayda sağlayacağı, yönünde görüş ifade etmişlerdir.

Anketin 23. sorusunda katılımcılara, yapı denetim uygulamaları kapsamında yapı ruhsatına esas tasarlanan projelerden dolayı, TMMOB tarafından herhangi bir mesleki men cezası veya ilgili idare tarafından İmar Kanunu'nun 42. maddesi kapsamında idari para cezası alıp almadıkları, yönünde soru yöneltilmiştir.

Katılımcılar 23. soruya çoğunlukla hayır yönünde cevap vermişlerdir. Yapı denetim sisteminde rolleri tanımlanan diğer paydaşlara da aynı soru yöneltilmiş ve

cevap olarak neredeyse aynı oranda hayır cevabı verilmiştir. Bu cevaplar göstermiştir ki denetim yapacak olan, Bakanlığın taşra teşkilatları ile ruhsat düzenleyen idarelerin görevlerini tam ve zamanında yapmamaları denetim ve idari müeyyideleri işletmemelerinden kaynaklanmaktadır. Bunun nedeni olarak da ruhsat düzenleyen idarelerin siyasi kurumlar olması oy kaybı yaşanacağı düşüncesi ile idari yaptırımları tam uygulamaması ve Bakanlığın taşra teşkilatında ise yeterli sayıda personel olmamasından dolayı kuruluşlara, fazla denetim yapılmamasından kaynaklı olarak idari müeyyidelerin uygulanmaması söylenebilir.

4.6. Yapı Malzemeleri Laboratuvarları Yönüyle

Anketin ilk dokuz sorusunda katılımcılara, yaş, meslek, cinsiyet, eğitim durumları, laboratuvar kuruluşundaki görevleri, mesleki tecrübeleri, şu anki kuruluştaki çalışma süreleri, laboratuvar kuruluşlarındaki toplam çalışma süreleri ile kuruluştan ne kadar maaş aldıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Anketin ilk dokuz sorusunu cevaplayan katılımcıların çoğunluğunun genç kişilerden ve erkek bireylerden oluştuğu, genellikle önlisans mezunu oldukları, ağırlıklı olarak mesleklerinin tekniker ve teknisyen olduğu, yine çoğunluğunun deney yapan eleman olarak görevlendirildiği, mesleki tecrübelerinin 1-3 yıl aralığında olduğu ile şu anki çalışılan kuruluş ile beraber toplam laboratuvar kuruluşlarındaki çalışma sürelerinin 1-3 yıl aralığında olduğu, maaşlarının ise 1500-2000 TL arasında olduğu yönünde soruları cevaplamışlardır.

Anketin 10. ve 11. sorularında katılımcılara, laboratuvar kuruluşunda çalışmadan önce yapı denetim kuruluşunda çalışıp çalışmadıkları ile 11. soruda da 10. soruya verilen cevap evet ise hangi görevlerde bulunulduğu, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 10. soruya çoğunlukla hayır yönünde cevap vermişlerdir. 11. soruya ise 2 kişi tarafından cevap verilmiş olup, yapı denetim kuruluşunda daha önce ortak olarak ve de yardımcı kontrol elemanı olarak görev yaptıkları yönünde cevap verilmiştir. Yapı denetim sisteminin diğer paydaşları gibi malzeme laboratuvarında da genç, tecrübesiz ve daha önce mesleki anlamda herhangi bir görev üstlenmemiş kişilerin istihdam edildikleri anlaşılmaktadır.

Anketin 12. ve 24. sorularında katılımcılara; laboratuvar kuruluşunda görevli denetçinin sürekli bulunduğu, izinli olması durumunda yerine bakacak denetçinin

isminin 1 hafta içinde ilgili il müdürlüğüne bildirildiği sorusu ile laboratuvarlarda gerekli bütün standartların fiziki olarak laboratuvarlarda bulunduğu, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 12. sorusuna yarı yarıya evet ve hayır yönünde cevap vermişlerdir. 24. soruya ise çoğunlukla katılmadıkları yönü ile görüş bildirmişlerdir. Ankete verilen cevaplardan denetçilerinin olmaması durumunda ilgili müdürlüğe bildirim yaptıkları, bir kısmının ise denetçi olmamasını hiç bildirmedikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca, yapı malzemeleri laboratuvarı için gerekli olan tüm standartların fiziki olarak çıktılarının kuruluşta bulunmadığı da cevaplardan tespit edilmektedir.

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin Ek-1 "Laboratuvar İzin Onay Talimatının 8.7.1.1. maddesinde "*Laboratuvar, denetçinin laboratuvardan ayrılması halinde, bu değişikliği bir hafta içerisinde İYDK'ya bildirmekle yükümlüdür. İzin belgesi kapsam listesinde yer alan muayene ve deneyler için imza yetkisine sahip laboratuvar denetçilerinin laboratuvar ile ilişkilerinin kesilmesi halinde, İYDK yeni bir imza yetkisine sahip laboratuvar denetçisi tayin edinceye kadar laboratuvarın izin belgesi dondurulur ve bu süre içinde laboratuvar, Bakanlık simgesi taşıyan muayene ve deney raporlarını üçüncü şahıslara veremez.*" hükmü yer alırken aynı talimatın 8.7.1.3. maddesinde "*Laboratuvar denetçileri en fazla yıllık yirmi günü aşmamak üzere izin kullanabilir. Denetçisi izne ayrılacak olan laboratuvar, izne ayrılacak olan denetçisinin yerine, görev alacak laboratuvar denetçisini bir ay önceden İYDK'ya yazılı olarak bildirir. Son bir yıl içinde denetim geçirmiş ve izin süresince görev alacağı laboratuvarın kapsam listesinde yer alan muayene ve deneyler için MYDK veya İYDK tarafından imza yetkisi verilmiş aynı ilde faaliyet gösteren laboratuvarların denetçileri, izin süresince İYDK tarafından inceleme yapılmaksızın doğrudan yetkilendirilir.*" hükmü bulunmaktadır. Bu iki hükümde aslında laboratuvar denetçisinin laboratuvarlarda aktif olarak bulunmasının önemine dikkat çekilmektedir. İlgi mevzuatta belirtilen hükümlerin yerine getirilip getirilmediği ancak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince haftanın belli günlerinde laboratuvar kuruluşlarına haber verilmeden gidilerek denetim yapılması ile sağlanabilir.

Bakanlığın 1/8/2013 tarihli ve 6588 sayılı 2013/28 nolu Genelgesinin 11 numaralı bendinde "*TSE standartlarında yapılan güncellemeler takip edilerek, ilgili*

standartın son güncel versiyonunun kullanılmasına dikkat edilecektir.” denilmektedir. Bu hükümde de standartların önemine önem verilmiş güncel olmasına dikkat çekilmiştir. Eğer fiziki olarak standartlar laboratuvar personelinin elinin altında bulunmazsa laboratuvarda görevli personellerin standartları sürekli kullanmaları mümkün olmayacaktır.

Anketin 13, 14, 15 ve 25. sorularında katılımcılara; EBİS ile ilgili birbiri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir. Buna göre, 25/12/2018 tarihinden sonra çip koyularak alınan taze beton numunesinin 7 ve 28 günlük sonuçlarının ilgili standartlara göre dayanımlarının düşük çıktığı görüşüne katılıp katılmadıkları, 14. ve 25. sorularda çip koyularak alınan taze beton sonuçlarının düşük çıkmasının nedeninin neler olduğu, 15. soruda ise EBİS yazılımında kullanılan el terminallerinde (konum doğrultma ve onay işlemlerinde) sürekli sorunlar yaşandığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 13. soruya çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sorunun aynısı bütün diğer görevleri tanımlanan paydaşlara da sorulmuş ve onlar da bu soruya katıldıkları yönü ile cevap vermişlerdir. Elektronik beton izleme sisteminin gelmesi ile birlikte Ülkemizin neredeyse her yerinde beton sonuçlarının düşük çıktığı tespit edilmiştir. Bu da gözleri laboratuvar kuruluşlarına çevirmiştir. Acaba daha önce alınan sonuçlara elle müdahale yapılarak düzeltiliyor muydu sorusunu akıllara getirmiştir. Bu yüzden laboratuvar kuruluşlarında görevli olan personellerin böyle bir şaibenin akla gelmemesi için bu soruya katılmadıkları yönünde görüş bildirdikleri açıktır. 14. ve 25. sorulara taze beton numunesinin sonuçlarının düşük çıkmasını ise genellikle hazır beton tesislerinin standartlara uygun beton üretmemesi olduğu yönünde cevap vermişlerdir. 15. soruya ise katıldıklarını ifade ederek EBİS yazılımı ile ilgili el terminallerinde sorun yaşadıkları yönünde cevap vermişlerdir. Bakanlık tarafından EBİS’e geçilerek birçok usulsüz ve aykırı işlemin önüne geçildiği anlaşılmaktadır. Ancak bu sistemin daha iyi ve işler hale gelmesinde Bakanlık tarafından verilen hizmetlerin aksamaması da gerekmektedir. Şayet böyle bir durumda tekrardan çipsiz beton alınabilir ve kuruluşlar sistemdeki sorunlardan faydalanarak daha önceki alım şekli ile taze beton numunesi alabilirler.

Anketin 16. ve 17. sorularında katılımcılara; laboratuvar kuruluşları olarak şantiyeden alınan taze beton ve beton çelik çubuklara dair deneylerin ücretlerini ilgili

yapı denetim kuruluşlarının zamanında ödediği ile yapı denetim kuruluşlarının hakedişlerini almaları esnasında laboratuvarlarında ücretleri ilgili tahakkuka yansıtıldığı ve defterdarlık veya mal müdürlükleri tarafından hesaba yatırıldığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 16. ve 17. sorularına çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bakanlığın 28/6/2018 tarihli ve 108680 sayılı yazısının 3 numaralı bendinde “*Laboratuvar kuruluşlarının ilgi Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 13/6/2018 tarihinden sonra taşıyıcı sisteme ilişkin aldığı numuneler için verdiği muayene ve deney hizmetlerinin bedeli, il muhasebe birimlerinde açılan emanet hesaplardan laboratuvar kuruluşlarının hesaplarına gerekli miktarın aktarılması suretiyle ödenecektir.*” hükmü yer alırken Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin ‘*hizmet bedelinin ödenmesi*’ başlıklı 28. maddesinin 5. bendi 28/6/2018 tarihinde değiştirilerek “*Yapı denetim kuruluşu tarafından yapı müteahhidinden yaptırılması istenilen muayene ve deneyler belgelendirilir. Laboratuvarlar tarafından her bir hakedişe konu yapı bölümündeki taşıyıcı sisteme ilişkin muayene ve deneyler ayrı ayrı faturalandırılır. Yapı denetim kuruluşları tarafından bu faturalar ilgili hakediş ekine konulur ve taşıyıcı sisteme ilişkin deneylerin fatura tutarı kadar bedel hakedişin tahakkuka bağlanması aşamasında il muhasebe birimlerindeki emanet hesaptan laboratuvar kuruluşunun hesabına aktarılır.*” şeklinde belirtilen hüküm gereği laboratuvar kuruluşlarının ücretleri yapı denetim kuruluşlarının hakedişlerinden kesilerek ödenmesi hükmü getirilmiştir. Anket sonucuna verilen cevaplar laboratuvar kuruluşlarının ücretlerinin ödenmesi hususunda ilgili mevzuata gerek yapı denetim kuruluşları tarafından gerekse ilgili idareler tarafından uyulmadığı anlaşılmaktadır.

Anketin 18, 26, 29 ve 30. sorularında katılımcılara; taze beton numunesi, beton çelik çubuk numuneleri ile karot numunelerinin şantiyeden alınması, raporlanması ve değerlendirilmesi ile ilgili yürürlükte bulunan tüm standartlara hakim olduğu ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 2019/07 sayılı Genelgede belirlenen beton hacmine göre transmikser sayısı ve numune adetlerine dikkat edilerek, taze betondan numune alındığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Anketin 18, 26 ve 30. sorularına katılımcılar çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. 29. soruya ise 2019/07 Genelgesine uygun numune aldıkları yönünde cevap vermişlerdir.

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin '*laboratuvarın çalışma usul ve esasları*' başlıklı 13. maddesinin 5 numaralı bendinde "*Deneyi yapılacak numuneler, ilgili standartlarda yazılı olan usullere göre laboratuvar görevlilerince alınır ve usulüne uygun olarak teste tabi tutulur.*" hükmü yer alırken, Bakanlığın 1/8/2013 tarihli ve 6588 sayılı 2013/28 nolu Genelgesinin (3) numaralı bendinin ikinci fıkrasında "*Karot alınması gereken yapıda veya yapı kısmında, karot alma işlemine başlanılmadan önce yapı elemanlarında çok sayıda beton test çekici deneyi yapılacak ve beton test çekici deneylerinden elde edilen basınç dayanım değerlerinin dağılımı dikkate alınarak, söz konusu betonu temsil edecek şekilde yapı elemanı seçimi yapılarak gerekli sayıda karot alınacaktır. Karot alınan yapı elemanının adını (blok, kat/kot ve akslarını) ve karot numarasını içeren bir tutanak (karot alma formu) düzenlenecek ve yukarıda sözü edilen heyetçe imza altına alınacaktır. Karot numunesi alma ve deneye tabi tutulma işlemlerinde TS EN 12390-3/Nisan 2010'daki deney metotlarına uyulacak ve deney raporlarında ilgili standarda mevcut olmayan (dönüşüm katsayıları gibi) kriterler basınç dayanım sonuçlarına kesinlikle uygulanmayacaktır.*" İfadesi yer alırken (4) numaralı bentte "*4708 sayılı yasa kapsamındaki yapının mevcut betonlarında projesinde öngörülen basınç dayanımın tespiti deneylerinde TS EN 12504-2/Aralık 2004 Tahribatsız Deneyler-Geri Sıçrama Değerinin Tayini deneyi tek başına uygulanmayacak, bu deney metodu mutlaka TS EN 12504-1/Ocak 2011 Karot Alma, muayene ve basınç dayanımı deney metodu ile desteklenecek ve iki deney sonucu birlikte ilgili denetim kuruluşuna veya idareye verilecektir.*" denilmektedir. Bu hükümlerde laboratuvar kuruluşlarının hangi standartlara göre numune alması ve hangi standartlara uygun şekilde değerlendirmesi gerektiği ayrıntılı açıklanmıştır. 2019/07 Genelgesinde de aynı şekilde ilgili standartlara atıf yapılmıştır. Laboratuvar personelinin gerekli tüm standartlara hakim olması ancak mesleki eğitim verilerek sağlanabilir. Meslek odalarına ve Bakanlığın ilgili genel müdürlüğüne bu hususta çok büyük görev düşmektedir.

Anketin 19. sorusunda katılımcılara; yapı denetim sistemindeki aksaklıklarda en çok rolü olan kişi/kurum/kuruluşların neler olduğu, sorusu sorulmuştur.

Katılımcılar çoğunlukla, yerel yönetimler, yapı denetim kuruluşları ve yapı müteahhitleri yönünde cevap vermişlerdir.

Anketin 20. sorusunda katılımcılara; laboratuvar kuruluşunda görevli teknik personellerin, meslek odalarının veya Bakanlığın düzenlediği eğitimlere sürekli katıldığı, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde soru sorulmuştur.

Katılımcılar 20. soruya çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu cevaptan aslında Bakanlık yada meslek odalarının sürekli eğitim düzenlemediği anlaşılabilir çünkü eğitimler ilgili oda veya Bakanlık tarafından yapılırsa ve bu eğitimlere katılma zorunluluğu getirilse laboratuvar personelleri mutlaka bu eğitimlere katılacaktır.

Anketin 21. sorusunda katılımcılara; laboratuvar personeli, gerekli standartların uygulanması, anlaşılması vb. hususlarda, Bakanlık ve İl Müdürlüğü personellerinden gerekli desteği aldığı, sorunlara çözüm bulunduğu, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar 21. soruya çoğunlukla katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir.

Anketin 22. ve 23. sorularında katılımcılara; deney numunesi (taze beton, beton çelik çubuk ve karot numunesi) alınması esnasında yapı denetim kuruluşunun ilgili personelleri ile şantiye şefinin yapı mahallinde bulunduğu, beton çelik çubuk numunelerinin alınmasında TS 708 standartına uyulduğu ve deney numunelerinin alınması esnasında yapılması gerekli şantiye deneylerinin her daim yapıldığı, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 22. ve 23. sorularına çoğunlukla katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir.

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 'Yapı denetim kuruluşunun görev ve sorumlulukları' başlıklı 5. maddesinin 4. bendinin (ç) numaralı fıkrasında "*Beton kalıbı, demir teçhizatı ve gerekli diğer tesisatı kontrol ederek ek-8'de gösterilen form-6'ya uygun tutanak tanzim edilmeden beton dökümüne izin vermez. Beton, uygulama denetçisi inşaat mühendisi veya ilgili yardımcı kontrol elemanı nezaretinde dökülür. Beton numuneleri, döküm yerinde yapı denetim elemanlarının huzurunda, deneyi yapacak laboratuvarın teknik elemanlarınca ilgili standartlara uygun olarak alınır. Alınan numuneler üzerinde şantiyede yapılacak deneylerin sonucunun olumlu olması hâlinde beton dökümüne izin verir. Alınan diğer numuneler deneyi yapacak laboratuvara, bu laboratuvarın teknik elemanı marifetiyle iletilir. Beton dökümünü*

müteakiben ek-9'da gösterilen form-7'ye uygun tutanak tanzim edilir.” hükmü yer alırken, Bakanlığın 1/8/2013 tarihli ve 6588 sayılı 2013/28 nolu Genelgesinde “Taze beton numunesi alma işleminde; Numune alma-slump (çökme) deneyi TS EN 12350-1/Temmuz 2010 TS EN 12350-2/Temmuz 2010, Taze hazır betonun sıcaklığının tayini deneyi TS EN 206-1/Nisan 2002 madde 5.2.8 ve Dayanım deneylerinde kullanılacak deney numunelerinin hazırlanması ve küre tabi tutulması TS EN 12390-2/Nisan 2010'daki deney metotlarına mutlaka uyulacaktır” ifadesi yer almaktadır. Aynı Genelgenin (2) ve (3) numaralı bentlerinde ise “4708 sayılı Yasa kapsamında ruhsatlandırılmış yapılarda kullanılan beton çelik çubuklarla ilgili deneyler, inşaat mahalline getirilen her çap, sınıf ve tipteki partiden TS/708/Nisan 2010'a göre tutanakla alınan numuneler üzerinde yapılacaktır.” “4708 sayılı yasa kapsamında yapılan yapılarda mevcut sertleşmiş betondan numune (karot) alınması durumunda, karotların Bakanlığımızdan tasdikli imza yetkisi almış olan Laboratuvar denetçi mühendisi gözetiminde ve yapı denetim kuruluşu ve yüklenicinin katılımı ile oluşan heyet tarafından tutanakla alınacaktır.” hükümleri yer almaktadır. Bu hükümlerde açıkça ifade edildiği üzere gerek şantiye deneylerinin neler olacağı gerekse karot numunesinin nasıl ve kimlerin gözetiminde alınacağı ayrıntılı anlatılmıştır. Bu cevaplar göstermiştir ki, yapı denetim ve imar mevzuatı kapsamında görevleri tanımlanan tüm paydaşlar mevzuat hükümlerinden habersiz sadece yapı denetim sisteminin birincil görevinin kazanç olduğu yönü ile sistemde yer aldıkları anlaşılmaktadır.

Anketin 27. sorusunda katılımcılara, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan, değerlendirme raporlarına istinaden laboratuvar kuruluşunun idari para cezası, faaliyetine son verme veya uyarı cezaları alıp almadığı, yönünde soru yöneltilmiştir.

Katılımcılar 27. soruya çoğunlukla hayır olarak cevap vermişlerdir. Denetim ve idari müeyyidelerin uygulanmadığı hiçbir sistemde başarı sağlanamaz. Bakanlığın taşra teşkilatlarında yapı denetim, yapı malzemeleri şubelerinde çok fazla teknik personel görevlendirmeleri gerekmekte ve bu personellerin sürekli sahada etkin görev yapmaları sağlanmalıdır.

Anketin 28. sorusunda katılımcılara; taze beton dökümünün yapılacağı hususunun kimden öğrenildiği (şantiye şefi, yapı denetim kuruluşu, yapı müteahhidi vb.), sorusu sorulmuştur.

Katılımcılar çoğunlukla yapı müteahhiti ve yapı denetim kuruluşu olarak cevap vermişlerdir. Yapı denetim mevzuatında beton dökümünün şantiye şefi tarafından 1 gün önceden yapı denetim kuruluşuna bildirilmesi, yapı denetim kuruluşunun da yine bir gün önceden yapı malzemeleri laboratuvarına bildirmesi hükme bağlanmıştır. Ancak verilen cevapların bir kısmının yapı müteahhiti tarafından öğrenildiği yönünde cevap verildiği anlaşıldığından tarafların tümü ile bakıldığında mevzuatın kimse tarafından bilinmediği gibi anlaşılmadığı da açıktır.

4.7. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Personelleri Yönüyle

Anketin ilk dokuz sorusunda katılımcılara; yaş, meslek, cinsiyet, eğitim durumları, çalıştıkları kurumdaki görevleri, mesleki tecrübeleri, Bakanlıktaki ve yapı denetim şubesindeki çalışma süreleri ile memur olmadan önce yapı denetim kuruluşunda çalışıp çalışmadıkları, proje müellifliği, şantiye şefliği veya yapı müteahhitliği görevlerinde bulunup bulunmadıkları, yönünde katılımcıları tanımaya yönelik sorular yöneltilmiştir.

Anketin ilk dokuz sorusunu cevaplayan katılımcıların çoğunluğunun genç kişilerden ve erkek bireylerden oluştuğu, genellikle lisans mezunu oldukları, ağırlıklı olarak mesleklerinin inşaat ve elektrik mühendisi ile mimar olduğu, kurumlarında memur mimar-mühendis olarak görevlendirildikleri, mesleki tecrübeleri ile Bakanlıktaki çalışma sürelerinin 4-9 yıl aralığında, yapı denetim şubesinde ise 1-3 yıl aralığında olduğu yönünde cevaplar vermişlerdir. Yine katılımcılar çoğunlukla memur olmadan önce şantiye şefliği, proje müellifliği veya yapı müteahhitliği yapmadıklarını yapı denetim kuruluşlarında ise çalışmadıklarını belirtmişlerdir.

Anketin 10. sorusunda katılımcılara; yapı denetim mevzuatına 1/1/2019 tarihi itibari ile getirilen elektronik dağıtım ile yapı denetim hizmet kalitesinde artış sağlandığı, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar 10. soruya çoğunlukla katılmadıkları yönü ile cevap vermişlerdir. Bakanlığın taşra teşkilatında görevli teknik personellerde elektronik dağıtımın sistemindeki aksaklıklara çözüm getirmediği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Anketin 11. ve 12. sorularında katılımcılara; şantiye denetimleri esnasında şantiye şefleri, yardımcı kontrol elemanları ile denetçilerin inşaat mahallinde olmadığı, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 11. ve 12. sorulara çoğunlukla, katıldıkları yönünde görüş vermişlerdir. Katılımcılar verdikleri bu cevapla şantiye denetimleri esnasında o yapıda görevli teknik personellerin şantiye mahallinde olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Anketin 13. ve 14. sorularında katılımcılara; yapı müteahhitleri ile ilgili birbiri ile bağlantılı sorular yöneltilmiştir. Buna göre; 2/3/2019 tarihinde yayımlanan ve 2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren yönetmelik ile yapı müteahhitlerine sınıflandırma getirildiği ve bu yönetmelik ile yapıların kalitesinde artış sağlanacağı görüşüne katılıp katılmadıkları ile 14. soruda ise 13. soru ile bağlantılı olarak yapıların kalitesinin artmayacağı yönünde görüş verilmişse bunun nedenlerinin, neler olacağı hakkında sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 13. soruya çoğunlukla katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir. 14. soruya ise katılımcılar yine çoğunlukla, yapı müteahhitlerinin iş deneyim belgelerinin olmasının bundan sonra yapacakları işlerin kalitesini arttırmayacağı, müteahhitlerin mesleki yetkinliklerinin artırılması gerektiği ile yapı müteahhitlerine mevzuatta belirtilen cezai müeyyidelerin uygulanmadığı sürece yapılardaki kalitenin artmayacağı, yönünde cevaplar verilmiştir.

Anketin 15. sorusunda katılımcılara; yapı denetim kuruluşlarının, standartlara ve yürürlükteki mevzuata göre yapıları denetlemesinden ve de projelerin incelenmesinden, yapı müteahhitlerinin rahatsızlık duyduğu, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde soru yöneltilmiştir.

Katılımcılar 15. soruya çoğunlukla katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Yapı müteahhitlerinin yapı denetim sisteminde zeminde kalifiye usta çalıştırarak ve de şantiye şefi bulundurarak yapının yapılması noktasında çok önemli bir görevinin bulunduğu açıktır. Ancak Ülkemizde 19 ilde yaklaşık olarak 18 yıldır tüm illerde ise 8 yıldır yapı denetim sistemi uygulanmakta olsa da yapı müteahhitleri geçen bunca zaman zarfına rağmen yapı denetim kuruluşlarına verilen ücretin gereksiz olduğunu düşünmektedirler. Bu hususta yeni yönetmelik ile getirilen bazı mesleki, teknik ve ekonomik şartların sağlanması ile müteahhit olunacağı hükme bağlanmışsa uzun vadede bu yönetmelik yapı müteahhitleri tarafından yapıların bitirilmesi ve tamamlanması noktasında önemli bir yere sahip olacaktır. Yapı müteahhitlerinin kendilerine mesleki yeterlilik kavramı verilmediği sürece yapılarda kaliteden ve de dayanıklılıktan söz etmek şu an için mümkün görünmemektedir. Tabi yeni yönetmeliğin daha m² sınırlarına bakılma hükmü

2 Eylül'den 2 Aralık'a uzatıldığı da bilindiğinden hükümlerin uygulanması geciktikçe yeni yönetmeliğin getireceği sonuçlarda da geç kalınmaktadır. Bir an önce Bakanlık tarafından bundan sonra yönetmelik hükümlerinin bağlayıcılığı uzatılmamalı bir an önce bu yönetmelik yürürlüğe girmelidir.

Anketin 16. ve 17. sorularında katılımcılara, şantiye şeflerine uygulanan idari yaptırımlar ile meslek odaları tarafından verilen disiplin cezalarının yeterli olduğu görüşüne katılıp katılmadıkları ile şantiye şeflerine mevzuatta birçok sorumluluk yüklenilmiş iken şantiye şeflerinin yapıları ilgi mevzuata göre denetlememelerinin nedenlerinin, neler olduğu hakkında sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 16. sorusuna çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. 17. soruda ise neredeyse tüm şıklar işaretlenmiş ve aşağıdaki çizelge 4.1'deki cevaplar verilmiştir.

Çizelge 4.1. Katılımcıların 17. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Verilen Cevap	Cevap veren katılımcı sayısı	Cevapların yüzdesi
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı taşra teşkilatı (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) tarafından, 'İl Yapı Denetim Komisyon Kararlarında' şantiye şefi için sadece 3194 sayılı İmar Kanunu'nun değerlendirilmesi yönü ile ilgili idarelere bildirimde bulunmaktan başka yaptırımın bulunmaması.	18 kişi	% 100
Kendileri ile ilgili yürürlükte bulunan, kanun ve ikincil mevzuattan haberdar olmamaları.	18 kişi	% 100
Bina inşaatlarının yaklaşık %75'nin inşaat işlerinden/imalatlarından oluşmasına rağmen, o işte, elektrik veya makina teknikerinin/mühendisinin/teknik öğretmenin görevlendirilmesi, bu yüzden, ilgili şantiye şefinin görevini tam olarak yapamaması/bilmemesi.	18 kişi	% 100
Ruhsat düzenleyen idareler tarafından, şantiye şefi hakkında İmar Kanunu'nun gereklerinin yerine getirilmemesi (idari para cezası veya TMMOB'ne bildirim).	18 kişi	% 100
Şantiye şefi görevlendirilmelerinin, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izin belgesi gibi evraklarda sadece imza atılması yönüyle yapılması.	16 kişi	% 88,9

Bu cevaplar göstermiştir ki yapı denetim ve imar mevzuatında birçok sorumluluk şantiye şeflerine yüklenmişken, şantiye şeflerine uygulanan cezaların yetersiz olduğu görülmektedir. Proje müellifleri, yapı müteahhitleri ile yapı denetim kuruluşlarında görevli olan teknik ve idari personellerinin sorumlu olduklarının tespit

edilmesi durumunda idari yaptırımların yanında Cumhuriyet Başsavcılıklarına haklarında suç duyurusunda bulunmaktadır. Ancak şantiye şeflerine sadece idari yaptırım uygulanabilmektedir. Bakanlık tarafından bu durumun gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Anketin 18. ve 19. sorularında katılımcılara; proje müellifleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Buna göre; şantiye denetimleri esnasında proje müelliflerinin düzenledikleri projelerin birbiri ile uyumlu olmadığı gibi projelerde sürekli hatalara rastlandığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Anketin 18. ve 19. sorularına katılımcılar çoğunlukla katıldıkları yönünde cevap vermişlerdir. Proje müelliflerini tanımaya yönelik sorulan ve cevaplanan Bölüm 4.5.1'de de ifade edildiği üzere müelliflerin genç ve tecrübesiz kişilerden oluştuğu görülmüştür. Bu yüzdendir ki, gerek ilgili idarelerde gerekse Bakanlığın taşra teşkilatında görevli teknik personellerin proje müelliflerinin projelerinde sürekli hatalara rastlamaları müelliflerin yetkin ve uzman mühendis olamamalarından kaynaklanmaktadır.

Anketin 20. sorusunda katılımcılara; zemin ve temel etüt raporuna gereken önem verilmediği, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar 20. soruya % 100 oranında katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Zemin etüt raporu, yapılacak bir yapının temel tipinin seçilmesi ile zeminin iyileştirilip iyileştirilmemesi gerektiği yönü ile yapı ruhsatına esas projelerin içinde aslında en önemli yerde bulunmaktadır. Ancak yapı denetim mevzuatında yapı denetim kuruluşlarına dışarıdan hizmet satın alınarak raporların incelenmesinin yapılabileceği hükmü bulunsa da zemin etüt raporlarının inşaat mühendislerinin incelemesi yönünde de bir engel bulunmamaktadır. Bu yüzden yapı denetim kuruluşları ek bir maliyet getirmemesi açısından genellikle raporları bünyelerinde istihdam ettikleri proje ve uygulama denetçisi inşaat mühendisine inceletmektedirler. Eğer bu husus zorunlu tutulmadığı ve isteğe bırakıldığı sürece bu hep bu şekilde devam edecektir. Bakanlık hizmet satın alma hükmünü zorunlu jeoloji mühendisi bulundurma hükmüne çevirmelidir.

Anketin 21, 22 ve 23. sorularında katılımcılara birbiri ile bağlantılı olarak; yapı denetim kuruluşlarına yapılan denetimlerin tam ve adil bir şekilde yerine getirildiği, büro ve şantiye denetimlerinin yeterli sayıda yapıldığı ile Çevre ve Şehircilik İl

Müdürlüğü personelinin devamlı olarak inşaat denetiminde olması, yapı denetim kuruluşlarının, yapı sahibi ve yapı müteahhitleri üzerindeki denetim kalitesini artırmaya katkı sağladığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 21 ve 23. sorulara çoğunlukla katıldıkları yönünde cevap verirken 22. soruyu ise çoğunlukla katılmadıkları yönünde cevaplamışlardır. Bu cevaplarla şantiye ve büro denetimlerinin yeterli sayıda yapılmadığı anlaşılmıştır. Bunun nedeninin taşrada yeterli sayıda memur mimar ve mühendis olmadığından dolayı olduğu düşünülmektedir.

Anketin 24. ve 25. sorularında katılımcılara; 1/1/2011 tarihinden sonra yapı denetim sistemine geçilerek inşaatların kalitesinde artış olduğu ile Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un amacı olan can ve mal güvenliğini teminen standartlara uygun dayanıklı ve kaliteli yapı yapılması amacına ulaşıldığı, görüşlerine katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Anketin 24. ve 25. sorularına katılımcılar çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Kanun koyucu olan Bakanlığın taşra teşkilatında görev alan teknik personeller verdikleri cevaplar ile yapı denetim sisteminin amacına ulaşmadığını belirtmişlerdir. Ülkemizde yapı denetim sisteminin tam anlamıyla başarıya ulaşması ancak ülkenin tüm il ve ilçelerinde yapı denetim sisteminin uygulanması ile yani aslında tüm yapıların mühendislik hizmeti alması ile sağlanacağı aşikardır.

Anketin 26, 29 ve 30. sorularında katılımcılara; proje ve uygulama denetçilerine yaş sınırı getirilmeli mi getirilmemeli mi, yapı denetim kuruluşlarında çalışan teknik personelin mesleki bilgi ve deneyim bakımından yetersiz olup olmadığı ile proje ve uygulama denetçilerinin, yapı ruhsatının eki olan proje ve raporları yeterince inceleyip incelenmediği, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 26. sorusuna tamamıyla evet cevabını vererek proje ve uygulama denetçilerine yaş sınırı getirilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir. 29. soruya çoğunlukla “evet düşünüyorum” 30. soruya ise yine çoğunlukla “hayır inanmıyorum” yönünde cevap vermişlerdir. Bu cevaplar göstermiştir ki, yapı denetim kuruluşlarında görevli teknik personellerin mesleki bilgilerinin yetersiz olduğu ve ilgili denetçilerin projeleri yeterince incelemeyeceği ifade edilmiştir.

Anketin 27. ve 28. sorularında katılımcılara; yapı denetim kuruluşlarına uygulanan idari müeyyidelerin, kuruluşların denetim görevini yerine getirirken daha

dikkatli olması için caydırıcı rolü olup olmadığı ile 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un "*İdari müeyyideler ve teminat*" başlıklı 8. maddesinin (h) bendinde belirtilen hükme istinaden bir kuruluşun faaliyetine son verilmesinin ancak 3 defa tekerrüre esas yeni iş almaktan men cezası alması ile mümkün olabileceği belirtilerek bu uygulamanın yanlış olup olmadığı, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 27. soruya tamamıyla evet olarak cevap verirlerken, 28. soruya ise çoğunlukla yine evet yönünde görüş bildirmişlerdir. İdari müeyyidelerin uygulanması sistemin tam anlamıyla işleminde ve aksaklıkların giderilmesi noktasında çok önemli bir araçtır. Ancak bu müeyyidelerin uygulanması hususu çok fazla denetim yapılması ile ve de ilgili idareler ile il müdürlüklerinin tam ve zamanında görevlerini yapması ile mümkündür.

Tekerrüre esas yeni iş almaktan men cezası hususu Bölüm 3.1.2'de ayrıntılı anlatılmıştır. Tekerrüre esas yeni iş almaktan men cezası hükmünden Bakanlığın vazgeçmesi ve hangi koşulda ve hangi zamanda olursa olsun bir kuruluşun yapuların taşıyıcı sistemi etkilemesi yönü ile 3 defa yeni iş almaktan men cezası almış ise faaliyetine son verilmelidir. Kuruluşta görevli ilgili teknik ve idari personellerin de hiçbir şekilde başka bir kuruluşta ortak veya teknik personel olmaması yönü ile mevzuat hükmü revizyon edilmelidir.

Anketin 31. ve 45. sorularında katılımcılara; yapı denetim kuruluşunda görevli teknik personellerin, özellikle proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerinin, şantiye sahasına gitmemesi, çoğunlukla başka illerde ikamet etmeleri, kalıp, demir teslim tutanaklarında veya beton döküm tutanaklarında, hakediş, yapı ruhsatı vb. belgelerde sadece imza atmak kaydıyla görevlerini yapmalarının neden kaynaklandığı sorusu ile yapı denetim kuruluşunda görevlendirilecek denetçi ve yardımcı kontrol elemanlarının UYDS'de 1. adreslerinin Van ili olmadan, yapı denetim kuruluşunda işe başlama işlemleri yapılamadığı ve bu durumun yapı denetim hizmetlerinin kalitesinin artmasında ve de şantiye denetiminde, ilgili personelleri, şantiye sahasında bulabilme noktasında faydalı olduğu, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 31. sorunun tüm şıklarından biri hariç çoğunlukla hepsini işaretlemişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaplar Çizelge 4.2'de gösterilmiştir. Katılımcılar 45. soruya ise çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş vermişlerdir.

Bakanlık tarafından proje ve uygulama denetçilerinin sadece imzacı rolünde olmalarının önüne geçilmesi yönü ile Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin geçici 13. maddesini 29/12/2018 tarihi itibari ile yürürlüğe koyarak denetim personellerinin 1. adreslerinin yani mernis adreslerinin UYDS üzerinden getirilmesi ile sadece o ilde görev almaları sağlanmıştır. Ancak buda denetçilerin bir kereliğine olmak üzere o ile gelip adreslerini çalıştıkları kuruluşun bulunduğu il yaparak bir daha o ile gelmeyerek bu mevzuat hükmünün açığından faylanmaktadırlar.

Çizelge 4.2. Katılımcıların 31. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Verilen Cevap	Cevap veren katılımcı sayısı	Cevapların yüzdesi
Proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerinin genellikle diplomalarını kiralamaları.	17 kişi	% 94,4
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve de ruhsat düzenleyen idarelerce, proje ve uygulama ile uygulama denetçileri ile ilgili gerekli denetimlerin yapılmaması. (imza kontrolü, sgk döküm vb.)	17 kişi	% 94,4
Denetçilerin tam anlamıyla görevlerini yapmak istemelerinde, maaş taleplerinin yüksek olması,	15 kişi	% 83,3
Çevre ve Şehircilik il Müdürlüğü tarafından, yapı denetim kuruluşuna ve personellerine cezai işlemler tam olarak uygulanmamakta,	2 kişi	% 11,1

Anketin 32. ve 33. sorularında katılımcılara; şu an yürürlükte bulunan, yapı denetim ve imar mevzuatının, yapı denetime ait bütün sorunlara cevap bulduğu, görüşüne katılıp katılmadıkları ile 33. soruda ise 32. soru ile bağlantılı olarak yapı denetim sistemin daha işler hale gelmesi yönündeki önerilerin, neler olduğu hakkında sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar anketin 32. sorusuna çoğunlukla katıldıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. 33. soruya ise çoğunlukla, aktif ve etkin denetimlerin arttırılması, yerel yönetimlerdeki teknik personel sayısının arttırılması hususunda çözümler getirilmesi ile ruhsat düzenleyen idareler ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin etkin ve sahada birlikte çalışması, sistemin bütün paydaşlarının sorumluluklarının tespiti halinde cezai yaptırımlar uygulanmalı, yönünde cevaplar verilmiştir.

Anketin 34. sorusunda katılımcılara; hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan sorunlarda, en çok rolü olduğu, yönünde soru sorulmuştur.

Katılımcılar çoğunlukla, yerel yönetimler, yapı denetim kuruluşları, yapı müteahhitleri ile şantiye şeflerinin yapı denetim sistemindeki aksamalarda en çok rolleri olduklarını ifade etmişlerdir.

Anketin 35. sorusunda katılımcılara; yapı denetim üzerine yapmış olduğunuz iş ve işlemler için, Bakanlık tarafından, herhangi bir denetim veya teftiş vb., geçirilip, geçirilmediği yönünde soru sorulmuştur.

Katılımcılar 35. soruya tamamıyla hayır yönünde cevap vermişlerdir. Yapı denetim sisteminde denetleyici rolde bulunan il müdürlükleri ile yerel yönetimlerdeki teknik personellerin, bağlı buldukları Bakanlık tarafından yapılan iş ve işlemleri sürekli teftiş edilmeli ve bu süreçte idari müeyyide uygulayacak olan müdürlükler ile ilgili idarelerde görevli teknik personeller yapılan yanlış uygulamalardan veya yapmadıkları iş ve işlemlerden dolayı uyarılmalı ve tenkit edilmelidir.

Anketin 36. sorusunda katılımcılara; ilgili idarelerin, proje müelliflerinin, yapı denetim kuruluşu ve ilgili teknik personellerinin, yapı müteahhitlerinin, yapı sahiplerinin, şantiye şeflerinin ve laboratuvar kuruluşlarının, yapı denetim, imar mevzuatı ve standartlara ilişkin yaşamış oldukları ihtilaflar karşısında, taşra teşkilatı olarak sorunların çözüldüğü, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde soru yöneltilmiştir.

Katılımcılar 36. soruya çoğunlukla katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir. Bakanlığa bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 1/8/2013 tarihli ve 6581 sayılı 2013/24 nolu Genelgenin 8. maddesinde *“Yapı ruhsatı verme yetkisine haiz idarelerin, yapı denetim kuruluşlarının ve diğer şahısların, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un uygulanmasıyla ilgili tüm yazılı başvurularını, Valiliklere (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) yapmaları gerekmektedir. Yapılan başvuruların Kanun ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde hızla cevaplandırılabilmesi amacıyla, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından, Yapı Denetimi Çalışma Birimlerinde görevli personelin bilgilendirilmesi başta olmak üzere, gereken tüm tedbirler alınacaktır.”* hükmü yer almasına rağmen, il müdürlüklerinin ilgili şubesinde görevli personellerin tecrübesiz oluşlarının sonucu olarak katılımcıların bu şekilde cevap verdikleri anlaşılabilmektedir.

Anketin 37. ve 39. sorularında katılımcılara; laboratuvar kuruluşlarına verilen cezaların yeterli olup olmadığı ile laboratuvar kuruluşlarına yılda bir defa yapılan vize denetimi haricinde, ayrıca ara denetim yapılıp yapılmadığı, yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 37. ve 39. sorulara çoğunlukla hayır şeklinde cevap vermişlerdir. Bakanlığa bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 23/8/2017 tarihli ve 21368 sayılı yazının 5 numaralı bendinde *“İzin belgeli laboratuvarların ara denetimleri belge geçerlilik süresi içinde yılda en az bir kere laboratuvara haber verilmeksizin yapılacaktır. Ancak belge vize tarihi dolduğu halde ara denetimi yapılamayan laboratuvarlar, İl Müdürlüğüne ara denetimin yapılması için başvuruda bulunabileceklerdir. Kapsam genişletme ve kısmi denetimler ise laboratuvarın yazılı müracaatı üzerine yapılacaktır.”* şeklinde ifade yer almaktadır. Katılımcılar 37. soruya laboratuvar kuruluşlarına verilen cezaların yeterli olmadığı yönünde cevap verirken, 39. soruya ise laboratuvar kuruluşlarına vize denetimi haricinde ara denetim yapılmadığı yönünde görüş vermişlerdir. Şayet denetim artmaz ise hatalar da tespit edilemez ve idari yaptırımlar ilgililere uygulanamaz.

Anketin 38. ve 41. sorularında katılımcılara; yapı denetim kuruluşları için yapılması gerekli olan yılda 2 büro, 6 şantiye denetiminin yeterli olup olmadığı, büro ve şantiye denetimi föylerinde sorulan soruların bir kuruluşun/yapının denetlenmesi için yeterli olup olmadığı sorusu ile yapı denetim kuruluşlarına yönelik yapılan, şantiye ve büro denetimlerinde, bütün mühendislik disiplinlerinden personelle denetimlerin gerçekleştiği, görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar 38. soruyu çoğunlukla “hayır yeterli değildir” yönünde cevaplamışlardır. 41. soruya ise yine çoğunlukla katılmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu cevaplardan anlaşıldığı üzere, taşra teşkilatında yeteri kadar denetime çıkacak teknik personel bulunmadığı anlaşılabilmektedir.

Anketin 40. sorusunda katılımcılara; şantiye denetimlerinde, yapıda kullanılan malzemelerin CE ve G işaretlemesinin olmaması durumunda, taşra teşkilatı personeli olarak, yapı malzemeleri şubesine bildirimde bulunduğu, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar 40. soruya çoğunlukla katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir. Daha önce de ifade edildiği üzere yapı malzemelerinin piyasa denetim ve gözetimine

dair mevzuat iş ve işlemleri Bakanlığa bağlı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü tarafından yapılırken üretici ve dağıtıcıya yönelik denetimler de Bakanlığın taşra teşkilatındaki yapı malzemeleri şubesi eli ile yürütülmektedir. Ancak yapı denetim ile ilgili mevzuat çalışmaları Bakanlığa bağlı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülürken laboratuvar ve yapı denetim kuruluşlarının denetimi ise Bakanlığın taşra teşkilatında görevli yapı denetim kuruluşları eli ile yürütülmektedir. Yapı denetim kuruluşlarına da CE ve G işaretlemesi olmayan yapı malzemelerinin ilgili kuruma bildirildiği görüşüne katılıp katılmadıkları yönünde soru sorulmuş ve kuruluştaki görevli teknik personellerde bu soruya katılmadıkları yönü ile cevap vermişlerdir. Bu cevaplar göstermiştir ki yapı malzemelerinin güvenli olup olmadığı hususuna ilgililerin gereken önemi vermedikleri gibi Bakanlık tarafından bile ilgili mevzuatta yapı malzemeleri şubesinin yapı malzemelerine yönelik denetim ve gözetim sorumlulukları olmasına rağmen, yapı denetim kuruluşları Ticaret ve Sanayi İl Müdürlüklerine yönlendirilmektedir.

Anketin 42. sorusunda katılımcılara, meslek odalarının, proje müelliflerine vermiş olduğu süreli mesleki men cezalarının yeterli olduğu, görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur.

Katılımcılar 42. soruya çoğunlukla katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir. Yapı denetim sisteminin ilk ayağı müelliflerin proje ve raporları yapmaları ile başlamaktadır. Müelliflerin tasarladıkları veya hazırladıkları proje ve raporlar yürürlükteki mevzuata, uygulama imar planına ve standartlara ne kadar uygun olursa, projelerin çizim aşamasından sonra gelen denetleme ve onaylama aşamalarında hatalar azalacaktır. Bu yüzden müelliflere kendi odaları tarafından verilecek mesleki kısıtlılıkların yeteri ölçüde yapılması sistemin işleyişine katkı sağlayacaktır.

Anketin 43. ve 44. sorularında katılımcılara; Bakanlık tarafından düzenlenen seminerlerin yeterli olduğu ile yapı denetim şubesi personelleri olarak, yapı denetim kuruluşu ve personellerinin, ilgili idarenin ruhsat ve yapı denetim biriminde çalışan teknik personellerinin, yapı müteahhitlerinin, yapı sahiplerinin, proje müelliflerinin, şantiye şeflerinin ve laboratuvar kuruluşu personellerinin tüm mevzuat ve standartlar hakkında gelen soru ve taleplerinde çözüm getirildiği ve bu mevzuat ve standartlara tam olarak hakim olunduğu, görüşlerine katılıp katılmadıkları, hususlarında sorular yöneltilmiştir.

Katılımcılar her iki soruyada çoğunlukla katılmadıkları yönünde cevap vermişlerdir. Bu cevaplar göstermiştir ki, Bakanlık yeteri kadar eğitim ve seminer vermeyerek taşra teşkilatında görevli olan teknik personellerin mesleki yetkinliklerinin artırılması hususunda eksik kalmaktadır.

Anketin 46, 47 ve 48. sorularında katılımcılara; teknik inceleme raporlarının, il çalışma birimince kısa sürede tamamlandığı ve sorumlular hakkındaki cezai işlemlerin yazışmalarının ivedilikle yapıldığı, ruhsat ve eklerine aykırı uygulamanın tespit edilmesi durumunda, yapı sahibi, şantiye şefi ve yapı müteahhiti hakkında işlem yapılması ve yapının durdurulması adına, ilgili idareye bildirimde bulunulduğunda, ilgili idarelerin imar mevzuatının gereklerini derhal yerine getirdiği görüşlerine katılıp katılmadıkları ile ilgili idarelerin, yapı denetim kuruluşlarının yaptığı iş ve işlemlerde veya denetledikleri yapıda herhangi bir aykırılık tespit etmeleri durumunda, yapı denetim kuruluşlarının denetlenmesi yönü ile konuyu hemen Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirildiği, hususunda sorular yöneltmiştir.

Katılımcılar anketin 46. ve 47. sorularına çoğunlukla katılmadıkları yönünde cevap verirken 48. soruya ise “hayır düşünmüyoruz” yönünde cevap vermişlerdir. Bu cevaplarla sistemin yürütülmesinde kilit rol oynayan ruhsat düzenleyen idarelerin bir çok mevzuat hükmünden haberdar olmadığı gibi uygulamaların nasıl yapılacağı hususlarında da bilgi sahibi olmadıkları düşünülmektedir. Bunun nedeni olarak da tecrübesiz personel istihdam edilmesi veya personellerin sürekli belediyelerin diğer birimlerinde görev almaları sağlanarak her seferinde yapı ruhsat ve imar şubelerinde farklı personel görevlendirmelerinden kaynaklandığı da düşünülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tez çalışmasında Van ili ve ilçelerinde yapı denetim kuruluşunda görevli proje ve uygulama denetçileri, uygulama denetçileri ve yardımcı kontrol elemanları (mimar, inşaat mühendisi, elektrik mühendisi, makine mühendisi, teknik öğretmen (İnşaat, makine, elektrik), yüksek tekniker, tekniker (İnşaat, elektrik, makine), teknisyen (inşaat, makine, elektrik) ile yapı denetim sisteminde en önemli rolleri olduğu düşünülen proje müellifleri, şantiye şefleri, yapı müteahhitleri, ruhsat düzenleyen idarelerdeki yapı denetim ve yapı ruhsat servisindeki teknik ve idari personellerin, yapı malzemeleri laboratuvarında görevli idari ve teknik kadronun ve de Bakanlığın taşra teşkilatı olan Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nde yapı denetim biriminde görevli teknik personelin görev ve sorumlulukları çerçevesinde mevcut sistemin işleyişi ve olası çözümler hakkındaki görüşleri anket soruları metodu ile derlenmiştir. Yine bu tez kapsamında diğer tezlerden farklı olarak 1/1/2019 tarihi itibari ile yapı denetim ve imar mevzuatında yapılan revizyonlar üzerinden gidilmiştir. Yapılan anket çalışmaları neticesinde ulaşılan sonuçlar aşağıda özetlenmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Ülkemizde yapılacak tüm yapıların mühendislik hizmeti almalarının sağlanması adına yapı sahiplerinin bilinçlenmesine yönelik kamu spotları hazırlanarak yapı ruhsatı alınmadan yapıların yapılamayacağı hususunda halkın bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Bakanlıkta imar ve yapı denetim iş ve işlemlerin yürütüldüğü Yapı İşleri Genel Müdürlüğü ile Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün beraber çalışması ve mevzuat düzenleme noktasında fikir birliğinin sağlanması adına, bu iki genel müdürlük tek bir müdürlük haline getirilmelidir.

Ruhsat düzenleyen idarelerin siyasi kurumlar olması ve oy kaybı yaşanacağı düşüncesi ile belediyelerdeki imar ve yapı kontrol müdürlükleri ile imar planlarının yapılması ile ilgili tüm birimlerin belediyelerden alınarak, devlet tarafından ayrı bir genel müdürlük veya Bakanlığın altında toplanması sağlanmalıdır. Şayet yapı ruhsatı ile imar işleri belediyelerde kaldığı sürece, kaçak yapı ile mücadele edilemeyeceği gibi, kaçak yapıların tüm alt yapı hizmetlerinden faydalandırılmasının da önüne geçilemeyecektir. Ayrı bir Bakanlık veya genel müdürlük çatısı altında yapı ve imar

işlerinin yürütülmesi hedefine ulaşılır ise Ülkemizdeki her yapının mühendislik hizmeti alması sağlanarak hem kaçak yapı ile mücadele edilecek hem de maddi imkanları kısıtlı olan vatandaşlarımız için yapı ruhsatı ve yapı denetim hizmetleri için gerekli olan paranın da devlet eli ile sağlanarak can ve mal güvenliğinin temini noktasında tüm vatandaşlar kaliteli ve afetlere dayanıklı yapılarda oturma imkanı bulacaklardır.

Bakanlık tarafından yapı denetim hakkeşleri ile alınan % 3'lük pay ile UYDS üzerinden yapılan iş ve işlemlere dair alınan kontör bedellerinden vazgeçilmeli ya da bu bedelleri TMMOB ve ticaret sanayi odaları ile beraber işbirliği yaparak, yapı denetim sistemi içerisinde yer alan proje müelliflerine, şantiye şeflerine, yapı müteahhitlerine, yapı denetim kuruluşunda görevli teknik personellere, ilgili idarelerdeki teknik ve idari personellere, laboratuvar kuruluşlarında görevli teknik personellere ve Bakanlığın taşra teşkilatındaki yapı denetim şubesi personellerine mesleki eğitim verilmesi hususunda kullanımı sağlanmalıdır.

Proje müellifi jeoloji mühendisi tarafından hazırlanan zemin etüt raporunun, yapı denetim kuruluşlarının dışarıdan hizmet satın alarak incelenmesi ve denetlenmesi hükmü kaldırılarak yapı denetim kuruluşlarının asgari istihdam etmeleri gereken çekirdek personel tanımının içerisinde yer alan mimar ile inşaat, elektrik ve makina mühendisleri proje ve uygulama denetçileri ile birlikte jeoloji mühendisi 'proje denetçisi' tanımının da getirilerek, kuruluşların bu personeli de bünyelerinde bulundurmaları zorunlu hale getirilmelidir.

Şantiye şefliğinin yapı denetim sistemi içerisinde genelde proje müellifleri tarafından yürütüldüğü ve sistem içerisinde imzacı rolü ile bulunduğundan, şantiye şeflerinin, UYDS üzerinden elektronik ortamda belirlenmesi, ayrıca iş yüzdelerine göre 3 meslek mensubundan personelin görevlendirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca, şantiye şeflerine uygulanan idari yaptırımların Bakanlık tarafından yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Bakanlık tarafından yapılan revizyonla bürokrasinin azaltılması hedeflenerek yapı ruhsatı ile yapı kullanım izin belgelerinden teknik personellerin imzaları kaldırılmıştır. Ancak bürokrasinin azaltılması imzaların kaldırılması ile değil bilişim ve dijitalleşme çağının gerekleri gözönüne alınarak ve de 18/07/2019 tarihinde onaylanan Onbirinci Kalkınma Planının (2019-2023) '*inşaat, mühendislik-mimarlık, tekmin müşavirlik ve müteahhitlik hizmetleri*' başlığı altında "*yapı denetim sistemi*

iyileştirilerek teknolojik uyum kapasitesi güçlendirilecektir.” şeklinde ifade edilen maddenin gerekleri yerine getirilerek, bürokrasinin tamamında elektronik imza sürecine geçilmesi ve sadece yapı ruhsatı veya yapı kullanma izin belgelerinde isimleri olan teknik ve idari personellere dijital imza getirilmesinin yanında yapı ruhsatı ve yapı denetim için hazırlanması ve imzalanması gereken bütün belgelerin dijital ortamda ilgililerince imzalanarak elektronik arşiv olarak depolanması sağlanarak bürokratik işlemlerin azaltılması hedeflenmelidir.

Şantiyelerden alınan taze beton numunelerine getirilen çip zorunluluğu yani EBİS'in, sadece taze beton numuneleri ile sınırlı kalmayıp, beton çelik çubuk ve karot numunelerine de bu sistem gibi bir düzenleme getirilmesi yönü ile çalışma yapılmalıdır. Örneğin kamera ve konum doğrulaması yaptırılarak numune alımı işlemi yapılarak karot ve beton çelik çubuklarda da usulsüz ve aykırı numune alımlarının önüne geçilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca EBİS sonuçlarının Onbirinci Kalkınma Planının (2019-2023) amaç ve kapsamı doğrultusunda, e-devlet platformuna koyularak yapı sahiplerinin satın aldıkları veya alacakları evin beton sonuçlarını ve sonuçların ilgili standartları sağlayıp sağlamadığı hususlarını elektronik ortamdan görülmesi sağlanmalıdır.

Ruhsat düzenleyen idarelerde yapı ruhsatı, yapı kullanma izin belgeleri ile yapı denetim iş ve işlemleri ayrı iki birim olan yapı kontrol ve imar ve şehircilik müdürlükleri ile yürütüldüğünün bilinmesi ile birlikte, MAKS ve UYDS gibi ayrı iki Bakanlık tarafından yürütülen bu sistemlerin birbiri ile entegrasyonu sağlanmalı ve yapı denetim sisteminde % 100 seviyesinde olmayan hiçbir yapı için yapı kullanma izin belgesinin düzenlenmemesi hususunda MAKS ve UYDS'nin aynı anda hata vermesi uygulamasına geçilmelidir.

MAKS ve UYDS'nin entegrasyonunun yanında, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile Tapu Müdürlüklerinin de tamamının aynı entegrasyon içinde yer alarak, yapı denetim hizmetleri tamamlanmamış hiçbir yapının alınıp satılmasının mümkün olamaması ile yapı denetim ve malzeme laboratuvarları kuruluşlarında görevli tüm teknik personeller ile şantiye şeflerinin sosyal güvencelerinin yaptırılıp yaptırılmadığında SGK tarafından takibi yapılmalıdır. Ayrıca sistemde görevli tüm teknik personellerin maaşları ile ilgili Bakanlık tarafından taban aylık belirlenmeli ve bu

ücretin altında personellerin maaşları ödenmemeli ayrıca bu ücretler üzerinden sosyal güvenlik primlerinin yatırılması sağlanmalıdır.

Onbirinci Kalkınma Planının (2019-2023) vizyonu doğrultusunda Bakanlık tarafından yayımlanan tüm yapı denetim ve imar mevzuatı ile bu mevzuatın uygulanması için yazılan tüm yazıların, paydaşların tamamına elektronik tebligat (kep vb.) sistemine geçilerek gönderilmesi sağlanmalıdır.

Çalışma ve İş Kurumu Müdürlükleri ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinde görevli personellerin koordineli çalışarak inşaatlarda denetimler yapılmalı, MYK belgesi olmayan ustaların çalıştırılmamasının önüne geçilmelidir.

Kat Mülkiyeti Kanunu'nda arsa durumunda olan bir yapıya kat irtifak projesi düzenlenip bağımsız bölümler oluşturularak alınıp satılması sağlanmaktadır. Ancak çoğu yapı daha tamamlanmadan yapı müteahhiti ekonomik nedenlerden dolayı o işi bırakmaktadır. Bunun önüne geçilmesi adına kat irtifakı kurulacak yapılarda yapı müteahhitlerinin tapu müdürlüklerine teminat verme zorunluluğu getirilmeli yapı sahiplerinin mağduriyetleri bu teminattan karşılanması sağlanmalıdır.

Üniversitelerin tüm mühendislik ve mimarlık disiplinlerindeki bölümlerinde, o mühendislik bölümüne ait yürürlükteki standart ve mevzuatın tamamının ders içeriklerine eklenmesi ve bütün üniversitelerde aynı eğitimin verilmesi amaçlanmalıdır.

Onbirinci Kalkınma Planının (2019-2023) 310.2 maddesinde belirtilen “*Oda ve borsalar tarafından üyelerine sunulan hizmetlere ilişkin hizmet standartları oluşturmalı sağlanacak, hesap verebilirlik ve şeffaflık mekanizmaları geliştirilecektir.*” hedefi doğrultusunda üyelerinin (proje müellifli ve şantiye şefleri) mesleki kısıtlılıklarının olup olmadığı, oda üyeliklerinin devam edip etmediği ile müelliflerin büro tescillerini yaptırıp yaptırmamaları hususları elektronik platformda, ilgili idarelerin, Bakanlığın ve de yapı denetim kuruluşlarının görmesi sağlanmalıdır. Taahhütname verme hükmü mevzuattan kaldırılmalı, elektronik ortamdan güncel olarak mesleki kısıtlılığı olan veya oda üyeliği devam etmeyen kişilerin sistemde yer almaması amaçlanmalıdır.

Meslek odalarına mevzuatta düzenleme getirilerek yapı denetim sistemi içerisinde bulunan tüm teknik personellere mesleki eğitim verilmesi zorunlu tutulmalıdır.

Ticaret ve sanayi odalarının mevzuatına düzenleme getirilerek yapı müteahhitlerine mesleki eğitim verilmesinin zorunlu tutulması sağlanmalıdır.

Proje müelliflerinin tamamına Bakanlık tarafından hazırlanacak bir mevzuat ile yetkin ve ya uzman mühendis tanımını getirilmeli, bu ünvanı olmayan müelliflerin proje çizme ve tasarlama iş ve işlemlerini yapmaması amaçlanmalıdır.

Yapı denetim kuruluşları için uygulanan idari yaptırımlardan tekröre esas yeni iş almaktan men cezası hükmünün Bakanlık tarafından yeniden düzenlenerek bu hüküm kaldırılmalıdır.

Yapı müteahhitlerinin, kaçak yapı yapmaları veya vergi ve sigorta borçlarının olması durumunda, ilgili idareler tarafından yapılması gereken iş ve işlemlerin Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine gönderilmesi ve yapı müteahhitlerinin yetki belge numarası iptali işlemlerinin ivedilikle yapılması için Bakanlık tarafından ilgili idarelere bu husus sürekli anlatılmalı ve bu işlemleri yapmayan belediyelere yaptırımlar uygulanmalıdır.

Bakanlık, imar affı, imar barışı veya elektrik su affı vb. uygulamalardan vazgeçmeli, bunun yerine Ülkemizdeki her yapının mühendislik hizmeti almasını birinci hedef haline getirmelidir.

Yapı malzemelerine yapılan piyasa gözetimi ve denetimlerin arttırılarak (CE ve G), Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerindeki yapı malzemeleri şubesi ile yapı denetim şubelerinin beraber etkin denetimler yapması sağlanmalıdır.

Hazır beton kuruluşlarına malzeme şubesi tarafından yapılan denetimler sonucu numunelerin düşük çıkması ile kesilen idari para cezasının arttırılması ayrıca 4 defa sonuçların kötü çıkması durumunda tesisin kapatılması hükmünden vazgeçilerek bu mevzuata daha ağır şartlar getirilerek 1 veya 2 defa sonuçların kötü çıkması durumunda tesisin kapatılması yönünde mevzuatta düzenleme yapılmalıdır. Ayrıca kaçak yapı ile mücadele kapsamında mevzuatta düzenleme yapılarak hazır beton kuruluşlarının kaçak ve ruhsatsız yapılara beton döküm işini yapmaması hükmü getirilmelidir.

Yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırma şartlarına yapı müteahhitlerinin mesleki yeterlilikleri hükmü getirilmelidir. Sadece firmaların ekonomik ve mali yeterlilik ile teknik ve mesleki personel iş gücü şartlarının yanında, ilgi tüzel kişiliğin yetkilisinin ve ya gerçek kişinin müteahhitlik mesleğindeki yetkinliğide şartlar arasında olmalıdır.

Sonuç olarak; Bakanlığın inovasyon ve dijitalleşme çağından faydalanarak yapı denetim ve imar mevzuatında görevleri tanımlanan tüm kurum/kuruluş ve kişilere en iyi şekilde yapı denetim sistemini ve yapı ruhsatına dair iş ve işlemleri anlatmalı, teknik

personellerin mesleki yetkinliklerini en üst düzeye çıkarmalı, Ülkemizdeki her yapının mühendislik hizmeti almasını, çağdaş, bilimsel ilkelere ve standartlara uygun afetlere dayanıklı yapı yapılması noktasında ilerleme kaydetmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Açıkel, D.Ali. 1998. *Yapı Denetiminin Kalite Üzerine Etkisi ve Konya Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Akbıyıklı, R., Opçin, G., Akdemir, M. ve Gündüz, E. 2017. *Türkiye’de yapı denetim kavramı, amacı, yasal dayanağı ve uygulamaları üzerine bir inceleme*. Uluslararası Katılımlı 7. İnşaat Yönetimi Kongresi, 217-229.
- Anonim, 1965. 644 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu (1965), Resmi Gazete 23 Haziran 1965. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.634.pdf> Erişim tarihi: 12/07/2019.
- Anonim, 1985. 3194 sayılı İmar Kanunu (1985), Resmi Gazete 3 Mayıs 1985. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3194.pdf> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2001. 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun (2001), Resmi Gazete 1 Temmuz 2001. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4708.pdf> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2003. 4857 sayılı İş Kanunu (2003), Resmi Gazete 22 Mayıs 2003. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2006. 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun (2006), Resmi Gazete 21 Eylül 2006. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5544.pdf> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2008. Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliği (2008), Resmi Gazete 5 Şubat 2008. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.11951&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=> Erişim tarihi:29/07/2019.
- Anonim, 2010. Yapı Müteahhitlerinin Kayıtları ile Şantiye Şefleri ve Yetki Belgeli Ustalar Hakkında Yönetmelik (2010), Resmi Gazete: 16 Aralık 2010 R.G.Sayı: 27787.
- Anonim, 2012a. 6331 sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu (2012), Resmi Gazete 20 Haziran 2012. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6331.pdf> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2012b. İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği, Resmi Gazete: 26 Aralık 2012 R.G.Sayı: 28509.
- Anonim, 2012c. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği (2012), Resmi Gazete 2 Ekim 2012. <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.16650&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=28924> Erişim tarihi:29/07/2019.
- Anonim, 2013. Yapı Malzemeleri Yönetmeliği (2013), Resmi Gazete 10 Temmuz 2013. <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=7.5.18568&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=> Erişim tarihi:10/07/2019.
- Anonim, 2014a. Ahşap ve Ön Yapımlı Çelik ile Alüminyum Alaşımli Bileşenlerden Oluşan Dış Cephe İş İskelelerine Dair Tebliğ, Resmi Gazete: 19 Eylül 2014 R.G.Sayı: 29124.

- Anonim, 2014b. Yapı Mütahhithlerinin Yetki Belgesi Numaralarının İptal Edilmesi İle Şantiye Şefleri Hakkında Yapılacak İşlemlere İlişkin Usul ve Esaslara Dair Tebliğ, Resmi Gazete: 27 Aralık 2014 R.G.Sayı: 29218.
- Anonim, 2016. Yapı Denetim Kuruluşları ile Laboratuvarların Faaliyetlerinin Denetlenmesi, İdari Müeyyide Uygulanması ve İdari Para Cezalarının Tahsil Edilmesinin Usul ve Esaslarına Dair Tebliğ, Resmi Gazete: 28 Şubat 2016 R.G. Sayı: 29638.
- Anonim, 2017. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği (2017), Resmi Gazete 3 Temmuz 2017. <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.23722&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch> Erişim tarihi: 26/07/2019.
- Anonim, 2018a. 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun Kapsamında Denetimi Yürütülen Yapılara Ait Taze Betondan Numune Alınması, Deneylelerinin Yapılması, Raporlanması Süreçlerinin İzlenmesi ve Denetlenmesine Dair Tebliğ, Resmi Gazete: 18 Aralık 2018 R.G.Sayı: 30629.
- Anonim, 2018b. Bakanlar Kurulu Kararı (2018), Türkiye Deprem Tehlike Haritası ve Parametre Değerleri Hakkında Karar. Resmi Gazete 18 Mart 2018 (Mükerrer).
- Anonim, 2018c. TS 10970 Formlar-Yapı Kullanma İzin Belgesi Standardına ve TS 8737 “Yapı Ruhsatı” Standardına İlişkin Tebliğ, Resmi Gazete: 2 Mayıs 2018 R.G.Sayı: 30409 (Mükerrer).
- Anonim, 2018ç. Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği (2018), Resmi Gazete 18 Mart 2018. <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.24468&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=T%C3%BCrkiye%20Bina%20Deprem%20Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2018d. Yapı Kayıt Belgesi Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Tebliği, Resmi Gazete: 6 Haziran 2018 R.G. Sayı: 30443.
- Anonim, 2018e. Yapı Sahipleri İle Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmesi İmzalayacak Yapı Denetim Kuruluşlarının Elektronik Ortamda Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Tebliğ, Resmi Gazete: 29 Aralık 2018 R.G.Sayı: 30640.
- Anonim, 2019a. Coğrafya ve Harita, Erişim adresi: <http://cografyaharita.com> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019b. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Erişim adresi: <http://www.csb.gov.tr> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019c. Danıştay Altıncı Daire 2018/5260 Esas Nolu Karar, 17 Nisan 2019.
- Anonim, 2019ç. İmar Barışı, Erişim adresi: <https://imarbarisi.csb.gov.tr/> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019d. E-Devlet Kapısı, Erişim adresi: <https://giris.turkiye.gov.tr/Giris/> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019e. Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak 2019 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ (2019), Resmi Gazete 16 Mart 2019. R.G. Sayısı: 30716.
- Anonim, 2019f. Mesleki Yeterlilik Kurumu, Erişim adresi: <https://www.myk.gov.tr//> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019g. Mesuliyet, Türk Dil Kurumu, <http://tdk.gov.tr/> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019ğ. Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik (2019), Resmi Gazete 2 Mart 2019. R.G. Sayısı: 30702.

- Anonim, 2019h. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı, Erişim adresi: <https://www.afad.gov.tr/> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019ı. T.C. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Mekansal Adres Kayıt Sistemi, Erişim adresi: <https://maks.nvi.gov.tr/> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019i. Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği Kapsamında Yapılacak Tasarım Gözetimi ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Tebliğ, Resmi Gazete: 11 Ocak 2019 R.G.Sayı: 30652.
- Anonim, 2019j. Ulusal Yapı Denetim Sistemi, Erişim adresi: <https://uyds.yds.gov.tr/> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019k. Yapı Denetim ve Deprem Mühendisliği Derneği, Erişim adresi: <http://www.yapidenetimvedeprem.org.tr/> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019l. Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelik (2019), Resmi Gazete: 2 Mart 2019 R.G.Sayı:30702, <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.31301&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=yap%C4%B1%20m%C3%BCteahhitleri> Erişim tarihi: 10/07/2019.
- Anonim, 2019m. Zemin ve Temel Etüdü Uygulama Esasları ve Rapor Formatına Dair Tebliğ, Resmi Gazete: 9 Mart 2019 R.G.Sayı: 30709.
- Demir, M.Ş. 2017. *Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Yapı Denetimi Uygulaması ve Yeni Bir Yapı Denetimi Modeli Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adıyaman.
- Doğan, A. 2013. *Ankara'da Yapı Denetim Sorunlarının Belirlenmesiyle İlgili Bir Saha Çalışması*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdil, B. 2017. Why RC Buildings Failed in the 2011 Van, Turkey, earthquakes: construction versus design practices. *Journal of Performance of Constructed Facilities*, **31**(3): 04016110.
- Erdil, B. 2018. 2011 Van earthquakes: design vs construction. *Disaster Science and Engineering*, **4**(1): 1-11.
- Karahan, A.Y. 2008. *İstanbul'da Faaliyet Gösteren Yapı Denetim Şirketlerinin Uygulamaya Yönelik Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerilerine Yönelik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karaoğlu, E. 2011. *4708 Sayılı Yapı Denetim Kanununun Denetimdeki Verimliliği*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- KHK 595, *Yapı Denetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*. 3 Şubat 2000.
- KHK 644, *Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*. 4 Temmuz 2011.
- Kural, R. 2015. *İnşaat Sektöründe Yapı Denetimi ve Afyonkarahisar İlindeki Uygulamaların Araştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Kural, R., Ünal, O. 2015. İnşaat sektöründe yapı denetimi ve Afyonkarahisar ilindeki uygulamaların araştırılması, *Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, **15**(3):1-10.

- Özdemir, H. 2018. *Problems of Building Inspection Companies and Problems in The Construction Inspection System: Muğla Example*, Master of Science Thesis, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Özkan, G. 2005. *Türkiye’de Yapı Denetim Sistemi ile İlgili Yaklaşımlar*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Pala, M., Demir, M.Ş. 2017. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yapı denetimi uygulamasında karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri, *ADYU Mühendislik Bilimleri Dergisi* 6: 20-33.
- Sakallı, F. 2008. *Yapı Denetim Sisteminde Yaşanan Sorunlar, 4708 Sayılı Yapı Denetim Hakkında Kanun’daki Eksiklikler ve Çözüm Önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2019), *11. Kalkınma Planının Onaylandığına İlişkin Karar* (2019-2023) Resmi Gazete: 23 Temmuz 2019 R.G.Sayı: 30840 (Mükerrer).
- Tercan, B. 2018 1948’den bugüne imar afları, *Mimarlık Dergisi*, *Mimarlık* 403:20-26.
- Tunç, G., Tanfener, T. 2016, *2007 ve 2018 Türkiye bina deprem yönetmeliklerinin örneklerle mukayesesi*. (Ankara).
- Uçar, S. 2018. *Yeni deprem yönetmeliği’nin beton ile ilgili getirdiği düzenlemeler (article makale)* (73-74).
- Ünal, C. 2017. *Yapı Denetim Firmalarının Sorunlarının Belirlenmesi ve Adana Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Yağız, S. 2019. *Türkiye’de Yapı Denetimi Uygulaması ve Konut Niteliğine Etkisi: Bursa Alan Araştırması*, Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Yılmaz, M., 2015. Türkiye’de kırsal nüfusun değişimi ve illere göre dağılımı (1980-2012), *Doğu Coğrafya Dergisi*: 33.
- Yüksek Fen Kurulu Karar ve Görüşler (2005-2015), Ankara-2015.

EKLER

Ek 1. Anket Soru ve Cevapları

1. Yapı Denetim Kuruluşları ve Kuruluşlarda Görevli Teknik Personeller Yönü ile (<https://forms.gle/2SnoxQsb2fhgYszd9>);

Soru 1: Anketin 1. sorusunda katılımcıların yaş aralığı sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 42,4'ü	23-27 yaş aralığında	(53 kişi),
	% 28'i	28-32 yaş aralığında	(35 kişi),
	% 12'si	33-37 yaş aralığında	(15 kişi),
	% 8,8'i	38-42 yaş aralığında	(11 kişi),
	% 4,8'i	48-52 yaş aralığında	(6 kişi),
	% 4'ü	18-22 yaş aralığında	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 2: Anketin 2. sorusunda katılımcıların eğitim durumu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 80,8'i	Lisans	(101 kişi),
	% 11,2'si	Önlisans	(14 kişi),
	% 8'i	Yüksek Lisans	(10 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 3: Anketin 3. sorusunda katılımcıların cinsiyeti sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 80,8'i	Erkek	(101 kişi),
	% 19,2'si	Bayan	(24 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 4: Anketin 4. sorusunda katılımcıların mesleği sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 40,8'i	İnşaat Mühendisi	(51 kişi),
	% 18,4'ü	Makina Mühendisi	(23 kişi),
	% 16,8'i	Mimar	(21 kişi),
	% 11,2'si	Tekniker	(14 kişi),
	% 8'i	Elektrik /Elektrik-Elektronik Mühendisi	(10 kişi),
	% 4,8'i	Teknik Öğretmen	(6 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 5: Anketin 5. sorusunda katılımcıların yapı denetim kuruluşundaki görevleri sorulmuştur (uygun olanların tümünü işaretleyin).

Katılımcıların;	% 58,4'ü	Yardımcı Kontrol Elemanı Mimar/Mühendis	(73 kişi),
	% 31,2'si	Şirket Sahibi/Müdürü veya Ortağı	(39 kişi),
	% 20'si	Proje ve Uygulama Denetçisi	(25 kişi),
	% 16'sı	Yardımcı Kontrol Elemanı Teknisyen /Tekniker/Teknik Öğretmen	(20 kişi),
	% 5,6'sı	Uygulama Denetçisi	(7 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 6: Anketin 6. sorusunda katılımcıların mesleki tecrübeleri sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 46,4'ü	1-3 yıl	(58 kişi),
	% 18,4'ü	4-6 yıl	(23 kişi),
	% 12'si	10- 12 yıl	(15 kişi),
	% 9,6'sı	7-9 yıl	(12 kişi),
	% 8,8'i	16-18 yıl	(11 kişi),
	% 4,8'i	25 yıldan fazla	(6 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 7: Anketin 7. sorusunda katılımcıların şuan çalıştıkları yapı denetim kuruluşundaki çalışma süreleri sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 45,6'sı	1-3 yıl	(57 kişi),
	% 31,2'si	1 yıldan az	(39 kişi),
	% 23,2'si	4-6 yıl	(29 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 8: Anketin 8. sorusunda katılımcıların yapı denetim kuruluşlarında toplam çalışma sürelerinin ne kadar olduğu sorulmuştur (şuan ki çalıştıkları kuruluştan hariç olarak belirtiniz) (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 56,8'si	Şuanki çalıştığım kuruluştan başka, herhangi bir yapı denetim kuruluşunda çalışmadım.	(71 kişi),
	% 22,4'ü	1-3 yıl	(28 kişi),
	% 12,8'i	1 yıldan az	(16 kişi),
	% 4,8'i	10-12 yıl	(6 kişi),
	% 3,2'si	7-9 yıl	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 9: Anketin 9. sorusunda katılımcılara çalıştıkları yapı denetim kuruluşundan ne kadar maaş aldıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 31,2'si	Maaş almıyorum (kuruluş ortağı veya müdür olanlar için)	(39 kişi),
	% 31,2'si	1500-2000 TL arası	(39 kişi),
	% 17,6'sı	2500-3000 TL arası	(22 kişi),
	% 11,2'si	1000-1500 TL arası	(14 kişi),
	% 8,8'i	2000-2500 TL arası	(11 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 10 : Anketin 10. sorusunda katılımcılara; yapı denetim kuruluşundan önce müelliflik, yapı müteahhitliği ve ya şantiye şefliği görevlerinde bulunup bulunmadıkları sorulmuştur (uygun olanların tümünü işaretleyin).

Katılımcıların 10. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Proje müellifliği	60 kişi	% 48
Hiçbiri	54 kişi	% 43,2
Şantiye şefliği	39 kişi	% 31,2
Yapı müteahhitliği	12 kişi	% 9,6

Soru 11: Anketin 11. sorusunda katılımcılara; yapı denetim kuruluşunda aktif olarak mı görev yaptıkları, yoksa sadece diplomalarını mı kullandıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 87,5'i	Aktif çalışıyorum	(105 kişi),
	% 12,5'i	Diplomam kullanılıyor	(15 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 12 : Anketin 12. sorusunda katılımcılara; “1/1/2019 tarihinden itibaren UYDS üzerinden, elektronik dağıtım ile kuruluşunuza gelen iş var mı? ve ya yapı sahibi ile imzaladığınız sözleşme var mı?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 100'ü	Evet	(125 kişi),
-----------------	---------	------	-------------

cevabını vermişlerdir.

Soru 13: Anketin 13. sorusunda katılımcılara; “Yapı sahipleri tarafından, Mal Müdürlüklerine/Muhasebe Müdürlüklerine, yatırılması gereken yapı denetim hizmet bedeli tutarları yapı müteahhidi tarafından yatırılmaktadır. Yapı müteahhitleri de bu yüzden yapı denetim kuruluşundan mevzuata aykırı bir şekilde indirim talep etmektedirler.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 76,8'i	Kesinlikle Katılıyorum	(96 kişi),
	% 23,2'si	Katılıyorum	(29 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 14: Anketin 14. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 26. maddesinde 29/12/2018 tarihinde yapılan değişiklik ile her yıl 1 Ocak tarihinden geçerli olmak üzere yapı sınıfları, birim maliyet kapsamında gruplandırılmıştır. Bu birim maliyetlerin, 2019 yılı açıklanan yapı sınıflarına göre, Bakanlık tarafından yüksek (III. Sınıf A ve B Grubu: 1.215,00.-TL, IV. Sınıf A,B,C grubu=2.410,00 TL gibi) belirlenmiştir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 72,8'i	Kesinlikle Katılmıyorum	(91 kişi),
	% 12'si	Katılmıyorum	(15 kişi),
	% 8'i	Kararsızım	(10 kişi),
	% 4'ü	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 3,2'si	Kesinlikle Katılıyorum	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 15: Anketin 15. sorusunda katılımcılara; “1/1/2019 tarihinden sonra, yapı denetim hizmet bedelinin, yüksek olması sebebiyle, yapı sahibinin/yapı müteahhidinin itirazı ile karşılaştınız mı?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 100'ü	Evet	(125 kişi),
-----------------	---------	------	-------------

cevabını vermişlerdir.

Soru 16: Anketin 16. sorusunda katılımcılara; “1/1/2019 tarihinden sonra yapı ruhsatı alınan bir yapı da, yapı sahiplerinin/yapı müteahhitlerinin, hizmet kalitesine verdiği önemde, bir artış izlenmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 48,8'i	Kesinlikle Katılmıyorum	(61 kişi),
	% 24'ü	Katılmıyorum	(30 kişi),
	% 16'sı	Kararsızım	(20 kişi),
	% 11,2'si	Katılıyorum	(14 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 17: Anketin 17. sorusunda katılımcılara; “İnşaat yapılacak yerin tapu senesinde görülen yapı sahibinin, ayrıca o işin yapı müteahhidi ise, o işteki denetim kabiliyetimiz azalmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 73,6'sı	Kesinlikle Katılıyorum	(92 kişi),
	% 26,4'ü	Katılıyorum	(33 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 18: Anketin 18. sorusunda katılımcılara; “1/1/2019 tarihinden önce veya sonra, yapı denetim hizmeti vereceğiniz yapı da, yapı ruhsatı alınıncaya kadar ki süreçte, bürokratik işlemler yapı sahibi/yapı müteahhidi tarafından takip edilmesi gerekirken, kuruluşunuz tarafından takip edilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 48,8'i	Kesinlikle Katılıyorum	(61 kişi),
	% 47,2'si	Katılıyorum	(59 kişi),
	% 4'ü	Kararsızım	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 19: Anketin 19. sorusunda katılımcılara; “Yapı ruhsatına esas projeler incelenirken ve proje kontrol formu düzenlenirken, yapı denetim kuruluşunun ilgili teknik personelleri, yürürlükte bulunan, belediyelerin uygulamadaki imar planı ve notlarına, binaların yangından korunması hakkında yönetmeliğe, TSE standartlarına (TS 500, TS 498 vb.) erişebilirlik standardına, (TS 9111) sığınak yönetmeliğine, otopark yönetmeliğine, binalarda enerji performansı yönetmeliğine, zemin ve temel etüdü uygulama esasları ve rapor formatına, mühendislik proje düzenleme esaslarına, Türkiye bina deprem yönetmeliğine, Türkiye bina deprem yönetmeliği kapsamında yapılacak tasarım gözetimi ve kontrolü hizmetlerine dair tebliğe, planlı alanlar imar yönetmeliğine, elektrik iç tesisatları yönetmeliği ile tüm standart ve mevzuata hakimdir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 36’sı	Katılmıyorum	(45 kişi),
	% 35,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(44 kişi),
	% 12,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(16 kişi),
	% 8’i	Katılıyorum	(10 kişi),
	% 8’i	Kararsızım	(10 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 20: Anketin 20. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşunda görevli teknik personeller, mimar ve mühendisler odası ile Bakanlıkların düzenlediği eğitimlere sürekli katılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 42,4’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(53 kişi),
	% 40,8’i	Katılmıyorum	(51 kişi),
	% 8,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(11 kişi),
	% 8’i	Katılıyorum	(10 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 21: Anketin 21. sorusunda katılımcılara; “25/12/2018 tarihinden sonra uygulamaya konulan EBİS’e göre, çipli alınan taze beton numunelerinin 7 ve 28 günlük kırılmalarında, ilgili standartlara göre sonuçlar düşük çıkmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 37,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(47 kişi),
	% 32’si	Katılıyorum	(40 kişi),
	% 23,2’si	Katılmıyorum	(29 kişi),
	% 7,2’si	Kararsızım	(9 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 22: Anketin 22. sorusunda katılımcılara; "EBİS’e göre çipli alınan taze beton numunesinin, şantiye çıkış ve küremeye tabi işlemlerinde el terminalinin istediği onay işlemlerinde sorun yaşanmaktadır." görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 35,2’si	Katılıyorum	(44 kişi),
	% 33,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(42 kişi),
	% 23,2’si	Katılmıyorum	(29 kişi),
	% 4’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 4’ü	Kararsızım	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 23: Anketin 23. sorusunda katılımcılara; “21. soruya istinaden, 7 ve 28 günlük beton dayanım sonuçlarının, talep edilen beton sınıfının dayanım sonuçlarını sağlamamasını, neye bağlamaktasınız?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcıların çoğunluğu;

- 1) Hazır beton tesislerinin standartlara uygun beton üretmemesi,
- 2) Şantiyede beton iyi yerleşsin diye usta işçi tarafından betona su katılması,
- 3) Taze beton numunesi içerisine yerleşen çip olmadan önce beton sonuçlarına yapı malzemeleri laboratuvarı tarafından manuel müdahale edilmesi, yönünde,

cevaplarını vermişlerdir.

Soru 24: Anketin 24. sorusunda katılımcılara; “EBİS’e göre alınan taze beton numune sonuçlarının standartlara uygun sonuç vermemesi durumunda yapılardan karot numunesi alınmaktadır. İlgili idarelerde görevli teknik personeller karot numunelerinin ilgili standartlara göre değerlendirilmesi yönünde hiç bir sorun yaşamamaktadır. İlgili personeller standartlara tam olarak hakimdir. (TS EN 13791 (Nisan 2010), TS EN 12504-1 vb.)” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 53,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(67 kişi),
% 42,4’ü	Katılıyorum	(53 kişi),
% 4’ü	Katılmıyorum	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 25: Anketin 25. sorusunda katılımcılara; “Sorumluluğunuzda bulunan yapı ile ilgili olarak, beton dökümü esnasında, muhakkak ilgili denetim personeli eşliğinde taze beton dökümü yapılmakta olup, yapı malzemeleri laboratuvarı ile birlikte muhakkak şantiye deneyleri (numune alma slump (çökme) deneyi, taze hazır betonun sıcaklığının tayini deneyi) yapılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 34,4’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(43 kişi),
% 24’ü	Katılıyorum	(30 kişi),
% 18,4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(23 kişi),
% 12’si	Kararsızım	(15 kişi),
% 11,2’si	Katılmıyorum	(14 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 26: Anketin 26. sorusunda katılımcılara; "4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun" 'Yapı denetim kuruluşları ve görevleri' başlıklı 2. maddesinin (e) numaralı bendinde belirtilen hüküm gereği yapıda kullanılacak bütün malzemelerin CE ve G işaretlemesine uygun olup/olmadığı tarafınızdan kontrol edilmekte, aksi bir durumda ilgili kurum/kuruluşlara bildirim yapmaktasınız.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 60’ı	Kesinlikle Katılmıyorum	(75 kişi),
% 36’sı	Katılmıyorum	(45 kişi),
% 4’ü	Katılıyorum	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 27: Anketin 27. sorusunda katılımcılara; “4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un”, 'yapı denetim kuruluşları ve görevleri' başlıklı 2. maddesinin (f) numaralı bendinde belirtilen hüküm gereği, iş güvenliğine uymayan ve yetki belgeli usta çalıştırmayan, yapı müteahhidi ve şantiye şefi hakkında, ilgili kurum kuruluşlara bildirimde bulunulmakta ve iş müfettişi çağrılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 76,8’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(96 kişi),
% 19,2’si	Katılmıyorum	(24 kişi),
% 4’ü	Kararsızım	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 28: Anketin 28. sorusunda katılımcılara; “Yapı malzemesi laboratuvarları tarafından, inşaat mahallinden alınan beton çelik çubuklarda, her çaptan, her sınıf ve tipteki partiden ve de taşıyıcı sistem de kullanılacak bütün beton çelik çubuğu temsil edecek şekilde, TS 708:2016; standartına uygun, numuneler alınmaktadır. Numuneler ilgili laboratuvar kuruluşu tarafından alınırken, yapı denetim kuruluşunun da personeli hazır bulunmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 35,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(44 kişi),
% 32’si	Katılıyorum	(40 kişi),
% 17,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(22 kişi),
% 11,2’si	Katılmıyorum	(14 kişi),
% 4’ü	Kararsızım	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 29: Anketin 29. sorusunda katılımcılara; “29/12/2018 tarihinde Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin 27. maddesinin 1. Fıkrasında yapılan değişiklik ile, daha önce bin m² yi geçmeyen yapıların ücretleri defaten yatırılırken, değişen yönetmelikle bu üç bin m²'yi (dahil) geçmeyen yapıların ücretleri defaten yatırılır şeklinde hüküm bulunmaktadır. Bu durum kuruluşunuzun denetim faaliyetlerini yürütmesinde etkili olmuştur.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 80,8'i	Kesinlikle Katılıyorum	(101 kişi),
	% 19,2'si	Katılıyorum	(24 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 30: Anketin 30. sorusunda katılımcılara; “Yapı sahipleri toplam yapı alanı üç bin m²'yi geçen yapıların, hizmet bedeli taksitini çoğunlukla zamanında ödememektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 75,2'si	Kesinlikle Katılıyorum	(94 kişi),
	% 19,2'si	Katılıyorum	(24 kişi),
	% 5,6'sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(7 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 31: Anketin 31. sorusunda katılımcılara; “Anketin 29. sorusunda belirtilen yönetmeliğin ilgili maddesine istinaden, toplam yapı alanı 3000 m² olan ve III. Sınıfta (II. Grupta) yer alan bir yapının yapı denetim hizmet bedeli: 3000 m² x 1215 TL/m² x %1.43 =52.123,50.-TL olmaktadır. Bu tutar yapı sahipleri/yapı müteahhitleri açısından tek seferde ödenmesi zor bir bedeldir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 72,8'i	Kesinlikle Katılmıyorum	(91 kişi),
	% 16'sı	Katılmıyorum	(20 kişi),
	% 7,2'si	Kararsızım	(9 kişi),
	% 4'ü	Katılıyorum	(5 kişi)

cevabını vermişlerdir.

Soru 32: Anketin 32. sorusunda katılımcılara; “Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan, teknik inceleme raporlarına istinaden, alınan İl Yapı Denetim Komisyon kararlarına göre, kuruluşunuz idari para cezası ve ya yeni iş almaktan men cezası aldı mı?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 79,2'si	Hayır	(99 kişi),
	% 20,8'i	Evet	(26 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 33: Anketin 33. sorusunda katılımcılara; “Denetimi üstlenilen yapının inşaatı sırasında inşaat alanında işçi sağlığı (sgk, ustalık belgesi vb.) ve iş güvenliği ile çevre sağlığı ve güvenliğinin korunması için gereken tedbirleri yapı müteahhidine/şantiye şefine aldırılmakta zorluk çekiliyor.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 64,8'i	Kesinlikle Katılıyorum	(81 kişi),
	% 35,2'si	Katılıyorum	(44 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 34: Anketin 34. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetimini üstlendiğimiz işlerde, şantiye şefinin yapması gereken işler, kuruluşun teknik personelleri tarafından yapılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 72,8'i	Kesinlikle Katılıyorum	(91 kişi),
	% 19,2'si	Katılıyorum	(24 kişi),
	% 8'i	Katılmıyorum	(10 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 35: Anketin 35. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefleri veya yapı müteahhitleri, yapıda yeni başlanacak imalatlara ilişkin, bir gün önceden, kuruluşunuza bildirim yapmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 79,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(95 kişi),
	% 15,8’i	Katılmıyorum	(19 kişi),
	% 5’i	Katılıyorum	(6 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 36: Anketin 36. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin ‘tanımlar’ başlıklı 3. maddesinin (n) numaralı bendinde yapı denetleme defteri tanımlanmıştır. Yapı denetleme defteri şantiye şefi tarafından şantiyede muhafaza edilmemekte ve iş seviyelerine, beton, kalıp ve demir teslim tutanaklarına uygun doldurulmamaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 39,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(49 kişi),
	% 20’si	Katılıyorum	(25 kişi),
	% 17,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(22 kişi),
	% 15,2’si	Katılmıyorum	(19 kişi),
	% 8’i	Kararsızım	(10 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 37: Anketin 37. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetimi hizmeti verdiğiniz inşaatlarda, o işte görevli şantiye şefini, inşaatla bulmakta güçlük çekiliyor.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 64’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(80 kişi),
	% 28’i	Katılıyorum	(35 kişi),
	% 8’i	Kararsızım	(10 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 38: Anketin 38. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim hizmeti verdiğiniz inşaatlarda görevli şantiye şeflerinin, bazen inşaatların yerini bilmediği ile karşılaşmaktasınız.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 55,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(69 kişi),
	% 20,8’i	Katılmıyorum	(26 kişi),
	% 16’sı	Katılıyorum	(20 kişi),
	% 8’i	Kararsızım	(10 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 39: Anketin 39. sorusunda katılımcılara; “2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren “Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelik” ile yapı müteahhiti olabilmek için, mesleki, teknik, mali ve ekonomik yeterliliklere göre sınıflandırma yapılarak, yetki belge numarası verilmesi ve her müteahhitin her işi yapamayacağı hükme bağlanmıştır. Yeni düzenleme ile yapılardaki kalitenin artacağı fikrine katılıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 30,4’ü	Katılıyorum	(38 kişi),
	% 29,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(37 kişi),
	% 28’i	Katılmıyorum	(35 kişi),
	% 8,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(11 kişi),
	% 3,2’si	Kararsızım	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 40: Anketin 40. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırma ile yapılardaki hizmet kalitesinin artmayacağını düşünüyorsunuz. Bunun nedenini, açıklayabilir misiniz?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

1) Müteahhitlerin teknik ve mali kaynaklarının iyi olması, köklü bir şirket olması, toplam cirosunun fazla olması, bir inşaatı kaliteli yapacağı anlamına gelmeyeceği, ancak teknik ve mali kaynakları sayesinde o işin vaktinde bitirilmesi noktasında fayda sağlanabileceği,

- 2) Yapı müteahhitleri yaptıkları işin mali kaynak kısmı ile ilgilendikleri ve iş deneyimine sahip olmaları, bina inşaatını kaliteli yapacakları anlamına gelmediği,
 3) Yapı müteahhitlerinin ancak mesleki eğitim kalitelerinin artırılarak kaliteli yapıdan söz edilebileceği, yönünde,
 cevaplarını vermişlerdir.

Soru 41: Anketin 41. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetimi hizmeti verilen yapıların, bütün standartlara, plana, mevzuata, fen ve sanat kurallarına göre, denetlenmesini yapı müteahhitleri istememektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 88,8’i Kesinlikle Katılıyorum (111 kişi),
 % 11,2’si Katılıyorum (14 kişi),
 cevabını vermişlerdir.

Soru 42: Anketin 42. sorusunda katılımcılara; “3194 sayılı İmar Kanunu’nun 42. maddesi hükümlerince, şantiye şeflerine uygulanan yaptırımlar (TMMOB’ne bildirim ve idari para cezası) yeterlidir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 80,8’i Kesinlikle Katılmıyorum (101 kişi),
 % 15,2’si Katılmıyorum (19 kişi),
 % 4’ü Katılıyorum (5 kişi),
 cevabını vermişlerdir.

Soru 43: Anketin 43. sorusunda katılımcılara; “Kanun ve ikincil mevzuat ile şantiye şeflerine birçok sorumluluk yüklenilmiş iken, yapıların şantiye şefleri tarafından denetlenmemesinin nedenleri sizce ne olabilir?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 43. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Kendileri ile ilgili yürürlükte bulunan, kanun ve ikincil mevzuattan haberdar olmamaları.	125 kişi	% 100
Şantiye şefi görevlendirilmelerinin, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izin belgesi gibi evraklarda sadece imza atılması yönüyle yapılması	120 kişi	% 96
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı taşra teşkilatı tarafından, 'İl Yapı Denetim Komisyon Kararlarında' şantiye şefi için sadece 3194 sayılı İmar Kanununun değerlendirilmesi yönü ile ilgili idarelere bildirimde bulunmaktan başka yaptırımın bulunmaması.	114 kişi	% 91,2
Ruhsat düzenleyen idareler tarafından, şantiye şefi hakkında İmar Kanununun gereklerinin yerine getirilmemesi (idari para cezası veya TMMOB'ne bildirim).	80 kişi	% 64
Bina inşaatlarının yaklaşık % 75'nin inşaat işlerinden oluşmasına rağmen, o işte, elektrik veya makina teknikerinin/mühendisinin/teknik öğretmenin görevlendirilmesi, bu yüzden, ilgili şantiye şefinin görevini tam olarak yapamaması/bilmemesi.	72 kişi	% 57,6

Soru 44: Anketin 44. sorusunda katılımcılara; “Sizce şantiye şefleri için, UYDS’de ve belediyelerin kullandığı sistemlerde (e-şantiye, MAKS vb.) iş yüzdelerine göre, her yapıda inşaat, elektrik, makine tesisatı imalatlarının kontrolü için 3 farklı meslek grubunun birlikte görev almasının sistem üzerinden zorunlu tutulması fikrine katılıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 85,6’sı Kesinlikle Katılıyorum (107 kişi),
 % 14,4’ü Katılıyorum (18 kişi),
 cevabını vermişlerdir.

Soru 45: Anketin 45. sorusunda katılımcılara; “2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmeliğ’e göre tekniker ve teknik öğretmenlerinde şantiye şefi olabileceği hükmüne bağlanmıştır. Mimar/mühendis ünvanına sahip olmayan kişilerin şantiye şefliği üstlenmesini nasıl yorumluyorsunuz.” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Şantiye şefinin mimar ve mühendis olmaları durumunda bile onların çok tecrübeli personellerden seçilmesi gerektiği,
- 2) Bu uygulamadan vazgeçilmesi gerektiği,

3) Ruhsat düzenleyen idarelerin şantiye şefliği görevlendirmelerinde işin niteliğine göre görevlendirme yaptığı takdirde iyi bir uygulama olduğu,

4) Şantiye şefliğinin önemli bir husus olduğu yetkin ve uzman kişilerden seçilmesi gerektiği, yönünde, cevap vermişlerdir.

Soru 46: Anketin 46. sorusunda katılımcılara; “Proje müelliflerince yapılan tasarım/proje ve hesaplar ile raporlarda, her daim hatalara rastlanılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 85,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(107 kişi),
	% 14,4’ü	Katılıyorum	(18 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 47: Anketin 47. sorusunda katılımcılara; “Proje müellifleri tarafından hazırlanan ve yapı ruhsatının eki olan, proje ve raporlar genelde birbirleriyle uyumlu değildir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 76’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(95 kişi),
	% 20,8’i	Katılıyorum	(26 kişi),
	% 3,2’si	Katılmıyorum	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 48: Anketin 48. sorusunda katılımcılara; “Proje müelliflerinin ruhsata esas hazırladıkları projelerin, öncelikle yapı sahibinin anlaşma yaptığı yapı denetim kuruluşunun proje ve uygulama denetçileri tarafından bakılması ve proje kontrol formuna işlenmesi gerekmektedir. Ancak, kuruluştaki denetçiler, yapı ruhsatına esas projelerde, ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde aykırılık bulduklarında ve ilgili müelliflerin düzeltmesini talep ettiklerinde, müellifler belediyelerin projelerini incelediklerini ve onayladıklarını söyledikleri gerekçesi ile projelerini düzeltmemektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 88,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(111 kişi),
	% 11,2’si	Katılıyorum	(14 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 49: Anketin 49. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin “Yapı denetim kuruluşunun görev ve sorumlulukları” başlıklı 5. maddesinin 2 numaralı bendinin (b) numaralı alt bendinde belirtilen hükme istinaden, sorumluluğunuzda bulunan yapının proje müelliflerine ait taahhütnameleri, işin dosyasında bulunmaktadır. İlgili müellifler bunları gecikmeye mahal vermeksizin tarafınıza vermektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 60’ı	Kesinlikle Katılmıyorum	(75 kişi),
	% 24’ü	Katılmıyorum	(30 kişi),
	% 8,8’i	Katılıyorum	(11 kişi),
	% 4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(5 kişi),
	% 3,2’si	Kararsızım	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 50: Anketin 50. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin “Yapı denetim kuruluşunun görev ve sorumlulukları” başlıklı 5. maddesinin 2 numaralı bendinin (e) numaralı alt bendinde belirtilen hüküm gereği, ilgili müellif ya da müellifler tarafından hazırlanan zemin etüt raporu için, kesinlikle dışarıdan hizmet satın alınmamaktadır. Bünyenizdeki inşaat mühendisi proje ve uygulama denetçisi tarafından uygunluk görüşü verilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 88,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(111 kişi),
	% 7,2’si	Katılıyorum	(9 kişi),
	% 4’ü	Kararsızım	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 51: Anketin 51. sorusunda katılımcılara; “Yapıya ait kolon, kiriş veya döşeme betonlarının dökümü sırasında, yapı malzemeleri laboratuvarı firması çalışanları, beton döküm işinin bitmesine yakın gelmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 39,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(49 kişi),
	% 24’ü	Katılmıyorum	(30 kişi),
	% 18,4’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(23 kişi),
	% 15,2’si	Kararsızım	(19 kişi),
	% 3,2’si	Katılıyorum	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 52: Anketin 52. sorusunda katılımcılara; “Denetimini üstlendiğiniz yapıda taşıyıcı sisteme ait beton dökümü imalatlarını, şantiye şefi ya da yapı müteahhiti tarafınıza haber vermesi gerekirken, beton döküm imalatları, genellikle laboratuvar kuruluşlarından öğrenilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 76’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(95 kişi),
	% 12’si	Katılıyorum	(15 kişi),
	% 12’si	Katılmıyorum	(15 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 53: Anketin 53. sorusunda katılımcılara; “Yapı malzemeleri laboratuvarı kuruluşlarında çalışan personeller tarafından, Bakanlığın 2019/07 sayılı 'Genelgesinde' belirlenen, beton hacmine veya yapı alanına göre, transmikser sayısı ve numune adetlerine dikkat edilerek, taze betondan numune alınmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 40’ı	Kesinlikle Katılıyorum	(50 kişi),
	% 36,8’i	Katılıyorum	(46 kişi),
	% 19,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(24 kişi),
	% 4’ü	Kararsızım	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 54: Anketin 54. sorusunda katılımcılara; “Yapı malzemeleri laboratuvarı personelleri tarafından, şantiye mahallinde alınması ve deneye tabi tutulması gereken taze beton numuneleri, beton çelik çubukları vb. genellikle yapı denetim kuruluşu personelleri tarafından alınmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 67,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(84 kişi),
	% 27,2’si	Katılmıyorum	(34 kişi),
	% 5,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(7 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 55: Anketin 55. sorusunda katılımcılara; “Belediyenin yapı ruhsat servisinde veya yapı kontrol biriminde görevli teknik personeller tarafından, yapı ruhsatı eki olan projeler detaylı olarak incelenmekte, incelemenin ardından projelere onayı yapılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 64,8’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(81 kişi),
	% 31,2’si	Katılmıyorum	(39 kişi),
	% 4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 56: Anketin 56. sorusunda katılımcılara; “Belediyeler veya Defterdarlık Muhasebe Müdürlükleri, personel yokluğu, iş yoğunluğu vb. nedenlerden dolayı yapı denetim hakedişlerini geciktirmektedir. Bu da yapı denetim kuruluşlarının verdiği hizmetin kalitesini etkilemektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 76,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(96 kişi),
	% 23,2’si	Katılmıyorum	(29 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 57: Anketin 57. sorusunda katılımcılara; “İlgili idarelerde, her yapı denetim kuruluşuna aynı davranılmamakta, bazı yapı denetim kuruluşlarının işlemleri hızlı yapılırken, bazı yapı denetim kuruluşlarının işlemleri geciktirilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 64,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(81 kişi),
	% 32’si	Katılıyorum	(40 kişi),
	% 3,2’si	Katılmıyorum	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 58: Anketin 58. sorusunda katılımcılara; “İlgili idarelerdeki uygulamalar, ilçeden ilçeye farklılık göstermektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 75,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(94 kişi),
	% 24,8’i	Katılıyorum	(31 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 59: Anketin 59. sorusunda katılımcılara; “Bakanlığın taşra teşkilatı tarafından, yapı denetim kuruluşlarına yapılan büro ve şantiye denetim sayıları, her yapı denetim kuruluşu açısından, eşit bir şekilde yerine getirilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 36’sı	Katılıyorum	(45 kişi),
	% 32’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(40 kişi),
	% 23,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(29 kişi),
	% 8,8’i	Kararsızım	(11 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 60: Anketin 60. sorusunda katılımcılara; “Bakanlığın taşra teşkilatı tarafından yapılan, büro ve şantiye denetimleri, yeterli sayıda yapılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 25,6’sı	Katılıyorum	(32 kişi),
	% 24’ü	Kararsızım	(30 kişi),
	% 19,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(24 kişi),
	% 17,6’sı	Katılmıyorum	(22 kişi),
	% 13,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(17 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 61: Anketin 61. sorusunda katılımcılara; “Bakanlığın taşradaki teknik personelinin devamlı olarak şantiye denetiminde olması, yapı denetim kuruluşlarının, yapı sahibi ve yapı müteahhitleri üzerindeki denetimin daha iyi yapılmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca, yapı sahipleri veya yapı müteahhidi tarafından inşaat kalitesine verilen önem artmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 62,4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(78 kişi),
	% 37,6’sı	Katılıyorum	(47 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 62: Anketin 62. sorusunda katılımcılara; “Van ilinde 1/1/2011 tarihi itibari ile teknik uygulama sorumluluğu uygulamasından, yapı denetim sistemi uygulamasına geçilerek, inşaatların kalitesinde artış olmuştur.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 49,6’sı	Katılıyorum	(62 kişi),
	% 19,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(24 kişi),
	% 17,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(22 kişi),
	% 8,8’i	Kararsızım	(11 kişi),
	% 4,8’i	Katılmıyorum	(6 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 63: Anketin 63. sorusunda katılımcılara; “Halen görevli olduğunuz veya daha önce çalıştığımız yapı denetim kuruluşları tarafından, mesleki ve ya teknik bir eğitim düzenlendi mi?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 90,8’i	Hayır	(109 kişi),
	% 9,2’si	Evet	(11 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 64: Anketin 64. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşlarında görevli proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçileri, genellikle emekli olmuş kişilerden seçilmekte ve bu kişilerde az bir ücret ile çalışmayı kabul etmektedirler.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 81,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(102 kişi),
	% 18,4’ü	Katılıyorum	(23 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 65: Anketin 65. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim hizmeti verdiğiniz bir yapının, hizmet bedeli ücreti ödenmediğinde bugüne kadar tutanak düzenleyerek, ilgili idaresine bildirimde bulundunuz mu? yapı tatil tutanağı düzenlettiniz mi?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 80,8’i	Hayır	(101 kişi),
	% 19,2’si	Evet	(24 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 66: Anketin 66. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim hizmeti verdiğiniz yapılar için düzenlenen hakedişlerde, Bakanlık ve İlgili İdare payı altında % 3’lük kesinti yapılmasına rağmen, yapı denetim sisteminde yaptığımız internet işlemleri içinde, Bakanlık tarafından ayrıca kontür bedeli alınmasını doğru buluyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 90,4’ü	Hayır	(113 kişi),
	% 9,6’sı	Evet	(12 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 67: Anketin 67. sorusunda katılımcılara; “Yapı sahibi tarafından yatırılan hizmet bedeli tutarları işin tamamlanmasına yakın bitmektedir. Yapı sahibi tarafından kalan ücretin Muhasebe Müdürlüklerine yatırılması gerekmektedir. Genel de bu kalan ücretler yapı denetim kuruluşu tarafından yatırılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50,4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(63 kişi),
	% 30,4’ü	Katılıyorum	(38 kişi),
	% 19,2’si	Katılmıyorum	(24 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 68: Anketin 68. sorusunda katılımcılara; “Bakanlığın belirlemiş olduğu hizmet bedeli oranını (örneğin, 2 yıldan az olan sözleşmeler için % 1,43 gibi) yeterli buluyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 96’sı	Hayır	(120 kişi),
	% 4’ü	Evet	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 69: Anketin 69. sorusunda katılımcılara; “Proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerine, yaş sınırı getirilmeli midir? sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 96’sı	Evet	(120 kişi),
	% 4’ü	Hayır	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 70: Anketin 70. sorusunda katılımcılara; “2015 yılında, "4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun'un" 8. maddesinde, değişikliğe gidilerek geçici faaliyet durdurma cezasının yerine, idari para cezası ve yeni iş almaktan men cezaları getirilmiştir. Bu cezalar ile yapı denetim kuruluşunun ve personellerinin denetim görevlerini, yerine getirirken daha dikkatli olması açısından caydırıcı olmaktadır?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 80’i Evet (100 kişi),
% 20’si Hayır (25 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 71: Anketin 71. sorusunda katılımcılara; “Şuanda yapı denetim kuruluşundaki geliriniz ile eşit gelirden ve mesleğiniz ile alakalı bir iş bulsanız, yapı denetim işinde çalışmaya devam eder miydiniz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 60,8’i Hayır (76 kişi),
% 39,2’si Evet (49 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 72: Anketin 72. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşlarında çalışan teknik personelin mesleki bilgi ve deneyim açısından yetersiz olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 96’sı Evet (120 kişi),
% 4’ü Hayır (4 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 73: Anketin 73. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşlarının çok fazla yapının denetimini üstlenerek, denetim kalitesinden ödün verdiğini düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 96,8’i Evet (121 kişi),
% 3,2’si Hayır (4 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 74: Anketin 74. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşu her ilçeye veya bir kaç ilçeye, bir teknik personel görevlendirerek veya o ilçede resmi olmayan bir şube açarak, resmîyette o yapıda görevli olmayan, teknik personel ile yapıların denetimini yapmaya çalışmaktadır. Bunun nedeni nedir?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 74. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Yapı denetim kuruluşlarının hizmet verdiği yapılarda görevli bütün teknik personeli fiili zeminde çalıştırmaması, sadece bir kaç personelle işlerin denetiminin yürütülmesi.	121 kişi	% 96,8
Kanuna ve ikincil mevzuata aykırı hareket edilerek, bir kaç personelle işler yürütülerek, diğer personellerin sadece diplomalarının kullanılması.	121 kişi	% 96,8
Van ilindeki ilçelerin birbirine uzak ve şehir merkezine uzak olması.	121 kişi	% 96,8
O iş için alınan yapı denetim hizmet bedelinin, personel vb. masraflara yetmemesi.	99 kişi	% 79,2
İlçedeki işte yapılan imalatların, yapı müteahhidi veya şantiye şefi tarafından, kuruluşa zamanında bildirilmemesi ve de o işte görevli teknik personelin o işe yetişememesi.	84 kişi	% 67,2

Soru 75: Anketin 75. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşunda görevli teknik personellerin, özellikle proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerinin, şantiye sahasına gitmemesi, çoğunlukla başka illerde ikamet etmeleri, kalıp, demir teslim tutanaklarında veya beton döküm tutanaklarında, hakediş, yapı ruhsatı vb. belgelerde sadece imza atmak kaydıyla görevlerini yapmaları, sizce neden kaynaklanmaktadır?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 75. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerinin genellikle diplomalarını kiralamaları.	119 kişi	% 95,2
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve de ruhsat düzenleyen idarelerce, proje ve uygulama ile uygulama denetçileri ile ilgili gerekli denetimlerin yapılmaması. (imza kontrolü, SGK döküm vb.)	116 kişi	% 92,8
Denetçilerin tam anlamıyla görevlerini yapmak istemelerinde, maaş taleplerinin yüksek olması.	110 kişi	% 88
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından, yapı denetim kuruluşuna ve personellerine cezai işlemler tam olarak uygulanmaması.	100 kişi	% 80

Soru 76: Anketin 76. sorusunda katılımcılara; “Şu an yürürlükte bulunan, yapı denetim ve imar mevzuatı, yapı denetime ait bütün sorunlara cevap bulmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şikkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 45,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(57 kişi),
	% 32’si	Katılmıyorum	(40 kişi),
	% 19,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(24 kişi),
	% 3,2’si	Katılıyorum	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 77: Anketin 77. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşu ve personelleri olarak, yapı denetim sisteminin daha işler bir hale gelmesi yönünde ki önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Yapı denetim sisteminin bütün paydaşlarına görev ve sorumluluklarının sürekli anlatılması,
- 2) Denetim ve cezai yaptırımların artırılması,
- 3) Yapı denetim kuruluşu personellerinin maaşlarının artırılması ve sistemde deneyimli personellerin görevlendirilmesi,
- 4) Yapı kullanım izin belgesinden önce faydalandırılan yol, su, elektrik ve de kat irtifakı gibi uygulamalardan vazgeçilmesi, yönünde, cevap vermişlerdir.

Soru 78: Anketin 78. sorusunda katılımcılara; “Hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan sorunlarda, en çok rolü olduğunu düşünüyorsunuz.” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 78. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Yapı denetim kuruluşları	119 kişi	% 95,2
Yerel Yönetimler (ruhsat veren idareler)	117 kişi	% 93,6
Yapı Müteahhitleri	116 kişi	% 92,8
Şantiye Şefleri	109 kişi	% 87,2
Proje Müellifleri	109 kişi	% 87,2
Laboratuvar kuruluşları	84 kişi	% 67,2
Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatları	69 kişi	% 55,2
Hazır beton kuruluşları	36 kişi	% 28,8
Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği/Şubeleri/Temsilcilikleri	32 kişi	% 25,6
Mal Müdürlükleri/Muhasebe Müdürlükleri	10 kişi	% 8
Yapı Sahipleri	10 kişi	% 8

Soru 79: Anketin 79. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin 3 nolu ekinde yer alan, proje kontrol formu örneği (form-1), yürürlükteki mevzuat hükümlerindeki kriterler göz önüne alınarak, kuruluşun ilgili personelleri tarafından sürekli güncellenmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 28’i	Kesinlikle Katılıyorum	(35 kişi),
	% 28’i	Katılmıyorum	(35 kişi),
	% 24’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(30 kişi),
	% 16,8’i	Katılıyorum	(21 kişi),
	% 3,2’si	Kararsızım	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 80: Anketin 80. sorusunda katılımcılara; “Kuruluşlarda görevli proje ve uygulama denetçileri tarafından, projelerin denetlenmesi sırasında, plana, mevzuata ve standartlara aykırı hususlar tespit edildiğinde ve bu durumların düzeltilmesi istendiğinde, yapı müteahhitleri tarafından tercih edilmiyor ve bu sebeplerden dolayı iş kaybı yaşıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 96’sı	Evet	(120 kişi),
	% 4’ü	Hayır	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 81: Anketin 81. sorusunda katılımcılara; “80. maddede ki soru ile bağlantılı olarak, 1/1/2019 tarihinde uygulamaya giren elektronik dağıtım ile UYDS üzerinden gelen işlerde, denetçileriniz tarafından projeler çok dikkatli kontrol edildiğinde, "Yapı sahipleri ile yapı denetimi hizmet sözleşmesi imzalayacak yapı denetim kuruluşlarının elektronik ortamda belirlenmesine ilişkin usul ve esaslara dair Tebliğ" hükümlerine göre, yapı müteahhidi tarafından o işin mevzuat çerçevesinde üzerinizden düşmesi için ilgili idarelere dilekçe verilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 78,4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(98 kişi),
	% 16,8’i	Katılıyorum	(21 kişi),
	% 4,8’i	Kararsızım	(6 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 82: Anketin 82. sorusunda katılımcılara; “İş bitirme tutanağı düzenlenmeyen yapılara ve ya UYDS üzerinde % 100 seviyesinde ve bitmiş YİBF olmayan yapılara, ruhsat düzenleyen idareler tarafından, "Yapı Kullanma İzin Belgesi" düzenlenmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 79,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(99 kişi),
	% 15,2’si	Katılıyorum	(19 kişi),
	% 5,6’sı	Katılmıyorum	(7 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 83: Anketin 83. sorusunda katılımcılara; “Yapı sahipleri, iş % 100 seviyesine gelene kadar, projelerde birçok değişikliğe gitmekte ve kuruluşun ilgili personelleri, şantiye sahasında sürekli denetim yapmaları gerekirken, sürekli proje tadili ve takibi yapmak zorunda kalmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 88,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(111 kişi),
	% 11,2’si	Katılıyorum	(14 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 84: Anketin 84. sorusunda katılımcılara; “83. sorunun devamı olarak, as-build proje uygulamasına geçilmesi yönünde mevzuatta düzenleme yapılması gerekmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 56,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(71 kişi),
	% 39,2’si	Katılıyorum	(49 kişi),
	% 4’ü	Katılmıyorum	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 85: Anketin 85. sorusunda katılımcılara; “Bakanlığın, Van ili için belirlediği, yapı denetim kuruluşu sayısı 2019 yılı için 16 adettir. Bu sayının fazla olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 88’i	Evet	(110 kişi),
	% 12’si	Hayır	(15 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 86: Anketin 86. sorusunda katılımcılara; “İlgili idarelerin, kaçak yapılarla ilgili tam olarak imar mevzuatında belirtilen iş ve işlemleri yapmaları ve gerekli yıkım ve idari para cezalarını uygulamaları durumunda, kaçak yapı ile mücadele edileceğini, ayrıca, kaçak yapı yapılmamasına izin verilmediğinde, yapı denetim kuruluşunuzun gelirlerinin ve yapı denetim hizmet kalitesinin artacağını, düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 96’sı	Evet	(125 kişi),
	% 4’ü	Hayır	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 87: Anketin 87. sorusunda katılımcılara; “Sadece Kat irtifakı tapu senedi düzenlenmiş, ancak, yapı kullanma izin belgesi, iş bitirme tutanağı ve UYDS üzerinden % 100 seviyesinde olmayan yapıların, alt yapı tesislerinden faydalanmasını doğru buluyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 96’sı	Hayır	(120 kişi),
	% 4’ü	Evet	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 88: Anketin 88. sorusunda katılımcılara; “Bakanlık ve ya taşra teşkilatı tarafından, tüm imar ve yapı denetim mevzuatındaki değişikliklerin, güncellenen standartların, hazırlanan tebliğ ve genelgelerin, gönderilmesi durumunda, kuruluşunuza geç ulaşmasının önüne geçilmesi adına, yapı denetim kuruluşlarının, yapı malzemeleri laboratuvarlarının, hazır beton kuruluşlarının elektronik tebligat sistemine (kep vb.) geçmesi gerektiğine katılıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 92’si	Kesinlikle Katılıyorum	(115 kişi),
	% 4’ü	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 4’ü	Kararsızım	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 89: Anketin 89. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim, imar mevzuatı ve ya standartlara ilişkin yaşamış olduğunuz ihtilaflarda ya da soru ve sorunlarınız da, Bakanlık ya da İl Müdürlüğüne kolayca ulaşılabilir. Sorunlara çözüm bulunabilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 45,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(57 kişi),
	% 19,2’si	Katılıyorum	(24 kişi),
	% 17,6’sı	Katılmıyorum	(22 kişi),
	% 13,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(17 kişi),
	% 4’ü	Kararsızım	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 90: Anketin 90. sorusunda katılımcılara; “2015 yılında yapılan değişikliklerle, 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un 8. maddesi ile yapı denetim kuruluşları ile laboratuvar kuruluşlarının izin belgelendirmeleri (vize, yeni kuruluş) aşamalarında, her yıl başı belirlenen ücretlere göre Bakanlıkça teminat alma zorunluluğu getirilmiştir. Teminat bedelinin yüksek olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 92’si	Evet	(115 kişi),
	% 8’i	Hayır	(10 kişi),

cevabını vermişlerdir.

2. Ruhsat düzenleyen idarelerde (yerel yönetimler) görevli teknik ve idari personeller yönüyle (<https://forms.gle/AaxvdUNamSDsv35o7>);

Soru 1: Anketin 1. sorusunda katılımcıların yaş aralığı sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50'si	28-32 yaş aralığında	(12 kişi),
	% 29,2'si	23-27 yaş aralığında	(7 kişi),
	% 12,5'i	33-37 yaş aralığında	(3 kişi),
	% 8,3'ü	38-42 yaş aralığında	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 2: Anketin 2. sorusunda katılımcıların eğitim durumu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 66,7'si	Lisans	(16 kişi),
	% 25' i	Önlisans	(6 kişi),
	% 8,3'ü	Yüksek Lisans	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 3: Anketin 3. sorusunda katılımcıların cinsiyeti sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 79,2 si	Erkek	(19 kişi),
	% 20,8'i	Bayan	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 4: Anketin 4. sorusunda katılımcıların mesleği sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 29,2'si	İnşaat Mühendisi	(7 kişi),
	% 20,8'i	Tekniker	(5 kişi),
	% 20,8'i	Mimar	(5 kişi),
	% 8,3'ü	Teknik Öğretmen	(2 kişi),
	% 8,3'ü	Jeoloji/Jeofizik Mühendisi	(2 kişi),
	% 4,2'si	Harita Mühendisi	(1 kişi),
	% 4,2'si	Makina Mühendisi	(1 kişi),
	% 4,2'si	Elektrik Mühendisi/ Elektrik-Elektronik Mühendisi	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 5: Anketin 5. sorusunda katılımcıların kurumdaki görevleri sorulmuştur (uygun olanların tümünü işaretleyin).

Katılımcıların;	% 62,5'i	Mimar/Mühendis	(15 kişi),
	% 29,2'i	Tekniker/Teknisyen/Teknik Öğretmen	(7 kişi),
	% 4,2' si	İdari Kadro	(1 kişi),
	% 4,2'si	İmar Müdürü/Yapı Kontrol Müdürü	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 6: Anketin 6. sorusunda katılımcıların mesleki tecrübeleri sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50'si	4-6 yıl	(12 kişi),
	% 25'i	7-9 yıl	(6 kişi),
	% 8,3'ü	10-12 yıl	(2 kişi),
	% 8,3'ü	1-3 yıl	(2 kişi),
	% 4,2'si	16-18 yıl	(1 kişi),
	% 4,2'si	13-15 yıl	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 7: Anketin 7. sorusunda katılımcıların şuan çalıştıkları kurumdaki çalışma süreleri sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50'si	1-3 yıl	(12 kişi),
	% 29,2'si	4-6 yıl	(7 kişi),
	% 8,3'ü	7-9 yıl	(2 kişi),
	% 8,3'ü	1 yıldan az	(2 kişi),
	% 4,2'si	10 yıldan fazla	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 8: Anketin 8. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim biriminde/ yapı ruhsat servisinde/ yapı kontrol biriminde çalışma süreniz ne kadardır?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 66,7’si	1-3 yıl	(16 kişi),
	% 20,8’i	1 yıldan az	(5 kişi),
	% 12,5’i	4-6 yıl	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 9: Anketin 9. sorusunda katılımcılara; “1/1/2019 tarihinden itibaren mevzuatta yapılan değişiklik ile yapı denetim kuruluşları elektronik ortamda belirlenmektedir. İlgili idareler olarak, gerek projelerin, standartlara, uygulama imar planına ve mevzuata uygunluğu, gerekse yapı kalitesinde artış sağlanmıştır/sağlanacaktır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 33,3’ü	Katılmıyorum	(8 kişi),
	% 29,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(7 kişi),
	% 20,8’i	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(2 kişi),
	% 8,3’ü	Kararsızım	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 10: Anketin 10. sorusunda katılımcılara; “UYDS üzerinden yapılan elektronik dağıtım ile görevlendirilen yapı denetim kuruluşlarının, gerek ruhsat alma aşamasında, gerekse uygulama safhalarında yapmış olduğu iş ve işlemlerde, mevzuata, plana, standartlara vb. uygunlukta da, artış gözlemlenmiştir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 29,2’si	Katılmıyorum	(7 kişi),
	% 25’i	Kesinlikle Katılıyorum	(6 kişi),
	% 20,8’i	Kararsızım	(5 kişi),
	% 20,8’i	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 11: Anketin 11. sorusunda katılımcılara; “Yapı ruhsatı alınıncaya kadar ki süreçte, bürokratik işlemler yapı sahibi tarafından takip edilmesi gerekirken, yapı denetim kuruluşu tarafından takip edilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 54,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(13 kişi),
	% 37,5’u	Katılıyorum	(9 kişi),
	% 8,3’ü	Kararsızım	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 12: Anketin 12. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin 27. maddesinin 1. fıkrasında bin m²’yi (dahil) geçmeyen yapıların ücretleri defaten yatırılır hükmü bulunmakta iken 29/12/2018 tarihinde yapılan revizyonla üç bin m²’yi (dahil) geçmeyen yapıların ücretleri defaten yatırılır hükmü getirilmiştir. Yapı Sahipleri veya aynı zamanda yapı müteahhidi olan yapı sahipleri bu ücreti yatırmaktan kaçınmaktadırlar.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,68’ si	Kesinlikle Katılıyorum	(10 kişi),
	% 29,18’ si	Katılıyorum	(7 kişi),
	% 20,8’i	Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 8,34’ü	Kararsızım	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 13: Anketin 13. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin, 27. maddesinin 2. fıkrasında belirtilen hüküm gereği, yapı sahipleri üç bin m²’yi geçen yapıların, hizmet bedeli taksitini çoğunlukla zamanında ödememektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50’si	Katılıyorum	(12 kişi),
	% 45,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(11 kişi),
	% 4,2’si	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 14: Anketin 14. sorusunda katılımcılara; “İmar müdürlüğünüzde, yapı kontrol ve ya yapı ruhsat biriminizde, bütün mühendislik disiplinlerinde personel bulunmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 58,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(14 kişi),
	% 29,2’si	Katılmıyorum	(7 kişi),
	% 12,5’i	Katılıyorum	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 15: Anketin 15. sorusunda katılımcılara; “Belediyenin yapı ruhsat servisinde veya yapı kontrol biriminde görevli teknik personeller tarafından, yapı ruhsatı eki olan projeler detaylı olarak incelenmekte, incelemenin ardından projelere onay yapılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,7’ si	Kesinlikle Katılmıyorum.	(10 kişi),
	% 29,2’ si	Katılmıyorum.	(7 kişi),
	% 16,7’si	Katılıyorum	(4 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),
	% 4,1’si	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 16: Anketin 16. sorusunda katılımcılara; “3194 Sayılı İmar Kanunu’nun “Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması” başlıklı 8. maddesinin 1 numaralı bendinde, 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun “Yapı denetim kuruluşları ve görevleri” başlıklı 2. maddesinin a numaralı bendinde ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nin “Yapı Projeleri” başlıklı 57. maddesinin 21 numaralı bendinde belirtilen hükümlere göre, yapı ruhsatına esas projelerde mesleki oda onayı aranmaz denmektedir. Bu hususun, İlgili idare personellerinin, yapı ruhsatı talebine ilişkin projeleri incelemesinde çok etkisi olmadığını ve yerinde bir uygulamadır diyebilir misiniz?” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(12 kişi),
	% 20,8’i	Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 20,8’i	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 8,4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 17: Anketin 17. sorusunda katılımcılara; “İlgili İdareler, yapı ruhsatına esas projeleri inceleme yetkisi verdiği mimar ve mühendisleri, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nin “Yapı Projeleri” başlıklı 57. maddesinin 13 numaralı bendinde (1 yıl tecrübe olması) belirtilen hükme uygun olarak görevlendirmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 37,5’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(9 kişi),
	% 33,3’ü	Katılmıyorum	(8 kişi),
	% 20,8’i	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 4,2’si	Kararsızım	(1 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 18: Anketin 18. sorusunda katılımcılara; “Ahşap ve Ön Yapımlı Çelik İle Alüminyum Alaşımli Bileşenlerden Oluşan Dış Cephe İskelelerine Dair Tebliğ” 1/7/2015 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu durumda; güvenli iskele hususu sadece, yapı ruhsatı eki statik proje ekinde sunulup sunulmadığına bakılmakta, ilgili idare olarak, yerinde ki uygulamalar kontrol edilmemekte, ayrıca; şantiye denetimlerinde, güvenli iskele kullanılmadığı tespit edilse bile, 3194 Sayılı İmar Kanunu’nun 42. maddesine göre herhangi bir işlem yapılmamaktadır.” görüşlerine katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 58,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(14 kişi),
	% 33,3’ü	Katılıyorum	(8 kişi),
	% 8,4’ü	Kararsızım	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 19: Anketin 19. sorusunda katılımcılara; “Yapı ruhsatına esas projeler incelenirken, ilgili personel, yürürlükte bulunan Belediyenin uygulamadaki imar planı ve notlarına, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe, TSE standartlarına (TS 500, TS 498 vb.) erişebilirlik standardına, (TS 9111) sığınak yönetmeliğine, otopark yönetmeliği’ne, binalarda enerji performansı yönetmeliğine, zemin ve temel etüdü uygulama esasları ve rapor formatına, mühendislik proje düzenleme esaslarına, Türkiye bina deprem yönetmeliğine, Türkiye bina deprem yönetmeliği kapsamında yapılacak tasarım gözetimi ve kontrolü hizmetlerine dair Tebliğe, planlı alanlar imar yönetmeliği ile tüm standart ve mevzuata hakimdir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 58,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(14 kişi),
	% 20,8’i	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 16,7’si	Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 20: Anketin 20. sorusunda katılımcılara; “Yapı ruhsatına esas yapılan projeler, ilk önce ilgili biriminizce kontrol edilmekte, proje müellifleri daha sonra yapı denetim kuruluşunun ilgili denetçilerine vermektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50’si	Katılıyorum	(12 kişi),
	% 37,5’i	Kesinlikle Katılıyorum	(9 kişi),
	% 8,3’ü	Kararsızım	(2 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 21: Anketin 21. sorusunda katılımcılara; “İlgili idareler tarafından, yapı denetim ve ruhsat servislerinin etkinliğini artırmak adına, ilgili personeller sürekli eğitimlere gönderilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 58,4’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(14 kişi),
	% 25’i	Katılmıyorum	(6 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),
	% 8,3’ü	Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 22: Anketin 22. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin “Yapı denetim kuruluşunun görev ve sorumlulukları” başlıklı 5. maddesinin 3 numaralı bendinin (c) numaralı alt bendi 13/6/2018 tarihinde yürürlükten kaldırılmış ve kaldırılan bu hüküm ile yapı ruhsatlarından, yapı denetim kuruluşunun veya ilgili personellerinin imzaları kaldırılmıştır. Bu hükmün kaldırılması doğru bir uygulamadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 47,9’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(11 kişi),
	% 30,4’ü	Katılmıyorum	(7 kişi),
	% 13’ü	Katılıyorum	(3 kişi),
	% 8,7’si	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 23: Anketin 23. sorusunda katılımcılara; “İlgili İdare olarak; yapı müteahhidi ile sözleşme yapan şantiye şefinin, ruhsat programı olan MAKS’da ve UYDS’de, görev alacağı yapı için atama işlemi yapılırken, 02/03/2019 tarihli, 30702 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak, 02/06/2019 tarihinde yürürlüğe giren, “Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmeliğin” ‘Şantiye Şefleri’ başlıklı 6. maddesinin 3 numaralı bendinde, “Şantiye şeflerinin çalışma usulü” başlıklı 7. maddesinin 3 numaralı ve 4 numaralı bentlerinde belirtilen hükümlere (meslek, iş sayısı ve alan sınırlamaları) uyulmamaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 58,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(14 kişi),
	% 37,5’i	Katılıyorum	(9 kişi),
	% 4,2’si	Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 24: Anketin 24. sorusunda katılımcılara; “2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren “Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik” ile inşaat, makine, elektrik ve yapı denetim, teknikerleri ile teknik öğretmenlerinde (elektrik, inşaat, makine) şantiye şefliği yapabileceği hükme bağlanmıştır. Ancak yönetmeliğin “Şantiye şeflerinin çalışma usulü” başlıklı 7. maddesinin 9 numaralı bendinde bu görevlendirmelere yapısı sınıfı ve kat sayısı sınırlaması getirilmiştir. Buna göre, ilgili idareler, şantiye şefliği yapmak isteyen tekniker veya teknik öğretmenlerin, görevlendirme işlemlerinde, bu sınırlamalara dikkat etmektedir. Ayrıca, ilgili idare personelleri, 2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren bu yönetmelikten haberdardır.” görüşlerine katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 33,3’ü	Katılıyorum	(8 kişi),
	% 25’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(6 kişi),
	% 20,9’i	Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 12,5’i	Kararsızım	(3 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 25: Anketin 25. sorusunda katılımcılara; “Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen teknik inceleme raporlarında, sorumluluk tespiti yapılan yapı sahibi, yapı müteahhidi ve şantiye şefi hakkında, il müdürlüğü tarafından yazı gönderildiğinde, 3194 Sayılı İmar Kanununun 42. maddesine göre işlemler, İlgili İdare tarafından gecikmeye mahal verilmeksizin yapılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,6’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(10 kişi),
	% 25’i	Katılmıyorum	(6 kişi),
	% 16,7’si	Katılıyorum	(4 kişi),
	% 12,5’i	Kararsızım	(3 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 26: Anketin 26. sorusunda katılımcılara; “İlgili idare olarak, yapıda herhangi bir aykırılık tespit edilmesi halinde, sorumlular hakkında, encümen kararları alınmakta ve 3194 Sayılı İmar Kanunu’nun “İdari müeyyideler” başlıklı 42. maddesine istinaden cezai yaptırımlar uygulanmakta mıdır? Yapı Denetim Kuruluşları içinde Bakanlığın (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) 05/04/2016 tarihli, 2016/02 Genelgesinin 3. maddesi kapsamında gecikmeye mahal vermeksizin, Çevre ve Şehirciliğe bildirimde bulunulmakta mıdır?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 82,6’sı	Uygulanmamaktadır/bulunmamaktadır	(19 kişi),
	% 8,7’si	Uygulanmaktadır/bulunmamaktadır	(2 kişi),
	% 8,7’si	Uygulanmaktadır/bulunmaktadır	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 27: Anketin 27. sorusunda katılımcılara; “İlgili idare personeli olarak, yapı denetim kapsamında yaptığımız iş ve işlemlerden dolayı Mahalli İdareler Müdürlüğü tarafından savunmanız alındı mı? herhangi bir cezai yaptırım uygulandı mı (idari ve ya adli ceza)?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 91,3’ü	Hayır	(21 kişi),
	% 8,7’si	Evet	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 28: Anketin 28. sorusunda katılımcılara; “2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren yapı müteahhitleri sınıflandırmaları yönetmeliğinin ilgili maddesine göre, 2/9/2019 tarihinden itibaren yap-sat işlerinin müteahhitliğini üstlenmek isteyen firmaların, üstlenmek istedikleri işin m²’si/yapı yaklaşık maliyeti kontrol edilerek, yapı müteahhiti hangi sınıfta ise asgari alabileceği iş tutarının altında olup/olmadığına bakılması gerekmektedir. İlgili İdare personelleri, bu yeni yönetmelikten ve uygulamanın nasıl yapılacağı hususundan haberdardır diyebiliriz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 79,2’si	Haberdar değiliz	(19 kişi),
	% 20,8’i	Haberdarız	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 29: Anketin 29. sorusunda katılımcılara; “3194 Sayılı İmar Kanunu’nun “Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği, yapı müteahhitiği ve kayıtlar” başlıklı 28. maddesinin 10. fıkrasında “İdari müeyyideler” başlıklı 42. maddesinin 15. fıkrasında belirtilen hükümlere göre; ilgili idare olarak, yapı sahiplerinin yapı kullanma izin belgesi taleplerinde, o işin yapı müteahhidinin yetki belge numarası iptali işleminin yapılması için gerekli dokümanlar, ilgili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne, gecikmeye mahal vermeksizin gönderilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(12 kişi),
	% 29,1’si	Katılmıyorum	(7 kişi),
	% 12,5’i	Katılıyorum	(3 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),
	% 4,2’si	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 30: Anketin 30. sorusunda katılımcılara; “İlgili idareler; personel yokluğu, iş yoğunluğu vb. nedenlerden dolayı, yapı denetim kuruluşlarının yapmış olduğu hakedişleri geciktirmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,6’si	Kesinlikle Katılıyorum	(10 kişi),
	% 29,2’si	Katılıyorum	(7 kişi),
	% 16,7’si	Kararsızım	(4 kişi),
	% 8,3’ü	Katılmıyorum	(2 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 31: Anketin 31. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin ‘Hizmet bedeli taksitleri’ başlıklı 27. maddesinin 2 numaralı bendinde belirtilen, iş yüzdelerine göre, yapı denetim kuruluşları tarafından, hak edişler yapılarak, ilgili idarenin onayına sunulmaktadır. İş yüzdelerine uyulmadan hak edişler, ilgili yapı denetim kuruluşu tarafından yapılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,7’si	Kesinlikle Katılıyorum	(10 kişi),
	% 41,6’si	Katılıyorum	(10 kişi),
	% 12,5’i	Kararsızım	(3 kişi),
	% 4,2’si	Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 32: Anketin 32. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliğinin ‘Hizmet bedelinin tespiti ve bu bedele esas birim maliyetlerin belirlenmesi’ başlıklı 26. maddesinin 6 numaralı bendinde belirtilen hükme göre, yapı denetim kuruluşları tarafından, yıl sonu seviye tespit tutanakları, yılın ilk ayının ilk haftalarında onay için ilgili idareye sunulmaktadır. Ayrıca; hesap kesimi yapılan iş için, kalan yüzde kadar, yapı sahibinin yatırdığı ücret yok ise, yapı denetim kuruluşu ilgili idareye (yapının durdurulması adına) bildirimde bulunmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,7’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(10 kişi),
	% 25’i	Katılmıyorum	(6 kişi),
	% 20,8’i	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 8,3’ü	Kararsızım	(2 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 33: Anketin 33. sorusunda katılımcılara; “Kurumunuza gelen laboratuvar sonuçlarına göre, 25/12/2018 tarihinden sonra uygulamaya konulan EBİS’e istinaden, çipli alınan taze beton numunelerinin, 7 ve 28 günlük kırımalarında, ilgili standartlara göre sonuçlar düşük çıkmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 62,5’i	Kesinlikle Katılıyorum	(15 kişi),
	% 25’i	Katılıyorum	(6 kişi),
	% 8,3’ü	Kararsızım	(2 kişi),
	% 4,2’si	Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 34: Anketin 34. sorusunda katılımcılara; “33. sorunun devamı şeklinde, numune sonuçları, ilgi standartların asgari değerlerine göre, düşük çıkan sonuçlar olduğu zaman, gecikmeye mahal vermeksizin, yapılar, yapı tatil tutanağı düzenlenerek durdurulmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 45,8'i	Katılıyorum	(11 kişi),
	% 29,2'si	Kararsızım	(7 kişi),
	% 25'i	Kesinlikle Katılıyorum	(6 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 35: Anketin 35. sorusunda katılımcılara; “33. soruda belirtilen EBİS’e göre, 25/12/2018 tarihinden sonra, çip koyularak alınan taze beton numunelerinde, 7 ve 28 günlük beton sonuçları neden düşük çıkmaktadır.” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 35. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Hazır beton kuruluşları standartlara uygun çimento ve agrega kullanmamaktadır.	21 kişi	% 87,5
Hazır betondaki çimento miktarı, o sınıftaki betona göre daha az kullanılmaktadır.	19 kişi	% 79,2
Şantiye de çalışan usta, işçi, tarafından beton daha kolay yerleşsin diye su katmaktadırlar.	16 kişi	% 66,7
Yapı malzemeleri laboratuvarları, şantiye sahasında, taze betondan numune alma koşullarına göre, numuneleri almamaktadır.	14 kişi	% 58,3
Yapı Malzemeleri laboratuvarları, taze beton numuneleri için uygun kür koşullarını sağlayamamaktadır.	13 kişi	% 54,2
Şantiye de yapılması gereken slump vb deneyler yapılmadan, taze betondan numune alınmaktadır.	13 kişi	% 54,2
Agregada granülometri eğrisine uyulmamaktadır.	13 kişi	% 54,2

Soru 36: Anketin 36. sorusunda katılımcılara; “Taze beton sonucu, statik projesindeki beton sınıfının, standartta olması gereken sınır değerleri sağlamaması halinde, karot numunesi alınmaktadır. Bu durumda karot numunelerinin değerlendirilmesi ile ilgilenen, ilgili personeller, standartların (TS EN 13791 (Nisan 2010), TS EN 12504-1 vb.) değerlendirilmesi yönünde sorun yaşamamaktadır. Kurumunuzun ilgili personelleri, ilgili bütün standartlara hakimdir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50'si	Kesinlikle Katılmıyorum	(12 kişi),
	% 16,7'si	Katılıyorum	(4 kişi),
	% 12,5'i	Katılmıyorum	(3 kişi),
	% 12,5'i	Kararsızım	(3 kişi),
	% 8,3'ü	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 37: Anketin 37. sorusunda katılımcılara; “33. soruda belirtilen ilgili EBİS tebliği'nin uygulamaya başlamasından (25/12/2018 den önce) önce alınan taze beton numunelerinin sonuçlarında, olması gereken sınır değerler sağlanırken, çip ile alınan taze beton sonuçlarının sağlanmamasını neye bağlamaktasınız?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

1) Hazır beton tesislerinde standartlara uygun beton üretilmemesi ve tesislerin denetlenmemesi,

2) Laboratuvar kuruluşlarının rapor sonuçlarına daha önce manuel müdahale yaptığı, yönünde, cevaplarını vermişlerdir.

Soru 38: Anketin 38. sorusunda katılımcılara; “4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un ‘İdari müeyyideler ve teminat’ başlıklı 8. maddesinde, yapı denetim kuruluşları ile teknik personellerine verilecek, idari para cezaları ile yeni iş almaktan men cezaları belirtilmektedir. Bu cezaların yapı denetim kuruluşlarının daha nitelikli hale gelmesinde yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 83,3’ü	Evet	(20 kişi),
	% 16,7’si	Hayır	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 39: Anketin 39. sorusunda katılımcılara; “Van ilinde, 1/1/2011 tarihi itibari ile teknik uygulama sorumluluğu uygulamasından, yapı denetim sistemi uygulamasına geçilerek, inşaatların kalitesinde artış olmuştur.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 29,3’si	Katılmıyorum	(7 kişi),
	% 20,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(5 kişi),
	% 20,8’i	Kararsızım	(5 kişi),
	% 20,8’i	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 40: Anketin 40. sorusunda katılımcılara; “4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile; can ve mal güvenliğini teminen, imar planına, yürürlükteki tüm yapı ve imar mevzuatına, fen ve sanat kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması amacına ulaşılmıştır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50’si	Katılmıyorum	(12 kişi),
	% 29,2’si	Katılıyorum	(7 kişi),
	% 12,5’i	Kararsızım	(3 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 41: Anketin 41. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim mevzuatına göre, yapı müteahhidi tarafından ruhsat ve eklerine aykırı uygulama yapıldığında, yapı denetim kuruluşu, ilgili idareye bildirimde bulunur denilmektedir. Bildirimde bulunan yapılarda, yapı tatil zaptı tutanağı gecikmeye mahal vermeksizin düzenlenmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,6’si	Kararsızım	(10 kişi),
	% 20,8’i	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 16,7’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 16,7’si	Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 42: Anketin 42. sorusunda katılımcılara; “UYDS’de, denetçi eksikliği ya da vize süresi dolması nedeni ile sisteme giremeyen yapı denetim kuruluşları olmasına rağmen, kuruluşların ilgili idarede yapmış olduğu iş ve işlemlere izin verilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 45,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(11 kişi),
	% 37,5’i	Katılıyorum	(9 kişi),
	% 12,5’i	Kararsızım	(3 kişi),
	% 4,2’si	Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 43: Anketin 43. sorusunda katılımcılara; “İlgili İdare olarak UYDS üzerinden rutin kontroller düzenli yapılmakta, denetçi eksikliği, şantiye şefi eksikliği, yardımcı kontrol elemanı eksikliği vb. durumlar takip edilmekte ve ivedilikle kurumunuz tarafından, ilgili personellerin işe başlama işlemleri tamamlanuncaya kadar yapılar durdurulmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 58,3’ü	Katılmıyorum	(14 kişi),
	% 20,8’i	Kararsızım	(5 kişi),
	% 12,5’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(3 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),
	% 4,2’si	Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 44: Anketin 44. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşlarının yapmış olduğu, hak edişlerden ilgili idare payı altında % 3’ lük kesinti yapılmaktadır. Bu kesintinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 79,2’si	Evet	(19 kişi),
	% 20,8’i	Hayır	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 45: Anketin 45. sorusunda katılımcılara; “İlgili yapı denetim kuruluşu, üzerindeki yapıyı fesih ettiği durumda, ilgili idare olarak, yapının yapı denetim kuruluşu olmadan devam etmesine izin verilmemektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 33,4’ü	Katılıyorum	(8 kişi),
	% 25’i	Katılmıyorum	(6 kişi),
	% 20,8’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 12,5’i	Kararsızım	(3 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 46: Anketin 46. sorusunda katılımcılara; “Ruhsat düzenlenen yapıda ilgili idare olarak, ruhsat ve eklerine aykırı bir uygulamayı ilk olarak siz tespit ettiğiniz durumda, ilgili yapı denetim kuruluşu hakkında, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirimde bulunuyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 70,8’i	Hayır	(17 kişi),
	% 29,2’si	Evet	(7 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 47: Anketin 47. sorusunda katılımcılara; “Kaçak yapı ile mücadele kapsamında, yapı denetim sisteminin varlığını, mücadele yapılması hususunda yeterli buluyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 95,8’i	Hayır	(23 kişi),
	% 4,2’si	Evet	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 48: Anketin 48. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim, imar mevzuatı ve standartlarla ilişkin yaşamış olduğunuz sorunlarda, Bakanlığa ya da taşra teşkilatına yaptığınız yazılı başvurularınız da (görüş, soru vb.), uygulamalar açısından net cevap alınmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 37,5’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(9 kişi),
	% 20,8’i	Katılıyorum	(5 kişi),
	% 20,8’i	Kararsızım	(5 kişi),
	% 16,7’si	Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 49: Anketin 49. sorusunda katılımcılara; “Şu an yürürlükte bulunan yapı denetim ve imar mevzuatı, yapı denetime ait sorunlara cevap bulmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 37,5'i	Katılmıyorum	(9 kişi),
	% 25'i	Katılıyorum	(6 kişi),
	% 20,8'i	Kararsızım	(5 kişi),
	% 16,7'si	Kesinlikle Katılmıyorum	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 50: Anketin 50. sorusunda katılımcılara; “İlgili idare olarak, yapı denetim sisteminin daha işler bir hale gelmesi yönünde ki önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Denetimlerin ve cezaların arttırılması,
- 2) Tecrübeli personellerle sistemin yürütülmesi,
- 3) Bakanlığın yerel yönetimlere daha çok destek vermesi,
- 4) Mevzuat ve standartların anlaşılabilirliğinin arttırılması, yönünde, cevaplarını vermişlerdir.

Soru 51: Anketin 51. sorusunda katılımcılara; “Hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan sorunlarda, en çok rolü olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 51. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Yapı Denetim kuruluşları	21 kişi	% 87,5
Yerel Yönetimler/ruhsat veren idareler	15 kişi	% 62,5
Yapı Müteahhitleri	15 kişi	% 62,5
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkez ve Taşra teşkilatları.	15 kişi	% 62,5
Şantiye Şefleri	7 kişi	% 29,2
Yapı Malzemesi (beton,çelik vb.) Laboratuvar kuruluşları	6 kişi	% 25
Proje Müellifleri	6 kişi	% 25
Hazır Beton Kuruluşları	5 kişi	% 20,8
Mimar ve Mühendis Odaları	2 kişi	% 8,3
Yapı Sahipleri	2 kişi	% 8,3

Soru 52: Anketin 52. sorusunda katılımcılara; “İş bitirme tutanağı düzenlenmeyen yapılara ve ya UYDS üzerinde % 100 konumda ve bitmiş YİBF konumunda olmayan yapılara, yapı kullanma izin belgesi düzenlenmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 33,3'ü	Kesinlikle Katılıyorum	(8 kişi),
	% 33,3'ü	Katılıyorum	(8 kişi),
	% 20,9'i	Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 12,5'i	Kararsızım	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 53: Anketin 53. sorusunda katılımcılara; “2018 TBDY” Kapsamında Yapılacak Tasarım Gözetimi ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Tebliğe göre, 2018 TBDY kapsamında, özel uzmanlık gerektiren binalar, tasarım gözetmeni tarafından denetlenmektedir. Bu Tebliğden ve ilgili hükümlerinden, ilgili idareler haberdardır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 29,2'si	Kesinlikle Katılmıyorum	(7 kişi),
	% 25'i	Katılmıyorum	(6 kişi),
	% 25'i	Katılıyorum	(6 kişi),
	% 12,5'i	Kararsızım	(3 kişi),
	% 8,3'ü	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 54: Anketin 54. sorusunda katılımcılara; “Kat Mülkiyeti Kanunu’na göre, yapı sahibine ait parsel, inşaat yapılmadan önce kat irtifakına esas proje yapılarak, bağımsız bölümler oluşturulmakta, yapı müteahhiti, kat irtifakına esas tapu senedi ile satışları yapmaktadır. Bu durum inşaatların yapı denetim kuruluşu tarafından tamamlanması ve bitirilmesi noktasında sıkıntı oluşturmaktadır. Bu hükümden vazgeçilmelidir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 62,5’i	Kesinlikle Katılıyorum	(15 kişi),
	% 20,8’i	Kararsızım	(5 kişi),
	% 12,5’i	Katılıyorum	(3 kişi),
	% 4,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 55: Anketin 55. sorusunda katılımcılara; “Zemin etüt raporlarının geçerlilik süreleri 1 yıldır. Bu hükme ilgili idareler tarafından uyulmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 49,9’u	Kesinlikle Katılmıyorum	(12 kişi),
	% 16,7’si	Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 16,7’si	Katılıyorum	(4 kişi),
	% 16,7’si	Kararsızım	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 56: Anketin 56. sorusunda katılımcılara; “1/1/2019 tarihinden sonraki yapı ruhsatı taleplerinde, ruhsat eki zemin ve temel etüdü raporlarında, 9/3/2019 tarih ve 30709 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ‘Zemin ve Temel Etüdü Uygulama Esasları ve Rapor Formatı’ hususları dikkate alınmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 37,5’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(9 kişi),
	% 33,3’ü	Katılıyorum	(8 kişi),
	% 29,2’si	Kararsızım	(7 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 57: Anketin 57. sorusunda katılımcılara; “Sadece kat irtifakı tapu senedi düzenlenmiş, ancak, yapı kullanma izin belgesi, iş bitirme tutanağı düzenlenmeyen ya da UYDS üzerinde % 100 seviyesinde olmayan yapılar, alt yapı tesislerinden faydalanmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 54,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(13 kişi),
	% 37,5’i	Katılıyorum	(9 kişi),
	% 8,3’ü	Kararsızım	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 58: Anketin 58. sorusunda katılımcılara; “İlgili idare tarafından, büro tescillerini yaptırmayan, proje müelliflerinin projeleri kesinlikle kabul edilmemektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50’si	Katılıyorum	(12 kişi),
	% 20,8’i	Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 20,8’i	Kararsızım	(5 kişi),
	% 8,4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 59: Anketin 59. sorusunda katılımcılara; “Kanun ve ikincil mevzuat ile şantiye şeflerine birçok sorumluluk yüklenilmiş iken, yapıların şantiye şefleri tarafından denetlenmemesinin nedenleri sizce ne olabilir?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 59. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Kendileri ile ilgili yürürlükte bulunan, kanun ve ikincil mevzuattan haberdar olmamaları.	20 kişi	% 83,3
Bina inşaatlarının yaklaşık % 75'nin inşaat imalatlarından oluşmasına rağmen, o işte, elektrik veya makina teknikerinin/mühendisinin/teknik öğretmenin görevlendirilmesi, bu yüzden, ilgili şantiye şefinin görevini tam olarak yapamaması/bilmemesi.	19 kişi	% 79,2
Şantiye şefi görevlendirilmelerinin, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izin belgesi gibi evraklarda sadece imza atılması yönüyle yapılması.	16 kişi	% 66,7
Ruhsat düzenleyen idareler tarafından, şantiye şefi hakkında İmar Kanununun gereklerinin yerine getirilmemesi (idari para cezası veya TMMOB'ne bildirim).	15 kişi	% 62,5
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından, 'İl Yapı Denetim Komisyon Kararlarında' şantiye şefi için sadece 3194 sayılı İmar Kanununun değerlendirilmesi yönü ile ilgili idarelere bildirimde bulunmaktan başka yaptırımın bulunmaması.	14 kişi	% 58,3

Soru 60: Anketin 60. sorusunda katılımcılara; “İdarenize; yapı müteahhidi ve ya adına şantiye şefi tarafından, yapı denetim kuruluşunun ilgili personellerinin beton dökümü esnasında şantiyeye gelmediği gerekçesi ile hiç ihbarda bulunuldu mu?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 79,2'si	Hayır	(19 kişi),
	% 20,8'i	Evet	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

3. Yapı müteahhitleri yönüyle (<https://forms.gle/JkkfgR33V43TaciF6>);

Soru 1: Anketin 1. sorusunda katılımcıların yaş aralığı sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 43,9'u	48-52 yaş aralığında	(75 kişi),
	% 42,1'i	43-47 yaş aralığında	(72 kişi),
	% 9,4'ü	38-42 yaş aralığında	(16 kişi),
	% 2,3'ü	33-37 yaş aralığında	(4 kişi),
	% 1,8'i	28-32 yaş aralığında	(3 kişi),
	% 0,5'i	53-57 yaş aralığında	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 2: Anketin 2. sorusunda katılımcıların eğitim durumu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 43,9'u	Lise	(75 kişi),
	% 42,7'si	İlk/Orta	(73 kişi),
	% 12,9'u	Lisans	(22 kişi),
	% 0,5'si	Yüksek Lisans	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 3: Anketin 3. sorusunda katılımcıların cinsiyeti sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 100'ü	Erkek	(171 kişi),
-----------------	---------	-------	-------------

cevabını vermişlerdir.

Soru 4: Anketin 4. sorusunda katılımcıların mesleği sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 88,3'ü	Yapı Müteahhidi	(151 kişi),
	% 11,1'i	İnşaat Mühendisi	(19 kişi),
	% 0,6'sı	Tekniker	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 5: Anketin 5. sorusunda katılımcıların yapı müteahhitliği tecrübeleri sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50,9'u	10-12 yıl	(87 kişi),
	% 42,6'si	7-9 yıl	(73 kişi),
	% 1,7'i	1-3 yıl	(3 kişi),
	% 1,2'si	16-18 yıl	(2 kişi),
	% 1,2'si	4-6 yıl	(2 kişi),
	% 1,2'si	13-15 yıl	(2 kişi),
	% 1,2'si	1 yıldan az	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 6: Anketin 6. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhitliğini üstlendiğiniz yapının inşaatı sırasında, inşaat alanında işçi sağlığı ve iş güvenliği ile çevre sağlığı ve güvenliğinin korunması için gereken tedbirler alınmamaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 86’sı	Katılmıyorum	(147 kişi),
	% 11,1’i	Katılıyorum	(19 kişi),
	% 1,7’i	Kesinlikle Katılıyorum	(3 kişi),
	% 0,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(1 kişi),
	% 0,6’sı	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 7: Anketin 7. sorusunda katılımcılara “Anlaşma yaptığımız şantiye şefini, yapı mahalline getirmekte güçlük çekiyoruz.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 49,7’si	Katılıyorum	(85 kişi),
	% 47,4’ü	Katılmıyorum	(81 kişi),
	% 2,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(4 kişi),
	% 0,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 8: Anketin 8. sorusunda katılımcılara; “2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren yapı müteahhitleri sınıflandırılması yönetmeliği ile yapılardaki hizmet kalitesi artacaktır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 84,8’i	Katılıyorum	(145 kişi),
	% 6,4’ü	Katılmıyorum	(11 kişi),
	% 4,7’si	Kesinlikle Katılıyorum	(8 kişi),
	% 2,9’u	Kararsızım	(5 kişi),
	% 1,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 9: Anketin 9. sorusunda katılımcılara; “8. soruda belirtilen yönetmelikten haberdar mısınız?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 57,1’i	Evet	(97 kişi),
	% 42,9’u	Hayır	(73 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 10: Anketin 10. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşlarının yapı ve imar mevzuatına, standartlara, fen ve sanat kurallarına göre yapıyı tam anlamıyla denetlemesinden yapı müteahhitleri rahatsızlık duymaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 86,5’i	Katılmıyorum	(148 kişi),
	% 7,6’sı	Kararsızım	(13 kişi),
	% 4,1’i	Katılıyorum	(7 kişi),
	% 1,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),
	% 0,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 11: Anketin 11. sorusunda katılımcılara; “4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile; can ve mal güvenliğini teminen, imar planına, yürürlükteki yapı ve imar mevzuatına, fen ve sanat kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması amacına ulaşılmıştır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 85,4’ü	Katılıyorum	(146 kişi),
	% 9,3’ü	Kararsızım	(16 kişi),
	% 4,1’i	Katılmıyorum	(7 kişi),
	% 1,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 12: Anketin 12. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhiti olarak, yapı denetim sisteminin daha işler bir hale gelmesi yönünde ki önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Yapı sahipleri tarafından yapılan proje değişiklikleri için mevzuatta çözüm getirilmesi,
- 2) Proje müelliflerinin niteliklerinin artırılması,
- 3) Denetimlerin artırılması ve uzman mühendis tanımının mevzuata getirilmesi,
- 4) Yapı denetimde tecrübeli personellerin istihdam edilmesi, yönünde cevaplarını vermişlerdir.

Soru 13: Anketin 13. sorusunda katılımcılara; “Hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan sorunlarda, en çok rolü olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 13. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Yerel Yönetimler/ruhsat düzenleyen idareler	165 kişi	% 96,5
Yapı Denetim kuruluşları	160 kişi	% 93,6
Yapı Müteahhitleri	158 kişi	% 92,4
Proje Müellifleri	158 kişi	% 92,4
Şantiye Şefleri	155 kişi	% 90,6
Yapı Malzemesi (beton,çelik vb.) Laboratuvar kuruluşları	83 kişi	% 48,5
Hazır Beton Kuruluşları	76 kişi	% 44,4
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkez ve Taşra teşkilatları	74 kişi	% 43,3
Yapı Sahipleri	6 kişi	% 3,5

Soru 14: Anketin 14. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhiti olarak, yapı denetim sisteminde gördüğünüz en büyük aksaklıklar nelerdir?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Bürokrasinin fazlalığı,
- 2) Deneyimsiz personellerin sistemde görevlendirilmesi,
- 3) Yapı denetim kuruluşlarına verilen ücretlerin fazlalığı, yönünde cevaplarını vermişlerdir.

Soru 15: Anketin 15. sorusunda katılımcılara; “inşaat sözleşmesi yaptığımız, yapı sahibinin/sahiplerinin, kendi adlarına Muhasebe Müdürlüklerinde açılmış hesaba yatırmaları gereken yapı denetimi hizmet tutarları, genellikle yapı müteahhiti tarafından yatırılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 94,2'si	Kesinlikle Katılıyorum	(161 kişi),
	% 4,1'i	Katılıyorum	(7 kişi),
	% 1,8'i	Katılmıyorum	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 16: Anketin 16. sorusunda katılımcılara; “Aynı zamanda hem yapı sahibi hem de o yapının müteahhiti olduğunuz durumlarda, toplam yapı alanı, 3000 m² olan bir inşaatta, yapı denetim hizmet bedeli tutarı tek seferde yatırıldığından, bu bedeli ödemekte güçlük çekiliyor.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 55’i	Kesinlikle Katılıyorum	(94 kişi),
	% 43,9’u	Katılıyorum	(75 kişi),
	% 1,2’si	Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 17: Anketin 17. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhiti olarak, yapı müteahhiti yetki belge numaranız, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, süreli olarak iptal edildi mi?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 96,5’i	Hayır	(165 kişi),
	% 3,5’i	Evet	(6 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 18: Anketin 18. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhiti olarak, ruhsat ve eklerine aykırı uygulama yaptığınız için, 3194 Sayılı İmar Kanunu’nun 42. maddesi kapsamında herhangi bir idari para cezası aldınız mı?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 94’ü	Hayır	(160 kişi),
	% 6’sı	Evet	(10 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 19: Anketin 19. sorusunda katılımcılara; “Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen teknik inceleme raporuna istinaden, Cumhuriyet Başsavcılıklarına, hakkınızda hiç suç duyurusunda bulunuldu mu?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 98,8’i	Hayır	(168 kişi),
	% 1,2’si	Evet	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 20: Anketin 20. sorusunda katılımcılara; “Sorumluluğunuz altındaki şantiyenizde, 25/12/2018 tarihinden sonra dökülen betondan EBİS’e göre alınan taze beton numunelerinin 7 ve 28 günlük basınç dayanımları, talep ettiğiniz (bedelinin ödediğiniz) beton sınıfının, olması gereken basınç dayanımı değerlerinin altında çıkmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 93,5’i	Kesinlikle Katılıyorum	(158 kişi),
	% 5,3’ü	Katılıyorum	(9 kişi),
	% 1,2’si	Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 21: Anketin 21. sorusunda katılımcılara; “20. maddede belirtilen Tebliğ kapsamında, çip koyularak alınan taze beton numunesinin, 7 ve 28 günlük basınç dayanımlarının, bedelini ödediğiniz beton sınıfından daha düşük çıktığında, ilgili hazır beton kuruluşundan para iadesi talebinde buldunuz mu ve ya herhangi hukuki işlem başlattınız mı?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 99,4’i	Hayır	(168 kişi),
	% 0,6’sı	Evet	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 22: Anketin 22. sorusunda katılımcılara; “Hazır beton kuruluşundan talep ettiğiniz hazır betonun, talep edilen beton sınıfından, daha düşük dayanım değeri vermesini neye bağlıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 22. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Hazır beton kuruluşları standartlara uygun çimento ve agrega kullanmamaktadır.	168 kişi	% 98,2
Hazır betondaki çimento miktarı, o sınıftaki betona göre daha az kullanılmaktadır.	164 kişi	% 95,9
Agregada granülometri eğrisine uyulmamaktadır.	162 kişi	% 94,7
Yapı malzemeleri laboratuvarları, şantiye sahasında, taze betondan numune alma koşullarına göre, numuneleri almamaktadır.	159 kişi	% 93
Şantiye de yapılması gereken slump vb deneyler yapılmadan, taze betondan numune alınmaktadır.	159 kişi	% 93
Yapı Malzemeleri laboratuvarları, taze beton numuneleri için uygun kür koşullarını sağlayamamaktadır.	158 kişi	% 92,4
Şantiye de çalışan usta, işçi, beton daha kolay yerleşsin diye su katmaktadırlar.	158 kişi	% 92,4

Soru 23: Anketin 23. sorusunda katılımcılara; “Sorumluluğunuz altındaki şantiyelerde, 25/12/2018 tarihinden önce, hazır beton kuruluşundan talep ettiğiniz hazır betondan alınan numunelerin beton basınç dayanımları, talep edilen beton sınıfının sağlanması gereken beton basınç dayanımlarından daha yüksek çıkmaktaydı.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 92,4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(158 kişi),
	% 3,5’i	Katılıyorum	(6 kişi),
	% 2,3’ü	Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 1,8’i	Kararsızım	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 24: Anketin 24. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhitliğini üstlendiğiniz yapıda, 25/12/2018 tarihinden önce dökülen hazır betondan alınan taze beton numunelerinin sonuçlarına, yapı malzemeleri laboratuvarı tarafından manuel (elle) düzeltme işlemi yapıldığını düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 53,2’si	Hayır	(91 kişi),
	% 46,8’i	Evet	(80 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 25: Anketin 25. sorusunda katılımcılara; “25/12/2018 tarihinden sonra dökülen hazır betondan alınan taze beton numunesi sonuçlarının, talep edilen beton sınıfının basınç değerlerinden daha düşük çıkmasındaki en önemli etken ne olabilir?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Hazır beton santrallerinin uygun beton üretmemesi,
- 2) Laboratuvarların deney sonuçlarına manuel müdahalelerinin olması,
- 3) Hazır beton kuruluşlarına olan denetimlerin yetersizliği, yönünde cevaplarını vermişlerdir.

Soru 26: Anketin 26. sorusunda katılımcılara; “Sorumluluğunuz altındaki şantiyenizde, taze beton dökümü esnasında, yapı denetim kuruluşu personelleri genel de beton dökümünün bitimine doğru gelmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 83,6’sı	Katılıyorum	(143 kişi),
	% 9,9’u	Kesinlikle Katılıyorum	(17 kişi),
	% 5,8’i	Katılmıyorum	(10 kişi),
	% 0,6’sı	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 27: Anketin 27. sorusunda katılımcılara; “26. soruya istinaden, böyle bir durumda, yapı denetim kuruluşu hakkında ilgili idareye ve ya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’ne bildirimde buldunuz mu?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 98,2’si	Hayır	(168 kişi),
	% 1,8’i	Evet	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 28: Anketin 28. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhiti olarak, sorumluluğunuz altındaki şantiyeler de, mesleki yeterlilik belgesi (MYK) bulunmayan usta çalıştırmakta mısınız?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 55’i	Evet	(94 kişi),
	% 45’i	Hayır	(77 kişi),

cevabını vermişlerdir.

4. Şantiye şefleri yönüyle (<https://forms.gle/DTtWx6Arw8JbSibT9>);

Soru 1: Anketin 1. sorusunda katılımcıların yaş aralığı sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 77,1’i	23-27 yaş aralığında	(101 kişi),
	% 14,5’i	28-32 yaş aralığında	(19 kişi),
	% 5,3’ü	33-37 yaş aralığında	(7 kişi),
	% 2,3’ü	38-42 yaş aralığında	(3 kişi),
	% 0,8’i	58 ve yukarı	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 2: Anketin 2. sorusunda katılımcıların eğitim durumu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 96,9’u	Lisans	(127 kişi),
	% 3,1’i	Yüksek Lisans	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 3: Anketin 3. sorusunda katılımcıların cinsiyeti sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 93,9’u	Erkek	(123 kişi),
	% 6,1’i	Kadın	(8 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 4: Anketin 4. sorusunda katılımcıların mesleği sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 74’ü	İnşaat Mühendisi	(97 kişi),
	% 24,4’ü	Mimar	(32 kişi),
	% 1,5’i	Elektrik Mühendisi/Elektrik- Elektronik Mühendisi	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 5: Anketin 5. sorusunda katılımcıların mesleki tecrübeleri sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 73,3’ü	4-6 yıl	(96 kişi),
	% 12,2’si	1-3 yıl	(16 kişi),
	% 4,6’sı	7-9 yıl	(6 kişi),
	% 3,8’i	1 yıldan az	(5 kişi),
	% 2,3’ü	10-12 yıl	(3 kişi),
	% 1,5’i	19-25 yıl	(2 kişi),
	% 0,8’i	13-15 yıl	(1 kişi),
	% 0,8’i	16-18 yıl	(1 kişi),
	% 0,8’i	25 yıldan fazla	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 6: Anketin 6. sorusunda katılımcıların şantiye şefi olarak mesleki tecrübelerinin kaç yıl olduğu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 74,8'i	1-3 yıl	(98 kişi),
	% 11,5'i	1 yıldan az	(15 kişi),
	% 4,6'sı	4-6 yıl	(6 kişi),
	% 3,8'i	7-9 yıl	(5 kişi),
	% 1,5'i	10-12 yıl	(2 kişi),
	% 1,5'i	13-15 yıl	(2 kişi),
	% 0,8'i	16-18 yıl	(1 kişi),
	% 0,8'i	19-25 yıl	(1 kişi),
	% 0,8'i	25 yıldan fazla	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 7: Anketin 7. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefliğinden aylık kazançlarının ne kadar olduğu” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 43,5'i	2000-2500 TL arası	(57 kişi),
	% 19,1'i	2500-3000 TL arası	(25 kişi),
	% 6,9'u	1000-1500 TL arası	(9 kişi),
	% 6,1'i	1500-2500 TL arası	(8 kişi),
	% 5,3'ü	Aylık kazancım yok (aynı zamanda yapı	
		Müteahhidi veya proje müellifliği yapanlar için	(7 kişi),
	% 5,3'ü	4500 TL den fazla	(7 kişi),
	% 5,3'ü	1000 TL den az	(7 kişi),
	% 3,8'i	3000-3500 TL arası	(5 kişi),
	% 2,3'ü	3500-4000 TL arası	(3 kişi),
	% 2,3'ü	4000-4500 TL arası	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 8: Anketin 8. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefliğinden hariç olmak üzere, yapı müteahhitliği de yapıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 89,3'ü	Hayır	(117 kişi),
	% 10,7'si	Evet	(14 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 9: Anketin 9. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefliğinden hariç olmak üzere, proje müellifliği de yapıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 63,4'ü	Evet	(83 kişi),
	% 36,6'sı	Hayır	(48 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 10: Anketin 10. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefliğinde aktif olarak görev yapıyor musunuz? yoksa ilgili yapı müteahhiti sadece diplomanızı mı kullanıyor?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 78,5'i	Aktif çalışıyorum	(102 kişi),
	% 21,5'i	Diplomam kullanılıyor	(28 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 11: Anketin 11. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefliği sözleşmesi yaparak anlaşma yaptığımız yapı müteahhidinden, zamanında maaşınızı alabiliyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 90,1'i	Hayır	(118 kişi),
	% 9,9'u	Evet	(13 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 12: Anketin 12. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefliğini üstlendiğiniz yapının inşaatı sırasında inşaat alanında işçi sağlığı ve iş güvenliği ile çevre sağlığı ve güvenliğinin korunması için gereken tedbirleri yapı müteahhidine aldirmakta zorluk çekiliyor.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 88,5’i	Kesinlikle Katılıyorum	(116 kişi),
	% 7,6’sı	Katılıyorum	(10 kişi),
	% 3,1’i	Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 0,8’i	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 13: Anketin 13. sorusunda katılımcılara; “Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin “Tanımlar” başlıklı 3. maddesinin (n) bendinde yapı denetleme defteri tanımlanmıştır. Yapı denetleme defteri, tarafınızdan şantiyede muhafaza edilmemektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 54,2’si	Katılıyorum	(71 kişi),
	% 32,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(43 kişi),
	% 5,3’ü	Katılmıyorum	(7 kişi),
	% 5,3’ü	Kararsızım	(7 kişi),
	% 2,3’ü	Kesinlikle katılmıyorum	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 14: Anketin 14. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefi olarak, beton döküleceğini, ilgili yapı denetim kuruluşuna bildirmenize rağmen, ilgili denetim personelleri, beton dökümü esnasında şantiyede bulunmamaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50,4’ü	Kararsızım	(66 kişi),
	% 30,5’i	Katılmıyorum	(40 kişi),
	% 12,2’si	Katılıyorum	(16 kişi),
	% 6,1’i	Kesinlikle Katılıyorum	(8 kişi),
	% 0,8’i	Kesinlikle katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 15: Anketin 15. sorusunda katılımcılara; “14. soruya istinaden, böyle bir durumda, yapı denetim kuruluşu hakkında ilgili idareye ve ya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’ne bildirimde buldunuz mu?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 93,8’i	Hayır	(122 kişi),
	% 6,2’si	Evet	(8 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 16: Anketin 16. sorusunda katılımcılara; “2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren yapı müteahhitlerinin sınıflandırılması yönetmeliği ile yapılardaki hizmet kalitesi artacaktır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 63,4’ü	Katılmıyorum	(83 kişi),
	% 19,1’i	Kesinlikle Katılıyorum	(25 kişi),
	% 8,4’ü	Katılıyorum	(11 kişi),
	% 4,6’sı	Kararsızım	(6 kişi),
	% 4,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(6 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 17: Anketin 17. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırma ile yapılardaki hizmet kalitesinin artmayacağını düşünüyorsanız, bunun nedenini, açıklayabilir misiniz?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

1) Yapı müteahhitlerine getirilen mesleki, teknik ve ekonomik kriterlerin yapılardaki kalitenin artmasını sağlamayacağı bunun ancak yapı müteahhitlerinin mesleki anlamda yetkin olması ile yapılardaki kalitenin artacağı, yönünde,

cevaplarını vermişlerdir.

Soru 18: Anketin 18. sorusunda katılımcılara; “Yapı sahipleri ve ya yapı müteahhitleri proje müelliflerine, proje tasarlama/yaptırma işini, ancak o işin şantiye şefliğinin de üstlenilmesi durumunda vermektendirler.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 75,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(99 kişi),
	% 16,8’i	Katılıyorum	(22 kişi),
	% 5,3’ü	Kararsızım	(7 kişi),
	% 2,3’ü	Katılmıyorum	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 19: Anketin 19. sorusunda katılımcılara; “Şuan da şantiye şefliği geliriniz ile eşit gelirden ve mesleğiniz ile alakalı bir iş bulsanız, şantiye şefi olmaya devam eder miydiniz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 87,8’i	Hayır	(115 kişi),
	% 12,2’si	Evet	(16 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 20: Anketin 20. sorusunda katılımcılara; “Bugüne kadar şantiye şefliğini, üstlendiğiniz yapılardan hiç gitmediğiniz bir yapı oldu mu?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 76,3’ü	Hayır	(100 kişi),
	% 23,7’si	Evet	(31 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 21: Anketin 21. sorusunda katılımcılara; “Şu an yürürlükte bulunan yapı denetim ve imar mevzuatı, yapı denetim sistemine ait bütün sorunlara cevap bulmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 71,5’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(93 kişi),
	% 12,3’ü	Katılmıyorum	(16 kişi),
	% 9,2’si	Kararsızım	(12 kişi),
	% 6,2’si	Katılıyorum	(8 kişi),
	% 0,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 22: Anketin 22. sorusunda katılımcılara; “Hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan aksamalarda en çok rolü olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 22. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Yapı Malzemesi (beton,çelik vb.) Laboratuvar kuruluşları	90 kişi	% 69,8
Proje Müellifleri	82 kişi	% 63,6
Yerel Yönetimler/ruhsat düzenleyen idareler	82 kişi	% 63,6
Yapı Denetim kuruluşları	82 kişi	% 63,6
Şantiye Şefleri	82 kişi	% 63,6
Yapı Müteahhitleri	82 kişi	% 63,6
TMMOB, Şube ve temsilcilikleri	68 kişi	% 52,7
Hazır Beton Kuruluşları	58 kişi	% 45
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkez ve Taşra teşkilatları	58 kişi	% 45
Yapı Sahipleri	58 kişi	% 45

Soru 23: Anketin 23. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefi olarak, yapı denetim sisteminin daha işler bir hale gelmesi yönünde ki önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

1) Şantiye şeflerinin sadece şantiyede görev almaları ve tecrübeli kişilerden seçilmesi,

2) Yapı denetim kuruluşlarının daha deneyimli personel çalıştırması ve denetimlerinin artırılması, yönünde, cevaplarını vermişlerdir.

Soru 24: Anketin 24. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim uygulamaları kapsamında, TMMOB tarafından herhangi bir süreli mesleki men cezası ve ya ilgili idare tarafından İmar Kanununun 42. maddesi kapsamında idari para cezası aldınız mı?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 99,2’si	Hayır	(127 kişi),
	% 0,8’i	Evet	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 25: Anketin 25. sorusunda katılımcılara; “Sözleşme imzaladığınız yapı müteahhidi, o işe ait şantiye şefliği ücretini tam ve zamanında ödememektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 78,9’u	Kesinlikle Katılıyorum	(101 kişi),
	% 10,9’u	Katılıyorum	(14 kişi),
	% 4,7’si	Katılmıyorum	(6 kişi),
	% 3,1’i	Kararsızım	(4 kişi),
	% 2,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 26: Anketin 26. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhidi tarafından ücretinizin ödenmemesi durumunda, yapı denetleme defterlerini imzalamamaktasınız.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 53,9’u	Katılıyorum	(69 kişi),
	% 24,2’si	Kesinlikle Katılıyorum	(31 kişi),
	% 11,7’si	Kararsızım	(15 kişi),
	% 7,8’i	Katılmıyorum	(10 kişi),
	% 2,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 27: Anketin 27. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefi olarak, görevli olduğunuz şantiye de mesleki yeterlilik belgesi bulunmayan usta çalıştırmamaktasınız.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 72,4’ü	Katılmıyorum	(92 kişi),
	% 9,4’ü	Katılıyorum	(12 kişi),
	% 6,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(8 kişi),
	% 6,3’ü	Kararsızım	(8 kişi),
	% 5,5’i	Kesinlikle Katılıyorum	(7 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 28: Anketin 28. sorusunda katılımcılara; “Sorumluluğunuz altındaki şantiyenizde, 25/12/2018 tarihinden sonra dökülen betondan EBİS’e göre alınan taze beton numunelerinin 7 ve ya 28 günlük basınç dayanımları, talep ettiğiniz (bedelini ödediğiniz) beton sınıfının, sağlanması gereken beton basınç dayanımlarının altında çıkmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 73,4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(91 kişi),
	% 11,3’ü	Kararsızım	(14 kişi),
	% 7,3’ü	Katılmıyorum	(9 kişi),
	% 6,5’i	Katılıyorum	(8 kişi),
	% 1,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 29: Anketin 29. sorusunda katılımcılara; “28. maddede belirtilen EBİS kapsamında, çip koyularak alınan taze beton numunesinin, 7 ve ya 28 günlük basınç dayanımlarının, bedelini ödediğiniz beton sınıfından daha düşük çıktığında, ilgili hazır beton kuruluşundan para iadesi talebinde buldunuz mu? ve ya herhangi hukuki işlem başlattınız mı?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 98,3’ü Hayır (122 kişi),
% 1,7’si Evet (2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 30: Anketin 30. sorusunda katılımcılara; “Hazır beton kuruluşundan talep ettiğiniz hazır betonun, talep edilen beton sınıfından, daha düşük basınç değeri vermesini neye bağlıyor sunuz?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 30. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Hazır beton kuruluşları standartlara uygun çimento ve agrega kullanmamaktadır.	114 kişi	% 95
Hazır betondaki çimento miktarı, o sınıftaki betona göre daha az kullanılmaktadır.	109 kişi	% 90,8
Agregada granülometri eğrisine uyulmamaktadır.	104 kişi	% 86,7
Şantiye de çalışan usta, işçi, tarafından beton daha kolay yerleşsin diye su katılmaktadırlar.	104 kişi	% 86,7
Yapı malzemeleri laboratuvarları, şantiye sahasında, taze betondan numune alma koşullarına göre, numuneleri almamaktadır.	97 kişi	% 78,3
Şantiye de yapılması gereken slump vb deneyler yapılmadan, taze betondan numune alınmaktadır.	94 kişi	% 78,3
Yapı malzemeleri laboratuvarları, taze beton numuneleri için uygun kür koşullarını sağlayamamaktadır.	82 kişi	% 68,3

Soru 31: Anketin 31. sorusunda katılımcılara; “Sorumluluğunuz altındaki şantiyelerde, 25/12/2018 tarihinden önce, hazır beton kuruluşundan talep ettiğiniz taze betondan alınan numunelerin beton basınç dayanımları, talep edilen beton sınıfının sağlaması gereken beton basınç dayanımlarından daha büyük çıkmaktaydı?” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 68,6’sı Kesinlikle Katılıyorum (83 kişi),
% 11,6’sı Kararsızım (14 kişi),
% 11,6’sı Katılıyorum (14 kişi),
% 4,1’i Kesinlikle Katılmıyorum (5 kişi),
% 4,1’i Katılmıyorum (5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 32: Anketin 32. sorusunda katılımcılara; “25/12/2018 tarihinden sonra dökülen hazır betondan alınan taze beton numunesi sonuçlarının, talep edilen beton sınıfının basınç değerlerinden daha düşük çıkmasındaki en önemli etken ne olabilir?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

1) Hazır beton tesislerinin standartlara uygun beton üretmemesi, yönünde, cevaplarını vermişlerdir.

Soru 33: Anketin 33. sorusunda katılımcılara; “Sorumluluğunuz altındaki şantiyenizde, taze beton dökümü esnasında, yapı denetim kuruluşu personelleri genel de beton dökümünün bitimine doğru gelmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 75,4’ü Katılıyorum (95 kişi),
% 7,9’u Katılmıyorum (10 kişi),
% 6,3’ü Kararsızım (8 kişi),
% 6,3’ü Kesinlikle Katılıyorum (8 kişi),
% 4’ü Kesinlikle Katılmıyorum (5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 34: Anketin 34. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şefi olarak; yapı denetim ve imar mevzuatında, şantiye şefliği ile ilgili hükümlerden haberdar mısınız? Ayrıca; 2/3/2019 tarihinde yayımlanarak 2/6/2019 tarihinde yürürlüğe giren "Şantiye Şefleri Hakkında Yönetmelik" hakkında bilginiz var mı?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 80,3'ü	Hayır	(102 kişi),
	% 19,7'si	Evete	(25 kişi),

cevabını vermişlerdir.

5. Proje müellifleri yönüyle (<https://forms.gle/Rik8pTWh2Q55yrGV6>);

Soru 1: Anketin 1. sorusunda katılımcıların yaş aralığı sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 35,5'i	23-27 yaş aralığında	(39 kişi),
	% 31,8'i	28-32 yaş aralığında	(35 kişi),
	% 18,2'si	33-37 yaş aralığında	(20 kişi),
	% 9,1'i	38-42 yaş aralığında	(10 kişi),
	% 2,7'si	18-22 yaş aralığında	(3 kişi),
	% 1,8'i	43-47 yaş aralığında	(2 kişi),
	% 0,9'u	53-57 yaş aralığında	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 2: Anketin 2. sorusunda katılımcıların eğitim durumu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 90,9'u	Lisans	(100 kişi),
	% 7,3'ü	Yüksek Lisans	(8 kişi),
	% 0,9'u	Doktora	(1 kişi),
	% 0,9'u	Diğer	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 3: Anketin 3. sorusunda katılımcıların cinsiyeti sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 80,9'u	Erkek	(89 kişi),
	% 19,1'i	Kadın	(21 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 4: Anketin 4. sorusunda katılımcıların mesleği sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 39,1'u	İnşaat Mühendisi	(43 kişi),
	% 20'si	Mimar	(22 kişi),
	% 15,5'i	Elektrik Mühendisi/Elektrik-Elektronik Mühendisi	(17 kişi),
	% 10,9'u	Makine Mühendisi	(12 kişi),
	% 7,3'ü	Harita Mühendisi	(8 kişi),
	% 5,5'i	Jeoloji/Jeofizik Mühendisi	(6 kişi),
	% 1,8'i	Diğer	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 5: Anketin 5. sorusunda katılımcıların mesleki tecrübeleri sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 31,8'i	1-3 yıl	(35 kişi),
	% 28,2'si	4-6 yıl	(31 kişi),
	% 12,7'si	10-12 yıl	(14 kişi),
	% 12,7'si	7-9 yıl	(14 kişi),
	% 3,6'sı	1 yıldan az	(4 kişi),
	% 3,6'sı	13-15 yıl	(4 kişi),
	% 3,6'sı	19-25 yıl	(4 kişi),
	% 2,7'si	16-18 yıl	(3 kişi),
	% 0,9'u	25 yıldan fazla	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 6: Anketin 6. sorusunda katılımcıların proje müellifi olarak çalışma süreleri sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 29,1'i	1-3 yıl	(32 kişi),
	% 24,5'i	1 yıldan az	(27 kişi),
	% 21,8'i	4-6 yıl	(24 kişi),
	% 14,5'i	7-9 yıl	(16 kişi),
	% 4,5' i	10-12 yıl	(5 kişi),
	% 4,5'i	16-18 yıl	(5 kişi),
	% 0,9'u	19-25 yıl	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 7: Anketin 7. sorusunda katılımcılara; “Sadece proje müellifliğinden dolayı kazançlarının yeterli olup olmadığı?” sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 95,4'ü	Hayır	(104 kişi),
	% 4,6' sı	Evet	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 8: Anketin 8. sorusunda katılımcılara; “7. soruya cevabınız hayır ise, nedenlerini açıklayabilir misiniz?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Müelliflerin düşük bedelle projeleri çizmesi, yeteri kadar iş olmaması,
 - 2) Tecrübesiz mühendislerin olması ve ucuza kötü iş yapmaları,
 - 3) Yapı denetim kuruluşlarındaki mühendis ve mimarların proje yapması ve proje müelliflerinin imzacı rolünde bulunduğu, yönünde,
- cevaplarını vermişlerdir.

Soru 9: Anketin 9. sorusunda katılımcılara; “Proje müellifliğinden hariç olmak üzere, yapı müteahhitliği de yapıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 80'ı	Hayır	(88 kişi),
	% 20'si	Evet	(22 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 10: Anketin 10. sorusunda katılımcılara; “Proje müellifliğinden hariç olmak üzere, şantiye şefliği de yapıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 71,8'i	Evet	(79 kişi),
	% 28,2'si	Hayır	(31 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 11: Anketin 11. sorusunda katılımcılara; “Yapı sahipleri/yapı müteahhitleri, projelerini çizdirme karşılığında, o işin şantiye şefi olmanızı da istemektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 68,2'si	Kesinlikle Katılıyorum	(75 kişi),
	% 12'7'si	Katılıyorum	(14 kişi),
	% 10'u	Kararsızım	(11 kişi),
	% 7,3'ü	Katılmıyorum	(8 kişi),
	% 1,8'i	Kesinlikle Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 12: Anketin 12. sorusunda katılımcılara; “Van ilinde 1/1/2011 tarihinden itibaren, uygulanmaya başlayan 4708 Sayılı Yapı Denetim Kanunu ile birlikte, ürettiğiniz hizmetin kalitesinde azalma olmuştur.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(45 kişi),
	% 29,4’ü	Katılıyorum	(32 kişi),
	% 14,7’si	Katılmıyorum	(16 kişi),
	% 11’i	Kararsızım	(12 kişi),
	% 3,7’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 13: Anketin 13. sorusunda katılımcılara; “Proje müellifi olarak, yürürlükte bulunan Belediyenin uygulamadaki imar planı ve notlarına, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe, TSE standartlarına (TS 500, TS 498 vb.) erişilebilirlik standardına, (TS 9111) sığınak yönetmeliğine, otopark yönetmeliğine, binalarda enerji performansı yönetmeliğine, zemin ve temel etüdü uygulama esasları ve rapor formatına, mühendislik proje düzenleme esaslarına, Türkiye bina deprem yönetmeliğine, Türkiye bina deprem yönetmeliği kapsamında yapılacak tasarım gözetimi ve kontrolü hizmetlerine dair Tebliğe, planlı alanlar imar yönetmeliği ile tüm standart ve mevzuata tam olarak hakimdir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 62,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(67 kişi),
	% 13,1’i	Katılmıyorum	(14 kişi),
	% 13,1’i	Katılıyorum	(14 kişi),
	% 9,3’ü	Kararsızım	(10 kişi),
	% 1,9’u	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 14: Anketin 14. sorusunda katılımcılara; “Yapının ruhsat alınması aşamasında, müellifi olduğunuz projelerle alakalı olarak, ruhsat düzenleyen idareler ve yapı denetim kuruluşları ile yaşadığınız sorunları sıralayabilir misiniz?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Bürokrasi fazlalığı,
- 2) Ruhsat düzenleyen idarelerde mesleki tecrübeleri az olan kişilerin istihdam edilmesi,
- 3) Yapı ve imar mevzuatının açık anlaşılır olmaması ile ilçeden ilçeye farklılık göstermesi,
- 4) Projeleri inceleyen yapı denetim ve ruhsat düzenleyen idarelerdeki personellerin tecrübe

eksikliğinden dolayı projelerin sürekli iade edilmesi, yönünde,

cevaplarını vermişlerdir.

Soru 15: Anketin 15. sorusunda katılımcılara; ““Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği’nin” *“Proje müellifinin görev ve sorumlulukları”* başlıklı 7. maddesinin, 2 numaralı bendinde belirtilen hükme istinaden, yapının bütün müellifleri birlikte koordineli çalışmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 64,5’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(69 kişi),
	% 15 ’i	Katılıyorum	(16 kişi),
	% 8,4’ü	Katılmıyorum	(9 kişi),
	% 8,4’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(9 kişi),
	% 3,7’si	Kararsızım	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 16: Anketin 16. sorusunda katılımcılara; “Müellif olarak hazırladığımız proje, rapor ve ya krokiler, yapı denetim kuruluşlarının ilgili denetçileri tarafından hazırlanacak "proje kontrol formuna" esas olmaktadır. Denetçiler tarafından projeleriniz incelenmeye başladığında, mevzuata aykırılık tespit edilen hususlar, tarafınızdan derhal düzeltilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 52,3'ü	Kesinlikle Katılıyorum	(56 kişi),
	% 16,8 'i	Katılıyorum	(18 kişi),
	% 13,1'i	Katılmıyorum	(14 kişi),
	% 10,3'ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(11 kişi),
	% 7,5'i	Kararsızım	(8 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 17: Anketin 17. sorusunda katılımcılara; “Hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan sorunlarda, en çok rolü olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 17. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Yerel yönetimler (ruhsat düzenleyen idareler)	98 kişi	% 91,6
Yapı denetim kuruluşları ve ilgili denetim personelleri	92 kişi	% 86
Yapı müteahhitleri	67 kişi	% 62,6
Çevre ve Şehircilik Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatı	58 kişi	% 54,2
Proje müellifleri	46 kişi	% 43
Şantiye Şefleri	46 kişi	% 43
Laboratuvar kuruluşları	27 kişi	% 25,2
TMMOB, şube ve temsilcilikleri	22 kişi	% 20,6
Yapı sahipleri	13 kişi	% 12,1
Hazır beton kuruluşları	11 kişi	% 10,3
Mal Müdürlükleri/Muhasebe Müdürlükleri	1 kişi	% 0,9

Soru 18 : Anketin 18. sorusunda katılımcılara; “Şu an yürürlükte bulunan bütün yapı denetim ve imar mevzuatı ile bu mevzuatta müelliflerle ilgili belirtilen bütün hükümler tarafınızdan bilinmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 61,1'i	Kesinlikle Katılmıyorum	(66 kişi),
	% 14,8 'i	Kararsızım	(16 kişi),
	% 12'si	Katılıyorum	(13 kişi),
	% 9,3'ü	Katılmıyorum	(10 kişi),
	% 2,8'i	Kesinlikle Katılıyorum	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 19: Anketin 19. sorusunda katılımcılara; “Proje müellifi olarak, yapı denetim sisteminin daha işler bir hale gelmesi yönünde ki önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Yapı denetim kuruluşlarına yönelik cezai yaptırımlar ile denetimlerin arttırılması,
- 2) Sistemin bütün paydaşlarının tecrübeli kişilerden oluşması sağlanmalı,
- 3) Bürokrasinin dijital işlemlere geçilerek azaltılması,
- 4) Meslek odalarının sürece dahil edilmesinin sağlanması ve müelliflerinin daha iyi proje yapmaları hususunda odaların eğitim düzenlemesi hususunun mevzuata eklenmesi, yönünde, cevaplarını vermişlerdir.

Soru 20: Anketin 20. sorusunda katılımcılara; “Proje müellifi olarak hazırladığınız ruhsata esas projeleri, incelenmek üzere, ilk olarak, yapı denetim kuruluşuna vermeniz gerekirken, ilgili idarelere vermektensiniz.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 64,5’i	Kesinlikle Katılıyorum	(69 kişi),
	% 21,5 ’i	Katılıyorum	(23 kişi),
	% 6,5’i	Kararsızım	(7 kişi),
	% 4,7’si	Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 2,8’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 21: Anketin 21. sorusunda katılımcılara; “3194 Sayılı İmar Kanununun “Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması:(1)” başlıklı 8. maddesinin (1) bendinde, 4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun “Yapı denetim kuruluşları ve görevleri” başlıklı 2. maddesinin (a) bendinde ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği’nin “Yapı projeleri” başlıklı 57. maddesinin (21) numaralı bendinde belirtilen hükümlere göre, yapı ruhsatına esas projelerde mesleki oda onayı aranmaz denmektedir. Bu uygulamayı doğru buluyor musunuz?” Sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 82,4’ü	Hayır	(89 kişi),
	% 17,6’sı	Evet	(19 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 22: Anketin 22. sorusunda katılımcılara; “21. soruya cevabınız hayır ise nedenini açıklayabilir misiniz?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

1) Meslek odalarının mühendislerin mesleki yeterliliklerinin artırılmasına katkı sağlaması hususunda sisteme dahil edilmesi ve Bakanlık tarafından sürekli odaların denetlenmesi,

2) Projelerin meslek odalarının incelemesine tabi tutulması, ilgili idare ve yapı denetim kuruluşlarının iş yükünün azalmasında ve süreçlerin hızlanmasında faydalı olabileceği, yönünde, cevaplarını vermişlerdir.

Soru 23: Anketin 23. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim uygulamaları kapsamında, yapı ruhsatına esas yapmış olduğunuz projelerden dolayı, TMMOB tarafından herhangi bir mesleki men cezası ve ya ilgili idare tarafından İmar Kanunu’nun 42. maddesi kapsamında idari para cezası aldınız mı?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 96,4’ü	Hayır	(106 kişi),
	% 3,6’sı	Evet	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

6. Yapı malzemeleri laboratuvarları yönüyle (<https://forms.gle/5E67EQks56P41Zp> 8);

Soru 1: Anketin 1. sorusunda katılımcıların yaş aralığı sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 58,3’ü	23-27 yaş aralığında	(7 kişi),
	% 25’i	28-32 yaş aralığında	(3 kişi),
	% 8,3’ü	38-42 yaş aralığında	(1 kişi),
	% 8,3’ü	43-47 yaş aralığında	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 2: Anketin 2. sorusunda katılımcıların eğitim durumu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 66,7’si	Önlisans	(8 kişi),
	% 25’i	Lisans	(3 kişi),
	% 8,3’ü	Lise	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 3: Anketin 3. sorusunda katılımcıların cinsiyeti sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 100’ü	Erkek	(12 kişi),
-----------------	---------	-------	------------

cevabını vermişlerdir.

Soru 4: Anketin 4. sorusunda katılımcıların mesleği sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 75'i	Teknisyen/Tekniker	(9 kişi),
	% 16,7'si	İnşaat Mühendisi	(2 kişi),
	% 8,3'ü	Kimya Mühendisi	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 5: Anketin 5. sorusunda katılımcıların laboratuvar kuruluşundaki görevleri nedir" sorusu sorulmuştur (uygun olanların tümünü işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 5. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Deney yapan eleman (tekniker/ teknisyen/teknik öğretmen)	8 kişi	% 66,7
Laboratuvar sahibi/müdürü veya ortağı	2 kişi	% 16,7
Denetçi mühendis (kimya ya da inşaat mühendisi)	2 kişi	% 16,7

Soru 6: Anketin 6. sorusunda katılımcıların mesleki tecrübeleri sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,7'si	1-3 yıl	(5 kişi),
	% 16,7'si	4-6 yıl	(2 kişi),
	% 16,7'si	1 yıldan az	(2 kişi),
	% 8,3'ü	7-9 yıl	(1 kişi),
	% 8,3'ü	16-18 yıl	(1 kişi),
	% 8,3'ü	19-25 yıl	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 7: Anketin 7. sorusunda katılımcılara; "Şu an ki çalıştığınız kuruluş da, çalışma süreniz nedir?" sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 58,3'ü	1-3 yıl	(7 kişi),
	% 25'i	1 yıldan az	(3 kişi),
	% 8,3'ü	4-6 yıl	(1 kişi),
	% 8,3'ü	7-9 yıl	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 8: Anketin 8. sorusunda katılımcılara; "Laboratuvar kuruluşlarında çalışma süreniz ne kadar dır?" sorusu sorulmuştur (şuan ki kuruluştan hariç olarak belirtiniz?) (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,7'si	1-3 yıl	(5 kişi),
	% 33,3'ü	1 yıldan az	(4 kişi),
	% 25'i	7-9 yıl	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 9: Anketin 9. sorusunda katılımcılara; "Çalıştığınız laboratuvar kuruluşundan ne kadar maaş alıyorsunuz?" sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,7'si	1500-2000 TL arası	(5 kişi),
	% 25'i	2000-2500 TL arası	(3 kişi),
	% 16,7'si	3000-3500 TL arası	(2 kişi),
	% 16,7'si	Kuruluş ortağı/sahibi	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 10: Anketin 10. sorusunda katılımcılara; "Laboratuvar kuruluşunda çalışmadan önce, yapı denetim kuruluşlarında çalıştınız mı?" sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 83,3'ü	Hayır	(10 kişi),
	% 16,7'si	Evet	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 11: Anketin 11. sorusunda katılımcılara; “10. soruya cevabınız evet ise, hangi görevde bulundunuz (denetçi, yardımcı kontrol elemanı kuruluş ortağı ve müdürü vb.)?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz).

Katılımcılar; (Bu soruya sadece 2 kişi cevap vermiştir.)

- 1) Kuruluş ortağı ve müdürü,
 - 2) Yardımcı kontrol elemanı,
- cevaplarını vermişlerdir.

Soru 12: Anketin 12. sorusunda katılımcılara; “Laboratuvar kuruluşunda, laboratuvar denetçiniz sürekli laboratuvarında bulunmaktadır. Laboratuvar denetçinizin izinli olması durumunda, yerine bakacak denetçinin ismi 1 hafta içerisinde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirilmektedir?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50’si	Evet	(6 kişi),
	% 50’si	Hayır	(6 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 13: Anketin 13. sorusunda katılımcılara; “25/12/2018 tarihinden sonra uygulamaya konulan bu EBİS Tebliği’ne istinaden, çipli alınan taze beton numunelerinin, 7 ve 28 günlük kırımalarında, ilgili standartlara göre sonuçlar düşük çıkmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 75’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(9 kişi),
	% 25’i	Katılıyorum	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 14: Anketin 14. sorusunda katılımcılara; “Laboratuvar kuruluşu olarak, 25/12/2018 tarihinden sonra, çip koyularak alınan taze beton numunelerinin sonuçlarının düşük çıkması hususunda düşünceleriniz nedir?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Hazır beton üretiminin standartlara uygun yapılmaması, yönünde,
- cevaplarını vermişlerdir.

Soru 15: Anketin 15. sorusunda katılımcılara; “EBİS’e göre alınan taze beton numunesi işlemleri için kullanılan el terminallerinde konum bilgisi doğrulamasında vb. sistemsel sorunlar yaşamaktasınız.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 58,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(7 kişi),
	% 41,7’si	Katılmıyorum	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 16 : Anketin 16. sorusunda katılımcılara; “Taze beton numunesi, beton çelik numunesi ve karot alma ile bu numunelerin deneye tabi tutma işlemlerine ilişkin ücretleriniz zamanında ve tam olarak ödenmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 83,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(10 kişi),
	% 16,7’si	Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 17: Anketin 17. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşlarının, ilgili idareye sunduğu hak edişlerde, laboratuvar sonuçları da sunulmakta olup, laboratuvar ücretleriniz düzenli olarak hakke diş için düzenlenen evrağa işlenmekte ve Mal Müdürlükleri /Muhasebe Müdürlükleri tarafından, ücretleriniz ilgili hesabımıza yatırılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 66,7’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(8 kişi),
	% 33,3’ü	Katılıyorum	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 18: Anketin 18. sorusunda katılımcılara; “Laboratuvar personelleri, numune alma slump (çökme) deneyi, taze hazır betonun sıcaklığı tayini deneyi, dayanım deneylerinde kullanılacak deney numunelerinin hazırlanması ve küre tabi tutulması standartları ile, karotların alınması ve tahribatsız deney yöntemlerinin nasıl yapılacağı ile ilgili standartlara tam olarak hakimdir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 33,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 25’i	Katılmıyorum	(3 kişi),
	% 25’i	Katılıyorum	(3 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),
	% 8,3’ü	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 19: Anketin 19. sorusunda katılımcılara; “Hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan sorunlarda, en çok rolü olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 19. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Yerel Yönetimler (ruhsat düzenleyen idareler)	11 kişi	% 91,7
Yapı denetim kuruluşları ve ilgili denetim personelleri	8 kişi	% 66,7
Yapı müteahhitleri	6 kişi	% 50
Çevre ve Şehircilik Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatı	5 kişi	% 41,7
Şantiye şefleri	4 kişi	% 33,3
Hazır beton kuruluşları	3 kişi	% 25
Laboratuvar kuruluşları	2 kişi	% 16,7
Proje müellifleri	2 kişi	% 16,7
Yapı sahipleri	1 kişi	% 8,3

Soru 20: Anketin 20. sorusunda katılımcılara; “Laboratuvar kuruluşunda görevli teknik personeller, kurum/kuruluşların (mimar ve mühendisler odası, ilgili Bakanlıklar) düzenlediği eğitimlere sürekli katılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 33,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 33,3’ü	Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 16,7’si	Katılıyorum	(2 kişi),
	% 16,7’si	Kararsızım	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 21: Anketin 21. sorusunda katılımcılara; “Laboratuvar personeli, gerekli standartların uygulanması, anlaşılması vb. hususlarda, Bakanlık ve İl Müdürlüğü personellerinden gerekli desteği alabilmektedir. Sorunlara çözüm bulunabilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 33,3’ü	Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 33,3’ü	Katılıyorum	(4 kişi),
	% 16,7’si	Kararsızım	(2 kişi),
	% 16,7’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 22: Anketin 22. sorusunda katılımcılara; “Yapı Malzemeleri laboratuvarı olarak, taze beton, beton çelik çubuk ve ya karot numunesi alınması esnasında, yapı denetim kuruluşunun ilgili denetim personeli ve yapı müteahhidi ya da adına şantiye şefi, yapı mahallinde muhakkak bulunmaktadır. Ayrıca şantiye de yapılması gereken deneyler (numune alma slump (çökme) deneyi, Taze hazır betonun sıcaklığının tayini deneyi) muhakkak her beton dökümü esnasında yapılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 33,3’ü	Katılmıyorum	(4 kişi),
	% 33,3’ü	Kararsızım	(4 kişi),
	% 25’i	Katılıyorum	(3 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 23: Anketin 23. sorusunda katılımcılara; “Yapı malzemesi laboratuvarı tarafından, inşaat mahallinden alınan beton çelik çubuklarda, her çaptan, her sınıf ve tipteki partiden ve de taşıyıcı sistem de kullanılacak bütün beton çelik çubuğu temsil edecek şekilde, TS 708 :2016; Standartına uygun, numuneler alınmaktadır. Ayrıca; numuneler ilgili laboratuvar kuruluşu tarafından alınırken, yapı denetim kuruluşunun ilgili teknik personeli de hazır bulunmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50’si	Katılmıyorum	(6 kişi),
	% 33,3’ü	Katılıyorum	(4 kişi),
	% 16,7’si	Kararsızım	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 24: Anketin 24. sorusunda katılımcılara; “Laboratuvarınız için gerekli olan bütün standartların, fiziki olarak çıktısı alınmış şekilde, laboratuvarınızda yer almaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,7’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 25’i	Katılıyorum	(3 kişi),
	% 25’i	Katılmıyorum	(3 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 25: Anketin 25. sorusunda katılımcılara; “13. soruda belirtilen EBİS Tebliği’ne istinaden, 25/12/2018 tarihinden sonra, bina inşaatlarından aldığınız, taze beton numune sonuçlarının, ilgili beton sınıfının basınç değerlerini sağlamamasını neye bağlamaktasınız?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 25. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Hazır beton kuruluşları standartlara uygun çimento ve agrega kullanmamaktadır.	10 kişi	% 83,3
Hazır betondaki çimento miktarı, o sınıftaki betona göre daha az kullanılmaktadır.	10 kişi	% 83,3
Şantiye de çalışan usta, işçi, tarafından beton daha kolay yerleşsin diye su katılmaktadırlar.	9 kişi	% 75
Yapı Malzemeleri laboratuvarları, taze beton numuneleri için uygun kür koşullarını sağlayamamaktadır.	8 kişi	% 66,7
Agregada granülometri eğrisine uyulmamaktadır.	7 kişi	% 58,3
Yapı malzemeleri laboratuvarları, şantiye sahasında, taze betondan numune alma koşullarına göre, numuneleri almamaktadır.	7 kişi	% 58,3
Şantiye de yapılması gereken slump vb deneyler yapılmadan, taze betondan numune alınmaktadır.	6 kişi	% 50

Soru 26: Anketin 26. sorusunda katılımcılara; “Taze betondan alınacak numunelerin miktarı ve deney raporunda belirtilecek, asgari beton basınç değerlerine ilişkin, TS 500, TS EN 206:2013+A1 (Ocak 2017) ve TS EN 206’nın uygulanmasına yönelik tamamlayıcı standart olan TS 13515 (Ocak 2019) standartlarının bilinirliği ve anlaşılabilirliği yönüyle, laboratuvar kuruluşunuz tam olarak yetkindir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,7’si	Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 33,3’ü	Katılıyorum	(4 kişi),
	% 16,7’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(2 kişi),
	% 8,3’ü	Kararsızım	(1 kişi)

cevabını vermişlerdir.

Soru 27: Anketin 27. sorusunda katılımcılara; “Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan, değerlendirme raporlarına istinaden alınan, "İl Yapı Denetim Komisyonu Kararlarında", kuruluşunuz idari para cezası, faaliyetine son verme veya uyarı cezaları almıştır.” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 91,7’si	Hayır	(11 kişi),
	% 8,3’ü	Evet	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 28: Anketin 28. sorusunda katılımcılara; “Taze beton dökümünün yapılacağı hususunu kimden öğrenmektesiniz (Şantiye şefi, yapı denetim kuruluşu, yapı müteahhidi vb.)?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz).

- Katılımcılar;
- 1) Yapı müteahhiti (3 kişi)
 - 2) Yapı denetim (2 kişi)
 - 3) Şantiye şefi (1 kişi)
 - 4) Usta (1 kişi)
- cevaplarını vermişlerdir.

Soru 29: Anketin 29. sorusunda katılımcılara; “Laboratuvar kuruluşunda çalışan personel tarafından Bakanlığın 2019/07 sayılı Genelgesinde belirlenen beton hacmine göre transmikser sayısı ve numune adetlerine dikkat edilerek, taze betondan numune alınmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 91,7’si	Katılıyorum	(11 kişi),
	% 8,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 30: Anketin 30. sorusunda katılımcılara; “Yapı mahallinden alınan taze beton numune sonuçlarının, ilgili beton sınıfının basınç değerlerini sağlamaması durumunda, yapıdan karot numunesi alınmaktadır. Karot numunelerinin nasıl ve ne şekilde alınacağı hususunda, laboratuvar personelleri, ilgili standartlara (TS EN 13791 (Nisan 2010), TS EN 12504-1 vb.) tam olarak hakimdir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 41,7’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 33,3’ü	Katılıyorum	(4 kişi),
	% 16,7’si	Katılmıyorum	(2 kişi),
	% 8,3’ü	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

7. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü personelleri yönüyle (<https://forms.gle/QXDWr34frmZyQ8E68>);

Soru 1: Anketin 1. sorusunda katılımcıların yaş aralığı sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 33,3’ü	28-32 yaş aralığında	(6 kişi),
	% 22,2’si	33-37 yaş aralığında	(4 kişi),
	% 22,2’si	23-27 yaş aralığında	(4 kişi),
	% 11,1’i	43-47 yaş aralığında	(2 kişi),
	% 5,6’sı	38-42 yaş aralığında	(1 kişi),
	% 5,6’sı	48-52 yaş aralığında	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 2: Anketin 2. sorusunda katılımcıların eğitim durumu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 72,2'si	Lisans	(13 kişi),
	% 16,7'si	Önlisans	(3 kişi),
	% 11,1'i	Yüksek Lisans	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 3: Anketin 3. sorusunda katılımcıların cinsiyeti sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 70,6'sı	Erkek	(12 kişi),
	% 29,4'ü	Kadın	(5 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 4: Anketin 4. sorusunda katılımcıların mesleği sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 33,3'ü	İnşaat Mühendisi	(6 kişi),
	% 22,2'si	Elektrik Mühendisi/ Elektrik-Elektronik Mühendisi	(4 kişi),
	% 11,1'i	Makine Mühendisi	(2 kişi),
	% 11,1'i	Mimar	(2 kişi),
	% 11,1'i	Tekniker	(2 kişi),
	% 5,6'sı	Jeoloji/Jeofizik Mühendisi	(1 kişi),
	% 5,6'sı	Teknisyen	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 5: Anketin 5. sorusunda katılımcıların kurumdaki görevleri nedir" sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 61,1'i	Memur/mühendis-mimar	(11 kişi),
	% 22,2'si	İdari kadro/mimar-mühendis	(4 kişi),
	% 16,7'si	Memur/tekniker/teknisyen	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 6: Anketin 6. sorusunda katılımcıların mesleki tecrübeleri sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 22,2'si	4-6 yıl	(4 kişi),
	% 22,2'si	7-9 yıl	(4 kişi),
	% 16,7'si	10-12 yıl	(3 kişi),
	% 11,1'i	16-18 yıl	(2 kişi),
	% 11,1'i	19-25 yıl	(2 kişi),
	% 5,6'sı	1-3 yıl	(1 kişi),
	% 5,6'sı	13-15 yıl	(1 kişi),
	% 5,6'sı	25 yıldan fazla	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 7: Anketin 7. sorusunda katılımcılara; "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı taşra teşkilatında (İl Müdürlüklerinde) çalışma süreniz nedir?" sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 27,8'i	7-9 yıl	(5 kişi),
	% 22,2'si	4-6 yıl	(4 kişi),
	% 16,7'si	1-3 yıl	(3 kişi),
	% 16,7'si	14 yıldan fazla	(3 kişi),
	% 11,1'i	10-12 yıl	(2 kişi),
	% 5,6'sı	13-14 yıl	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 8: Anketin 8. sorusunda katılımcılara; "Yapı denetim şubesinde çalışma süreniz ne kadar dır?" sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 50'si	1-3 yıl	(9 kişi),
	% 33,3'ü	4-6 yıl	(6 kişi),
	% 16,7'si	1 yıldan az	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 9: Anketin 9. sorusunda katılımcılara; “Memur olmadan önce, müelliflik, yapı müteahhitliği, şantiye şefliği ve ya yapı denetimde ortak/müdür, teknik personel, görevlerin de buldunuz mu?” sorusu sorulmuştur (uygun olanların tümünü işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 9. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Hiçbiri	15 kişi	% 83,3
Proje müellifliği	2 kişi	% 11,1
Şantiye şefliği	1 kişi	% 5,6

Soru 10: Anketin 10. sorusunda katılımcılara; “1/1/2019 tarihinden itibaren Bakanlık sistemi (Ulusal Yapı Denetim Sistemi) üzerinden, elektronik dağıtım yapılarak, yapı denetim kuruluşu belirlenmektedir. Buna göre; Yapı Denetim hizmet kalitesinde artış sağlanmıştır/sağlanacaktır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 38,9’u	Katılmıyorum	(7 kişi),
	% 27,8’i	Kararsızım	(5 kişi),
	% 27,8’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(5 kişi),
	% 5,6’sı	Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 11: Anketin 11. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşlarının denetlenmesi adına yapılan, şantiye denetimlerinde, yapılarda görevli şantiye şeflerini inşaat mahallinde bulmakta güçlük çekiyoruz.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 88,9’u	Kesinlikle Katılıyorum	(16 kişi),
	% 11,1’i	Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 12: Anketin 12. sorusunda katılımcılara; “Şantiye denetimi yapıldığı esnada, o yapıda görevli yardımcı kontrol elemanlarını veya denetçileri, inşaat mahallinde bulmakta güçlük çekiyoruz.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 88,9’u	Kesinlikle Katılıyorum	(16 kişi),
	% 11,1’i	Katılmıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 13: Anketin 13. sorusunda katılımcılara; “Herkesin yapı müteahhidi olabilmesinin önüne geçilmesi adına, “Yapı Müteahhitlerinin Sınıflandırılması ve Kayıtlarının Tutulması Hakkında Yönetmelik” 2/3/2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 2/6/2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu yeni düzenleme ile yapı kalitesinde artış olacaktır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 77,8’i	Kesinlikle Katılmıyorum	(14 kişi),
	% 11,1’i	Katılmıyorum	(2 kişi),
	% 5,6’sı	Katılıyorum	(1 kişi),
	% 5,6’sı	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 14: Anketin 14. sorusunda katılımcılara; “Yapı müteahhitlerine getirilen sınıflandırma ile yapılardaki hizmet kalitesinin artmayacağını düşünüyorsanız, bunun nedenini, açıklayabilir misiniz?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

1) Yapı müteahhitlerinin iş deneyim belgelerinin olması bundan sonra yapacakları işi kaliteli yapacakları anlamı taşımadığı, müteahhitlerin mesleki yetkinliklerinin artırılmasının sağlanması gerektiği,

2) Yapı müteahhitleri için mevzuatta belirtilen cezai müeyyideler uygulanmadığı sürece yapılarda kalitenin artmayacağı, yönünde,

cevaplarını vermişlerdir.

Soru 15: Anketin 15. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşlarının, standartlara, yürürlükteki mevzuata, fen ve sanat kurallarına göre yapıyı tam anlamıyla denetlemesinden ve de projelerin incelenmesinden, yapı müteahhitleri rahatsızlık duymaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 94,4’ü Kesinlikle Katılıyorum (17 kişi),
% 5,6’sı Katılmıyorum (1 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 16: Anketin 16. sorusunda katılımcılara; “Şantiye şeflerine uygulanan, TMMOB’nın verdiği disiplin cezaları (sürelî mesleki men) ile 3194 sayılı İmar Kanununun 42. maddesi uyarınca kesilen idari para cezası gibi, yaptırımlar yeterlidir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 94,4’ü Kesinlikle Katılmıyorum (17 kişi),
% 5,6’sı Katılıyorum (1 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 17: Anketin 17. sorusunda katılımcılara; “Kanun ve ikincil mevzuat ile şantiye şeflerine birçok sorumluluk yüklenilmiş iken, yapıların şantiye şefleri tarafından denetlenmemesinin nedenleri sizce ne olabilir?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 17. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı taşra teşkilatı tarafından, 'İl Yapı Denetim Komisyon Kararlarında' şantiye şefi için sadece 3194 sayılı İmar Kanununun değerlendirilmesi yönü ile ilgili idarelere bildirimde bulunmaktan başka yaptırımın bulunmaması.	18 kişi	% 100
Kendileri ile ilgili yürürlükte bulunan, kanun ve ikincil mevzuattan haberdar olmamaları.	18 kişi	% 100
Bina inşaatlarının yaklaşık % 75'nin inşaat işlerinden/imalatlarından oluşmasına rağmen, o işte, elektrik veya makina teknikerinin/mühendisinin/teknik öğretmenin görevlendirilmesi, bu yüzden, ilgili şantiye şefinin görevini tam olarak yapamaması/bilmemesi.	18 kişi	% 100
Ruhsat düzenleyen idareler tarafından, şantiye şefi hakkında İmar Kanununun gereklerinin yerine getirilmemesi (idari para cezası veya TMMOB'ne bildirim).	18 kişi	% 100
Şantiye şefi görevlendirilmelerinin, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izin belgesi gibi evraklarda sadece imza atılması yönüyle, yapılması.	16 kişi	% 88,9

Soru 18: Anketin 18. sorusunda katılımcılara; “Şantiye ya da büro denetimi yapılan herhangi bir yapıda, proje müelliflerince hazırlanmış olan, proje, rapor ve hesaplarında (inşaat, elektrik, makine ile mimari projeler ile statik ve zemin etüt raporu) hatalara rastlanılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 94,4’ü Kesinlikle Katılıyorum (17 kişi),
% 5,6’sı Katılmıyorum (1 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 19: Anketin 19. sorusunda katılımcılara; “Şantiye denetimi ya da büro denetimi yapılan bir yapıda, proje müelliflerince hazırlanmış olan, yapı ruhsatı eki projeler ile raporlar birbiri ile uyumlu değildir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 88,9’u Kesinlikle Katılıyorum (16 kişi),
% 11,1’i Katılmıyorum (2 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 20: Anketin 20. sorusunda katılımcılara; “Zemin ve temel etüt raporuna gereken önem verilmemektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 83,3’ü Kesinlikle Katılıyorum (15 kişi),
% 16,7’si Katılmıyorum (3 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 21: Anketin 21. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşları üzerindeki denetim, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından tam ve adil bir şekilde yerine getirilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 77,8’i	Kesinlikle Katılıyorum	(14 kişi),
% 22,2’si	Katılıyorum	(4 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 22: Anketin 22. sorusunda katılımcılara; “Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce gerçekleştirilen büro ve şantiye denetimleri yeterli sayıda yapılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 50’si	Kesinlikle katılmıyorum	(9 kişi),
% 44,4’ü	Katılıyorum	(8 kişi),
% 5,6’sı	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 23: Anketin 23. sorusunda katılımcılara; “Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü personelinin devamlı olarak inşaat denetiminde olması yapı denetim kuruluşlarının, yapı sahibi ve yapı müteahhitleri üzerindeki denetim kalitesini artırmaya katkı sağlamaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 88,9’u	Kesinlikle Katılıyorum	(16 kişi),
% 11,1’i	Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 24: Anketin 24. sorusunda katılımcılara; “Van ilinde, 1/1/2011 tarihinden sonra, teknik uygulama sorumluluğundan, yapı denetim sistemine ve de mevzuatına geçilerek inşaatların kalitesinde artış olmuştur.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 44,4’ü	Katılmıyorum	(8 kişi),
% 33,3’ü	Katılıyorum	(6 kişi),
% 16,7’si	Kararsızım	(3 kişi),
% 5,6’sı	Kesinlikle Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 25: Anketin 25. sorusunda katılımcılara; “4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile; can ve mal güvenliğini teminen, imar planına, fen ve sanat kurallarına, standartlara uygun kaliteli yapı yapılması amacına ulaşılmıştır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 50’si	Katılmıyorum	(9 kişi),
% 38,9’u	Kararsızım	(7 kişi),
% 11,1’i	Kesinlikle Katılıyorum	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 26: Anketin 26. sorusunda katılımcılara; “Proje ve uygulama denetçileri ile inşaat mühendisi uygulama denetçilerine sizce yaş sınırı getirilmeli midir?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 100’ü	Evet	(18 kişi),
-------------------------	------	------------

cevabını vermişlerdir.

Soru 27: Anketin 27. sorusunda katılımcılara; “4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanununun 8. maddesinde 2015 yılında değişikliğe gidilerek, yapı denetim kuruluşuna uygulanan müeyyidelerde; idari para cezası ve yeni iş almaktan men cezaları getirilmiştir. Sizce bu cezalar ile yapı denetim kuruluşu ve personelin denetim görevini yerine getirirken daha dikkatli olması için caydırıcı rol oynamakta mıdır?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 100’ü	Evet	(18 kişi),
-------------------------	------	------------

cevabını vermişlerdir.

Soru 28: Anketin 28. sorusunda katılımcılara; “4708 Sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun’un “İdari müeyyideler ve teminat” başlıklı 8. maddesinin, (h) bendinde, “Yeni iş almaktan men yönünde verilen ilk cezanın ilan edilmesinden sonra, yeni iş almaktan men yönünde cezayı gerektiren ikinci bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı ceza verilip ilan edilmesinden sonra üçüncü defa yeni iş almaktan men yönünde ceza vermeyi gerektiren bir fiilin işlenmesi ve bundan dolayı da ceza verilip ilan edilmesi hâlinde, son ilan tarihinden itibaren Merkez Yapı Denetim Komisyonunun teklifi üzerine Bakanlıkça yapı denetim kuruluşunun izin belgesi iptal edilerek faaliyetine son verilir ve teminatı irat kaydolunur.” Denilmektedir. Bu hükme göre, yapı denetim kuruluşu, aynı anda birden fazla yeni iş almaktan men cezası olsa dahi, tekerrüre esas olmadığından, faaliyetine son verme cezası olarak değerlendirilmemektedir. Bu uygulamanın yanlış olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 94,4’ü Evet (17 kişi),
% 5,6’sı Hayır (1 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 29: Anketin 29. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşlarında çalışan teknik personelin mesleki bilgi ve deneyim bakımından yetersiz olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 77,8’i Evet düşünüyorum (14 kişi),
% 22,2’si Hayır düşünmüyorum (4 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 30: Anketin 30. sorusunda katılımcılara; “Proje ve uygulama denetçilerinin, yapı ruhsatının eki olan proje ve raporları yeterince incelediğine inanıyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 77,8’i Hayır inanmıyorum (14 kişi),
% 22,2’si Evet inanıyorum (4 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 31: Anketin 31. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşunda görevli teknik personellerin, özellikle proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerinin, şantiye sahasına gitmemesi, çoğunlukla başka illerde ikamet etmeleri, kalıp, demir teslim tutanaklarında veya beton döküm tutanaklarında, hakediş, yapı ruhsatı vb. belgelerde sadece imza atmak kaydıyla görevlerini yapmaları, sizce neden kaynaklanmaktadır.” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 31. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Proje ve uygulama denetçileri ile uygulama denetçilerinin genellikle diplomalarını kiralamaları.	17 kişi	% 94,4
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve de ruhsat düzenleyen idarelerce, proje ve uygulama ile uygulama denetçileri ile ilgili gerekli denetimlerin yapılmaması. (imza kontrolü, şgk döküm vb.)	17 kişi	% 94,4
Denetçilerin tam anlamıyla görevlerini yapmak istemelerinde, maaş taleplerinin yüksek olması,	15 kişi	% 83,3
Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından, yapı denetim kuruluşuna ve personellerine cezai işlemler tam olarak uygulanmamakta,	2 kişi	% 11,1

Soru 32: Anketin 32. sorusunda katılımcılara; “Şu an yürürlükte bulunan, yapı denetim ve imar mevzuatı, yapı denetime ait bütün sorunlara cevap bulmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların; % 55,6’sı Katılıyorum (10 kişi),
% 22,2’si Kesinlikle Katılmıyorum (4 kişi),
% 16,7’si Katılmıyorum (3 kişi),
% 5,6’sı Kesinlikle Katılıyorum (1 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 33: Anketin 33. sorusunda katılımcılara; “Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü personeli olarak, yapı denetim sisteminin daha işler bir hale gelmesi yönünde ki önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuştur (istediğiniz kadar açıklama yapabilirsiniz) (katılımcıların cevapları ankete yazdıkları gibi teze aktarılmış olup, aynı veya benzer cevaplar tek bir seçenekte gösterilmiştir).

Katılımcılar çoğunlukla;

- 1) Aktif ve etkin denetimlerin artırılması,
- 2) Yerel yönetimlerdeki teknik personel sayısının artırılması hususunda çözümlerin getirilmesi,
- 3) Ruhsat düzenleyen idareler ile Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü’nün etkin ve sahada birlikte çalışması sağlanmalı, sistemin bütün paydaşlarına cezai yaptırımlar uygulanmalı, yönünde, cevaplarını vermişlerdir.

Soru 34: Anketin 34. sorusunda katılımcılara; “Hangi kişi/kurum/kuruluşların yapı denetimde yaşanan sorunlarda, en çok rolü olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur (birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

Katılımcıların 34. soruya verdikleri cevapların yüzde dağılımı

Yerel Yönetimler (ruhsat düzenleyen idareler)	18 kişi	% 100
Yapı denetim kuruluşları	18 kişi	% 100
Yapı müteahhitleri	11 kişi	% 61,1
Şantiye şefleri	9 kişi	% 50
Proje müellifleri	3 kişi	% 16,7
Yapı malzemeleri laboratuvar kuruluşları	3 kişi	% 16,7
Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği/Şubeleri/Temsilcilikleri	2 kişi	% 11,1
Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatları	2 kişi	% 11,1
Yapı sahipleri	2 kişi	% 11,1

Soru 35: Anketin 35. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim üzerine yapmış olduğunuz iş ve işlemler için, Bakanlığınız tarafından, herhangi bir denetim veya teftiş vb. geçirdiniz mi?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şık işaretleyin).

Katılımcıların; % 100’ü Hayır (18 kişi),
cevabını vermişlerdir.

Soru 36: Anketin 36. sorusunda katılımcılara; “İlgili idarelerin, proje müelliflerinin, yapı denetim kuruluşu ve ilgili teknik personellerinin, yapı müteahhidinin, yapı sahiplerinin, şantiye şeflerinin ve laboratuvar kuruluşlarının; yapı denetim, imar mevzuatı ve standartlara ilişkin yaşamış oldukları ihtilaflar karşısında, taşra teşkilatı sorunları çözebilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şık işaretleyin).

Katılımcıların; % 50’si Kesinlikle Katılmıyorum (9 kişi),
% 27,8’si Kesinlikle Katılıyorum (5 kişi),
% 16,7’si Katılıyorum (3 kişi),
% 5,6’sı Kararsızım (1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 37: Anketin 37. sorusunda katılımcılara; “Laboratuvar kuruluşlarına yapılan denetimler ile verilen cezaların (idari para cezası, uyarı, faaliyetine son verme) yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şık işaretleyin).

Katılımcıların; % 66,7’si Hayır düşünmüyorum (12 kişi),
% 33,3’ü Evet düşünüyorum (6 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 38: Anketin 38. sorusunda katılımcılara; “Her yapı denetim kuruluşu için, en az yıl da 2 büro, 6 şantiye denetimi öngörülmüştür. Bu yeterli bir sayıdır? Ayrıca; şantiye ve büro denetimi föylerinde sorulan sorular, bir yapının/kuruluşun denetlenmesi için yeterli midir?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 55,6’sı	Hayır yeterli değildir	(10 kişi),
	% 44,4’ü	Evet yeterlidir	(8 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 39: Anketin 39. sorusunda katılımcılara; “Her yapı malzemeleri laboratuvarı için yılda bir kez vize denetimi yapılmaktadır. Vize denetimi haricinde, laboratuvar kuruluşlarına ayrıca ara denetim yapılmakta mıdır?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 100’ü	Hayır yapılmamaktadır	(18 kişi),
-----------------	---------	-----------------------	------------

cevabını vermişlerdir.

Soru 40: Anketin 40. sorusunda katılımcılara; “Şantiye denetimlerinde, yapıda kullanılan malzemelerin CE ve G işaretlemesinin olmaması durumunda, taşra teşkilatı personeli olarak, yapı malzemeleri şubesine bildirimde bulunulmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 83,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(15 kişi),
	% 16,7’si	Katılıyorum	(3 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 41: Anketin 41. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşlarına yönelik yapılan, şantiye ve büro denetimlerinde, bütün mühendislik disiplinlerinden personelle (Mimar, inşaat, elektrik, makine, harita ve jeoloji mühendisliği) denetim gerçekleştirilmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 94,4’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(17 kişi),
	% 5,6’sı	Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 42: Anketin 42. sorusunda katılımcılara; “Şikayet veya re’sen yapılan denetimler sonucunda, herhangi bir yapı da aykırılık tespit edilmesi halinde, “Teknik İnceleme Raporu” hazırlanmakta ve sorumlular belirlenmektedir. Sorumluluğu bulunan, proje müellifi hakkında ilgili meslek odasına, Bakanlık tarafından bildirim yapılmakta ve de ilgili odanın disiplin kurulunca, proje müelliflerine cezai yaptırım uygulanmaktadır. Meslek odalarının, proje müelliflerine vermiş olduğu süreli mesleki men cezaları yeterlidir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 94,4’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(17 kişi),
	% 5,6’sı	Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 43: Anketin 43. sorusunda katılımcılara; “Bakanlığın, taşra teşkilatları için düzenlemiş olduğu, seminerler yeterlidir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 83,3’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(15 kişi),
	% 11,1’i	Katılıyorum	(2 kişi),
	% 5,6’sı	Kesinlikle Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 44: Anketin 44. sorusunda katılımcılara; “Yapı denetim kuruluşu ve personellerinin, ilgili idarenin ruhsat ve yapı denetim biriminde çalışan teknik personellerinin, yapı müteahhitlerinin, yapı sahiplerinin, proje müelliflerinin, şantiye şeflerinin ve de laboratuvar kuruluşu personellerinin, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne, standart (beton, çelik, karot, taze beton deneyleri standartları ile TS 500 vb.) ve yönetmelikler (Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği vb.) hakkında sordukları sorularda ve ya yazılı görüş taleplerinde, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü personelleri çözüm bulabilmektedir. Yönetmelik ve standartlara tam olarak hâkimdir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 72,2’si	Kesinlikle Katılmıyorum	(13 kişi),
	% 22,2’si	Katılıyorum	(4 kişi),
	% 5,6’sı	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 45: Anketin 45. sorusunda katılımcılara; “UYDS’de daha önce denetçi, yardımcı kontrol elemanı adreslerine manuel müdahale yapılarak, personellerin 2. sıradaki adresleri Van ise, Van’daki bir yapı denetim kuruluşunda işe başlama işlemi yapıla biliniyordu. 1/1/2019 tarihinden itibaren gerek UYDS’de yapılan çalışmalar (UYDS ile Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi arasında entegre sağlandı), gerekse yönetmelikte yapılan değişikliklerle, ilgili denetim personellerinin 1. adresleri, Van ili olmadan, yapı denetim kuruluşunda, işe başlama işlemleri yapılamamaktadır. Bu durum, yapı denetim hizmetlerinin kalitesinin artmasında ve de şantiye denetiminde, ilgili personelleri, şantiye sahasında bulabilme noktasında faydalı olmuştur.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 44,4’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(8 kişi),
	% 38,9’u	Katılıyorum	(7 kişi),
	% 11,1’i	Kararsızım	(2 kişi),
	% 5,6’sı	Katılmıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 46: Anketin 46. sorusunda katılımcılara; “Re’sen ve yahut şikayet üzerine yapılan denetimlerde, yapıda herhangi bir aykırılık tespit edilmesi durumunda hazırlanacak olan teknik inceleme raporları, il çalışma birimince kısa sürede tamamlanmaktadır. Sorumlular hakkındaki cezai işlemler için yazışmalar ivedilikle yapılmaktadır.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 72,2’si	Katılmıyorum	(13 kişi),
	% 16,7’si	Kesinlikle Katılıyorum	(3 kişi),
	% 5,6’sı	Katılıyorum	(1 kişi),
	% 5,6’sı	Kararsızım	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 47: Anketin 47. sorusunda katılımcılara; “Bakanlığın 5/4/2016 tarihli 8261 sayılı 2016/02 Genelgesinin 3. maddesinde belirtilen “Yapıda aykırılığın öncelikle Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne tespit edilmesi halinde ilgili idaresine İmar mevzuatı uyarınca, gecikmeye mahal vermeksizin bildirimde bulunulması gerekmektedir.” denilmektedir. Rutin, re’sen veya şikayet üzerine yapılan şantiye denetimlerinde, ruhsat ve eklerine aykırı uygulamanın tespit edilmesi durumunda, yapı sahibi, şantiye şefi ve yapı müteahhiti hakkında işlem yapılması ve yapının durdurulması adına, ilgili idareye bildirimde bulunulduğunda, ilgili idareler, imar mevzuatının gereklerini (ruhsat ve eklerine aykırı olan yapının durdurulması, idari yaptırımların yapılması vb.) derhal yerine getirmektedir.” görüşüne katılıp katılmadıkları sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 94,4’ü	Kesinlikle Katılmıyorum	(17 kişi),
	% 5,6’sı	Katılıyorum	(1 kişi),

cevabını vermişlerdir.

Soru 48: Anketin 48. sorusunda katılımcılara; “İlgili idareler; yapı kullanma izin belgesi düzenleme aşamasında, iş bitirme tutanağı ya da seviye tespit tutanaklarını onaylaması aşamalarında, yapıları kontrol etmeye gittiklerinde, herhangi bir aykırılık tespit etmeleri durumunda, yapı denetim kuruluşlarının denetlenmesi yönü ile konuyu hemen Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne bildirdiğini düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuştur (yalnızca bir şıkkı işaretleyin).

Katılımcıların;	% 88,9’u	Hayır düşünmüyoruz	(18 kişi),
	% 11,1’i	Evet düşünmüyoruz	(2 kişi),

cevabını vermişlerdir.

ÖZ GEÇMİŞ

1979 yılında İzmir’de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İzmir’de tamamladı. 2002 yılında başladığı Fırat Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, İnşaat Mühendisliği Bölümünden 2009 yılında mezun oldu. 2010 yılı Şubat ayından itibaren Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Taşra teşkilatı olan Iğdır Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünde 2018 yılının eylül ayına kadar görev yaptı. 2018 yılının Ekim ayından itibaren de, Van Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünde inşaat mühendisi olarak görev yapmaktadır.

T.C
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 30/12/2019

Tez Başlığı / Konusu: **Yapı Denetim Kuruluşlarının Sorunları ve Yapı Denetimi Sistemindeki Sorunlar-
Van Örneği**

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 197 sayfalık kısmına ilişkin, 30/12/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8 (yüzde sekiz)'dir.

Uygulanan filtreler aşağıda verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit inatch size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi inceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Deniz GÜNCÜ
30.12.2019

Adı Soyadı: Deniz GÜNCÜ

Öğrenci No: 18910001051

Anabilim Dalı: İnşaat Mühendisliği

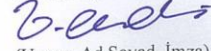
Programı: İnşaat Mühendisliği

Statüsü: Y. Lisans

Doktora

DANIŞMAN ONAYI
UYGUNDUR

Dr. Öğr. Üyesi Barış ERDİL

(Unvan, Ad Soyad, İmza)

ENSTİTÜ ONAYI
UYGUNDUR

(Unvan, Ad Soyad, İmza)
Prof. Dr. Gökçe GENSOY
Enstitü Müdürü